A BOOK FOR SELF...

Containing

CORRECT PRONUNCIATION, C...

TRANSLATION, MEANINGS, AND THE

FULL PARSING

of almost all the words

OCCURRING IN

E. I. HOWARD'S ENGLISH THIRD BOOK.

TOGETHER WITH

HINTS ON PARSING

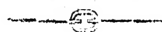
By

PURSHOTAM NANSHA F. K.

New edition.

AHMEDABAD

Printed At

THE SWADESHI BHAKTA

Printing Press.

1889

Price 0

A BOOK FOR STANDARD III.

Containing

CORRECT PRONUNCIATION, GUJARATI TRANSLATION, MEANINGS, AND THE FULL PARSING

of almost all the words

OCCURRING IN

E. I. HOWARD'S ENGLISH THIRD BOOK.

TOGETHER WITH

HINTS ON PARSING

By

PURSHOTAM NANSHA. F. K.

New edition.

AHMEDABAD

Printed At

THE SWADESH BHAKTA

Printing press.

1889

Price One Rupee.

૪૨૮૭

પદચ્છેદ [*PARSING*] પારસિંગ વિશે અગત્યની સુચના.

૧. આર્ટિકલનું પદચ્છેદ કરવું હોયતો પહેલાં તે કઈ જાતનું છે Definite કે Indefinite article જો ડેફિનિટ આર્ટિકલ (Definite article) હોયતો તેને વિશે પર્ટિક્યુલરાઈઝીંગ ધ નાઉન (Particularizing the noun) જે એની પછી હોય તે કહેવું. ને જો ઈન્ડેફિનિટ આરટિકલ (Indefinite article) હોય તો તેને ક્વૉલિફાઇંગ (qualifying) અથવા રીફરીંગ (referring to the noun) કહેવું.

૨. નામ (Noun) નું પદચ્છેદ કરવું હોય તો પહેલાં તો કઈ જાતનું નામ છે. Proper noun (પ્રોપરનાઉન) કે Common noun (કૉમન નાઉન) કે Abstract noun (ઍબ્સ્ટ્રૅક્ટ નાઉન) કે કલેક્ટિવ નાઉન (Collective noun) કે નાઉન ઑફ મલ્ટીટયુડ (noun of multitude) છે. તેના પછી તેની જાતી (Gender) કહેવી. જાતી ચાર જાતની છે. નરજાતી (Masculine gender) નારીજાતી (Feminine) નાન્યતર (Neuter) જાતી. અને સામાન્ય (Common) જાતી. જાતી કહ્યા પછી વચન (Number) કહેવો. નંબર બે જાતના છે, એક વચન (Singnlar) અને બહુવચન (Plural) ત્યાર પછી વિભકતી (Case) કહેવી. મુખ્ય વિભકતી ત્રણ છે. પહેલી વિભકતી. (Nominative Case) બીજી વિભકતી (Accusative case) છઠ્ઠી (Genitive) વિભકતી. એ સિવાય સંબોધન (Vocative) અને નૉમીનેટિવ ઍબ્સૉલ્યુટ (Nominative Absolute) છે.

૩. સર્વનામ (Pronoun) નું પદચ્છેદ કરવું હોયતો કઈ જાતનું છે તે કહેવું. પુરૂષ વાચક સર્વનામ (Personal pronoun) દર્શક (Demonstrative) સર્વનામ તત્પદાપેક્ષક (Relative) સર્વનામ. પ્રશ્નાર્થ (Introgative) સર્વનામને અનિશ્ચાર્થ (Indefiite) સર્વનામ છે. તે પછી નામ પ્રમાણે જાતી (Gender) વચન (Number) ને વિભકતી (Case) લગાડવી. બીજા સર્વનામ છે તે વિશે ને ઉપર કહેલા વિશે કોઈ પણ ઈંગ્રેજી મોટું ગ્રામર જોવું

૪. વિશેષણ (Adjective) નું પદચ્છેદ કરવું હોય તો તેની

જાત લખવી. પછી તેની ડીગ્રી કહેવી. પછી ક્વૉલીફાઇન્ગ ધ નાઉન અ-થવા પ્રોનાઉન (qualifying the noun or pronoun) જે હોય તે કહેવું. વિશેષણના ભાગ વિશે શેપર્ડ મેન્યુઅલ જોવું અથવા વેબ અને રો જોવું મોટું ગ્રામર જોવું.

૫. ક્રિયાપદ (Verb) નું પદચ્છેદ કરવું હોયતો તે કંઈ જાત-નું છે તે કહેવું. સકર્મક (Transitive) કે અકર્મક (Intran-sitive) છે તેનો ભેદ કહેવો. ભેદ બે જાતનો છે. (Active voice) અને (Passive voice) છે પછી કૉન્જ્યુગેશન (conju gation) કહેવો. કૉન્જ્યુગેશન બે જાતના છે. (weak અને strong) પછી મુડ કહેવો. Indicative mood; Subjunctive mood; Potential mood; Imperative mood; Infinitive mood; એ પાંચમાંથી જે મુડ હોય તે કહેવો. પછી કાળ (Tense) કહેવો. કાળ ત્રણ છે Past; Present; Future; બીજા કાળ વિશે વ્યાકરણમાં જોવું. પછી પુરૂશ' (Person) પહેલો (First) બીજો (Second) ત્રીજો (Third) પછી Agreeing with its nominative જે હોય તે કહેવો. અને Transitive verb હોય તો કર્મ (object)કહેવું.

૬. શબ્દયોગી અવ્યય (Preposition) નું પદચ્છેદ કરવું હોયતો governing the noun or pronoun જેનો તે સબંધ બતાવે તે કહેવો.

૭. ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય (Adverb) નું પદચ્છેદ કરવું હોય તો modifying the verb જે હોય તે અગર modifying the adjective જે હોય તે અગર modifying another adverb જે હોય તે કહેવું.

૮. ઉભયાન્વી અવ્યય (Conjunction) નું પદચ્છેદ કરવું હોય તો connecting two words or sentences જે હોય તે કહેવાં.

૯. કેવળપ્રયોગી અવ્યય (Interjection) નું પદચ્છેદ કરવું હોયતો Expressing sorrow or grief or joy &c. જે હોય તે કહેવું. અગર એકલું Interjection કહેશો તો બસછે.

૧૦. કૃદંત (Participal) બે જાતનાછે. (Present Parti cipal) વર્તમાન કૃદંત અને (Past participal) ભુત કૃદંત. તેનું પદ-ચ્છેદ કરતી વખતે referring to the noun or pronoun. કેહેવું.

૧૧. જે ક્રિયાપદને To લાગેલો હોય તેને Infinitive કહેવો. ને તેને depending on the verb જે હોય તે કહેવું.

૧૨. જ્યારે કોઈ noun અથવા pronoun ની પછી present

participal આવે ને પછી કોઈ પણ ક્રિયાપદ તે નામ કે સર્વનામની જોડે સંબંધ રાખતુ આવે નહિ ત્યારે તે noun કે pronoun ની કેઈસ nominative absolute કહેવી. જેમકે No man getting to speak, he dissolved the meeting અહીંઆં man ને nominative absolute case કહેવી.

૧૩. Conjugation બે છે Weak and strong જે ક્રિયાપદને ed અથવા જે ક્રિયાપદને છેડે e આવેલી હોય તેને d લગાડવાથી અથવા t થી ભુતકાળ થાય છે તે Weak conjugation કહેવાય છે weak conjugation વાળાં ક્રિયાપદનું બીજું નામ regular verb પણ છે. જે ક્રિયાપદનો ભુતકાળ ઉપર કહ્યાથી તદન જુદી રીતે થાયછે ને strong conjugation વાળા કહેવાય છે તે ક્રિયાપદ કોઇવાર irregular પણ કહેવાય છે.

૧૪. જે ક્રિયાપદની પહેલાં if, though, except, lest, unless, or that એટલા શબ્દ ગયેલા હોય તો તેને Subjunctive mood કહેવો. જે ક્રિયાપદ આજ્ઞા, અરજ, કાલાવાલા વિગરે બતાવે. ને તે વર્તમાનકાળમાં બીજા પુરૂષમાં હોય પછી તે બીજો પુરૂષ અધ્યાહાર કે આપેલો હોય તો તે ક્રિયાપદનો Imperative mood કહેવો.

૧૫. જે ક્રિયાપદની સાથે પહેલાં may, might, can, could, would, should, આવે તો તે ક્રિયાપદને Potential mood જાણવો.

૧૬. કાળ એટલે Tense વિષે છોકરાઓએ પાઠમાળા ભાગ ૨ માં પાને ૭૭ ને ૭૮ માં આપેલા સાંકળીઆમાં જોવું.

ABBREVIATIONS.

પારસીંગ કરવામાં જે ટુંકુ રૂપ વાપરવામાં આવ્યું છે તેની
સમજ નીચે પ્રમાણે.

Conju........................Conjugation.
Neu........................Neuter gender.
Masc........................Masculine gender.
Sing........................Singular number.
Plu........................Plural number.
Accus........................Accusative case.
Nom........................Nominative case.
Subj........................Subject.
obj........................Object.
Trans........................Transitive. verb.
Intrans........................Intransitive verb.
Strong........................Strong conjugation.
Weak........................Weak conjugation.
Indi........................Indicative mood.
Pres........................Present tense.
Prep........................Preposition.
Adj........................Adjective.
Adv........................Adverb.
Quali........................Qualifying.
Modi........................Modifying.
Def........................Definite article.
Gend........................Gender.
Sup........................Superlative.
Deg........................Degree
Abs........................Abstract noun.
Rel........................Relative pronoun.
Pron........................Pronoun.

Collect........................Collective noun.
Poten........................Potential.
Ger...........................Gerundial noun.
Govd.........................Governed.
Ref...........................Referring.
Dep...........................Depending.
Infin..........................Infinitive.

NOTES ON ENGLISH GRAMMER.

THE NOUN.

—————o0o—————

I A noun is a word which is used as the name of something. (પ્રાણી પદાર્થ વિગરે ઓળખવાને જે શબ્દ વાપરીએ તેનું નામ (નામ); as, fire, water, Bombay, નામ બે જાતનાં છે. Proper nouns, and common nouns.

I. Proper nouns are such as denote only one person or thing of a kind. (એકજ પુરૂશ અથવા એક જાતની એકજ વસ્તુ બતાવવાને જે શબ્દ વાપરીએ તેનું નામ Proper noun; as, Gopal Surat.)

II. Common nouns are names which can be given to anything of a kind. (જે શબ્દ એક વર્ગના પ્રત્યેકને લાગુ પડે તેનું નામ Common noun.)

વળી Common nouns બે જાતનાં છે.

Collective nouns and abstract nouns.

A collective noun denotes a number of persons or things forming one body.

જે શબ્દ પુરૂશ અથવા વસ્તુઓનો સમુદાય બતાવે તે Collective noun.

Abstract nouns are the names not of objects but of ideas. i. e. names of qualities, as, whiteness; names of conditions of things, as, life, death; names of passions and powers of the mind, as, love; names of actions or processes, as, reading; names of arts and sciences, as, poetry and astronomy. (જે નામો પ્રાણી પદાર્થ ન બતાવતાં તેઓમાં રહેલા ગુણ, સ્થિતિ, મનોવિકાર, ક્રિયા વિગેરે બતાવે તેને Abstract (ભાવવાચક) નામ કહે છે.

GENDER.

પુરૂષના નામની જાતીને Masculine gender કહે છે; સ્ત્રીના નામની જાતીને Feminine gender કહે છે; નિર્જિવ વસ્તુના નામની જા

તીને Neuter gender કહે છે.

જે નામ નર તથા નારીને લાગુ પડે તે Common gender. જેમકે, Parent.

Gender દર્શાવવાની રીત ત્રણ છે. (૧) જુદા શબ્દથી; as Dog (masc); Bitch (fem); (૨) પ્રત્યય લગાડવાથી; as tiger (masc), tigress, (fem); (૩) શબ્દની અંતે શબ્દ મુકયાથી, as, He-goat (masc), She-goat, (fem).

NUMBER.

Number બે છે; Singular and Plural.

એક પદાર્થ કે પ્રાણી દેખાડનાર શબ્દ [Singular] ના અને એક કરતાં વધારે વિષય દેખાડનાર [Plural] ના કહેવાય છે.

સામાન્ય નિયમ:—એક વચનના નામને s લગાડયાથી તેનું બહુ વચન થાય છે. as, Book, Books;

બીજા નિયમો વિષે પાઠમાળા અગર કોઇ ગ્રામર જોવું.

CASE.

Case shows the relation of a noun to other words, (નામનો બીજા શબ્દ સાથે જે સંબંધ હોયતેને Case [વિભક્તિ] કહેછે) અંગ્રેજી નામોને મુખ્ય ત્રણ વિભક્તિ છે. Nominative, Possessive અથવા Genitive, અને Objective અથવા Accusative.

Nominative કર્ત્તા અથવા ક્રિયાનો કરનાર બતાવે છે જેમકે, Gopal reads; Gopal એ કર્ત્તા છે.

Possessive case સંબંધ બતાવે છે; જેમકે, Gopal's book. Objective case, કર્મ અથવા કોઇને કાંઈ કીધેલું હોય તે બતાવે છે,— Gopal eats mangoes. Mangoes કર્મ છે. ગુજરાતીમાં જેને સંબોધન કહે છે તેને ઈંગ્રેજીમાં Vocative or case of address કહે છે.- Gopal, come, અહીંઆ Gopal, vocative case છે.

THE ADJECTIVES.

An adjective is a wosd used with a noun to describe something; નામનો ગુણ બતાવવાને અથવા તેના અર્થમાં કાંઈ વિશેષ બતાવવાને જે શબ્દ વાપરવામાં આવે છે તેને વિશેષણ કહે છે. Abjectives ત્રણ પ્રકારનાં છે:—(1)adjectives of quality,

as, good; (2) Adjectives of quantity, as, much; (3) Numeral adjectives, as, one, two; Numeral adjectives ના ત્રણ ઉપવર્ગ છે:—Definite, Indefinite, અને Distributive.

Each, every, either, neither, are distributive adjetives.

This, that, yon, yonder એટલાને Demonstrative adjectives કહે છે.

વિશેષણના તુલના રૂપ (Comparison of adjectives) વિષે. પાઠમાળા ભાગ ૨ જો બોધ પાઠ ૧૯ મો જોવો.

THE PRONOUN.

A pronoun is a word which stands for a noun. (નામને બદલે વપરાતા શબ્દને Pronoun કહે છે.)

(1) Personal pronouns (પુરૂષ વાચક) I, thou, &c.

(2) Reflexive pronouns, (સ્વવાચક) myself, thyself yourself, &c.

(2) Demonstrative pronouns, this, that, these those.

(4) Introgative pronouns, (સવાલ પુછવાના કામમાં આવછે.) who ?

(5) Relative pronouns, (આગળ નામ ગયું હોય તેની સાથે સંબંધ દર્શાવે છે તે એવી રીતે કે બે વાકયોનું એક વાકય થઈ જાય છે,
Who પુરૂશને માટે, which નિર્જિવ પદાર્થ માટે, અને that પુરૂશ અથવા પદાર્થ બંનેને માટે વપરાય છે.

(6) Indefinite (અનિશ્ચિત) pronouns, one, none, somebody.

THE VERB.

A verb is a word which declares something.(જે શબ્દ વડે કાંઈ કહી શકીએ એટલે જે શબ્દ વડે "કોઈ શું કરે છે," "શુ છે," અથવા "શું થાય છે" એ મતલબનું કાંઈ બતાવે તેને ક્રિયાપદ કહે છે. as, the boy runs.

ક્રિયાપદ બે પ્રકારનાં છે. Transitive and intransitive.

ની ક્રિયા કર્ત્તાને લાગુ પડી કોઇ બીજા શબ્દને લાગુ પડે ત્યારે તેને "સ-કર્મક" ક્રિયાપદ કહે છે. કર્ત્તાની ક્રિયા કર્ત્તામાં રહીને કોઈ બીજા શબ્દને લાગુ પડતી નથી તેને 'અકર્મક' કહે છે.

Conjugation વિશે પહેલાં આપેલી પાર્સિંગની સુચનામાં જોવું, Voice.—સકર્મક ક્રિયાપદને બે વૉઇસિ હોયછે. Active, and passive, મુખ્ય ક્રિયાપદનાં ભૂતકૃદંતને to be નાં રૂપ લગાડેથી passive voice-થાય છે.

Mood shows the manner of the action, (ક્રિયા કરનારની મનોવૃત્તિને ક્રિયાપદનું મુડ (Mood) કહે છે, તેને વિશે પહેલાં આપેલી પાર્સીંગની સૂચનામાં જોવું.

ક્રિયાપદના જે રૂપમાં "ક્રિયાપદ" નો તેમજ "વિશેષણ" નો બંનેનો સંબંધ હોય તેને Participle કહે છે. પાર્ટસિપલ બે જાતના છે, past and present participles.

TENSE.

There are three natural divisions of time:—Present past, future. એ ભાગો બતાવવાને ક્રિયાપદના જે જુદા જુદા રૂપ તેને Tense કહે છે.

THE ADVERBS.

Adverbs are words used with verbs, adjectives, and other adverbs to modify them in some way.

Adverbs ની છ જાત છે, (1) adverbs of manner ,as, how badly, well; (2) adverbs of place, as where, here; (3) Adverbs of time, when, then; (4) Adverbs of degree, as, very, too; (5) Adverbs of cause or reason, why, wherefore 6) Adverbs of negation, not.

A preposition is a word which comes before a noun. or a pronoun, and shows its relation to some other word. (શબ્દયોગી અવ્યય નામ અથવા પ્રોનાઉન પહેલાં મૂકવામા આવેછે અને કોઈ બીજા શબ્દ સાથે સંબંધ બતાવે છે.

THE CONJUNCTION.

Conjunctions join words and sentences. (વાક્યયોગી અવ્યયો શબ્દોને તેમજ વાક્યોને જોડે છે.

THE INTERJECTION.

An interjection (કેવળપ્રયોગી અવ્યય અથવા ઉદ્ગાર) is a word used to express some sudden feeling. (કેવળપ્રયોગી અવ્યય કંઈ અકસ્માત મનોવિકાર બતાવે છે. જેમકે Ah! where shall I go? એ શબ્દ વાક્યમાં કોઈ પણ સાથે સંબંધ રાખતા નથી.

LESSON I.

Anglo-Vernacular Schools. (ઍન્ગ્લોવર્નૅક્યુલર સ્કુલ્સ) જે નિશાળો માં અંગ્રેજી અને દેશી ભાષા શીખવાય છે તે.

The, the def, art; particularizing the noun 'sun's'

Sun's, સુરજની A com, noun; masc, gend; sing; geni. case; governing the noun 'course'.

Course, (કોર્સ) ગતી, A com. noun, neu. gend; sing, nom case to the verb 'marks'

Marks, (માર્ક્સ) બતાવેછે. A trans, verb, weak conju, indi mood, pres, tense; third person, sing, agreeing with its nom, 'course;' and obj. 'time'.

The, the def. article, particularizing the noun 'time'.
સુચના:—હવેથી the શબ્દનું પાર્સિંગ ઉપર કહ્યાપ્રમાણે કરવું.

Of, a prep. governing the noun 'day'.

When. 'an adv modi. the verb 'rises'.

Rises, (રાઇઝીઝ) ઉગેછે. an intrans. verb, strong, indi, mood pres. tense, third person, sing. agreeing with its nom. 'sun'.

Call, (કૉલ) કહીએછીએ, a trans, verb; weak, conju, ind mood, pres, tense, first, person, plur, nom, 'we' and obj, ' it and morning'.

Morning, (મૉર્નિન્ગ) સવાર, a com, noun, neu. gend, sing; accus, governed by the trans, verb 'call'

He. a third personal prououn, nom, to the verb 'arrives'.

Arrives, (ઍરાઇવ્ઝ) આવી પહોચેછે, an in trans, verb weak indi, pres, third, sing, agreeing with its nom 'he'

At. a prep, governing the noun 'height'

Greatest, adj, of the, sup, deg, quali, the noun 'height'

Height, (હાઇટ) ઊંચાઈ, an abs, noun, neu, sing, accus, governed by the prep 'at'

At his greatest height છેક ઊંચે.

Noon, (નુન) બપોર; com, noun, neu, sin, accus, governed by trans verb 'call'.

Mid-day, (મિડ્ડે) બપોર, a com, noun, neu, sing, same case, as noon.

Sets, [સેટસ] આથમે છે. a trans, verb, strong; indi, pres third, sing agreeing with its nom 'he'

Evening, [ઇવનિંગ] સાંજ, a com, neu, sing, accus, governed by trans 'call'

Twilight, [ટ્વાઇલાઇટ] ઝળઝળીયું, a com, neu, sing, nom case to the verb 'has faded'.

Which, a rel, pronoun, neu, sing, nom to the verb remains and its antecedent 'twilight'.

Remains, (રીમેઇન્સ) રહેછે, An intrans, verb; weak; indi, pres third, sing, agreeing with its nom 'which'.

Sunset, (સન્સેટ) સુર્યઅસ્ત, a com noun, neu, sing, accus case governed by the prep 'after'.

Has faded, (હેઝફેડેડ) જતું રહેલું હોયછે, an intrans, verb, weak indi, pres, perfect tense, third, sing, agreeing with its nom 'twilight'.

Natural, (નેચરલ) કુદરતી. an adj, quali 'divisions'.

Divisions, (ડીવીઝન્સ) ભાગ, a com; nom neu, plu nom, case after the verb 'are.'

People, (પીપલ) લોકો, A com noun; com, gend; plu nom in apposition with we.

Every, દરેક a distributive adj qual the noun 'day'.

Is called, (ઇઝકોલ્ડ) કહેવાય છે a trans, verb; passive, weak ind pres; third; sing, agreeing with its nom 'hour'.

Twelve, a def numeral pron; nom, case to the vərb 'is called'.

O'clock. (ઑક્લૉક) ઘડીઆળના of the clock.

Mid-night (મિડ્નાઈટ) મધ્યરાત.A com, noun, neu; sing; nom, of it; after the verb 'is calle' a or the indirect object case Equal, બરોબર an adj quali, 'second'.

Beat, (બીટ) ધબકારો.

Pulse, (પલ્સ) નાડ.

Health, (હેલ્થ) તનદુરસ્તી. an abs, noun; neu; sing; accus, case; governed by the prep, 'in'.

Count, (કાઊન્ટ) ગણવું. a trans, verb; weak indi; pres; second; plu. agreeing with its nom, 'you' and obj, 'sixty'.

Has passed, પુરી થઈ છે; an intrans, verb; weak, indi; pres, perfect; third; sing; nom, minute'.

Civilized, (સિવિલાઇઝ્ડ) સુધરેલી; an adj, quali, the noun 'societies'.

Societies, (સોસાઇટીઝ) મંડળીઓ. a collect, noun; used as com; neu; plur; accus, case governed by 'in'.

Would be satisfied, (સૅટિસફાઇડ) સંતોષ પામશે. a trans, verb passive; weak, poten; third; plu; agreeing with its nom, 'men'.

Uncertain, (અન્સર્ટન) અ ચોકસ,

Inconvenient, (ઇન્કન્વીન્યન્ટ) અવધડ ભરેલી an adj.

Method, (મેથડ) રીત. a com, noun;neu; sing; accus, case governed by prep, 'with'.

Measuring, (મેઝરીંગ) માપતાં, a gerundial noun, accus, case; governed by prep, 'of'.

Formerly, (ફૉર્મર્લી) અગાઉ, પહેલાં an adv, modi, 'used'.

Used, (યુઝ્ડ) વાપરતા. a trans, verb; weak, indi, past, third; plu, its nom, 'people'. Hour-glasses, (અવર ગ્લાસિઝ) રેતીના ઘડીઆળ, a com, noun; neu; plu; accus;

govd. by the verb'used'.

Is divided, (ડીવાઈડેડ) ભાગ પાડવામાં આવેલાછે. a trans, verb passive; weak, indi; pres; third; sing; agreeing with its nom 'hour-glass'.

Hollow, (હૉલો) પોકળ, an adj, quali, 'parts'.

Connected, (કનેક્ટેડ) જોડાયેલાં, a past participle; ref, to 'parts'.

Narrow, (નૅરો) સાંકડું. an adj, quali, 'neck'.

Neck, (નેક) ગળું.

Upper; (અપર) ઉપલો. an adj, quali, 'part'.

Is filled, (ફીલ્ડ) ભરેલી હોયછે a passive verb; weak, indi pres, third; sing; agreeing with 'part'.

Sand, (સૅન્ડ) રેતી. accus, case governed by 'with'.

Sufficient, [સફીસ્યન્ટ) પૂરતું an adj, quali, 'sand'.

Trickle, (ટ્રિકલ) ગળવાને, પડવાને an infinitive, dep, on the verb 'is filled'.

Lower, (લોવર) નીચલું an adj, quali 'glass'.

Course, (કોર્સ) વખત. a com, noun; neu; sing; accus case; govd. by 'in'.

Grain, (ગ્રેઈન) દાણો, nom, case, to 'has fallen'.

Invert, (ઈન્વર્ટ) ફેરવવું; a trans, verb; weak, indi; pres second; plu; nom, 'you' and object hour-glass.

Immediately, (ઇમિજીએટલી) તરતજ. an adv; modi, 'begins'

Begins, (બિગિન્સ) શરૂ કરેછે. a trans, verb; strong, indi; pres third; sing; its nom, 'sand' and object 'to dribble through the neck as before'.

Dribble, (ડ્રિબલ) પડવાને, ગળવાને, an infin, dep, on 'begins'.

The Greeks, (ગ્રીક્સ) ગ્રીકલોકો } nom, case to the verb
The Romans, (રોમન્સ) રોમના લોકો. } 'measured'.

Like, (લાઇક) એકસરખી. an adj, quali, manner.

Water-clock, (વૉટર ક્લૉક) પાણીનું ઘડીઆળ. accus, case governed by the prep, 'by',

Vessel, (વેસલ) વાસણ a com, noun; neu; sing; nom, case after the verb 'was'.

Pierced, (પીઅર્સ્ડ) કાણું પાડેલું. a past participle ref, to 'vessel.'

Hole, કાણું.

Bottom, (બૉટમ) તળીયું.

Filled, (ફીલ્ડ) ભરેલી a past participle ref, to 'vessel'.

Left, (લેફ્ટ) છોડતું, મૂકતું, a trans, verb strong, indi; past; third sing; its nom, 'water' and objebt ' vessel '.

Empty, (એમ્પટી) ખાલી an adj, quali 'vessel'.

Length, (લેન્થ) લંબાઈ, objective case, govd, by 'could measure';

Watch,(ઉવૉચ) તપાસ. a com, noun; accus, case; govd, by 'on'.

To turn, ફેરવવાને, an infin, dep, on, 'were'.

Refill, (રિફિલ) પાછું ભરવાને, a trans; infin dep, on 'were' and object 'water-clock.'

Reckoning, (રેકનિંગ) ગણત્રી. a verbal noun; accus, case govd by ' lost '.

To observe, (ઑબ્ઝર્વ) જોવું. a trans, infin; depending on ' was '.

Shadows, (શૅડોઝ) છાયા a com, noun; accus, case govd by ' to observe'

Cast, પડેલા પાડેલા. a past participle ref, to the noun shadows

Object, પદાર્થ, ચીજ a com, noun accus, govd by the prep 'by'.

Sun-light તડકો સુર્યનું અજવાળું.

Move (મુવ) ખસેછે an intrans, verb.

West, પશ્ચિમદિશા.

East, પૂર્વદિશા.

Gradually, (ગ્રૅડ્યુઅલી, ગ્રેજ્યુઅલી) ધીમે ધીમે.

Shorter, (શૉર્ટર) વધારે, ટુંકો an adj, of the comparative degree, quali, 'which'.

Increasing (ઇન્ક્રીઝીન્ગ) વધતો, a pres, participle ref to 'which'.
Instrument, (ઇન્સ્ટ્રૂમેન્ટ) યંત્ર, nom, case to the verb 'was'.
Sun-dial, (સન્ડાયલ) છાયાયંત્ર. noun, in appoistion with instrument.
Use, (યુસ) ઉપયોગ. a com, noun; accus, governed by 'in'.
Purpose, (પર્પઝ) મતલબ. કામ. a com, noun; accus, case govd by 'for'.
Fitted, (ફિટેડ) જડેલી. a past participle ref, to 'table'.
Projecting, (પ્રોજેક્ટીંગ) આગળ નીકળી આવેલો. a pres, partici ple used as an adj, quali, 'rod' or 'pointer'.
Rod, (રોડ) સળીઓ.
Pointer, વખત બતાવનાર કાંટો. an accus by 'with'.
Travels, (ટ્રાવેલ્સ) ફરે છે. an intrans, verb; agreeing with its nom, 'it'.
Advance, (ઍડવાન્સ) વધારો. accus; case govd by the trans, verb 'shows'.
Lines, લીટીઓ. nom, case to the verb 'are drawn'.
Are drawn, દોરેલી હોયછે. a passive verb agreeing with its nom, 'lines'.
Have passed away, થઈ ગયા છે. an intrans, verb; pres perfect; agreeing with its nom, hours.
Is suited, (સુટેડ) લાયક કીધેલુ છે. a trans, verb; passive voice agreeing with its nom, sun-dial.
Generally, ઘણોખરો. an adv; modi, the adj, 'clear'
Clear from clouds, વાદળાં રહીત.
Climate, (ક્લાઈમેટ) દેશ. accus, governed by 'in'.
Visible, દેખીતુ an adj, quali, the noun 'sun'.
On account of, લીધે. a prep, governing 'sky'
Cloudy, વાદળાંવાળુ. an adj, quali, 'sky'
Could have been, થઈ પડત. an intrans, verb; strong, poten; **past** perfect; third; sing; agreeing with its nom, it.
Watches, નાના ઘડીઆળ.

Invention, (ઇન્વેન્શન) નવી શોધ. nom, case; after the verb 'are'.
Can be consulted, (કૅનઅીકલ્ટેડ) જોઈ શકાય.
Are gone, an intrans. verb; strong, indi; pres, third; plu; agreeing with its nom, 'hour' and 'minutes'.
Waste, (ઉવેસ્ટ) ગુમાવીએછીએ. a trans, verb; subject 'we' and 'object 'hours and minutes'.
Is represented, (રેપ્રિઝેન્ટેડ) રૂપ અપાયેલું છે. a passive verb; subject 'time'.
Wings, પાંખો.
Bald, (બૉલ્ડ) તાળપડેલી an adj, quali, 'man'.
Single, (સીંગલ) એક an adj; quali, 'lock'.
Lock, (લૉક) ગુચ્છો. a collect, noun; accus, case governed by 'having'.
Forehead, (ફોરહેડ) કપાળ. a com. noun; accus, case govd by 'on'.
Holds, (હોલ્ડઝ) હાથમાં રાખેછે. a trans, verb; subject 'he and object 'scythe and hour-glass'.
Scy–the, (સાઇધ) દાતરડું. accus, govd by 'holds'.
Existed, (એગ્ઝીસ્ટેડ) હયાત હતો. an intrans, verb; sudject which.
Of old, જુના વખતનું an adv; modi, 'exis–ted'.
To detain, પકડી રાખવું, an infinitive.
The wise, ડાહ્યા માણસો. a com, noun.
Fore-lock, (ફોરલૉક) આગળના ગુચ્છા. accus, govd by 'by'.
Do let. દે છે a trans, verb; sbj, they or the 'wise' and obj, time.
Unemployed, નકામો. a past participle ref, to 'time'.
Cuts, કાપે છે. a trans, verb; subj, time and obj, things.
Mortal, નાશવંત. an adj, quali, 'things'
Glorious, (ગ્લોરિઅસ) કીર્તિવાળી. adj
Strong, જબરી. an adj, quali, things.

LESSON II.

Voice, (વૉઇસ) અવાજ, બોલવું તે. Spring (સ્પ્રિંગ) વસંત ઋતુ.

Maiden, (મેઇડન) કુંવારી કન્યા. a com, noun; femi; sing; vocative case.

Pleasant, (પ્લેઝન્ટ) આનંદી. an adj, quali, 'sunshine'.

Sunshine, (સનશાઇન) તડકો. accus, govd by the prep, 'with'.

Laden, (લેઇડન) સાથે લેઇને. a past participle ref, to the pron, 'I'.

Honey, (હની) મધ. Blossom (બ્લૉસમ) મોહોર, કળી.

Brief, (બ્રીફ) ટુંકું, થોડો. an adj, quali, 'time'.

Hark, (હાર્ક) સાંભળ. an interjection.

Is humming (ઇઝ હમીંગ) ગણગણ કરે છે. an intrans, verb; weak, indi; pres, continuous; third; sing; agreeing with its nom, 'Bee'.

Lark, (લાર્ક) ચંડોળપક્ષી. a com, noun; nom, case to the verb 'Is soaring'.

Is soaring, (સોરીંગ) ઊંચે ઉડે છે. an intrans, verb; its subj, 'Lark'.

Bright, (બ્રાઇટ) ચળકતાં. an adj; quali, 'sky'.

Sunny, [સની] સુર્યવાળા તડકાવાળા. an adj; quali, 'sky'.

Gnats, (નૅટ્સ) મચ્છર. Are on the wing, ઉડવા માંડે છે.

Cat-kins, (કૅટ કીન્સ) વીલો નામના ઝાડપર થનારાં ફુલો-મોહોર.

Cover, (કવર) ઢાંકેછે. a trans, verb weak, indi, pres, third, plur, agreeing with its nom, 'cat kins' and obj, willows.

Slender (સ્લેન્ડર) પાતળા. an adj; quali, willows.

Willows, (ઉવિલોઝ) વળી શકે તેવાં એક જાતનાં ઝાડ.

Mossy, (મૉસી) લીલવાળા. an adj; quali, 'banks'.

Starlike, (સ્ટાર લાઇક) તારા જેવા ચળકતા. an adj, quali, 'primroses'.

Primroses, (પ્રીમરોઝીઝ) વહેલાં ઉગતાં ફુલો.

Stream, (સ્ટ્રીમ) ઝરો.
Orchard, (ઑર્ચર્ડ) વાડીના. an adj, quali 'trees'.
Are bleating, (બ્લીટીંગ) બેં બેં કરે છે.
Cawing, (કૉઇંગ) કા કા કરતાં. an adj; quali, 'rooks.'
Rooks, (રૂક્સ) કાગડા.
Elms, (એલ્મ્ઝ) અમેરીકાનું એક જાતનું છાયાવાળું ઝાડ.
Noisy, (નૉઇઝી) અવાજ કરતું. an adj, quali, crowd.
Crowd, (ક્રાઉડ) ટોળું. a collect, noun. neu; sing; noun in apposition with 'rooks'.
Loud, (લાઉડ) મોટેથી. an adverb, modi, 'are singing.'
Flitting, (ફ્લિટીંગ) ઝડપથી જતું. a pres, participle ref, to butterfly.
In the sun, તડકામાં.
Turn, (ટર્ન) ફેરવ. a trans, verb; weak, imperative, pres; second, sing, agreeing with its nom, 'thou' understood, and obj, 'eyes'.
Earth and heaven, પૃથ્વી અને આકાશ. accus, govd, by the prep, 'to'.
God, (ગૉડ) પરમેશ્વર. a proper noun; nom, to the verbs, has given, has taught, has clothed, and has cleared.
Melodies, (મેલોડીઝ) મધુર ગાયન.
Clothed, (ક્લોથ્ડ) ઢાંકેલી.
Cleared, (ક્લીઅર્ડ) સાફ કીધેલી.
Pour, (પોર) રેડ. a trans, verb; subj, thou understood and obj, soul.
Soul, (સોલ) આત્મા. objective case govd, by the trans, verb 'pour'.
Gratitude (ગ્રૅટીટ્યુડ) આભાર, પાડ. an abs, noun; accus, govd, by 'in'.

LESSON III.

Picture, (પિક્ચર) વર્ણન. Is believed, માનવામાં આવે છે.

Three-quarters, ત્રણ ચતુર્થાંસ.

Surface, (સર્ફેસ) સપાટી. accus, case by 'of'.

Regions, (રીજ્યન્સ) મુલકો.

Poles, (પોલ્સ) ધ્રુવ. accus, case by 'round'.

Unexplored, (અનએક્સ્પ્લોર્ડ) નહી શોધી કાઢેલા. an adj, quali, 'regions'.

Excessive, (એક્સેસીવ) અતીશય. an adj; quali, 'cold'.

Cold, (કોલ્ડ) ઠંડી, ટાઢ. accus, case by 'from'.

Unknown, (અનનોન) અજાણ્યા. an adj, quali, regions.

Principle, (પ્રિન્સિપલ) મૂખ્ય.

Portions (પોર્શન્સ) ભાગ
Continents (કૉન્ટીનટન્સ)ખંડ. } accus, case governed by the prep, into.

Embraces, (એમબ્રેઇસીઝ) સમાવે છે. a trans, verb; subj, 'continent' and obj, Europe, Africa and Asia.

Immense, (ઇમેન્સ) મોટાં. adj, quali, island.

May be considered, ગણી શકાય. a passive verb; subj, island.

Since, (સિન્સ) ત્યાર પછી. A prep; governing the noun 'discovery'.

Discovery, (ડિસ્કવરી) શોધ. accus, by the prep, 'since'.

Has been called, કહેવાયલો છે. A passive verb; subj, America.

No. I. Asiai

Asia, a proper noun; neu; sing; nom, to the verb 'is'

Divisions, (ડિવિઝન્સ) ભાગ. accus, govd by 'of'.

Seat, (સીટ) બેઠક. nom, after the verb 'was.'

Civilization, (સિવિલિઝેશન) સુધારા.

Government. (ગવર્નમેન્ટ) રાજ્ય સરકાર. a collect, noun accus, by 'of'.

As yet, અત્યાર સુધી. an adv, modi, 'was inhabited'.

Was inhabited, વસેલો હતો. a passive verb, subj, 'Europe.'

Barbarians, (બારબેરીઅન્સ) જંગલી લોકો. accus, case, govd, by ' by'.

To believe, (બિલીવ) માનવાને. a trans, infinit; obj, 'that.........Asia'.

Forefathers, (ફોરફાધર્સ) વડીલો. nom, to the verb 'dwelt.'

Extends, (એક્સ્ટેન્ડ્ઝ) ફેલાયછે. an intrans, verb; subj. Asia.

Icy, (આઇસી) બરફવાળા.

Equator, (ઇક્વેટર) ભુમધ્ય રેષા. accus, by 'of'.

Is traversed, (ટ્રાવર્સ્ડ) આડો પડેલોછે. a trans, verb; passive voice; subj, 'it'.

Belt, (બેલ્ટ) પટી.

Mountainous, (માઉન્ટનસ) પાહાડી. an adj, quali, the noun country.

Stretches, (સ્ટ્રેચીઝ) ફેલાયછે. a trans, verb; subj, 'which'.

North-easterly, (નોર્થઇસ્ટર્લી) ઇશાનકોણની.

Direction, (ડાયરેક્ષન) દીશા.

Behring strait, (બેહેરીંગ સ્ટ્રેઇટ) બેહેરીંગની સામૂદ્રધુની.

Highlands, (હાઇલેન્ડ્ઝ) પહાડી મુલકો.

Plains, (પ્લેઇન્સ) મેદાનો. a com, noun; nom, case to the verb 'are'.

Called, (કોલ્ડ) નામના. a past participle ref, to 'plains'.

Steppes, (સ્ટેપીસ) મોટા મેદાનો. noun in apposition with 'plains'.

Savage, (સેવેજ) જંગલી. an adj, quali, 'Tartars'.

Tartars, તાર્તર લોકો.

Herds, (હર્ડ્ઝ) ટોળાં. a colleet, noun accus, by with.

Settled, (સેટલ્ડ) મુકરર. an adj, quali, 'Government'.

Emperor, (એમ્પરર)સેનશાહ. nom, case to the verb 'claims'.

Claims, (ક્લેઇમ્સ) હકકરેછે. a trans, verb, subj, ' Emperor' and obj, 'to be their sovereign'.

Soverign, (સોવરીન) રાજા.

South-west, (સાઉથવેસ્ટ) નૈરૂત્ય દિશા. accus, case 'by','to'.

Desolate and little known, (ડેસોલેઇટ ઍન્ડ લીટલનોન) ઉજડ અને અપ્રસીધ.

Bokhara, (બોખારા) શેહેર છે.

Is governed, (ગવર્ન્ડ) રાજ્ય ચલાવાયછે. a passive verb; subj 'Bokhara'.

Enjoys, (એન્જૉયઝ) ભોગવેછે. a trans, verb; subj, 'Bokhara' and obj, trade'.

Considerable, (કન્સીડરેબલ) ઘણો, મોટો. an adj, quali, 'trade'.

Range, (રેઇન્જ) હાર. a collect, noun; nom, case to the verb 'is inhabited'.

Tribes, (ટ્રાઇબ્સ) જાતો. a collect, noun; accus, by 'by'.

Resisted, (રીઝીસ્ટેડ) સામુ[illegible]યાં. a trans, verd; subj, 'who' and obj, 'Emperor'.

Are conquered, (કૉન્કર્ડ) જીતાયેલા છે. a passive verb; subj, 'who'.

Same, (સેઇમ) તેજ. a demons, adj; quali, 'region'.

Trade, (ટ્રેઇડ) વેપાર કરેછે. an intrans, verb, subj, 'merchants'.

Once, (વન્સ) એકવાર. an adj, modi, the adjs, 'populous and wealthy'.

Populous, (પૉપ્યુલસ) વસ્તીવાળુ an adj, quali, 'they'.

Fertile, (ફર્ટાઇલ) ફળદ્રુપ. an adj, quali, 'soil'.

Active, (ઍક્ટીવ) બહોળો, ભારે. an adj, quali; 'trade'.

Christians, Mahomedans and Jews, nom, case, after the verb, 'are'.

Palestine, (પૅલેસ્ટાઇન) તુર્કસ્તાનમાં પ્રાંતછે. nom, case to the verb 'is called'.

Disciples, (ડિસ સાઇપલ્સ) ચેલા. objective case govd by the trans, verb 'Taught'.

Holy, (હોલી) પવીત્ર.
Jerusalem, (જેરૂસલમ) શેહેરછે. nom, to the verb 'is'.
Ancient, (એન્સ્યન્ટ) જુનું. an adj, quali, 'cities'.

LESSON IV.

Asiatic, (એશિયાટીક) એશીઆના.
Plateau, (પ્લેટો) ઉંચો સપાટ દેશ. noun in apposition with 'plains'.
Each other, a reciprocal pron; accus, case; govd by the prep, 'from'.
Group, (ગ્રુપ) સમૂહાય. a collect, noun; accus, case; govd by the prep, 'by'.
Is formed, (ફૉર્મ્ડ) બનેલોછે; a passive verb; subj, 'which'.
Junction, (જંકશન) સંગમ.
Table-land, (ટેબલલેન્ડ) ઉંચો સપાટ દેશ. nom, to the verb 'extends'.
Dry and barren, સુકો અને ઉજડ.
Extends, (એક્સ્ટેન્ડઝ) ફેલાય છે.
Is occupied, (ઑક્યુપાઇડ) વસાયેલો છે. a passive verb; subj, 'it'.
Decayed, (ડિકેઇડ) પડીભાંગેલી.
Powerful, (પાઉઅરફુલ) જોરાવર. an adj, quali, 'nation'.
Belong, (બીલૉન્ગ) તાબેછે an intrans, verb; subj, 'low-lands'.
Low-lands, (લોલેન્ડસ) નિચાણમાં આવેલા પ્રદેશ. a com, noun; nom, case to the verb 'belong'.
Merchants, (મરચન્ટસ) વેપારીઓ. a com, noun; nom, case to the verb 'export'.
Shawls, (શૉલ્સ) શાલો. obj, of 'export'.
Barren, (બૅરન) ઉજડ. an adj, quali, 'table-land'.

Consists, (કન્સીસ્ટસ) બનેલું છે. an intrans, verb; subj, 'wealth'.

Mighty, (માઇટી) મોટા, જબરા; an adj, quali, 'Himalayas'.

Contains, [કન્ટેઇન્સ] બનેલું છે. a trans, verb, weak, indi; pres; third; sing; agreeing with its nom, 'it' and obj, 'sources'.

Sources, (સોર્સીઝ) મૂળો.

Indus, (ઇન્ડસ) સીંધુનદી.
Brahmaputra, (બ્રહ્મપુત્રા) બ્રહ્મપુત્રાનદી. } accus, govd by the prep, 'of'.

Buddhists, (બુદ્ધિસ્ટસ) બુદ્ધધર્મના લોકો.

Priest, (પ્રીસ્ટ) પાદરી. nom, case to the verb 'is called'.

Llama, (લામા) nom, case; after the verb 'is called'.

Country, (કન્ટ્રી) દેશ. noun in apposition with 'China'.

Lively, (લાઇવલી) ચંચળ. an adj; quali, 'peeple'.

Ingenious, (ઇન્જીન્યસ) બુદ્ધિવાળા. an adj, quali, 'people'.

Arrogant, (એરોગેટ) મગરૂબ.
Bigoted, (બિગટેડ) હઠીલા. } An abj quali 'people'.

Carve, (કાર્વ) કોતરેછે. a trans, verb; subj, 'they' and objs, 'wood and ivory'.

Ivory. (આઇવરી) હાથીદાંત.

Skill, (સ્કીલ) ચતુરાઈ. an abs, noun; neu; sing; accus; govd by 'with'.

Porcelain, (પોર્સલેઇન) ચીનાઈ વાસણ.

Unsurpassed, (અનસર્પાસ્ડ) અનુપમ.

Possessed, (પઝેસ્ડ) રાખતા. પાસે હતું.

Gunpowder, (ગનપાઉડર) બંદુકનો દારૂ.

Mariner's' (મૅરિનર્સ) ખલાસીનું. a com, noun; genetive case,

Compass, (કમ્પાસ) હોકાયંત્ર. obj, of ,possessed'.

Supply, (સપ્લાય) પૂરું પાડવું.

Vast quantities, (વાસ્ટક્વૉન્ટીટીઝ) જથાબંધ.

Receive, (રીસીવ) મેળવેછે, a trans, verb; subj, 'they' and obj, 'opium'.

Jealous, (જેલસ) અદેખા. an adj, quali, 'they'.
Devils, (ડેવીલ્સ) ભૂતો. obj, of 'call'.
Exclude, (એક્સ્ક્લુડ) બહાર કાઢી મૂકેછે. a trans, verb; subj, 'they' and obj, 'them'.
Interior, (ઇન્ટીરીઅર) મધ્યભાગ.
Resemble, (રીઝેમ્બલ) મળતા આવેછે.
More humane, (હ્યુમેઇન) માયાળુ. an adj of the compara, degree; quali, 'they'.
Stretches, (સ્ટ્રેચીઝ) ફેલાયછે.
South-west, (સાઉથવેસ્ટ) નૈરૃત્યકોણુ.
Is separated, (સેપરેટેડ) જુદો પડેલોછે. a passive verb; subj, 'it'.
Shallow, (શલો) છાછરો.
Arabia, (અરેબીઆ) અર્બસ્તાન.
Lying, આવેલો. a pres, participle; ref, to 'Arabia'.
Sandy, રેતીવાળુ. an adj, quali, 'desert'.
Produce. (પ્રોડયુસ) પેદાસ. accus, by 'by'.
High-spirited, (હાઇસ્પીરીટેડ) હીંમતવાન.
Race, (રેઇસ) જાત. a collect, noun; nom, case after the verb 'are'.
Proud, (પ્રાઉડ) મગરૂબ. an adj, quali, 'they'.
Purity, (પ્યુરીટી) સ્વચ્છતા. an abs, noun; accus; govd by 'of'.
Is celebrated, (સેલીબ્રેટેડ) પ્રખ્યાત થયેલુ છે. a passive verb; subj, 'Mecca'.
Contains, (કન્ટેઇન્સ) રાખે છે. a trans verb; subj, 'Madina' and obj, 'tomb'.
South-east, અગ્નીકોણુ.
Ends, (એન્ડસ) છેડો આવેછે.
Largely, જથાબંધ.
Strip, (સ્ટ્રીપ) પટી.

Continued, જારી રહેલો.

Spices, (સ્પાઇસીસ.) તેજાના.

Various, જુદી જુદી.

Are exported, (એક્સપૉર્ટેડ) પરદેશમાં મોકલવામાં આવેછે.

Revengeful, (રીવેન્જફુલ) વેરલેનારા.

Are addicted, (ઍડીક્ટેડ) છંદમાં પડેલાછે.

Piracy, (પાઇરસી) ચાંચીઆનું કામ.

LESSON V.

Mammalia, (મેમેલીઆ) ધવડાવનારા પ્રાણી.

Vertibrate, (વર્ટીબ્રેટ) બરડાની કરોડવાળા પ્રાણી.

Consist, (કન્સીસ્ટ) બનેલાં છે.

Classes, (ક્લાસીસ) વર્ગ. a collect, noun; neu; plur; accus, case, govd by 'of'.

Reptiles, (રેપ્ટાઇલ્સ) પેટ ઘસી ચાલનારા પ્રાણી.

Important, [ઇમ્પૉર્ટન્ટ] અગત્યનો. an adj, quali, 'the first'.

Contains, (કન્ટેઇન્સ) સમાવેછે. a trans, verb; subj, 'it' and, obj' order'.

Order, (ઑર્ડર) વર્ગ. a com, noun; objective case govd by the trans, verb 'contains'.

Suck, (સક) ધવડાવવું તે. noun; objective case, govd, by the trans, verb 'give'.

Young, (યન્ગ) બચ્ચાં.

Breasts, (બ્રેસ્ટ્સ) સ્તન. accus, by 'from'.

Bats, (બૅટ્સ) વાગલાં. noun in apposition with 'some'.

Whales, (ઉહ્વેઇલ્સ) મગરમચ્છ. noun in apposition with 'a few'.

Seals, (સીલ્સ) સીલનામની માછલી.

Superior, (સુપીરીઅર) ચઢીઆતા. an adj, quali, 'they'.

Faculties, (ફૅકલ્ટીઝ) બુદ્ધિ.

Elephants, (એલીફન્ટસ) હાથીઓ.

Monkeys, (મન્કીઝ) વાંદરાં.

Especially, (એસ્પેશ્યલી) મૂખ્યત્વે કરીને. an adv, modi, 're markable'.

Remarkable, (રીમાર્કેબલ) પ્રખ્યાત. an adj, quali, 'some'.

Intelligence, (ઇન્ટેલીજન્સ) બુદ્ધિ. an abs, noun; neu; sing; accus, govd, by 'for'.

Is named, (નેમ્ડ) કહેવાયછે. a passive verb; subj, 'one'.

Carnaria, (કાર્નેરીઆ) માંસ ખાનારા પ્રાણી.

Suited, લાયક કરેલાં. a past participle; ref, to the noun 'teeth'.

Eating, (ઇટીંગ) ખાતાં. a gerundial noun; accus, by 'for'.

Actually, (ઍક્ચ્યુઅલી) ખરેખર.

Subsist, (સબ્સીસ્ટ) ગુજરાન ચલાવેછે. an intrans, verb; subj, 'some'.

Are called, કહેવાય છે. a passive verb; subj, 'last'.

Carnivorous, (કાર્નીવરસ) માંસ ખાનારાં. an adj, quali, 'animals'.

Fierce, (ફીર્યસ) ઘાતકી, ક્રૂર. } an adj, quali, 'they'.
Swift, (સ્વીફ્ટ) ઉતાવળું. }

Can catch, પકડી શકે. a trans, verb; strong; potential; pres; third; plur; agreeing with its nom, 'they' and obj, 'prey'.

Plantigrade, (પ્લૅન્ટીગ્રેઇડ) પગના આખા તળીઆ ઉપર ચાલનારા.

Entire, (એન્ટાયર) આખું. an adj, quali, 'sole'.

Sole, (સોલ) તળીયું.

Amphibious, (ઍમ્ફીબીયસ) જળ સ્થળચર. an adj, quali, 'some'.

Walrus, (ઉવૉલ્રસ) એ નામની માછલી.

Terrible, (ટેરીબલ) ભયંકર. an adj, quali, 'lion'.

Variety, (વેરાઇટી) જાત.
Leopards, (લેપર્ડ્સ) ચિત્તા. nom, case to the verb 'are'.
Panthers, (પૅન્થર્સ) દીપડા વાઘ. same case as ' leopards'.
Length, (લેન્થ) લંબાઈ.
Height, (હાઇટ) ઉંચાઈ.
Thick, (થીક) જાડી. an adj, quali, 'mane'.
Mane, [મેઇન] યાળ.
Advances, [ઍડવાન્સીઝ] વધે છે.
Smooth, (સ્મૂથ) લીસા. an adj, quali, 'hair'.
Tawny, (ટૉની) બદામી.
Size, (સાઇઝ) કદ.
Strikingly, (સ્ટ્રાઇકીંગલી) ચકીત કરે એવી રીતે.
Bold, (બોલ્ડ) હીંમતવાન. an adj, quali, 'form'.
Shaggy, (શૅગી) ગુચ્છાવાળી. an adj, quali, 'mane'.
Erect, (ઇરેક્ટ) ઊભું કરવું.
At pleasure, મરજીમાં આવે ત્યારે.
Huge, (હ્યુજ) મોટા.
Eye-brows, (આઇ-બ્રોઝ) ભવાં.
Round, ગોળ. Fiery, ચળકતાં.
Eye-balls, આંખના ડોળા.
Irritation, (ઇરિટેશન) ગુસ્સો. an abs, noun; accus; govd by 'upon'.
Lustre, (લસ્ટર) પ્રકાશ, ચળકાટ. an abs, noun; accus; govd by. ' with'.
Formidable, (ફૉર્મીડબલ) ભયંકર.
Appearance, (ઍપીયરન્સ) દેખાવ.
Aspect, (ઍસ્પેક્ટ) દેખાવ.
Terrific, (ટેરીફીટ) ભયંકર.
Grandeur, (ગ્રેન્જર) ભપકો. accus; govd by 'of'.
Dreadful, (ડ્રેડફુલ) ભયંકર. an adj, quali, 'roaring'.
Resembles, (રીઝેમ્બલ્સ) મળતી આવેછે.

Distant, (ડિસ્ટન્ટ) દુરની.

Thunder, (થન્ડર) ગર્જના. obj, case govd. by the trâns, verb 'resembles'.

Shriller, (શ્રીલર) વધારે તીણી. an adj, quali, 'cry'.

Attacks, (ઍટેક્સ) હુમલો કરેછે. a trans, verb; subj, 'lion' and 'obj, 'animal'.

Extreme, (ઍક્ષ્ટ્રીમ) અતીશય.

Case, બાબત.

Is deterred, (ડીટર્ડ) પાછો હઠેછે.

Endeavour, (એન્ડવર) યત્ન કરવો.

Avoid, (ઍવોઇડ) દૂર કરવું.

Is driven, (ડ્રીવન) ફરજ પડેછે, દોરવાયછે. a passive verb; subj, 'he'.

Practise, (પ્રૅક્ટીસ) કરવાને. a trans, infin.

Cunning, (કનીંગ) લુચાઇ.

By surprise, (સરપ્રાઇઝ) ઓચીંતા.

Crouches, (ક્રાઉચીઝ) સંતાઇ રહેછે. a trans, verb; agreeing with 'he'.

Thicket, (થીકેટ) ઝાડી.

Antelope, (ઍન્ટિલોપ) હરણ.

Forward, (ફોરવર્ડ) આગળ.

Prodigious, (પ્રૉડીજીયસ) મોટો. an adj, quali, 'spring'.

Spring, (સ્પ્રીન્ગ) કુદકો.

Bound, (બાઉન્ડ) કુદકો. accus; govd. by 'at'.

Miss, (મિસ) ખોવું. an infin, depend, upon 'should happen'.

Object, ધારણા.

Pursuit, (પરસુટ) પાછળ લાગવું તે.

Returns, (રીટર્ન્સ) પાછા આવે છે.

Ambush, (ઍમ્બુશ) સંતાઇ રહેવાની જગ્યા.

Measured, (મેઝર્ડ) એક સરખાં. an adj, quali, 'step'.

In wait, (ઇન, ઉવેઇટ) રાહજોતો.

Opportunity, (ઑપોર્ચ્યુનિટી) તક, લાગ. accus, by 'for'.

Lurking place, સંતાવાની જગ્યા.
Spring, ઝરો. accus, govd, by ' to understand'.
Lay hold of, પકડેછે.
Is observed, કહેવાયેલું છે. a passive verb; subj, 'it'.
Cautious, [કૅાસ્યસ) સાવચેત. an adj; quali, 'he'.
Approaches, (ઍપ્રોચીઝ) પાસે આવેછે. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'habitations'.
Habitations, (હૅબીટેશન્સ) રહેઠાણુ.
Timid, [ટીમીડ] બીકણુ. an adj, quali, 'he'.
Were acquainted, (ઍકવેઇન્ટેડ) જાણીતો હોય.
Fortitude, (ફૅાર્ટીટયુડ) હીંમત.
To such a degree, એટલી બધી.
As to be terrified, કે બીતો હોય.
Is disturbed, (ડીસ્ટર્બ્ડ) હેરાન થયેલો હોયછે. a passive verb; subj, 'he' understood.
Neighbourhood, (નેઇબરહુડ) પડોશ. accus, by 'in'.
As admiting of, લઇ શકેછે.
Education, (એજ્યુકેશન) કેળવણી.
Fact, ખરીવાત.
Provoke, (પ્રોવોક) ગુસેકરવું.
Keepers, પાળનારા.
Security, (સીક્યુરીટી) નિર્ભયપણું.
Chastise, (ચેસ્ટાઇઝ) શીક્ષા કરે છે.
Lair, Hiding place, (લેર, હાઇડીંગ પ્લેઇસ) સંતાવાની જગ્યા. obj, case govd, by 'makes'.
Rushes, (રશીઝ) ઝાડીઓ.
Plants, (પ્લૅન્ટસ) છોડવા.
Fringe, (ફ્રીંજ) કીનારે આવેલી હોય છે. a trans, verb; subj, 'which' and obj, 'banks'
Immense, ઘણુંજ. an adj, quali, 'strength'.
Was seen, જોવામાં આવ્યો હતો.

Heifer, (હીફર) વાછરડી. objective case; govd by the trans, verb 'seize'.

Dragged, (ડ્રગ્ડ) ધસડાતાં. an intrans, verb; subj, 'legs'.

To carry, (કૅરી) લેઇ જતો. a trans, infin; obj, 'her'.

Off, દુર.

Ease, (ઇઝ) સહેલાઈ. accus, by 'with'.

Ditch, (ડિચ) ખાઈ. accus, govd, by 'over'.

Faourite, (ફેવરીટ) પ્યારૂં. au adj, quali, 'they'.

Abound, (એબાઉન્ડ) પૂસ્કળ થાયછે.

Offer, (ઑફર) મલે. an in trans, verb; weak, subjunctive pres, third; sing; agreeing with its nom, opportunity'.

DESSON VI.

Anecdote, (ઍનેકડોટ) વારતા.

Is inhabited, વસેલો છે.

Settlers, (સેટલર્સ) વસનારા. noun in apposition with' farmers'.

Van-Wyk, (વૅન-વિક) નામ છે. nom, case after the verb 'was'.

Interesting, રમૂજી. an adj; quali, 'account'.

Account, (ઍકાઉન્ટ) બ્યાન.

Busied, (બીઝીડ) રોકાયેલો. a past participle ref, to 'I'.

Waggon, (વૅગન) ગાડું. accus, by 'to'.

Quietly, (ક્વાયેલી) ગુપચુપ. an adv, modi, 'laid'.

Threshold, (થ્રેશોલ્ડ) ઊમરો. accus, govd, by the prep, 'upon'.

Shade (શેઇડ) છાયા.

Stupified, (સ્ટુપીફાઇડ) બેભાન થયેલી.

Aware, (અવેર) જાણીતી.

Attending, (ઍટેન્ડીંગ. સાથે આવતું. a pres, participle ref, to 'danger'.

Motionless (મોશનલેસ) સ્થિર.

Refuge, (રેફ્યુજ) આશ્રય.

Lap, (લૅપ) ખોળો. accus, by 'in'.

Attracted, (ઍટ્રેક્ટે) ખેંચ્યું. a trans, verb; subj, 'cry' and obj, 'attention'.

Hastened, (હેસન્ડ) ઉતાવળથી ગયો.

May be conceived, (કન્સીવ્ડ) વિચારી શકાય.

Entrance, (એટ્રન્સ) દરવાજો.

Barred, (બાર્ડ) અટકાવેલો. a past participle ref, .to 'entrance'.

Glided, (ગ્લાઇડેડ) ધીમે ધીમે ગયો. an intrans, verb, subj, 'I'.

Gently, આસ્તે રહીને.

Scarcely, કદાચ.

Meant, (મેન્ટ) ઇરાદો હતો. a trans, verb; subj, 'I' and obj,' to do which'.

Chamber, (ચેમ્બર) ઓરડો. accus, by 'in'.

Loaded, (લોડેડ) ભરેલી. an adj, quali, 'gun'.

By a happy chance, સારા નસીબે.

Corner, (કૉર્નર) ખુણો.

Opening to, (ઓપનીંગ) બાકું. a com, noun, nom, case to the verb 'was'.

Snatched up, (સ્નૅચ્ડ, અપ) ઉંચકી લીધી.

Was beginning to move, ખસવા જતો હતો.

Intention, (ઇન્ટેન્શન) ઇરાદો. accus, by 'with'.

Called, બુમ પાડીને કહ્યું. a trans, verb; subj, 'I' and obj, 'mother'.

Imploring, (ઇમ્પ્લોરીંગ) માગીને a pres, participle ref,to 'I'.

Fixed, (ફીક્સ્ડ) તાકી.

Fired, (ફાયર્ડ) ફોડી.

Ball, (બૉલ) ગોળી.

Directly, (ડાયરેક્ટલી) સીધી.

Passed, ચાલીગઈ. }
Lodged, (લૉજડ) ચોંટી. } an intrans, verb subj 'ball'.

Forehead, કપાળ. accus by 'in'.

Was stretched, (સ્ટ્રેચ્ડ) લાંબોથઇને પડયો. a passive verb, subj 'he'.

Stirred, (સ્ટર્ડ) હાલ્યો. an intrans verb subj 'he'.

Aim, (એઇમ) ધારણા. accus by 'in'

Had failed, જો નિષ્ફળ જાત.

Must have been shot or torn, ગોળી વાગીને મરી ગયો હોત અથવા સિંહથી કકડે કકડા કરી નાંખવામાં આવ્યા હોત.

Pieces, (પીસીસ) કકડા. accus, by 'in'.

May conceive, ધારી શકીએ.

Joy, (જૉય) ખુશી. }
Thankfulness, (થૅન્કફુલનેસ) આભાર. } objective by 'may conceive'.

Providence, (પ્રૉવીડન્સ) ઇશ્વર. accus by 'to'

LESSON VII.

—o0o—

Tiger, (ટાઇગર) વાઘ. nom, case to the verb 'is'

Shaggy, (શૅગી) ગુચ્છાવાળી. an adj, quali, 'mane'.

Skin, (સ્કીન) ચામડી. obj, case govd. by the trans, verb 'has'.

Colour, (કલર) રંગ. nominative absolute.

Tawny, (ટાની) બદામી. an adj, quali, 'colour'.

Passing into, બદલાતો.

Marked, (માર્કડ) પાડેલા.

Rich dark, ઘણાંજ કાળા. an adj, quali, 'stripes'.

Stripes, (સ્ટ્રાઇપ્સ) ચટાપટા, accus, by 'with'.

Abode, (અૅબોડ) રેહેઠાણ. nom, case to the verb 'is'.

Rich woody, (રિચ વુડી) ઘણીજ ઝાડીવાળા.

Seeks, (સીક્સ) સોધે છે. a trans, verb; subj, 'tiger' and obj, 'prey'.

Shady, (શેડી) છાયાવાળી an adj, quali, 'thicket'.

Thicket (થીકેટ) ઝાડી.
Asleep, (ઍસ્લીપ) સુતેલો.
Having gorged, (ગૉર્જડ) અકળાઇને ખાધા પછી.
Is roused, (રાઉઝડ) ઉઠે છે. જાગે છે.
To fall upon, હુમલો કરવાને. An infin.
Newly, (ન્યુલી) નવા. an adv, modi, adj, settled.
Settled'. (સેટલ્ડ) વસેલાં.
Will prowl, (પ્રાઉલ) ભટકશે. an intrans, verb; subj, 'tiger'.
Attack, (ઍટેક) હુમલો કરશે.
Cattle, (કૅટલ) ઢોર, Folds, (ફોલ્ડઝ) વાડાઓ.
Constant, (કૉન્સ્ટન્ટ) હમેશની.
Succeeds, (સકસીડઝ) ફતેહ પામે છે. an intrans, verb; subj, 'he'.
Tiger-hunt, (ટાઇગિર-હન્ટ) વાઘનો શિકાર.
Sport, (સ્પોર્ટ) રમત.
Hunters, (હન્ટર્સ) શિકારીઓ accus, by 'of'.
Are killed or wounded, મરી જાય છે અથવા ઘાયલ થાય છે.
Ferocious, (ફિરોશીઅસ) ઘાતકી.
Roar, (રોર) પોકાર, Terrifies, (ટેરીફાઇઝ) બીવડાવે છે.
Rage, (રેઇજ) ગુસ્સો. accus, by 'with'.
Has tasted, (હેઝ,ટેઇસ્ટેડ) સ્વાદ લીધો છે.
Is to be feared, ધાસ્તી રાખવી પડે છે.
Are tamed, (આર ટેઇમ્ડ) પાળવામાં આવેછે. a passive verb; subj, 'tigers'.
Have attached (ઍટેચ્ડ) હળી ગયેલાછે.
Keeper, પાળનાર. accus, by 'to'
Tigress, (ટાઇગ્રેસ) વાઘેણ. nom to 'became'.
Was brought , લાવવામાં આવી હતી.
Landed, (લૅન્ડેડ) જમીનપર ઉતારી.
Was unladen, ખાલી કરવામાં આવ્યું હતું.
Was confined, (કન્ફાઇન્ડ) ગોંધી હતી.

Of course, (ઑફ્ કોર્સ) અલબત. an adverbial phrase, modi, 'was confined'.

Was consigned, (કન્સાઇન્ડ) સોંપવામાં આવી હતી.

Did perceive, (પર્સીવ) જોઈ. a trans, verb; past; subj, 'she' and obj, 'friend'.

Fawned, (ફૉન્ડ) લાડ કીધા. An intrans, verb; subj, 'she'

Licked, (લીક્ડ) ચાટયું. a trans, verb; subj, 'she' and obj, 'him'.

Caressed, (કૅરેસ્ડ) કોટી કીધી. a trans, verb; subj, 'she' and obj, 'him'.

Marks, (માર્ક્સ) નિશાની. accus, by 'with'.

Left, (લેફ્ટ) છોડી. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'her'.

Whined, (ઉવ્હાન્ડ) વિલાપ કીધો. an intrans, verb.

Remainder, (રીમેઇન્ડર) બાકી રહેલો. accus, by 'for' understood.

LESSON VIII.

Nightingale, (નાઇટીંગેઇલ) બુલ બુલ પક્ષી. a com, noun; nom, case to the verb 'began'.

Had cheered, (ચીઅર્ડ) ખુશ કીધું હતું. a trans, verb; subj, 'that' and obj, 'village'.

Village, (વિલેઇજ) ગામ. (અહીંઆ ગામના લોકો.)

Eve, (ઇવ) સાંજ. accus, govd. by the prep, 'at'.

Note, (નોટ) રાગ. objective case govd. by the trans, verb 'had suspended'.

Had suspended, (સસ્પેન્ડેડ) બંધ પાડયો હતો. a trans, verb; subj, 'that' and obj, 'note'.

Even-tide, (ઇવિન્ટાઇડ) સાંજનો વખત. nom case to the verb 'was ended'

Was ended, (ઉવૉઝ એન્ડેડ) પુરો થયો. a trans, verb; passive voice, subj, 'eventide'.

As well as he might, જેમ લાગ[illegible]જોઇએ તેમ.

Keen, (કીન) તીક્ષ્ણ. an adj, quali, 'demands'.

Demands, (ડીમાન્ડઝ) માગણીઓ. objective case govd, by 'feel'.

Eagerly, (ઇગર્લી) આતુરતાથી. an adverb; modi, 'looking'.

Spide, (સ્પાઇડ) જોયો. a trans, verb; subj, 'he' and obj 'something'.

Shining, (શાઇનીંગ) પ્રકાશતું. a present participle; ref, to 'something'.

Glow-worm, (ગ્લોવર્મ) આગીઓ કીડો. obj, case; governed by the trans, verb 'knew'.

Sparks, (સ્પાર્કસ) ચણગારીઓ. accus, by 'by'.

Stooping, (સ્ટુપીંગ) વાંકાવળીને. a pres, participle; ref, to 'he'.

Haw-thorn, (હૉથોર્ન) ઝાડી. an adj; quali 'top'.

Top, (ટૉપ) શીખર. accus, by 'from'.

Crop, (ક્રૉપ) હોજરી. accus, by 'in'.

To put in crop, ખાવાને.

Aware, (અવેર) જાણીતો. An adj, quali, 'worm'.

Intent, (ઇન્ટેન્ટ) ઇરાદો.

Harangued, (હૅરેન્ગડ) અલંકાર યુક્ત ભાશણ કીધું.

Eloquent, (એલોકવન્ટ) સુભાષિત રીતે. an adv, modi, the verb 'Harangued'.

Did admire, જો તાજુબ થયો હોય.

Lamp, પ્રકાશ. obj, of 'did admire'.

Quoth, (ક્વોથ) બોલ્યો. an intrans, verb; subj, 'he'.

Minstrelsy, (મિન્સ્ટ્રલ્સી) ગાયન, ગીત.

Would abhor, (ઍબ્હોર) ધિકારશો. a trans, verb; subj, 'you and obj, 'to do me wrong'.

Wrong, નુકશાન. accus, by the trans, infin, 'to do'.

To spoil, (સ્પૉઇલ) બગાડવાને.

Self-same, એકજ, તેજ. an adj; quali, 'power'.

Music, (મ્યુઝીક) ગાયન. accs by 'with'.

Light, (લાઇટ) અજવાળું. accus, by 'with'

Might beautify, (બ્યુટીફાય) શોભાયમાન કરો.

Might cheer, (ચીઅર) ખુશકારક કરો.

Songster, (સૉન્ગસ્ટર) ગવૈયો. nom, to the verb 'heard'.

Oration, (ઑરેશન) ભાશણ. accus, by the trans, verb 'heard'

Warbling out, (ઉર્વોબ્લીંગ) ગાઇને. a pres, participle ref, to 'songster'

Approbation, (ઍપ્રોબેશન) પસંદતા. accus, by 'warbling'.

Released, (રીલીઝ્ડ) છોડી દીધો, જવાદીધો.

Found, (ફાઉન્ડ) શોધી કાઢ્યું.

Supper, (સપર) વાળુ. accus, by 'found'.

Some where else, કોઇ બીજી જગ્યાએ. an adverbial phrase modi, 'found'.

LESSON IX.

Leopard, (લેપર્ડ.) ચી-તો વાઘ.
Panther, (પૅન્થર) દિપડો વાઘ. } nom, case to the verb 'are'.

Viz, (નેઇમ્લી) એટલેકે. an adverb.

Tribe, (ટ્રાઇબ) જાત.

Resemble, (રીઝેમ્બલ) મળતા આવે છે. a trans, verb; subj, 'they and obj, 'each other',

A good deal, ઘણુંજ.

Inhabits, (ઇન્હૅબીટસ) વસે છે. a trans, verb; subj, Leopard' and objs, 'Africa and Asia'.

Fur, (ફર) રૂવાં. nom, case to the verb 'is'.

Marked, પાડેલા.

Yellowish, (યલોઇશ) પીળાશ પડતા. an adj, quali, 'yellowish'.

Spots, (સ્પૉટસ) ડાઘા. accus, by 'with'.

Glossy, (ગ્લૉસી) ચળકતા.

Deeper, (ડીપર) વધારે ઘેરો. an adj, quali, 'it'.

Are tamed, (ટેઇમ્ડ) પાળવામાં આવેછે. a passive verb; subj, 'panther and leopard'.

Gentle, (જેન્ટલ) ગરીબ, નમ્ર.
Harmless, (હાર્મલેસ) નિર અપરાધી.
Apparently, (ઍપેરન્ટલી) ખુલ્લી રીતે. an adv.
Deserted, (ડિઝર્ટેડ) તજાયેલું.
Present, (પ્રેઝન્ટ) બક્ષીસ.
Named, નામનો. a past participle.
Observing, (ઑબ્ઝર્વિંગ) જોઈને. a pres, participle; ref, to 'who'.
Docile, (ડોસીલ) શિખી શકે એવો. an adj, quali 'he'-
Took pains, મેહેનત લીધી.
To tame, પાળવું. a trans, verb; infin; dep, on 'took'.
Presented, (પ્રિઝેન્ટેડ) બક્ષીસ કીધી.
Returned, (રીટર્ન્ડ) પાછો આવ્યો. an intrans, verb; subj, mr, Hutchinson.
Arrival, (ઍરાઇવલ) આવી પહોચવું તે.
Court, (કોર્ટ) ચોક. accus, by 'in'.
Leading, જેની અંદરથી જવાતુ હતું.
Private, (પ્રાઇવેટ) ખાનગી.
Thin, (થિન) પાતળી.
Salutation, (સૅલ્યુટેશન) સલામ.
Roughness, (રફનેસ) તોછડાઈ. accus, by 'with'.
Humour, (હ્યુમર) મિજાશ, સ્વભાવ. accus, by 'with'.
Encouragement, (એન્કરેજમેન્ટ) ઉતેજન. accus, by 'on'.
Rubbed, (રબ્ડ) ઘસ્યું. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'head'.
Escaped, (એસ્કેઇપ્ડ) નાશી ગયું.
Castle-gates, (કૅસલ ગેઈટસ) કીલાના દરવાજા.
Chase, (ચેઈઝ) શિકાર.
Was commenced, (કમેન્સ્ડ) શરૂ કરવામાં આવ્યું.
Leading, (લીડીંગ) દોરીને.
Pursuers, (પરસુઅર્સ) પાછળ લાગનારા. obj, of 'leading'.
Ramparts, (રૅમ્પાર્ટસ) કીલ્લાન દીવાલો.

Was caught, પકડાયો.
By degrees, ધીમે ધીમે.
Subsided, (સબ્સાઇડેડ) ઓાછી થઈ.
Sai, (સાઈ) નામ છે.
At liberty, (લીબર્ટી) છુટો.
Attached, (ઍટેચ્ડ) વહાલો.
Station, (સ્ટેશન) મૂકામ.
Over looked, (ઓવરલુક્ડ) ઉંચી જગ્યાએથી જોયું.
Which over-looked, જેમાંથી નજરે પડતું.
Window.sill, (ઉવીન્ડોસ્ટીલ) બારીનો ઉમરો.
Resting, (રેસ્ટીંગ) મૂકીને.
Was passing, બનતું હતું.
Room, (રૂમ) જગ્યા. nom, case to the verb 'was',
United, (યુનાઇટેડ) એકત્ર. an adj; quali, 'efforts'.
Missed, (મીસ્ડ) ન જડયો. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'governor'.
Presently, (પ્રેઝન્ટલી) તરતજ.
Upstairs, માળે, દાદર ઉપર.
Raising, (રેઈઝીંગ) ઉંચી કરીને.
Sprang, (સ્પ્રૅન્ગ) કુદયો. an intrans, verb; subj, 'who'.
Gave himself up for lost, પોતાની આશા છોડી.
Devouring, ડિવૅાવરીંગ) મારીને ખાવું તે.
Wagging, (ઉવૅગીંગ) હલાવીને a pres, participle; ref, to 'panther'.
Occasionally, (ઑકેઝનલી) કોઈ કોઇ વખતે.
Caused, ઉપજાવતો.
Inmates, (ઇન્મેઈટસ) રહેનાર.
Maid-servant, ચાકરડી.
Boards, (બોર્ડઝ) પાટીઆની જમીન.
Hall, (હૉલ) દીવાનખાનું.
Broom, (બ્રુમ) સાવરણી.
Sofa, (સોફા) કોચ. accus, by 'of'.

Triumph, (ટ્રાયમ્ફ) ફતેહ. accus, by 'in'.
Spotted, (સ્પૉટેડ) ધાબાં પડેલાં. a pastpa rticiple; ref, to' colour'.
Rosettes, (રોઝેટસ) ગુલાબના આકારનાં ધાબાં.
Expression, (એક્સપ્રેશન) દેખાવ. nom, case to 'was'.
Animated, (ઍનીમેટેડ) હીંમતવાન.
Fearlessly, (ફિઅરલેસ્લી) બેધડક, વગર ધાસ્તાથી.
Unhurt, (અન્હર્ટ) ઈજા વગરનો. an adj, quali, 'infant'.
Was conveyed, (કન્વેય્ડ) લેઈ જવામાં આવ્યો.
On board the ship, વહાણમાં. On the sbip,
Barred, (બાર્ડ) સળીઆ જડેલાં. a past participle; ref, to 'cages'.
Defences, (ડીફેન્સીસ) બચાવ.
Boatmen, (બોટમેન) હોડીવાળાં.
Dropped, (ડ્રૉપ્ડ) નાંખી દીધા.
Was subdued, (સબ્ડયુડ) નરમ પડી ગયો હતો.
Rolled himself up, વીંટળાઇને બેઠો.
Was roused, જાગી ઉઠયો.
Mistress, (મિસ્ટ્રેસ) શેઠાણી.
Frantic, (ફ્રેન્ટીક) ગાંડા જેવું.
Howled, (હાઉલ્ડ) બુમપાડી.
Eagerness, (ઇગિર્નેસ) આતુરતા.
Caresses, (કૅરેસીસ) લાડ. obj, of to 'receive'.
Were·boarded by pirates, તેઓના વહાણપર ચાંચીઆ લોક જુલમથી આવ્યા.
Were reduced, (રીડયુસ્ડ) આવી પડયા. a passive verb; subj, 'they'.
Starvation, (સ્ટાર્વેશન) ભુખમરો. accus, by 'of'.
Parrots, (પૅરટસ) પોપટ.
Allowance, (ઍલાઉઅન્સ) લવાજમ. ભથ્થુ.
Consequence, (કૉન્સીકવન્સ) મરિણામ.
Recovered, (રીકવર્ડ) સાજો થયો.
Effect, (ઇફેકટ) અસર. accus, by 'from'.
Previous, (પ્રીવીઅસ) આગળની.

Climate, (ક્લાઇમેટ) દેશ. accus, by 'of'.
Uncertain, (અનસર્ટન) અચોક્સ. an adj, quali 'the fact of his death'.

LESSON X.

Central, (સેન્ટ્રલ) મધ્યમ. an adj; quali, 'Asia'.
Terminates, (ટર્મિનેઇટ્સ) છેડો આવેછે. an intrans, verb; subj, 'Central Asia'
Wedge-shaped, (વેજ શેઇપ્ડ) ફાચરના આકારનાં. an adj; quali, 'Peninsula'. Lies, આવેલો છે.
Table-land region, ઉંચો સપાટ પ્રદેશ અને મૂલક.
Maritime, (મૅરિટાઇમ) દરિઆઈ. an adj, quali, 'Konkan.'
Dependency, (ડીપેન્ડન્સી) તાબાનો દેશ.
Embraces, (એમ્બ્રેઇસીઝ) સમાવેછે.
Interior, (ઇન્ટીરીઅર) અંદરનો ભાગ.
Temperate, (ટેમ્પરેઇટ) સમશીતોષ્ણ. an adj, quali, 'zone'.
Tropical, (ટ્રૉપિકલ) ગરમ. an adj, quali, 'zone'.
Zone, (ઝોન) કટીબંધ. a com, noun; accus, by 'in'.
Products, (પ્રૉડક્ટસ) પેદાસ.
Indigo, (ઇન્ડીગો) ગળી. object of 'produces'.
Opium, (ઓપીયમ) અફીણ. Spices, (સ્પાઇસીસ) તેજાના, મસાલા.
Flourish, (ફ્લરીશ) પુષ્કળ ઉગેછે.
Durable, (ડ્યુરેબલ) ટકાઉ. an adj, quali, 'teak'.
Ship-building, વહાણ બાંધવું. accus, by 'for'.
Were valued, કિમતી ગણતા. a passive verb; subj, 'arts' and obj, 'manufactures'. Muslins, (મસ્લિન્સ) મલમલ.
Embroidered, (એમ્બ્રૉઇડર્ડ) ભરત ભરેલું. an adj,quali, 'work'.
Excellence, [એક્સેલન્સ] સરસાઈ, ચઢીઆતાપણું. an abs, noun accus, by 'owing to'.
Cheapness, (ચીપનેસ) સસ્તાપણું.Similar, (સિમિલર) એવાજ.
Productions, (પ્રૉડક્શન્સ) પેદાશ. accus, by 'of'.

Demand, (ડીમાન્ડ) ખપ. nom, to the verb 'is'.
Wares, (ઉવેર્સ) સામાન. accus, by 'for'.
Lately, (લેઇટલી) થોડો વખત થયાં.
Machinery, (મશીનરી) સંચા કામ.
Has been set up, સ્થપાયેલી છે.
Bombay Presidency, મુંબાઈ ઇલાકો.
System, (સિસ્ટમ) રીત. accus, by 'on'.
Fabrics, (ફૅબ્રીક્સ) કપડાં. Poqulation, (પૉપ્યુલેશ) વસ્તી.
Is composed, (કમ્પોઝડ) બનેલીછે.Original, (ઑરીજીનલ) અસલી.
Kindred, (કીન્ડ્રેડ) તેજ જાતની. an adj, quali, 'Dialects'.
To have entered, (એન્ટર્ડ) પેઠેલી હશે.
Introducing, (ઇન્ટ્રોડયુસીંગ) દાખલ કરતાં.
Subjugating, (સબ્જયુગેટીંગ) તાબે કરતાં. Hymns, (હિમ્સ) સ્તોત્ર.
Philosophy, (ફીલોસૉફી) તત્વજ્ઞાનની વાત.
Is studied, અભ્યાસ કરવામાં આવેછે. Mild, (માઇલ્ડ) ગરીબ, નમ્ર.
Intelligent, (ઇન્ટેલીજન્ટ) બુદ્ધિવાળા.
To look upon, ગણવું. Foreigners, પરદેશી.
Unclean, અપવિત્ર. Energetic, ઉત્સાહી, ચંચળ.
Community, (કૉમ્યુનિટી) કોમ, જાત.
Refuge, (રેફયુજ) આશ્રો. obj, of 'took'.
Conquerors, (કૉન્કરર્સ) જીતનારા. accus, by 'from'.
Aryas, (આર્યઝ) આર્ય પ્રજા. Closely, (કલોઝલી) ઘણી.
Is allied, (એલાઇડ) મળતી આવે છે.
Conquests, (કૉન્કવેસ્ટસ) જીત, ફતેહ.
Settlements, (સૅટલમેન્ટસ) સંસ્થાનો. Rise,(રાઇઝ) ચઢતી, આબાદાન.
Subsequent, (સબ્સીકવન્ટ) પછીની.
Elements, (એલીમેન્ટસ) મૂળતત્વો. obj, of 'added'.
Magnificient, (મૅગ્નીફીશ્યન્ટ) ભપકાદાર-
To pass unpunished, (ટુ પાસ અનપનીશ્ડ) સજા કર્યા વગર જ-
વા દેવું. Fruits, (ફ્રુટસ) ફાયદો. obj, of 'loosing'.
Of late years, હાલમાં. Bankers, (બૅન્કર્સ) નાણાંવટીઓ.
Customs, (કસ્ટમ્સ) રીવાજો.

Tend to keep the people poor, લોકોને ગરીબ રાખવાનું કારણ થઈ પડેછે. Can afford, (કૅનઍફર્ડ) આપી શકે,

Out of debt, (આઉટ ઑફ ડેટ.) કરજ વગરના.

Impede, (ઇમ્પીડ) અટકાવે છે. Is introduced, (ઇન્ટ્રોડ્યુસ્ડ) દાખલ કરવામાં આવેછે. Practise, કરવું.

Direction, (ડાઇરેકશન) દિશા. જગ્યા.

Telegraphs, (ટેલીગ્રાફ્સ) તાર.

To object, (ટુ ઑબ્જેક્ટ) હરકત કરવી, સામે થવું. a trans; infin; depending on 'will be'.

LESSON XI.

Androcles, (ઍન્ડ્રોક્લીઝ) ગુલામનું નામ છે.

Certain, (સર્ટન) an adj, quali, 'slave'.

Was ill-treated ખરાબ રીતે વર્તમાં આવ્યો. a passive verb; subj, 'who'. Insupportable, (ઇન્સપૉર્ટેબલ) સહન ન થાય એવી.

Remedy, (રેમીડી) ઉપાય. obj, of 'finding'.

Hardship, (હાર્ડશીપ) સંકટ } accus, by 'in'.
Misery, (મિઝરી) દુઃખ, કંગાળપણું. }

Am determined, ઠરાવ કીધેલાં છે. Taken,(ટેકન) પકડાયેલો.

Escape, (એસ્કેઇપ) નાશી જવું.

Must betake, (બીટેઇક) આશરો લેવો જોઇએ. Can use, (યુઝ) વરતશે.

Fellow-creatures, (ફેલોક્રીચર્સ) જાતી ભાઇઓ.

Have done, ચાલ્યા છે, વર્ત્યાં છે. *Will* trust, (ટ્રસ્ટ) ભરોસોરાખીશ.

Resolution, (રેઝોલ્યુશન) ઠરાવ. obj, of 'having formed'.

*T*rackless, (ટ્રૅકલેસ) પગલા વગરના. an adj, quali, 'wood'.

*W*ood, (વુડ) જંગલ. accus, case govd, by 'through'.

*W*as torn, ચીરાઇ ગયું હતું.

Continually, (કન્ટીન્યુઅલી) નિરંતર. an adv; modi, 'was torn'.

Thorn, કાંટા. } accus, case; govd, by 'by'.
Brambles, (બ્રૅમ્બલ્સ) કાંટાની ઝાડીઓ. }

Deary, (ડ્રીઅરી)ઉજ્જડ. Solitude, (સૉલીટયુડ) એકાંતવાસ.
Cavern, (કૅવર્ન) ગુફા.
Accident, (ઍકસીડન્ટ) દૈવયોગ. accus, by 'by'.
Had lain, પડેલો હતો, સુતો હતો.
Terrified, (ટેરીફાઇડ) બીવડાવ્યો. a trans, verb; subj, 'which' and obj, 'him'. Started, (સ્ટાર્ટેડ) ચોંકી ઉઠયો.
Cave, (કેવ) ગુફા. accus, by 'of'.
Prodigious, (પ્રૉડીજ્યસ) ઘણો મોટો. an adj, quali, 'size'.
Size, (સાઇઝ) કદ. Prevented, (પ્રિવેન્ટેડ) અટકાવ્યો.
Possibility, (પૉસીબીલીટી) શકયતા, સંભવતા. an abs, noun; obj, of 'prevented'. Retreat, (રીટ્રીટ) પાછા ફરવું.
Inevitable, (ઇનેવીટેબલ) ચોકસ, નકી. an adj, quali, 'death'.
Advanced, (ઍડવાન્સ્ડ) આગળ વધ્યો.
Pace, (પેઇસ) પગલું. Mark, (માર્ક) નિશાની.
Enmity, (એન્મીટી) દુશ્મનાઇ. } accus, case; govd, by 'of'.
Rage, (રેઇજ) ગુસો. }
Uttered, (અટર્ડ) બોલ્યો.
Mournful, (મોર્નફુલ) શોકાતુર. an adj, quali, 'voice'.
Demanding, (ડીમાન્ડીંગ) માગતો.
Assistance, (ઍસીસ્ટન્સ) મદદ. Resolute, (રેઝોલ્યુટ) હીંમતવાન.
Desposition, (ડીસ્પોઝીશન) સ્વભાવ. Acquired, (એકવાયર્ડ) મેળવ્યું.
Circumstance, (સર્કમ્સ્ટન્સ) બીના.
Monstrous, (મૉન્સ્ટ્રસ) સક્ષસી. an adj, quali, 'guest'.
Liesure, (લીઝર) ફુરસદ. obj, of 'gave'.
Limp, (લીમ્પ) લંગડાવું. Extremely, (એક્ષ્ટ્રીમલી) અતીશય.
Swelled, (સ્વેલ્ડ) સુજેલાં. an adj.
Demeanour, (ડીમીનર) ચાલ. accus, by 'from'.
Took hold of, હાથમાં લીધો. Patient, (પેશન્ટ) દરદી.
Uncommon, (ઍનકૉમન) અસાધારણ.
Had penetrated, (પેનિટ્રેટેડ) ભોંકાયો હતો.
Occasion, (ઑકેઝન) કારણ, મૂળ. Swelling, (સ્વેલીંગ) સોજો.
Observed, (ઑબ્ઝર્વ્ડ) જોયેલું. Far from, બદલે.

Resenting, (રીઝેન્ટીંગ) ગુસ્સે થવું.
Familiarity, (ફૅમીલીએરીટી) ઘરવટ.
Gentleness, (જન્ટલનેસ) માયાળુપણું. [ચાળા.
Invite, (ઇન્વાઇટ) બોલાવવું. Blandishments, (બ્લૅન્ડીશમેન્ટસ)
Proceed, (પ્રોસીડ) આગળ વધવું.
Extracted, (એક્ષ્ટ્રૅક્ટેડ) ખેંચી કાડયો. Pressing, (પ્રેસીંગ) દાબીને.
Discharged, (ડિસ્ચાર્જડ) બહાર કહાડી નાંખ્યું.
Considerable, (કન્સીડરેબલ) ઘણું. Matter, (મૅટર) પરૂ.
Uneasiness, (અનઇઝીનેસ) બે ચેની. [બતાવવું.
Relieved, (રીલીવ્ડ) દુ:ખમાંથી છુટેલો. To testify, (ટેસ્ટીફાય)
Gratitude, (ગ્રૅટીટયુડ) ઉપકાર. obj, of 'to testify'.
Expression, (એકસ્પ્રેશન) ચિન્હ. [કુતરો.
Wanton, (વૉન્ટન) રમતીઆળ. Spaniel, (સ્પૅનીઅલ) શિકારી
Wagged, (વૅગ્ડ) હલાવી a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'Tail'. Licked, (લીકડ) ચાટયા.
Was contended, (કન્ટેન્ટેડ) સંતોશ પામ્યો હતો.
Demonstrations, (ડીમૉન્સ્ટ્રેશન્સ) નિશાનીઓ.
Sally, (સૅલી) બહાર નિકળવું. Quest, (કવેસ્ટ) શોધ.
Hospitability, (હૉસ્પિટેબીલીટ) પરોણાગત.
Space, (સ્પેઇસ) વખત.
Unguardedly, (અનગાર્ડેડલી) સંભાળ વગર. [કેદી પકડાયો.
To apprehend, (ઍપ્રીહેન્ડ) પકડવાને. Was taken prisoner,
Conducted, (કન્ડકટેડ) દોરવી લઇ ગયા.
Severe, (સીવીઅર) સખત. Was tried, તપાસ થઇ.
Pretended, (પ્રીટેન્ડેડ) ખોટો, જુઠો. an adj, quali, 'time'.
Was sentenced, (સેન્ટેન્સ્ડ) ટીપ મારવામાં આવી.
Furious, (ફ્યુરિઅસ) ઘાતકી.
Destined, (ડેસ્ટીન્ડ) ઠેરવેલી, નીમેલી. an adj, 'quali, 'moment'.
Unarmed, (અનઆર્મ્ડ) હથીઆર વગરનો.
Midst, (મીડસ્ટ) મધ્યભાગ. Spacious, (સ્પેશ્યસ) વિશાળ.
Arena, (એરિના) મેદાન. accus, by 'of'
Enclosed, (એન્કલોઝ્ડ) ઘેરી લીધેલું.

To view, જોવાને. Horried, (હૉરીડ) ભયંકર.
Spectacle, (સ્પેકટેકલ) દેખાવ. obj, of 'to view'.
Presently, (પ્રેઝન્ટલી) લાગલોજ. an adv; modi, 'was heard'.
Yell, (યેલ) ચીસ. Struck, ચકીત કીધા.
Spectators, (સ્પેકટેટર્સ) જોનારા Horror, (હૉરર) ભય.
Set, (સેટ) મુકેલી. Den, (ડેન) ગુફા. accus, by 'of'.
Purposely, (પર્પોઝલી) જાણી જોઈને.
Darted, (ડાર્ટેડ) જોરથી બહાર નીકળ્યા
Forward, (ફૉરવર્ડ) આગળ.
Erected, (ઇરેકટેડ) ઉભી કરેલી. Flaming, (ફ્લેમીંગ) ચળકતી.
Jaws, (જૉઝ) જડબા. Gaped, (ગેપ્ડ) વીકાસ્યું
Sepulchre, (સેપલકર) ઘોર. Prevailed, (પ્રીવેઇલ્ડ) પથરાઈ.
Directly, (ડાયરેક્ટલી) તરતજ. Were turned, ફરી હતી.
Victim, (વિકટીમ) ભોગ. Destruction, (ડીસ્ટ્રકશન) નાશ.
Was converted, (કન્વર્ટેડ) બદલાઇ ગઈ.
Defenceless, (ડીફેન્સલેસ) નિરાધાર.
Crouch, (ક્રાઉચ) પગે પડતો. Fawn, (ફૉન) લાડ કરતો.
Submissively, (સમ્મીસિવલી) તાબેદારીથી.
Rejoice, (રીજૉઇસ) ખુસ થવુ.
Unexpectedly, (અનએક્સ્પેકટેડલી) એકદમ.
Recovers, (રીકવર્સ) પાછુ મેળવે છે.
Called out, (કૉલ્ડ આઉટ) બોલાવ્યો.
Unintelligible, (અનઇન્ટેલીજીબલ) ગુહ્ય.
Mystery, (મીસ્ટરી) ભેદ. obj, of 'to explain.
Nature, (નેચર) સ્વભાવ.
Innate, (ઇન્નેઇટ) અસલ, કુદરતી. an adj, quali, 'disposition'.
Harmless, (હાર્મલેસ) નિર અપરાધી.
Inoffensive, (ઇનૉફેન્સીવ) કોઇને ઇજા નહી કરે એવું-
Related, (રીલેટેડ) કહ્યું. a trans, verb; subj, 'Anbrocles' and obj, 'circumstance'.
Adventures, (ઍડવેન્ચર્સ) સાહાસકામ.
Flight, (ફ્લાઇટ) નાસવું તે.

Very, તેજ. an adj, quali, 'lion'.
Entertainer, (એન્ટરટેઇનિર) યજમાન.
Capable, (કેપબલ) લાયક an adj; quali, 'beast'.
Being softened, નરમ પડવાને } accns by 'of'.
Being moved, અસર થવાને. }
Humanity, (હ્યુમૅનિટી) દયા accus by 'by'
Unanimously, (યુનૅનીમસ્લી) એક મતથી.
Entreat, (એન્ટ્રીટ) કાલાવાલા કરવાને.
Parden (પાર્ડન) માફી. accus, by 'for'.
Was granted, (ગ્રૅન્ટેડ) આપવામાં આવી.
Was presented, બક્ષીસ કરવામાં આવી.
Had saved, (સેઇવ્ડ) બચાવી હતી. a trans, verb; subj, 'who' and obj, 'life'.
Twice, (ટવાઇસ) an adv; modi, 'had saved'.

LESSON XII.

—oOo—

Carnivorous, (કાર્નિવરસ) માંસખાનાર. an adj; quali, 'dog'.
Repulsive, (રિપલ્સીવ) કંટાળો આપે એવો. an adj, quali, 'dog'.
Is deemed, (ડીમ્ડ) ગણાયછે. Unclean, (અનકલીવ) અપવિત્ર.
Universally, (યુનીવર્સલી) સાધારણ રીત, બધો.
Are domesticated, (ડોમેસ્ટીકેટેડ) પાળવામાં આવેછે. a passive verb; subj, 'dogs'.
Domestic, (ડોમેસ્ટીક) પાળેલી. an adj; quali, 'state'.
Obedient; (ઓબીડીયન્ટ) તાબેદાર. Providence, (પ્રૉવિડન્સ)ઇશ્વર.
Prosperity, (પ્રૉસ્પેરીટી) આબાદી. an abs, noun, accus by 'in'.
Adversity, (ઍડવર્સીટી) અભાગ્ય દશા.
Diligent, (ડીલીજન્ટ) ઉદ્યોગી. an abj; quali, 'he'.
Indifferent, (ઇન્ડીફરન્ટ) બેદરકાર. Else, (એલ્સ) બીજો. [પ્યાર.
Constant, (કૉન્સ્ટન્ટ) દ્રઢ, અચળ. Affection, (ઍફેકશન) મમતા,
Mindful, (માઇન્ડફુલ) લક્ષવાળો. an adj; quali, 'he'.

Benefits, (બેનિફીટસ) ફાયદા, લાભ. Iujuries, (ઇન્જરીઝ) નુકશાન.
Unkindness, (અનકાઇન્ડનેસ) ગેરમેરબાની.
Disarming, (ડીસઆર્મીંગ) નરમપાડીને.
Resentment, (રીઝેન્ટમેન્ટ) ગુસો. [an adj; quali, 'teeth'.
Submission, [સબ્મીશન] તાબેદાદારી. Canine, (કૅનાઇન) અણીવાળા
Molars, (મોલર્સ) દાઢો.
Sheath, (શીથ) ઢાંકણ. obj, 'of 'have'.
Protrusion, (પ્રોટ્રુઝન) લાંબુ કરવું તે. } accus, by 'of'.
Retraction, (રીટ્રૅકશન) પાછું ખેંચવું તે. }
In proportion, (પ્રોપોર્શન) સાથે સરખાવતાં.
Breeds, (બ્રીડઝ) જાત. Mastiff, (મૅસ્ટીફ) એક જાતનો પહાડી કુતરો.
Sagacity, (સૅગેસીટી) ડાહાપણ. obj, of possesses,
Watch-dog, ચોકી કરનારો કુતરો. Intruders, (ઇન્ટ્રુડર્સ) ઘુસનારા.
Resisted, (રીઝીસ્ટેડ) અટકાવ કર્યો. [કુતરો.
Relieved (રીલીવ્ડ) છુટા કરવામાં આવે છે. Bull-dog, એક જાતનો
Fierceness, (ફીઅર્સનેસ) જુસો.
Brindled, (બ્રીન્ડલ્ડ) બુટીદાર. an adj; quali 'kind'. ('catching,
Antipathy, (ઍન્ટીપથી) દુસ્મનાઈ. Hold, (હોલ્ડ) કબજો. bj, of
Will pin, દાબી નાંખશે. To quit, (કવીટ) છોડવાને.
Match, (મૅચ) બરોબરીઓ. Terrier, (ટેરીઅર) એક જાતનો કુતરો.
Thick-set, મજબુત. an adj; quali, 'dog'.
Mingled, (મીન્ગલ્ડ) મિશ્ર થયેલો.
Sooth-haired, (સુધહેર્ડ) લીસાવાળવાળો.
Acute, (ઍક્યુટ) તીક્ષણ. an adj; quali 'sense'.
Inveterate, (ઇન્વેટરેઈટ) કટ્ટો, ભારે.
Vermin, (વર્મીન) કીડો. accus, by 'of'.
Is excelled, (એક્સેલ્ડ) ચઢીઆતો થાય છે.
Quality, (ક્વૉલીટી) ગુણ. accus, by 'in'. [પ્રાણી.
Encounter, (એન્કાઉટર) સામા થવું. Badger, (બૅજર) એક જાતનું
Contest, (કૉન્ટેસ્ટ) લડાઇ, કજીઓ.
Unshrinking, (અન્શ્રીંન્કીંગ) દ્રઢ.
Expert, (એક્સ્પર્ટ) ચાલાક, ચંચળ. an adj, 'it'.
Forcing out, જોર જુલમથી બહાર કાઢવું.

Game, (ગેઇમ) શીકાર કરવાનાં જનાવર.
Coverts, (કવર્ટસ) ભરાઇ રહેવાની જગ્યા. accus, by 'of'.
Hostile (હોસ્ટાઇલ) વેરી. an adj; quali, 'it'.
Attendant (ઍટેન્ડન્ટ) સાથે જનાર, સાથી. Pack; (પૅક) ટોળુ.
Derives, (ડીરાઇવ્ઝ) મેળવેછે.
Remarkably, (રીમાર્કેબલી) ઘણોજ.
Sledge, (સ્લેજ) ઘણાજ નાના પૈડાની ગાડી. accus, by 'to'.
Performance, (પરફૉર્મન્સ) કરવું તે. accus, by 'in'.
Meal, (મીલ) ખાણું. Dive, (ડાઇવ) ડુબકી મારવાને. an infin.
Prompt, (પ્રૉમ્પ્ટ) ચાલાક. an adj, quali, 'it'.
Numberless, (નમ્બરલેસ) અગણીત. an adj; quali, 'persons'.
Circumstance, (સર્કમસ્ટન્સ) બીના.
Uniform, (યુનીફૉર્મ) હમેશનો. an adj, quali, 'temper'
Rendered, (રેન્ડર્ડ) કીધેલો.
Blood-hound, (બ્લડહાઉન્ડ) લોહીના વાસથી શોધી કાઢનાર કુતરો.
Esteem, (એસ્ટીમ) વખાણ.
Employment, (એમ્પ્લૉયમેન્ટ) કામ. Disused, (ડીસ્યુઝ્ડ) નકામા થઇ પડેલા.
To track, (ટ્રૅક) પછવાડે લાગવું. Display, (ડીસ્પ્લે) બતાવેછે.
Scent, (સેન્ટ) વાસ. accus, by 'of'.
Pursuit, (પર્સુટ) પાછળ લાગવું તે. accus, by 'in'.
Criminals (ક્રીમીનલ્સ) ગુન્હેગાર.
Combines, (કમ્બાઇન્સ) સાથે રાખેછે. Speed (સ્પીડ) ઝડપ.
Endurance, (ઍન્ડયુઅરન્સ) સહનતા. Slim, (સ્લિમ) પાતળું.
Bristles, (બ્રીસ્ટલ્સ) ઝાડાવાળ. Trained, (ટ્રેઇન્ડ) કેળવણી આપેલું.
Courses, (કોર્સીસ) શિકાર કરેછે. an intrans, verb; subj, 'it'.
Extraction, (એકસ્ટ્રૅકશન) ઓલાદ. accus, by 'of'.
Elegant, (એલીગન્ટ) શોભીતું. Gracefully, (ગ્રેઇસફુલી) શોભીતી રીતે.
Curled, (કર્લ્ડ) વાળેલા. Waved, ઝુલતા.
In the fullest perfection, સંપૂર્ણ રીતે.
Docility, (ડોસિલીટ.) ગરીબાઇ. accus, by 'of'.
Attachment, (ઍટેચમેંટ) પ્યાર.
Setting, પક્ષીઓ તરફ તાકવું તે. Steadiness, (સ્ટેડીનેસ) દ્રઢતા.

Patience, સબુરી, ધીરજ.
To be admired, વખાણવા જોગ. a passive infin depen, upon 'are'. Harrier, (હેરિઅર) શીકારી કુતરો.
Pointer, (પૉઇન્ટર) કુતરો. Setter, પક્ષીનો શીકાર કરનાર કુતરો.
Beagle, (બીગલ) સસલા અથવા કોહોલાંનો શિકાર કરનાર કુતરો.
Privation, (પ્રાઇવેશન્સ) દુ:ખ. accus, by 'under'.
Harnessed, (હાર્નેસ્ડ) જોડાયેલાં. a past participle, ref, to 'dogs'. Lightly-laden, (લાઇટલી લેડન) થોડા બોજાવાળા.
Monks, (મન્કસ) સાધુઓ. accus, by 'by', (by 'in'.
Convents, (કન્વેન્ટસ) મઠો. accus. Search, (સર્ચ) શોધ. accus,
Collars, (કૉલર્સ) પટા. ગળાપટા. accus, by 'to'.
Refreshments, (રીફ્રેશમેન્ટસ) ખોરાક.
To this effect, આવી મતલબનું.
Will be entertained, ચાકરી બજાવામાં આવશે.
Lives, (લાઇવ્ઝ) જીંદગીઓ. scavengers, (સ્કાવેન્જર્સ) ઝાડું કાઢનાર.
Bred, (બ્રેડ) ઉછરેલો. a past participle, ref, to 'dog'.

LESSON XIII.

The Scottish shepherd boy, સ્કૉટલાંડના ભરવાડનો છોકરો.
Was taken ill, માંદો પડી હતો.
Flakes, (ફ્લેઇક્સ) હીમના ચોસલાં. accus, by 'in'.
Setting out, (સેટીંગ આઉટ) બહાર નિકળવું.
To procure, (પ્રોક્યુઅર) મેળવવું. a trans, infin.
Sheep-path, (શીપપાથ) ઘેટાંનો રસ્તો. accus, by the the trans, verb 'know'. Glen, (ગ્લેન) ખીણ.
Do stay, (સ્ટે) રહો. an in trans, verb; subj, 'you'.
Do comfort, (કમ્ફર્ટ) દીલાસો આપો. Consented, (કન્સેન્ટેડ) હાપાડી.
From his earliest infancy, તેની છેક નાની ઉમરથી.
Bounds, (બાઉન્ડઝ) કુદકા. } accus, by 'making'.
Gremaces, (ગ્રીમેસીસ) ચાળાં. }

Commenced, (કમેન્સ્ડ) શરૂ કીધું.
Ascertain, (એસર્ટેઇન) નકી કરવાને. a trans, infin.
Stopped, (સ્ટૉપ્ડ) અટકયો. Snuffing, (સ્નફીંગ) ફુંફાટા મારવાનુ
Would stir, હાલ્યો, ખસ્યો. Candle, (કૅન્ડલ) મીણબતી.
Glimmer, (ગ્લીમર) ઝાખો બળતો.
Obstinate, (ઑબ્સ્ટીનેઇટ) હઠીલો. an adj; quali, '*S*hag'.
Advanced, (ઍડવાન્સ્ડ) આગળ ચાલ્યો.
Heedless, (હીડલેસ) બેદરકાર. an adj, quali, 'Halbert'.
Warning, (ઉવૌંર્નીંગ) ચેતવણી આપવીતે.
Growl, (ગ્રાઉલ) ઘુરકવું તે. accus, by 'of'.
Had proceeded, (પ્રોસીડેડ) આગળ વધ્યો હતો.
Precipice, (પ્રેસીપિસ) ઉભી ટેકરી. accus, by 'over'.
Had been concealed, (કન્સીલ્ડ) ઢંકાઈ ગયેલો હતો.
Snow-wreath, (સ્નોરીથ) બરફનો ઢગલો.
Repeatedly, (રીપીટેડલી) વારંવાર.
Snuffed (સ્નફ્ડ) મોઘરો કાતરતો. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'candle'.
Affectionately, (ઍફેકશનેઇટલી) હેતથી. an adv; modi, 'had placed'.
So as to throw light, અજવાળું પાડવાને.
Piled, (પાઇલ્ડ) મુકતો. Participate, (પાર્ટીસીપેઇટ) ભાગ લેઈ શકે.
Foot-steps, (ફુટસ્ટેપ્સ) પગલાં. nom, to 'sounded,.
Sounded, (સાઉન્ડેડ) અવાજ કીધો.
Trackling, (ટ્રૅકલીંગ) કડકડ અવાજ કરતું.
Figure, (ફીગર) આકાર. nom, to 'darkened'.
Darkened, (ડાર્કન્ડ) કાળું કીધું. ઓળો પડયો.
Wide, (ઉવાઇડ) વિશાળ. an adj; quali, 'waste'.
Waste, (ઉવેઇસ્ટ) વેરાન. મેદાન.
Is waiting, (ઇઝવેઇટીંગ) રાહ જુએ છે.
Well-known, (ઉવેલનોન) પ્રખ્યાત. an adj, quali 'bark'.
Cried, મોટેથી બોલ્યા. an intrans, verb; subj, 'parents'.
Entered;(એન્ટર્ડ) દાખલ થયો.

Has perished, (પેરીસ્ડ) મરી ગયોછે. an intrans, verb; subj, 'boy'. Exclaimed, (એક્ષ્કલેઇમ્ડ) મોટેથી બોલી ઉઠી.
Packet, (પૅકેટ) પડીકું. accus, by 'saw'.
Panting, (પૅન્ટીંગ) હાંફતો. a pres, participle, ref, to 'who'.
Trust, (ટ્રસ્ટ) ભરોસો રાખવો. Conduct, (કન્ડક્ટ) દોરવું.
Rescue, (રેસ્કયુ) બચાવ. accus, by the preposition 'to'.
Instant, (ઇન્સ્ટન્ટ) accus, by 'in'.
Was on his feet, ઉભો થયો.
Testified, (ટેસ્ટીફાઇડ) બતાવી. a trans, verb, subj, 'stag or he' and obj, 'Joy'.
Unbounded, (અનબાઉન્ડેડ) બેહદ. an adj; quali, 'joy'.
Issued, (ઇસ્યુડ) બહાર નિકળ્યા.

You may imagine the misery and grief the poor mother sufferd. જે દુઃખ અને દીલગીરી તે બીચારી માએ ખમ્યાં તેનો તમો વિચાર કરી શકો.

Mountain, પહાડી. an adj; quali, 'dwelling'.
Dwelling, (ડવેલીંગ) રહેઠાણ. accus, by 'in'.
Beating, (બીટીંગ) અથડાતાં.

Solitary, (સોલીટરી) એકાંત. an adj, quali, 'cot'.
Certainty, (સર્ટન્ટી) ખાતરી. accus, by 'with'.
Dumb, (ડમ્બ) મુંગું. an adj; quali, 'creature'.
Could guide; (ગાઇડ) દોરી શકે. Clasped, (ક્લૅસ્પ્ડ) જોડયા.
Fervently, (ફર્વેન્ટલી) આતુરતાથી. au adverb
Would desert, (ડીઝર્ટ) છોડી દેશે. a trans, verb; subj, 'he' and obj, 'her'.
Trial, (ટ્રાયલ) દુઃખ, વિપતિ. accus, by 'in'.

Straight, (સ્ટ્રેટ) સીધા. } adverbs, modi, 'went'.
Steadily, (સ્ટેડીલી) એક સરખીરતે. }
Whieh led to, જ્યાંથી જવાનું હતું.

Crag, (ક્રૅગ) ટેકરી. accus, by 'of'.
Descent, (ડીસેન્ટ) ઢોળાવ. nom, case to the verb 'was.
Steep, (સ્ટીપ) સીધા. an adj; quali, 'descent'.

To support, (સપોર્ટ) ટેકો લેવાને, an infin, dep, on 'was obliged'.

Happily, (હૅપીલી) સારા નસીબે. an adv; modi, 'had ceased'.

Had ceased, (સીઝડ) બંધ પડયું હતું. subj, 'it'.

Snowing, (સ્નોઇન્ગ) બરફ પડવો તે. obj, of 'had ceased'.

Were drifting, (ડ્રીફ્ટીંગ) જતા રહેતાં હતાં. an intrans verb; subj, 'clouds'.

Hallood, (હેલુડ) બુમ પાડી. an intrans, verb; subj, 'he'.

Strained, (સ્ટ્રેઇન્ડ) તાણી, ખેંચી. a trans, verb; weak, indi, past, third, sing, subj, 'he' and obj, 'eyes'.

Was making his way, જતો હતો; ઉતરતો હતો.

Perpendicular, (પર્પેન્ડીકયુલર) સીધી. an adj, quali, 'height'.

Resolved, (રીઝૉલ્વ્ડ) ઠરાવ કીધો. a trans, verb;

At all hazards, (હેઝર્ડઝ) ગમે તે થાય તોપણ.

After getting to the bottom, તળીએ પહોંચ્યા પછી.

Scrambled, (સ્ક્રૅમ્બલ્ડ) હાથ પગ ટેકીને ચડયો- an intrans, verb; subj, 'Shag'.

Projecting, (પ્રોજેક્ટીંગ) આગળ નીકળી આવેલી. an adj, quali, 'ledge'.

Ledge, (લેજ) કોર. accus, by 'to'.

Was embedded, (એમ્બેડેડ) ગરક થઈ ગયો હતો. a passive verb, weak, indi; past, third, sing, subj, 'which'.

Scratching, (સ્ક્રૅચીંગ) પંજાથી ખોદવું તે. a gerundial noun, accus by 'commenced'.

Jacket, (જૅકેટ) બદન. accus, by 'tore'.

Was soked, (સોકડ) ભીંજાઈ ગયું હતું. a passive verb; weak, indi, past, third, sing, subj, 'which'.

Wrapping, (રૅપીંગ) વિંટાળીને. pres, participle, ref, to 'he'.

Plaid, (પ્લેઇડ) ચાદર. accus, by 'in'.

Strapped, (સ્ટ્રૅપ્ડ) ચામડાના પટાથી બાંધ્યો. a trans, verb, weak, indi, past, third, sing, subj, 'he' and obj, 'him', ['he'.

Re-ascended, (રીએસેન્ડેડ) પાછો ચડયો. an intrans, verb; subj,

Exertion, (એક્ઝર્શન) મહેનત. accus, by 'after'.
Aroused, (અરાઉઝ્ડ) જાગ્રત કીધો. a trans, verb; weak; indi; past, third, plur, subj, 'they, and obj, 'him'.
Was bruised, (બ્રુઇઝ્ડ) પછડાઈ ગયો. a passive verb, subj, 'he';
Ankle, (અૅન્કલ) ઘુંટી. a com, noun, nom, to 'dislocated,
Was dislocated, (ડીસ્લૉકેટેડ) ખસી ગયો, a passive verb; subj, 'ankle'.
Recovered his senses, ભાન આવ્યું.
Fixed his eyes on his mother, તેની મા તરફ જોયું.
He had left, તેનામાં રહ્યું હતું.
Directed, (ડાઇરિક્ટેડ) હુકમ કીધો. a trans, verb, subj, 'son' and obj, 'him'.
Toddles, (ટૉડલ્સ) ડોસાની પેઠે ચાલે છે. an intrans, verb; weak, indi, pres, third, sing, subj, 'he'.
Handsomest, (હેન્ડસમેસ્ટ) સૌથી ખુબસુરત. an adj, sup, deg, quali, shepherds,
Trustworthy, (ટ્રસ્ટવર્ધી) ભરોસા લાયક an adj, quali, 'shepherds'.
Bonny, [બૉનિ] સારા. an adj, quali, 'high lands,
High-lands, (હાઇલૅન્ડઝ) ઉંચો દેશ. accus, by 'among'.

LESSON XIV.

National, (નૅશનલ) પ્રજાનું. an adj, quali, 'anthem'.
Anthem, (અૅન્થમ) પવિત્ર ગાયન.
May reign, (રેઇન) રાજ ચલાવે an intrans, verb, weak, poten, pres, third, sing, subj, 'queen'.
Arise, (અરાઇઝ) ઉઠ. an intrans, verb; imperative, subj, 'thou' understood.
Scatter, (સ્કૅટર) વિખેરી નાંખ. a trans, verb; weak, impar, pres, second, sing; subj, 'thou' understood and obj 'enemies'.

Confound, (કન્ફાઉન્ડ) ગુંચવી નાખ. નકામા કર. a trans, verb; imperative, subj, 'thou' and obj, 'Politics'.

Politics, (પોલીટીક્સ) કાવતરા. obj, of 'confound'.

Frustrate, (ફ્રસ્ટ્રેઇટ) નિષ્ફળ કર. a trans, verb, subj, 'thou' understood and obj, 'tricks'.

Knavish, (નેવિશ) લુચાઈ ભરેલા. an adj, quali, 'tricks'.

Tricks, (ટ્રિક્સ) કાવતરાં. obj, of 'frustrate'.

Fix, (ફિક્ષ) રાખીએછીએ. a trans, verb, subj, 'we' and obj, 'hopes'.

Choicest, (ચૉઇસેસ્ટ) ઉત્તમ. In store, જથાબંધ.

Be pleased, (પ્લીઝડ) મહેરબાની કર. a passive verb; subj, 'thou' understood.

To pour, (પોર) રેડવું. a trans, infin, dep, on 'be pleased'.

May defend, (ડીફેન્ડ) જાળવે. a trans, verb, poten, subj, 'she' and obj, 'laws'.

With heart and voice, અંતઃકરણથીને મોહોડેથી.

Stanza, (સ્ટાન્ઝા) કવિતાનો ભાગ. verse,

Latent, (લેટન્ટ) છુપો. an adj, quali, 'foe'.

Assassin's, [ઍસેસીન્સ] મારાના. possessive case; possessing the noum 'blow'.

Extend, (એક્ષ્ટેન્ડ) લંબાવ.

Arm, (આર્મ) હાથ. obj, of 'extend'.

Sake, (સેઇક) ખાતર. accus, by 'for'.

The King, King George III.

LESSON XV.

Bobby, (બૉબી) કુતરાનું નામ છે.

Bound for, જે જવાનું હતું. a past participle, ref, to *ship*.

On board, (ઑન બોર્ડ) an adverbial phrse; modi, *had*.

Passengers, (પૅસેન્જર્સ) ઉતારૂઓ. accus, by *among*.

Frolicsome (ફ્રૉલીકસમ) રમતીઆળ. an adj; qualifying *he.*
Constant, (કૉન્સ્ટન્ટ) હમેશનો. an adj; quali, *playmate.*
Play-mate, (પ્લેમેટ) રમતનો સાથી. nom; after the verb *was.*
Merry, (મેરી) આનંદી. an adj; quali; *fellow.*
Fond, (ફૉન્ડ) શોખીલો. an adj; quali; *he,*
Were romping; (રૉમ્પીંગ) ધીંગામસ્તી કરતાં હતાં. an intrans; verb; subj; *boy* and *dog.*
Roll, (રોલ) ઝોકા. obj; of *gave.*
Splash; (સ્પ્લૅશ) પછાડા મારતું. an adv; modi; *went.*
Was raised; (રેઈઝડ) પાડવામાં આવી.
A hand over. એક માણસ દરિઆમાં પડયું.
Bulwark; (બુલ્વર્ક) તુતક ઉપરનાં ઉભાં પટ્ટીઆં. accus; by *over.*
Cleared, (ક્લીઅર્ડ) પસાર કીધો. a trans, verb; subj, *Bobby* and obj, *it.*
Grey hound; (ગ્રેહાઉન્ડ) શીકારી કુતરો. accus; case; govd; by *to* understood.
Stern, (સ્ટર્ન) વહાણનો પાછલો ભાગ. accus; by *towards.*
Half frantic, (હાફ ફ્રૅન્ટીક) અડધો ઘેલો.
Jolly-boat, (જૉલીબોટ) વહાણની નાની હોડી. accus; by *into.*
Gave up for lost, આશા છોડી.
Larboard (લાર્બોર્ડ) વહાણની ડાબા હાથપરની બાજુ. accus; by *to.*
Pull on, જોરથી હલેસાં મારો. an intrans verb, weak, imp, second, plur, subj *you.*
Helmnsman (હેલ્મ્સમૅન) સુકાની. nom to *turned.*
Tiller (ટીલર) સુકાનનો હાથો. obj of *turned.*
Redoubled (રીડબલ્ડ) ચોગણું. an adj qual *force.*
Was rowed (રોડ) હલેસાં મારવામાં આવ્યા. a passive, verb subj *boat.*
Was recovered (રીકવર્ડ) સાજો થયો. a passive, verb subj *a boy.* [*bobby.*
Was patted (પૅટેડ) પીઠ ઠોકવામાં આવી. a passive verb subj

Was caressed, (કૅરેસ્ડ) ભેટવામાં આવ્યો. a passive verb; subj, *Bobby* [*favourite.*
Hugged (હગ્ડ) કોટી કીધી. a trans, verb; subj *boy* and obj
Were to be landed, ઉતરવાના હતા.
Got into the boat, હોડીમાં ગયો.
Tight, (ટાઈટ) મજબુત. an adv; modi, to *hold.*
Tugged, (ટગ્ડ) ખેંચતાણ કીધી. an intrans, verb; subj, *Bobby.*
To get loose છોટા થવાને. an infin; dep, on *pulled* and *tugged.*
Had held up, ઉંચો કીધો હતો. Signal, (સિગ્નલ) નિશાની.
Full dash, (ફુલડૅશ) જુસાબંધ. an adverbial phrase modi, *went.*
Courageously, (કરેજયસ્લી) હીંમતથી. an adv, modi, *buffeted.*
Set up, પાડી. a trans, verb; subj, *animal* and obj, *howl.*
Shrill, (શ્રીલ) તીક્ષણ. Howl, (હાઉલ) ચીસ.
Cramp, (ક્રૅમ્પ) આંકડી. accus, by *had.*
Was after him, તેની પાછળ મંડી હતી.
Sounded, (સાઉન્ડેડ) અવાજ આવ્યો. an intrans, verb; its nom, *a shark*! a shark.
Doubled, (ડબલ્ડ) આમ તેમ ફેર્યો. an intrans, verb; subj, (*Bobby.*
Allowing time, વખત આપીને.
Could bite, (કુડબાઇટ) કરડી શકતી. a trans, verb; subj, *monster* and obj, *Him.*
Hastily, (હેસ્ટીલી) ઝડપથી. an adv, modi, *was rowed.*
Dodged, (ડૅાજ્ડ) છટકી જતો. an intrans, verb: weak, indi, past, third, sing subj, *Bobby.*
Was exhausted, (ઍગ્ઝૅાસ્ટેડ) થાકી ગયો હતો. a passive verb, subj, *Bobby.*
Horrid, (હૅારીડ) ભયંકર. an adj; quali, *mouth.*
All but gone, (ઑલ બટ ગૉન) મરવાની તૈયારીપર, ઘણોખરો ગયેલો.
Levelled, (લેવલ્ડ) તાકી. Fired, (ફાયર્ડ) ફોડી.

Was tinged, (ટીન્જડ) રંગાઇ ગયું હતું. a passive verb, subj, *water.*

Were shattered, (શેટર્ડ) ચુરે ચુરા થઇ ગયા. a passive verb; weak, indi, past; third, plu,subj, *Jaws.*

Hurrah, (હુરે) ખુશીની બુમ. an interjection

Is killed, મારી નાંખવામાં આવી. a passive verb; weak, indi, pres, third, sing, subj, *shark.*

LESSON XVI.

Wolf, (વુલ્ફ) વરૂ, nom, to the verb; *bears.*

Bears, (બેર્સ) રાખે છે. a trans, verb; strong; indi; pres, third; sing, subj, *wolf* and obj, *resemblance.*

Resemblance, (રીઝેમ્બ્લન્સ) મુકાબલો. obj of *bears.*

Outward, (આઉટવર્ડ) બહારનો. an adj; quali, *form.*

Internal, (ઇન્ટર્નલ) અંદરની. an.adj; quali, *structure.*

Structure, (સ્ટ્રકચર) બાંધો રચના. accus govd by *From.*

Agreeable, (ઍગ્રીએબલ) પસંદ પડે એવા. an adj; quali, *qualities.*

Qualities, (ક્વૉલીટીઝ) ગુણ. accus, by *of.*

Friendly, (ફ્રેન્ડલી) મીલનસાર. an adj; quali, *animal.*

Has been dreaded, (ડ્રેડેડ) ધાસ્તી રાખવામાં આવે છે. a passive verb; subj, *he.*

Numerous, (ન્યુમરસ) અસંખ્ય. an adj; qnali, *wolves.*

Droves, (ડ્રોવ્ઝ) ટોળાં. nom, to the verb *come.*

To seek, (સીક) શોધવાને. a trans, infin; dep, upon *come.*

Prey, (પ્રે) શિકાર. obj, of te *seek.*

Attack, (ઍટેક) હુમલો કરે છે. a trans, verb; subj, *they* and obj, *sheep folds.*

Sheep-folds, (શીપફોલ્ડઝ) મેંઢાનાં વાડા. obj; of attack

Resistance, (રીઝીસ્ટન્સ) અટકાવ. accus, by *make..*

Destroyers, (ડીસ્ટ્રોયર્સ) નાશ કરનારા. accus, by *to.*

Are overpowered, (ઓવરપાઉઅર્ડ) જીતાય છે. a passive verb; subj, *horse* and *ox*.

Incessant, (ઈન્સેસન્ટ) જારી, ચાલુ. an adj, quali, *attacks*.

Falls a victim, ભોગ થઈ પડે છે.

Rapacity, (રૅપેસીટી) ક્રુરતા. accus, by *to*.

Ravages, (રૅવેજીસ) નાશ. nom, case to the verb *are*.

In the greatest quantity, ઘણું જથા બંધ.

Are diminished, (ડીમીનીશ્ડ) ઓછી થઈ છે. a passive verb; subj, *numbers*.

In consequence, (કૉન્સીક્વન્સ) લીધે. an adve rbial phrase.

Increase, (ઇન્ક્રીઝ) વધારો. a com, noun; accus, by *of*.

Population, (પૉપ્યુલેશન) વસ્તી. accus, by *of*.

Extention, (એક્સ્ટેન્શન) ફેલાવો. same case as *increase*.

Nuisance, (ન્યુસન્સ) ઉપદ્રવ. nom, case after the verb *were*.

Period, (પીરીઅડ) વખત. accus, by *at*.

Held, (હેલ્ડ) રાખતા. a trans, verb; subj, *persons* and obj, *lands*.

Condition, (કન્ડીશન) સરત. accus, by *on*.

Are extirpated, (એક્સ્ટર્પેટેડ) નાબુદ કરવામાં આવ્યા છે, a passife verb; subj, *they*.

Completely, (કમ્પ્લીટલી) તદન. an adv; modi, *are extirpated*.

LESSON XVII.

Exercise, (એક્સરસાઇઝ) કસરત.

Avail, (અવેઇલ) કામની છે. a trans, verb; weak, indi; pres, third, plur, subj, *gifts* and obj, *what*.-

Drooping, (ડ્રુપીંગ) નબળી પતી. an adj; quali, *health* and *spirits*.

Spirits, (સ્પીરીટસ્) જોર. nom, to the verb *go*.

Amiss, (અમિસ) આડે રસ્તે, an adv; modi, *go*.

Tas teless, (ટેસ્ટલેસ) બે સ્વાદ, an adj; quali, *that of whatever.*

Vital, (વાઇટલ) પ્રાણ રક્ષક, an adj; quali, *principle.*]

Principle, (પ્રીન્સિપલ) મુળ તત્વ, nom, case after *is.*

Bliss, (બ્લિસ) સુખ, accus, by *of.*

Exercise is a vital principle of health, તંનદુરસ્તીનુ પ્રાણુરક્ષક મુળ કસરત છે.

Proof, (પ્રુફ) સાબીતી. accus, by *in.*

Behold, (બીહોલ્ડ) જુઓ. a trans, verb; subj, *you* understood and obj, *wretch.*

Wretch, (રેચ) કંગાળ. obj, of *behold.*

Flings away, (ફ્લીંગ્ઝ આવે) ગુમાવી દેછે.

Swallowed, (સ્વૉલોડ) ગર્ક થયેલી. a past participle ref, to life.

Disease's, (ડીઝીઝીસ) રોગના. genitive case.

Sad, (સૅડ) ઉદાસી, દુ:ખી. an adj, quali, *abyss.*

Abyss, (ઍબીસ) અથાગ ખાડો. accus, by *in*

Has braced, (હૅઝ બ્રેઇસ્ડ) મજબુત કીધો છે. a trans, verb; subj, *play* and *toil* and obj, *whom.*

Manly play, કસરત. nom, to *has braced.*

Light, (લાઇટ) હલકા. an adj, quali, *limb.*

Thought, (થૉટ) વિચાર. obj, case govd, by *has.*

Clear, (ક્લીઅર) સ્વચ્છ. an adj; quali, *thought.*

Whom toil has braced or manly play. જે મહેનત અથવા કસરતથી મજબુત થયો છે.

LESSON XVIII.

Fox, (ફૉકસ) લોકડી. nom, case to the verb *is.*

Quadruped, (કવૉડ્રુપેડ) ચોપગુ જનાવર. a com, noun; nom, case after the verb *is.*

Region, (રિજ્યન) મુલક. accus, case by *in.*

Brown, (બ્રાઉન) તપખીરીઆ, an adj; quali, *colour.*
Sharp, (શાર્પ) તીણું. an adj; quali, *muzzle.*
Muzzle, (મઝલ) મોહોડું. accus, by *has.*
Erect, (ઇરેક્ટ) ઉભા. Pointed, (પૉઇન્ટેડ) અણીવાળા.
Straight, (સ્ટ્રેઇટ) સીધી. Bushy, (બુશી) ગુચ્છાવાળી.
Tipped with white. છેડેથી સફેત.
Usual, (યુઝવલ) હમેશનું. an adj; quali, *residence,*
Residence; (રેઝીડન્સ) રેહેઠાણ. nom, to *is.*
Den, (ડેન) ગુફા. Burrow, (બરો) ખાડો nom, case, after the verb *is.*
Formed, (ફૉર્મ્ડ) બનાવેલો. કીધેલો. a past participle ref, *burrow.*
Surface, (સર્ફેઇસ) સપાટી. accus; by *under.*
Crevice, (ક્રેવીસ) ફાટ.. accus, by *in.*
Prowls, (પ્રાઉલ્સ) ભટકે છે. Feeds, (ફીડઝ) ગુજરાન ચલાવેછે.

Hares, (હેર્સ) સસલાં.
Rabbits, (રૅબીટસ) સસલાં.
Poultry, (પોલ્ટ્રી) મરઘાં.
Feathered game, (ફેધર્ડ ગેઇમ) પીછાવાળા
Moles, (મોલ્સ) ચેણ.
} accus govd by *on*

Yelping, (યેલ્પીંગ). નાના કુતરા ભસે એવું. an adj, quali, *bark.*
Destructive, (ડીસ્ટ્રક્ટીવ) નાશકારક. an adj; quali, *fox.*
Liberty, (લીબર્ટી) છુટ. accus, by *takes.*
Devouring, (ડીવૉવરીંગ) ફાડી ખાઈ જવું. a gerund, accus, by *of.* Noxious, (નૉક્ષ્યસ) ઇજા કરનારા. an adj; quali, *animals.*
Furnishes, (ફર્નિશીઝ) a trans, verb, subj, *skin* and obj, *fur.*
Muffs, (મફ્સ) હાથના મોજા.
Tippets, (ટીપેટસ) ગલેબંધ. Lining, (લાઇનીંગ) પડ.
Special, (સ્પેશ્યલ) ખાસ. an adj; quali, *manner.*
Favourite, (ફેવરીટ) પ્યારી an adj, quali, *fieldsport.*
Field-sport, (ફિલ્ડ સ્પૉર્ટ) શિકાર બાજી. nom, after the verb *is.*

Hunt, (હન્ટ) શીકાર કરેછે. a trans, verb; subj, *gentlemen* and obj, *him*.

On horse back, (ઑન હૉર્સબૅક) ઘોડે બેશીને.

After all, (આફ્ટર ઑલ) છેવટે ગમે તેમ.

Wearying out, (વેરીંગ આઉટ) થકવી નાંખીને. a gerundial noun, accus, by *by*.

Huntsmen, (હન્ટસમેન) શીકાર કરનારાં માણસો. accus, by *wearying out*.

Various, (વેરિઅસ) જુદી જુદી જાતની. an adj, quali, *stratagems*.

Stratagems, (સ્ટ્રૅટેજેમ્સ) યુક્તીઓ. nom, to *have procured*.

Avoiding, (એવૉઇડીંગ) દુર કરવાને. a gerund, acus by *for*.

Have procured, (પ્રોક્યુર્ડ) મેળવ્યું છે.

Justly'(જસ્ટલી) વાજબી રીતે. an adv; modi, *Have procured*.

Character, (કેરેક્ટર) ખેતાબ. obj, of *have procured*.

Cunning, (કનીંગ) લુચ્ચાઇ. accus, by *of*.

Crafty, (ક્રૅફ્ટિ) લુચ્ચું. an adj, quali, *person*. understood.

Has grown into, બની છે, થઇછે.

Proverb, (પ્રૉવર્બ) કહેવત. accus, by *into*.

Instances, (ઇન્સ્ટન્સીસ) દાખલા. nom, case to *are related*.

Are related, (રીલેટેડ) વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. a passive verb; subj, *instances*.

Had been chased, શીકાર કરવામાં આવ્યો હતો. a passive; verb; subj, *fox*.

Escaped, (એસ્કેઇપ્ડ) બચી જતો. an intrans, verb; subj, *he* or *fox*.

Appearing, (ઍપીઅરીંગ) માલમ પડવાથી. a gerundial noun, accus, by *by*.

Precipice, (પ્રેસિપીસ) ઢોળાવ. accus, by *over*.

Eagerness, (ઇગર્નેસ) આતુરતા. accus, by *in*.

Pursuit, (પર્સ્યૂટ) પાછળ લાગવું તે. accus, by *of*.

Exploring, (એક્સ્પ્લોરીંગ) સોધી કાઢવું. a gerundial noun,

accus, by *in.*

Brow, (આઉ) ઉંચી કોર. accus, by *under.*

Twig, (ટવીગ) ડાખલી. accus, by *of,*

Swinging, (સ્વિંગીંગ) ખીંચકા ખાવા. a gerundial noun, accus, by *of.*

Scramble, (સ્ક્રૅમ્બલ) ચઢવાને. an *infin.*

Baffles, (બૅફલ્સ) નિષ્ફળ કરે છે. a trans, verb; subj, *skill* and obj, *cunning.*

Reynard, (રેનર્ડ) લોંકડી. nom case to the verb *pursued.*

Missed, (મિસ્ડ) ખોઈ. a trans, verb; subj, *he* and obj, *aim.*

Aim, (એઈમ) ધારણા. obj, of *missed.*

Tumbling; (ટમ્બલીંગ) ગબડી પડીને. a pres, participle ref, to *he.*

Was mangled, (મૅન્ગલ્ડ) આડો અવળો ચીરાઈ ગયો હતો. a passive verb; subj, *he.*

Had been torn to pieces, કટકે કટકા કરી નાખ્યા હોય.

Jackal, (જેકૉલ) શિઆળ nom, to *resembles.*

Resembles, (રીઝેમ્બલ્સ) મળતો આવેછે. a trans, verb; subj, *jackal* and obj, *fox.*

Habits, (હૅબીટસ) ટેવ. nom, to *are.*

LESSON XIX.

Order, (ઑાર્ડર) વર્ગ.

Mammals, (મૅમલ્સ) ધવડાવનારાં પ્રાણી. accus, by *of.*

Pachydarmata, (પૅકિડર્મેટા) જાડી ચામડીવાળાં પ્રાણી. nom, case, after *is called.*

Thick-skinned, જાડી ચામડીવાળાં. an adj.

Place, (પ્લેઇસ) ગણીએછીએ. a trans, verb; subj, *we.*

Rhinoceros, (રિનોસરસ) ગેંડી. obj, of *place.*

River-horse, (રિવરહૉર્સ) દરિઆઈ ઘોડો. obj, of *place.*

Hippopotamus, (હિપોટેમસ) દરીયાઈ ઘોડો. obj, of *place.*

Huge, (હ્યુજ) ઘણા મોટા. an adj; quali, *legs.*

Pillars, (પિલર્સ) થાંભલા. accns, by *to* understood.

Lively (લાઈવલી) ચંચળ. an adj, quali, *eye.*

To support, (સપોર્ટ) ટેકો આપવાને. a trans, infin.

Siugular, અજાયેબ જેવા. an adj; quali, *feature.*

Feature, (ફીચર) મુખ્ય દેખાવ. } nom, case to the verb
Trunk, (ટ્રન્ક) સુંઢ. } *is.*

To pluck up, (ટુ પ્લક અપ) ઉખેડી નાંખવાને. a trans, infin; obj, *trees.*

By the roots, જળમુળથી

Can pick up, (પિક અપ) ઊચકી લેઈ શકેછે. a trans, verb; subj, *it* and obj, *pin.*

Pin, (પિન) ટાંકણી. obj, of *can pick up.*

Drinking vessel, પાણી ભરવાનું વાસણ.

Sucks up, (સકસ આપ) ચુસી લે છે. a trans, verb; subj, *he* and obj, *water,*

Pours, (પોર્સ) રેડે છે. Squirts, (સ્કવર્ટસ) નાંખે છે.

Fans, (ફેન્સ) પવન નાંખે છે. a trans, verb; subj, *he* and obj, *himself.*

Trampling, (ટ્રેમ્પલીંગ) દાબતો. a pres, participle ref, to *elephant.*

Path, (પેંથ) રસ્તો. obj, of *trampling.*

Brake, (બ્રેઈક) નાના ઝાડો. } accus, by *through.*
Tassel-grass, (ટેસલગ્રાસ) ફુમતાવાળુ ઘાસ. }

Crackling, [ક્રેકલીંગ] કડ કડ કરતા. a pres, participle ref, to *which.*

Before his way, તેના પગ નીચે.

Play, (પ્લે) હાલે છે. a trans, verb; subj, *feathers.*

Over-topping, (ઓવર ટૉપીંગ) મથાળામાંથી ઉપર જતાં. a pres, participle.

To slake, (સ્લેઇક) મટાડવાને. a gerund.

Pellucid, (પેલ્યુસીડ) નિર્મળ. an adj, quali, *springs*.
Upturned, (અપટર્ન્ડ) ઉપર ફેરવેલી. a past participle ref, to *trunk*. (quali, *shower*.
Aloft, (ઍલૉફ્ટ) ઉંચે. Grateful, (ગ્રેઇટફુલ) ખુશનુમા. an adj,
Shower, (શાઉઅર) ઝાપટું. obj, of *flings*.
Broad-leaved, (બ્રૉડલીવ્ડ) પહોળાં પાતરાં વાળી. an adj, quali, *bough*. (deg, quali, *palm*.
Yonder, (યૉન્ડર) વધારે દુરનો. an adj, of the comparative
Palm, (પાલ્મ) ખજુરીનું ઝાડ. accus, by *of*.
Motion, (મોશન) ગતી. accus, by *with*.
Languid, (લૅન્ગ્વિડ) મંદ. an adj, quali, *air*.
To and fro, આમ તેમ. an adverbial phrase, modi, *waves*.
Tusks, (ટસ્કસ) હાથી દાંત. obj, of *have*.
Live upon, ગુજરાન ચલાવેછે. an intrans, verb;subj,*elephants*.
Are provided, (પ્રોવાઇડેડ) પુરૂ પાડવામાં આવે છે. a passive verb; subj, *they*.
Intelligent, (ઇન્ટેલીજન્ટ) અક્કલવાળા. an adj, quali, *elephants*.
Driver, (ડ્રાઇવર) માવધ. હાંકનાર. accus, by *by*.
Guides, (ગાઇડ્ઝ) રસ્તો બતાવેછે. a trans, verb;subj, *who* and obj, *him*.
Hooked, (હુક્ડ) વાંકેલો. a past participle ref, to *rod*.
To mount, (માઉન્ટ) ચડવાને. an infinitive.
In loading himself, પોતાની ઉપર બોજો મૂકવામાં.
Invention, (ઇન્વેન્શન) નવીશોધ. accus, by *before*.
Gun-powder, (ગનપાઉડર) બંદુકનો દારૂ. accus, by *of*.
Have discovered, (હૅવડિસ્કવર્ડ)શોધી કાઢયુછે. a trans, verb, subj, *they* and obj, *forests*. (*animals*.
Resort, (રીઝૉર્ટ) આવ જા કરે છે. an intrans, verb, subj,
Enclosure, (એનક્લોઝર) વાડ. ઘેરેલી જગ્યા. accus, by *make*.
Pales, (પેઇલ્સ) કઠેરા. accus, by *with*.
Entrance, (ઍન્ટ્રન્સ) રસ્તો. accus, by *leaving*
Purposely, (પર્પઝલી) જાણી જોઇને. an adv, modi, *left*.

Let loose, (લેટલુઝ) છુટા મુકે છે. a trans, verb; subj, *they* and obj, *elephats.*

Join, (જોઇન) મળી જાયછે. a trans, verb; subj, *who* and obj, *ones.*

Wild ones. (ઉવાલ્ડ વન્સ) જંગલી હાથીઓ. obj, of *join.*

Entice. (એન્ટાઇસિ) લલચાવે છે. a trans, verb; subj, *who* and obj, *them.*

Entrapped, (એન્ટ્રૅપ્ડ) ફસાયેલા. a past participle, ref, to *animals.*

Furious, (ફ્યુરીઅસ) ક્રુર. an adj, quali, *animal.*

Tame ones, પાળેલા હાથીઓ. nom, case to *come up.*

On purpose, જાણી જોઇને. an adv.

Beat, (બીટ) મારે છે. a trans, verb; subj, 'ones' and obj, *him.*

Docile, (ડોસિલ) ગરીબ. an adj; quali, *he.*

Stable, (સ્ટેબલ) તબેલો. accus, by *to.*

Is prepared, તૈયાર કીધેલો હોયછે. a passive verb; subj, *which.*

The rest of his life, બાકીની જીંદગી. It is the cognate accusative of the verb *lives..*

Shed (શેડ) ઝુપડું. Close to (ક્લોઝટુ.) પાસે.

Contracted, (કૉન્ટ્રૅક્ટેડ) કીધી, મેળવી. a trans, verb; subj, *man* and obj, *acquaintance.* (*racted.*

Acquaintance, (ઍક્વેઇન્ટન્સ) ઓળખાણ. accus govd by *cont*

Used to present, બક્ષીસ કરતો.

Passed, (પાસ્ડ) જતો. an intrans; verb; subj, *elephaut.*

Chose, (ચોઝ) પસંદ કરતો. a trans, verb, subj, *friend.*

Extraordinary, (એક્ષ્ટ્રૉઓર્ડિનરી) અજાયેબ જેવા. an adj,quali, *ill-humour.*

Ill-humour, (ઇલિહ્યુમર) ખરાબ સ્વભાવ. accus, by *in.*

Considering, (કન્સીડરીંગ) વિચાર કરીને. a pres, participle ref, to *he.*

To provoke, (ટુ પ્રોવોક) ખીજવવું. an infin.

Pricked, (પ્રિકડ) અણી ભોંકી a trans, verb; subj, *he* and obj, *him*.

Instantly, (ઇન્સ્ટન્ટલી) તરતજ. an adv; modi, '*withdrew*.'

Withdrew, (ઉવીથડ્રયુ) પાછી ખેંચી લીધી. a trans, verb; subj, *elephant* and obj, *trunk*.

Resentment (રીઝેન્ટમેન્ટ) ગુસ્સો.

Dirtiest, (ડર્ટિએસ્ટ) મેલામાં મેલું.

Which is capable of holding, જેમાં માઈ શકે છે.

Gallons, (ગૅલન્સ) પ્રવાહી પદાર્થનું માપછે. accus, by *holding*.

Discharged, (ડિસ્ચાર્જડ) ખાલી કીધી. a trans, verb; subj, *he* and obj, *it*.

Aim, (એઇમ) તાકવું તે.

Wetted, (ઊવેટેડ) ભીજવી નાંખ્યો. All over, સઘળો, બધો.

Drowned, (ડ્રાઉન્ડ) ડુબાવી દીધો. a trans, verb; subject *he* and obj, *him*.

Justly, (જસ્ટલી) વાજબી રીતે. an adverb, modi, *punishing*.

Ill-nature, (ઇલ નેચર) ખરાબ સ્વભાવ.

Breach, (બ્રીચ) તોડવું તે. accus, by *for*.

LESSON XX.

Hospitality, (હૉસ્પિટૅલીટી) પરોણાગત.

Wandering, (ઉવૉન્ડરીંગ) ભટકતી. an adj, quali, *tribes*.

Tribes, (ટ્રાઇબ્ઝ) જાતો.

Pasture, (પૅશ્ચર) ચરાવે છે. a trans, verb; subj, *tribes* and obj, *flocks*.

Flocks (ફ્લૉક્સ). ઢોરનાં ટોળાં, obj, of *pasture*.

Removing, (રીમુવીંગ) ખસીને જઇને. a pres, participle ref, to *tribes*.

Have exhausted, (એગ્ઝૉસ્ટેડ) ખપાવી નાંખ્યો. a trans, verb; subj, *they* and obj, *herbage*.

Herbage, (હર્બેજ) ભાજીપાલો. obj, of *Have exhausted.*
Traveller, (ટ્રાવેલર) મુસાફર. nom, case to *describes.*
On his way to India, હીંદુસ્તાન આવતાં રસ્તે.
Was treated, (ઉવૉઝ ટ્રીટેડ) (તેની) ચાકરી કરવામાં આવી હતી.
Manners, (મૅનર્સ) રીતભાત, accus, by *of.*
Was advised, (ઍડવાઇઝડ) (મને) સલાહ મળી હતી. a passive verb; subj, *I.*
To claim, (ક્લેઇમ) દાવો કરવાને. a trans, infin, dep, on *was advised.*
A matter of course, જે ચીજ કરવી જોઇએ તે તરીકે.
Confidence, (કૉન્ફીડન્સ) ભરોસો. accus, by *with.*
Dismounting, (ડિસ્માઉન્ટીંગ) નીચે ઉતરીને. a pres, participle, ref, to *I.*
Were employed, (એમ્પ્લૉયડ) કામે લાગ્યા હતા. a passive verb.
Driving, (ડ્રાઇવીંગ) હાંકી લઇ જવું. a gerund; accus, by *in*
Cattle, (કૅટલ) ઢોર. obj, of *driving.*
Without beeing seen, કોઇની નજરે પડ્યા વગર.
Adjoining, (ઍડ જૉઇનીંગ) પાસેનો. an adj, quali *tent.*
Good evening, (ગુડઇવિનીંગ) સલામ.
You are welcome, આવો સાહેબ ભલે પધાર્યા.
Instantly, (ઇન્સ્ટન્ટલી) તરતજ. an adv; modi, *ordered.*
This was the way it was done, આવી રીતે તે બનાવ્યો.
Fuel, (ફ્યુઅલ) બળતણ. nom, to the verbs *was placed and kindled.*
Was kindled, (કીન્ડલ્ડ) સળગાવામાં આવ્યો. A passive verb.
Famous, (ફેઇમસ) સારો, મોટો. an adj, quali, *blaze.*
Blaze, (બ્લેઇઝ) ભડકો. obj, of *had.* (*carpet.*
Spread, (સ્પ્રેડ) પાથરી. a trans, verb; subj, *I* and obj,
Front, (ફ્રન્ટ) આગલો ભાગ. accus, by *in.*
Host's, (હોસ્ટ્સ) યજમાનનું. genitiv, case.
Occupied, (ઑક્યુપાઇડ) રોક્યો હતો. a trans, verb; subj, 'family' and obj, *division.*

Division, તંબુનો એક ઓરડો. accus, by *occupied.*

Were seated, (સીટેડ) અમે બેઠા હતા. a passive verb.

Was destined, (ડેસ્ટીન્ડ) મુકરર કરવામાં આવ્યો હતો. a passive verb; subj, *which.*

Young, (યન્ગ) બચ્ચાં. accus, govd by *for.*

Were brought in, (ઉવેર બ્રૉટઇન) અંદર લાવવામાં આવ્યા.

Were tied, (ઉવેર ટાઇડ) બાંધ્યા. a passive verb, subj, 'lambs and obj, *kids.*

Pegs, (પેગ્ઝ) ખુંટીઓ. accus, govd by *to.*

Thrust, (થ્રસ્ટ) ઠોકેલી. a past participle; ref, to *pegs.*

Were driven, (ડ્રિવન) હાંકી લઈ જવામાં આવ્યા. passive verb; subj, *goats and ships.*

Constant, (કૉન્સ્ટન્ટ) હમેશનું. an adj, quali, *barking.*

Barking, (બાર્કિન્ગ) ભસવું તે. a verbal noun; nom, to the verb *showed.*

Were watched, (ઉવૉચ્ડ) ચોકી કરવામાં આવી હતી.

Partition, (પાર્ટિશન) પડદો. nom, to *divided.*

Reeds, (રીડ્ઝ) બરૂં. accus, by *of.*

Covered, (કવર્ડ) ઢાંકેલો. a past participle ref, to *partition.*

Were chattering away, (ચૅટરીંગ આઉવે) વાત કરતા હતા.

At a great rate (ઍટઍ ગ્રેટરેઈટ) ઘણી ઝડપથી.

The hour of dinner, જમવાનો વખત.

Knelt, (નેલ્ટ) ઘુંટણીએ પડયા an intrans, verb, strong, indi past, third plu, subj, *men.*

Messes, (મેસીઝ) રકાબીઓ. obj, of *brought.*

Dozen, (ડઝન) બાર. an adj' quali. *cakes.*

Bowl, (બોલ) પ્યાલું. Very hard પુષ્કળ.

Soundly, (સાઉન્ડલી) ભરપુર. an adv; modi, *slept.*

Log, (લૉગ) ઢીમચું. accus, govd by the prep *to.*

Had been thrown, (હૅડબીન થ્રોન) નાંખવામાં આવ્યો હતો. a passive verb; subj, *which.*

Lay down to rest, (લે ડાઉન ટુરેસ્ટ) સુવા-ઉંઘવા ગયા.

Did open, ઉઘાડી. Day-break, (ડેબ્રેક) પરોઢીયું.

Perceived, (પર્સિવ્ડ) જોયા. a trans, verb; subj; *I* and obj, bedfellows; (*eived.*

Bed-fellows, (બેડ ફેલોઝ) બીછાનાંના સોબતીઓ. obj, of *perc-*

Acquainted, ઓળખાણ વાળો. a past participle; ref, to *me.*

Had been let lose, (લેટલુઝ) છુટા મુકવામાં આવ્યા હતા.

Had collected, (હેડ કલેકટેડ) એકઠાં થયાં હતાં. an intrans, verb; subj, *kids and lambs.*

Blanket, (બ્લેન્કેટ) ધાબળી. accus, by *on.*

Had perched, (પર્ચ્ડ) પડયું હતું. an intrans, verb, subj, *one.*

Night-mare, (નાઇટમેર) ઓથાર; બીવાડતુ સ્વપ્નુ.

Completely, (કમ્પ્લીટલી) તદન. an adv, modi, '*had taken.*

Possession, (પઝેશન) કબજો. obj, of *had taken*

Pillow, (પિલો) ઓશિકું. accus, govd by *of.*

Must have rested, (મસ્ટહેવરેસ્ટેડ) મૂકયું હશેજ.

To free myself, મારી મેળે છુટા થવાને.

Ewes, (યુઝ) મેંઢીઓ. nom, to the verb *rushed.*

Had been milked, (હેડબીન મીલ્કડ) દોહી હતી. a passive verb; subj, *who.*

Had been separated, (હેડબીન સેપરેટેડ) જુદી પડેલી હતી a passive verb; subj, *they.*

To enjoy, (એન્જૉય) ભોગવવું. an infin.

Escaped, (એસ્કેઇપ્ડ) જતો રહ્યો. an intrans, subj, *I.*

Scene, (સીન) દેખાવ. accus, by *from.*

Confusion, (કન્ફ્યુઝન) ઘોંઘાટ. accus, by *of.*

Milking, (મિલ્કીંગ) દોહવાનું કામ. a verbal noun, nom, to the verb *is.*

Are drawn up, (આરડ્રૉન અપ) કરવામાં આવે છે. a passive verb; subj, *lines.*

Face to face, સામ સામે. (subj, *rope.*

Is fastened, (ફાસન્ડ) બાંધવામાં આવે છે, a passive verb

Passed, = is passed, લઈ જવાય છે. પસાર કરાય છે. a passive

verb, subj, *rope*.
So closely, ખીચો ખીચ.
Neighbour's, (નેઈબર્સ) પડોશીના. gen, case.
Shoulders, (શોલ્ડર્સ) ખભા. accus, by *over*.
Knot, (નોટ) ગાંઠ. Is tied, બંધાય છે.
To work they go, કામ કરવા–દૂધ દોહવા તેઓ મંડી જાય છે.
Would take me, મારો વખત લે.
Counted, (કાઉન્ટેડ) ગણ્યાં. a trans, verb; subj, *I*. and obj, *sheep*.
Can venture, (વેન્ચર) હીંમત ધરી શકવી. an intrans, verb, subj, *I*.
To recommend, (રેકમેન્ડ) ભલામણ કરવી. a trans, infin.
Churns, (ચર્ન્સ) વલોવવાનું વાસણ. obj, of *to recommend*.
Cleanliness, (ક્લીન્લીનેસ) સફાઈ. accus, by *of*.
Dairy, (ડેઈરી). દહી વલોવવાની જગા. accus, by *of*.
Process, (પ્રોસેસ) રીત. accus, by *in*.
Butter, (બટર) માખણ. accus, by *making*.
Milking-ground, દોહવાની જગ્યા. accus, by *to*.
Triangle, (ટ્રાયંગલ) ત્રીકોણ. nom, case to *is*.
Hangs, (હેંન્ગ્સ) લટકે છે. an intrans, verb; subj, *ox-hide*.
Ox-hide, (ઑક્સહાઈડ) બળદનું ચામડું. nom, to *hang*.
Handles, (હેન્ડલ્સ) હાથા.
Backwards and forwards, આગળ પાછળ.
I ever tasted, જેનો સ્વાદ મેં કદી લીધો નહીં હોય.

LESSFN XXI.

Stately, (સ્ટેટલી) ભપકાદાર. an adj, quli, *homes*.
Beautiful, (બ્યુટીફુલ) શોભીતા. = beautifully. an adv, modi, the verb, *stand*.

Stand, (સ્ટૅન્ડ) આવેલાં છે. ઉભાં છે. an intrans verb, weak indi, pres, third, plur, subj, *Homes or they*.

Ancestral (ઍન્સેસ્ટ્રલ) વડીલોનાં (રોપેલાં). an adj, quli, *trees*.

Pleasant, (પ્લેઝન્ટ) ખુશકારક. an adj quali *land*.

Greensward, (ગ્રીન્સ્વૉર્ડ) લીલી ઘાસની જમીન. accus, by, *across*.

Bound (બાઉન્ડ) કુદે છે. an intrans verb, subj, *dear*.

Gleam (ગ્લીમ) તડકો; અજવાળું. a noun accus, by '*through*.

Sunny, (સની) તડકાવાળા. an adj. positive, quali *gleam*.

Swan (સ્વૉન) રાજહંસ. A nom, case to the verb *glides*.

Glides, (ગ્લાઇડસ) સફાઇથી દોડી જાય છે. An intrans verb subj, *swan*.

Past (પાસ્ટ) પાસેથી. A preposition, governing *them*.

Rejoicing, (રીજૉઇસીંગ) ખુશ કરતું,—અથવા થતુ. An adj, quali *stream*. Stream (સ્ટ્રીમ) ઝરો. Accus by *of*.

Merry (મેરી) આનંદી. An adj quali *homes*.

Hearths (હાર્થ્સ) ચુલા, સગડીઓ. Accus, govd, by. *around*.

Gladsome, (ગ્લૅડસમ) ખુશકારક. an adj, quali, *looks*.

Looks, (લુકસ) દેખાવ, ચહેરા. nom, to the verb *meet*.

Ruddy, (રડી) રાતી. an adj, quali, *light*. (*voice*.

flows forth, (ફ્લોઝફોર્થ). નીકળે છે an intrans, verb; subj,

Child-hood's, (ચાઇલ્ડ હુડસ) બચપણની. an abs, noun; geni.

Tale, (ટેઇલ) વાત. Lips, (લીપ્સ) હોઠ.

Tunefully, (ટયુનફુલી) મધુર રાગથી. an adv, modi, *move*.

Glorious, (ગ્લોરિઅસ) પ્રખ્યાત. an adj, quali, *page*.

Of old–of an old book.

Cottage-homes, (કૉટેજ હોમ્સ) ગરીબ લોકોના ઘર.

By thousands, હજારોબંધ.

Are smiling, (સ્માઇલીંગ) રળીઆમણાં દેખાય છે.

Silvery, (સીલ્વરી) રૂપા જેવા ચળકતા. an adj, quali, *brook*.

Hamlet-fanes, (હૅમ્લેટ ફેઇન્સ) ગામડાના દેવલો. accus, by *round*.

Glowing, (ગ્લોઇંગ) ચળકતા. an adj, quali, *orchards*.

Orchards (ઑર્ચર્ડ્ઝ) બાગ બગીચા. accus by *through*, (*they*.
Peep forth, (પીપ ફોર્થ) ડોકીઆં કરેછે. an intrans, verb; subj.
Nook, (નુક) ખુણો. accus, by *from*.
Fearless, (ફીયરલેસ) બેધડક, ધાસ્તી વગર. an adv; modi, *sleep*. it is here equal to *fearlessly*. [*sleep*.
The lowly, (લોલી) ગરીબ લોકો. nom, case to the verb
Eves, (ઇવ્ઝ) છજાં. Free and fair, સ્વતંત્ર અને સુંદર. adj, quali, *homes*. Hall, (હૉલ) હવેલી. (*reared*.
Hearts, (હાર્ટસ) માણસો. nom, case to the verb *may be*
Native proof, (નેટીવ પ્રુફ) ખરી અંગ્રેજી ખુબી. accus, by *of*.
May be reared, (રીઅર્ડ) ઉછેરાય. a passive verb; subj, *hearts*. To guard, (ગાર્ડ) બચાવ કરવાને. an infin.
Hallowed, (હૅલોડ) પવિત્ર. an adj; quali; *wall*.
For ever, હમેશ. Groves, (ગ્રોવ્ઝ) કુંજ. nom, case to the verb *be*.
Flowery, (ફ્લાવરી) ફુલવાળી. an adj, quali *sod*.
Sod (સૉડ) ઢેફું. nom case to the verb *be*.
Glad, (ગ્લૅડ) ખુશી, આનંદી. an adj; quali, *spirit*.
Spirit, (સ્પીરીટ) આત્મા, જીવ.
Loves, (લવ્ઝ) ચાહે છે. a trans, verb, subj, *spirit* and obj, *country* & *God*.

LESSON XXII.

Camel, (કૅમલ) ઉંટ. a common noun, neu, sing, nom, case to the verb *belongs*. Belongs to, તાબે છે. માં આવેલો છે. an intrans, verb subj, *camel*.
Order, (ઑાર્ડર) વર્ગ. accus, by *to*.
Ruminants, (રૂમીનન્ટસ) વાગોળનારાં પ્રાણી. accus, by *of*.
Chew the cud, (ચ્યુ ધ કડ) વાગોળે છે.
Contains, (કન્ટેઇન્સ) સમાવે છે. a trans, verb; subj, *which*

and obj, '*cow and sheep.*
Hump; (હમ્પ) ખુંધ. accus, by *with.*
Appearance, (ઍપીઅરન્સ) દેખાવ. obj, of *has.*
Falls off, ખરી પડે છે. an intrans, verb; subj, *which.*
Remarkable, (રીમાર્કેબલ) પ્રખ્યાત. an adj, quali, *camel.*
Can hold, રાખી શકે છે. સમાવી શકે છે. a trans, verb; subj, 'stomach' and obj, *quantity.*

Serves, (સર્વ્ઝ) કામે લાગે છે. Store, (સ્ટોર) ભંડાર, જથ્થો.
Journey, (જર્ની) મુસાફરી. accus, by *during.*
Prickly, (પ્રીકલી) કાંટાવાળી. an adj, quali, *shrubs.*
Shrubs, (શ્રબ્ઝ) ઝાડી. accus, by *of.* [*which.*
Plucks, (પ્લકસ) તોડે છે. a trans, verb; subj, *it* and obj,
Deserts, (ડેઝર્ટસ) જંગલો. accus, by *over.*
Happens, (હૅપન્સ) બને છે. an intrans; verb; subj, *this.*
Fat, (ફૅટ) ચરબી. nom, absolute case.
Is composed, (કમ્પોઝડ) બનેલી છે. a passive verb; subj, *it.*
To support, ટેકો આપવાને. a trans, infin; obj, *strength.*
Tough, (ટફ) મજબુત. } adj; quali, *foot.*
Spongy, (સ્પન્જી) પોચો; }
Yields, (ઇલ્ડઝ) વળેછે, ફરેછે. an intrans, verb; subj, *which.*
Shifting, (શીફ્ટીંગ) ખસી પડતી. an adj; quali; *sand.*
Directions, [ડિરેકશન્સ] દિશાઓ. accus; by *in.*
Pounds, (પાઉન્ડઝ) રતલ, શેર. accus, by *of.* [subj; *it.*
Kneels down, ઘુંટણીએ પડે છે. an intrans, verb; strong;
To have the burden put, બોજો મુકાવાને માટે.
Touch, (ટચ) અડકે છે. Are covered, ઢંકાયેલો હોય છે.
Protects, (પ્રોટેકટસ) બચાવેછે. a trans, verb; subj, *which.* and obj, 'them'.
Injury, (ઇન્જરી) ઇજા. accus, by *from.*
Patient, (પેશન્ટ) ધીરજવાળું. } adjs; quali, *camel.*
Submissive, (સબ્મીસીવ) તાબેદાર. }
Be overloaded, (ઓવર લોડેડ) ઘણોજ બોજો મુકયો હોય. a passive

verb; subjunctive mood; subj, *it.*
Will knock, (નૉક) મારશે, અફાળશે.
Oppresses; (ઑપ્રેસિઝ) જુલમ કરે છે.
Utter, (અટર) બોલવું. = will utter;
Piteous cries, (પીટિઅસ ક્રાઇઝ) દયા ઉપજાવે એવી બુમો.
Since, કેમકે a conjunction,
To cross, ઓળંગવાને. a trans; infin.
Vast, (વાસ્ટ) ઘણા મોટાં. } adjs; quali; *wastes,*
Sandy, (સૅન્ડી) રેતાળ. }
Wastes; (વેઇસ્ટ્સ) જંગલો. accus, by *to cross.* [tive.
Impassable; (ઇમ્પાસેબલ) નહી પસાર થઈ શકે એવાં. an adjec-
Is carried on, (કૅરીડ) a passive verb; subj, *trade.*
By means of, વડે.

LESSON XXIII.

Hare; (હેર) સસલું. nom, to *belongs.*
Gnawing, (નૉઇંગ) કાતરી ખાનારાં. an adj, quali, *animals.*
Squirrel, (સ્ક્વિરલ) ખિસકોલી. obj, of *contains.*
Timid, (ટિમિડ) બીકણ. an adj; quali, *creature.*
Quick at hearing, તીક્ષ્ણ કાનવાળું;
Swift of foot, ઝડપથી ચાલનારૂં.
Defenceless, (ડીફેન્સલેસ) બચાવ વગરનું; an adj; quali, *it*]
Is valued, કીમતી ગણાય છે, a passive verb; subj, flesh.
Article, (આર્ટીકલ) ચીજ; (*has shown.*
Experiment, (એક્સપેરીમેન્ટ) પ્રયોગ, અજમાશ. nom, to the verb,
Capable, (કૅપેબલ) શક્તીવાન. an adj, quali, *Hare.*
Returning, (રીટર્નીંગ) પાછો વાળવો. A gerund, accus by *of.*
Gratitude, (ગ્રૅટીટ્યુડ) આભાર. accus by *returning.*
Usage, (યુસેજ) વર્તણુક. accus by *by.*

Confidence, (કૉન્ફીડન્સ) ભરોસો. obj of *had*. [obj *them*.
Admitted, (ઍડ્મીટેડ) દાખલ કરતો. A trans verb, subj *I*.
Parlour, (પાર્લર) ઓરડો. accus by in to. (*carpet*.
Affording, (ઍફૉર્ડીંગ) આપતી. A pres participle, ref to
Firm hold, મજબુત ટેકો. obj of *affording*. (*they*.
Would frisk, (ફ્રિસ્ક) ખુશીથી નાચતા. an intrans verb, subj
Gambols (ગૅમ્બૉલ્સ) રમત. obj of *would*.
Hardiness, (હાર્ડીનેસ) હિંમત. obj of *had*.
To pat, (પૅટ) આસ્તેથી ઠોકવું. a trans infin. (ર વાળવું.
Indignity, (ઇન્ડીગ્નીટી) અપમાન. **Resented**, (રીઝેન્ટેડ) ગુસાથી વે-
Drumming, (ડ્રમીંગ) પડઘમની પેઠે મારવું. a gerund, accus by *by*. **Violence**, (વાયોલન્સ) જોર. accus by *with*.
Happy, (હૅપી) નસીબવાન. an adj quali *cat*.
Particular, (પર્ટીકયુલર) બારીક. an adj quali, *account*.
Account, (ઍકાઉન્ટ) ધ્યાન. obj of *gives*.
Nursed, (નર્સ્ડ) ઉછેર્યો. a trans, subj *I*.
Molest, (મોલેસ્ટ) દુઃખ દેવું. a trans, snbj they & obj *him*.
Spices, (સ્પીસીસ) જાત. accus by *of*.
Trying him with a variety of herbs, તેને જુદી જાતની વનસ્પતિઓ દવા તરીકે વાપરીને.
Restored him to his perfect health, તેને બીલકુલ સાજો કર્યો.
Patient, (પેશન્ટ) દરદી. noun, to the verb *can be understood*.
Recovery, (રીકવરી) સાજો થવું તે.
Sentiment, (સેન્ટિમેન્ટ) વિચાર. noun, in apposition with "creature" ...... recovery.
Significently, (સીગ્નિફીકન્ટલી) ખુલ્લી રીતે. an adv, modi *expressed*. (*which*.
Expressed, (એક્ષ્પ્રેસ્ડ) બતાવ્યો. trans verb, subj, *he* and obj,
Licking, (લિકીંગ) ચાટીને. a gerundial, noun, accus by *by*.
Palm, (પામ) હાથેલી. accus, by *Licking*. participle.
Unsaluted, (અનસૅલ્યુટેડ) મુબારકબાદી આપ્યા વગરનો. a past
Ceremony, (સેરીમની) ક્રિયા. noun in apposition with "a

sentiment " ...... *unsaluted.* (*which*,
Performed, (પર્ફોર્મ્ડ) કીધી. trans verb, subj, *he* and obj,
Similar occasion, એવીજ વખત.
Tractable, (ટ્રેક્ટેબલ) ગરીબ. શીખી શકે એવું. an adj.
Custom, (કસ્ટમ) રીવાજ. obj of *Made*.
Break-fast, (બ્રેકફાસ્ટ) નાસ્તો. Cucumber, (ક્યુકમ્બર) કાકડી.
Repast, (રીપાસ્ટ) ભોજન. obj of found.
Had habituated, (હૅબીચ્યુએટેડ) ટેવ પાડી હતી. a trans verb, subj, *I* and obj *him*.
Taste of liberty, (ટેઇસ્ટ ઑફ લિબર્ટિ) સ્વતંત્રતાનો સ્વાદ.
Impatient, (ઇમ્પેશન્ટ) અધીરો. an adj quali *He*. (*it*.
Enjoy, (એન્જૉય) ભોગવવું. a trans verb, subj, *He*. and obj,
Would invite, બોલાવતો. a trans verb, subj, *He*. and obj, *me*. Look, (લુક) ચેહેરો.
Expression, (એક્ષ્પ્રેશન) અર્થ, બોલવું તે. accus by *of*.
Possible, (પૉસીબલ) શક્ય. an adj.
To misinterpret, (મિસઇન્ટરપ્રેટ) ખોટો અર્થ સમજવો.
Rhetoric, (રેટૉરિક) અલંકાર. nom, *to* did succeed.
Skirt, (સ્કર્ટ) કોર. obj of *would take*.
Shyness, (શાયનેસ) શરમાળપણું. nom, to *was done away*,
Nature, (નેચર) જાતી સ્વભાવ.
On the whole, બધી વાત ધ્યાનમાં લેતા.
Visible, (વિઝિબલ) દેખીતું. an adj.
Symptoms, (સિમ્પટમ્સ) નિશાનીઓ. accuse by *by*.
Room, (રૂમ) જગ્યા. obj of *have*.
Enumerate, (એન્યુમરેઇટ) ગણવું. an infinitive.
Human society, માણુસ જાતની મંડળી.
Shut up, ગોંધાયેલો. past participle.
Natural companions, કુદરતી સોબતીઓ.
Duly, (ડ્યુલી) બરાબર રીતે. an adv; modi, *took*.
Pittance, (પિટન્સ) હલકું ખવાજમ, ભોજન. obj of *took*.
Else-where, (એલ્સ હ્વેર) બીજે ઠેકાણે.

LESSON XXIV.

Had honoured, (ઑનર્ડ) આબરૂ આપી. a trans verb, subj, custom and obj lion. Title, (ટાઇટલ) ખેતાબ.

Reason, (રીઝન) અક્કલ. nom to *would have given.*

Distinction, (ડીસ્ટીંકશન) ખેતાબ. obj of had *given.*

Activity, (ઍક્ટિવિટિ) ચંચળાઈ.

Are joined, મળેલા છે. a passive verb, subj, *beant.*

Case, (કેઇસ) બાબત. accus by *in.*

Ferocity, (ફીરૉસીટી) ક્રુરપણું. } accus by *to.*
Wildness, (ઉવાઇલ્ડનેસ) જંગલીપણું. }

Untamable, (અનટેઇમેબલ) નહી પળાય એવા.

Chase, (ચેઇસ) શિકાર. accus by *in.*

Peaceful, (પીસફુલ) શાંત, an adj. quali *life.*

Mule, (મ્યુલ) ખચ્ચર. *(they.*

Subsist, (સબ્સીસ્ટ) ગુજરાન ચલાવે છે. an intrans verb subj

Gentleness, (જેન્ટલનેસ) નમ્રતા. } accus by *for.*
Endurance, (એન્ડયુઆરન્સ) સહન શકિત. } *they.*

Are reared, (રીયર્ડ) પાળવામાં આવે છે. A passive verb subj

Playmates, (પ્લેમેઇટ્સ) રમતના સોબતી. nom case after the verb *are.*

Attachment, (ઍટેચમેન્ટ) પ્યાર. nom to is *known.*

Interesting, (ઇન્ટરેસ્ટિંગ) રમુજી. an adj quali *story.*

Fidelity, (ફાઇડિલીટી) નિમકહલાલી. } accus by *of.*
Sagacity, (સૅગૅસીટી) ડહાપણ. }

Are bred, (બ્રેડ) ઉછેરવામાં આવેછે. a passive verb, subj *horses.* Racing, (રેઇસીંગ) સરત. accus by *for.*

Differ, (ડિફર) જુદા પડે છે. an intrans verb subj *varieties.*

Swiftness, (સ્વિફ્ટનેસ) ઝડપ.

Pony, (પૉની) ટટ્ટુ. Galloway. (ગૅલોવે) નાના કદનો ઘોડો.

Pampas, (પૅમ્પાઝ) દક્ષિણ અમેરિકાના મેદાનો.

Immence troops, મોટાં ટોળાં. nom to *are.*

Are descended, (ડિસેન્ડેડ) ઊતરી આવેલા છે. a passive verb subj w*hich*.

Conquerors, [કૉન્કરર્સ] જીતનારા. ફતેહ કરનારા.

Corral, (કૅારલ) ખુંટાનો મોટો વાડો. accus by *into.*

Enclosure, (એન્ક્લોઝર) વાડો. Stakes, (સ્ટેઇક્સ) ખુંટા.

Bridle, (બ્રાઇડલ) લગામ. " such "...*impracticable.*

Conceive, (કન્સીવ) ધારવું. a trans verb, subj, I and obj

Guacho, (ગ્વાકો) ઇન્ડયન. Feat, (ફીટ) હાથ ચાલાકી.

Impracticable, (ઇમ્પ્રૅક્ટીકેબલ) નહી બની શકે એવું. an adj.

Picks up, (પીક્સ અપ) ચુંટી કહાડે છે.

Full grown, પૂખ્ત ઉમરનો. an adj quali *colt.*

Rushes past, (રશીઝ પાસ્ટ) આગળથી જોરમાં જાય છે.

Lasso, (લૅસો) ફાંસો. obj of throws.

Rolls over, ટોકર ખાઈ પડે છે. Is struggling, તરફડે છે.

Tight, મજબુત રીતે. an adv modi *holding.*

Makes a circle, આંટો ફરેછે.

Fetlock, (ફેટલૅાક) તંગડીની પછવાડેના વાળ. accus by *beneath.*

Hitches, (હિચીસ) ચીપટાવે છે. a trans, verb, subj *He* and obj *Lasso.* Fixes, (ફીક્સીસ) ચઢાવે છે. [નાંકા.

Bit (બિટ) જીભ્ભી, લગામની બીટ. Eye holes, (આઇહોલ્સ) ઝીણું

Reins, (રેઈન્સ) લગામનો પટો.

Forelegs, (ફોરલેગ્ઝ) આગલા પગો. nom to are tied:

Slip-knot, (સ્લિપનૉટ) સરગાંઠ.

Girths, (ગર્થ્સ) બાંધી લેછે. a trans verb subj the *first* & obj the wh*ole*. Operation, (ઑપરેશન) કામ.

Dread, (ડ્રેડ) ધાસ્તી. Astonishment અચંબો.

Over & over again, ફરી ફરીને, Unwilling, નાખુશ.

The saddling, (સૅડલીંગ) જીન બાંધવાનું કામ.

Hardly, (હાર્ડલી) કઠણાઇથી. Foam (ફોમ) ફીણ.

Prepares to mount, ચડવાને તૈયાર થાય છે.

Pressing heavily on, દાબીને.

Balance, (બૅલન્સ) સમતોલપણું. obj of *may lose.* (an adj.
Allow it to rise, તેને ઉડવા દેછે. Wild, (ઉવાઇલ્ડ) તોફાની
Starts off, એકા એક દોડે છે. an in trans verb, subj *horse'.*
At full gallop, = ચારે પગે.
Exhausted, (એગ્ઝૉસ્ટેડ) થાકી ગયેલો. a past participle referring to *man.* Patience, (પેશન્સ) ધીરજ.
Reeking-hot, (રીકીંગહૉટ) તપી ગયેલો.
Scarcely alive, ભાગ્યેજ દમવાળો.
Tremendously, (ટ્રિમેન્ડસ્લી) ભયભરેલીરીતે. an adv, modi*severe,*
Severe, (સિવિયર) સખત. Trials (ટ્રાયલ્સ) અજમાએશ.
Is ridden, (રીડન) ચલાવાય છે. Ring, (રીંગ) લોઢાની કડી.
Associate, (ઍસોશીએઈટ) સમજવું. જોડવું.
Rider, (રાઇડર) સ્વાર. Service, (સર્વીસ) ઉપયોગ. accus by *of.*

LESSON XXV.

Continuation, (કન્ટિન્યુએશન) પથારો. nom after *is*
Inland, (ઇન્લૅન્ડ) દેશની અંદર આવેલો. an adj, quali, sea or gulf.
Gulf (ગલ્ફ) અખાત. accus by *by.*
Mediterranean, (મેડિટરેનિઅન) ભૂમધ્ય સમુદ્ર.
Is connected, (કનેકટેડ) જોડાયેલો છે. a passive verb, subj, *it.*
Neck of land, (નેક ઑફ લૅન્ડ) જમીનની પટી. accus by *by.*
Isthmus of suez, (ઇસ્થમસ ઑફ સુએઝ) સ્વેઝની સંયોગીભૂમી.
Approaches, (ઍપ્રોચીઝ) પાસે આવેલા છે. a trans verb, subj *Africa* and obj *Europe.*
Wide (ઉવાઇડ) પહોળો. an adj quali *sea*
Principalities, (પ્રિન્સિપૅલિટિઝ) રાજ્ય, nom to *are.*
Province, (પ્રૉવિન્સ) પ્રાંત. nom to *are.*
Memorable, (મેમોરેબલ) યાદ રાખવા લાયક.
Seat, (સીટ) બેઠક. nom after the verb *was.*
Empire, (એમ્પાયર) રાજ્ય. accus by *of.*

At least, = ઓછામાં ઓછું. an adv, modi ,five thousand.
Ruins, (રૂઈન્સ) ખંડેરો. nom to the verb, *show.*
Vast buildings, = મોટી ઇમારતો.
Splendour, (સ્પ્લેન્ડર) ભપકો. obj of show.
Egyptians, (ઇજીપ્શન્સ) ઇજીપ્ટના લોકો.
Pyramids, (પિરૅમિડઝ) મિનારા. nom to the verb, *strike.*
Strike, (સ્ટ્રાઇક) તાજ્જુબ કરેછે. a trans verb subj, *pyramids*
and obj, *traveller.*
Enormous, (ઇનૉર્મસ) ઘણું મોટું. Bulk, (બલ્ક) કદ.
Governed, (ગવર્ન્ડ) રાજ્ય ચલાવાયેલાં.
Wretched, (રેચેડ) કંગાળ, દુઃખી. adj quali *Egypt.*
Annual, (એન્યુઅલ) વાર્શીક. adj quali *rising.*
Rising, (રાઇઝીંગ) પુર, રેલ. nom to *makes.*
Fertile, (ફર્ટાઇલ) ફળદ્રુપ adj quali *Soil.*
Is visited (વિઝિટેડ) જોવાયછે. a passive verb subj *it.*
Statues and pictures, (સ્ટૅચ્યુઝ ઍન્ડ પીક્ચર્સ) પુતળા અને છબીઓ.
Climate, (ક્લાઇમેટ) હવા. accus by *of.*
Are preserved, (પ્રિઝર્વ્ડ) રહેલાંછે, બચેલાંછે.
Enclose, (એન્ક્લોઝ) ઘેરેછે. a trans verb, subj *which.* and
obj *District.*
Triangular, (ટ્રાયૅન્ગ્યુલર) ત્રીકોણ આકારનુ
Delta, (ડેલ્ટા) નદીના મુખની વચ્ચેનો ત્રીકોણાકાર દેશ.
Interior, (ઇન્ટીરીઅર) અંદરનો ભાગ. accus dy *of.*
Adventurous, (એડવેન્ચરસ) સાહસિક, હીમતવાન. adj, quali
traveller. Risk, (રિસ્ક) જોખમ.
Geologist, (જ્યૉલોજીસ્ટ) ભુસ્તરવિદ્યા વેતા.
Bed, (બેડ) તળીયું. nom after *was.*
To prevent, (પ્રિવેન્ટ) અટકાવાને. a trans, infinitive.
Slave-trade, (સ્લેવ ટ્રેઇડ) ગુલામનો ધંધો obj, of *to prevent.*
Negroes (નિગ્રોઝ) સીધીઓ. nom after the verb *are.*
Curly, (કર્લી) ગુચ્છાવાળા. adj, quali *hair.*
Barbarous race, (બાર્બેરસ રેઇસ) જંગલી જાત.

Amiable, (એમીઍબલ) મળતાવડા. an adj, quali, *inhabitants.*
Retires, (રીટાયર્સ) પાછો હઠેછે. an intrans verb subj *it.*
Intersected, (ઇન્ટરસેક્ટેડ) કપાયેલા. past participle.
Ravines, (રેવિન્સ) સાંકડી ખીણો. accus govd, by the prep, *by.*
Temperate, (ટેમ્પરેઇટ) સમસીતોષ્ણ. adj quali *climate.*
Healthy, (હેલ્થી) તનદુરસ્ત. an adj quali, *climate.*
Prosperous, (પ્રૉસ્પરસ) આબાદ. adj quali, *colonies,*
Colonies,(કૉલોનીઝ) સંસ્થાનો.nom to *are settled*
Are settled, (સેટલ્ડ)વસેલાંછે. passive verb, subj, *colonies*
Settlers, (સેટલર્સ) વસનારા.
Rhinoceroses, (રાઇનોસરસિઝ) ગેંડા } accus by
Giraffs, (જીરેફ્સ) જરાફ નામનું જનાવર } *with.*
Antilopes, (એન્ટીલોપ્સ) હરણકી જાતનું જનાવર.
Hotentotes & Kafirs, (હૉટેન્ટૉટસ ઍન્ડ કાફર્સ) એ નામના લોક.
Degraded, (ડીગ્રેડેડ) નીચ, હલકા. an adj quali *races.*
Vine, (વાઇન) દ્રાક્ષનો વેલા. Breed, (બ્રીડ) જાત.
Cape-sheep, = કેઇપ કોલોનીનાં ઘેટાં. Foot, = તળેટી.
Settlement, (સેટલમૅન્ટ) સંસ્થાન. nom, to *belongs.* and *was made over.*
Was made over, = સ્વાધીન કરવામાં આવ્યા.
Possesses, (પઝેઝીઝ) રાખેછે.
Harbour, (હાર્બર) બંદર. obj of possesses.
On leave; રજા ઉપર, રજા લઇને
Sailing up (સેઇલીંગ અપ) ઉપર હંકારી લેઈ જતાં.
Channel, (ચેનલ) ખાડી accus by *by.*
Mozambique, (મોઝામ્બીક) ખાડીનુ નામછે.
Consequently (કૉન્સીકવન્ટલી) તેથી કરીને. an adv.
Advances, (એડવાન્સીસ) વધારો nom to *are.* understood.
Civilizatoin (સિવિલિઝેશન) સુધારો- accus by *in.*
Lately, (લેઇટલી) હાલમાં. an adv. [*ceased.*
Intercourse, (ઇન્ટરકોર્સ) વેહેવાર. nom to the verb *has*
Has ceased, બંધ પડયોછે, an intrns, verb, subj, *intercourse.*

Mauritius, (મૉરિશીઅસ) ટાપુનું નામછે. nom to *was.*
Request, (રિક્વેસ્ટ) અરજ. accus by *at.*
Discourage, (ડિસ્કરેજ) ના ઉમેદ કરવાને.
Subjects, (સબ્જેક્ટસ) રૈયત. accus by *among.*

LESSON XXVI.

Loss, (લૉસ) વિયોગ, ખોવું તે, subj, *friend.*
Departs, (ડિપાર્ટસ) જતા રહેછે, મરી જાયછે. an intrans verb,
Hath lost, ખોયોછે. a trans verb, subj, *who* and obj, *friend.*
Union of hearts, દોસ્તી, પ્યાર.
Frail, (ફ્રેઇલ) ક્ષણભંગુર. an adj quali, *world.*
Final, (ફાઇનલ) આખરનું. an adj quali, *rest.*
Rest, (રેસ્ટ) આરામની જગ્યા. nom after the verb *were.*
Blest, (બ્લેસ્ટ) સુખી. adj quali, *none.*
Flight of time, (ફ્લાઇટ ઑફ ટાઇમ) મોત.
Reign of death, (રેઇન ઑફ ડેથ) મોતની સત્તા.
Blessed, (બ્લેસેડ) સુખી. adj quali, *clime.*
Clime, (ક્લાઇમ) દેશ. nom to *is.*
Breath, (બ્રેથ) શ્વાસ. nom after *is.*
Life is not a breath, જીંદગી શ્વાસના જેવી ટુંકી નથી.
Affection, (ઍફેકશન) પ્યાર.
Transient, (ટ્રૅન્શીયન્ટ) ક્ષણભંગુર.
Sparks, (સ્પાર્કસ) ચણગારીઓ. nom to *fly,* and *expire.*
Upwards, (અપવર્ડઝ) ઉંચે an adv modi, *fly.* (*sparks.*)
Expire, (એકસપાયર) બુજાઇ જાયછે. an intrans verb, subj,
Parting, (પાર્ટીંગ) વિયોગ. a verbal noun, nom to *is.*
Eternity, (ઇટર્નીટી) અનંતાપણું nom case to the verb *there is* understood.
The good, સદાચરણી—નેકી લોક. accus by *for.* (*beholds.*
Faith, (ફેઇથ) આકીનવાળા માણસો, nom case, to the verb,
Beholds, (બીહોલ્ડઝ) જુએછે, a trans verb, subj, *faith* &

obj, *the dying.*

The dying,= મરી જતાં માણુસો. obj of *beholds.* (*dying.*

Translated, (ટ્રૅન્સ્લેટેડ) લઈ જવાયેલા. a past participle, ref, to

Glorious sphere, (ગ્લોરિયસ સ્ફિઅર) કીર્તિવાન દુનિઆ (સ્વર્ગ) accus by *to.* Star by star, એક પછી એક તારા; nom case to the verb, *declines,* (*by star.*

Declines, (ડીક્લાઇન્સ) અસ્ત પામેછે. an intrans, verb subj, *star*

Are past away, જતા રહેછે.

Sink, (સિંક) નાશ પામેછે. an in trans, verb strong, subj, *stars.*

Empty night, (એમ્પટી નાઈટ) ખાલી રાત્રી. accus by *in.*

Hide, (હાઇડ) સન્તાડેછે. a trans verb, subj, *stars,* or *they,* and obj,*themselves.*

Heaven's, (હેવન્સ) આકાશનુ. genitive case.

LESSOM XXVII

—:o:—

Important, (ઇમ્પૉર્ટન્ટ) અગત્યનો. an adj quali, *Europe.*

Civilization, (સિવિલિઝેશન) સુધારો. accus by *from.*

Uralian range, (યુરેલીઅન રેઇન્જ) યુરલ પર્વતની હાર. accus by *by*

Stretches, (સ્ટ્રૅચિસ) ફેલાયછે. an intrans verb, subj, *it.*

North-west, (નૉર્થવેસ્ટ) વાવ્ય ખુણો. accus by *from.*

Steamer, (સ્ટીમર) આગબોટ. nom case, to the verb, *crosses.*

Crosses, (ક્રૅાસીસ) ઓળંગે છે. an intrans verb, weak, subj, *steamer,* & obj, *which.*

Continental, (કૉન્ટીનેન્ટલ) ખંડને લગતું. an adj quali, *Europe.*

Remarkable, (રીમાર્કેબલ) પ્રખ્યાત.

Numbr of seas and gulfs, ઘણા દરિઆ અને અખાત.

Is intersected, વચમાં પડેલા છે. a passive verb, subj, *it.*

Effect, (ઇફેક્ટ) અસર. nom to the verb, *is.*

To communicate, (કમ્યુનીકેઇટ) વહેવાર રાખવો. an infinitive

To promote, (પ્રોમોટ) [illegible]. a trans infinitive,

Compared, (કમ્પેર્ડ) સરખાવતાં. a past participle, ref to *Africa.*
Deficient, (ડીફીશીયન્ટ) અપૂર્ણુ, કમી. an adj quali, *Africa.*
Unsuited (અનસૂટેડ) નાલાયક. an adj quali, *Africa.*
Temperate zone, (ટેમ્પરેઇટ ઝોન) સમશીતોષ્ણુ.accus by *within.*
Energetic, (એનર્જેટીક) હીમતવાન. an adj quali, *inhabitants.*
Tropical, (ટ્રોપીકલ) ગરમ. adj, quali, *c untries.*
Traverses, (ટ્રાવર્સીસ) આડો આવેલોછે. ઓળગેછે. a trans verb, subj, *region,* and obj *Europe.*
Ranges, (રેન્જીસ) હારો. accus by *by.* (*divide.*
Pyrenees, (પિરિનીઝ) પર્વતનું નામછે. nom, case to the verb,
Swiss, (સ્વીસ) સ્વીતઝર્લાંડના લોકો. (adj *elevated.*
Considerably, (કન્સીડરેબ્લી) અતીશય. an adv modi the
Elevated, (એલીવેટેડ) ઉંચી an adj quali, *country.*
Tract, (ટ્રૅક્ટ) દેશ. accus by *of.*
Peninsula, (પેનીન્સુલા) દ્વીપકલ્પ.
Dreary, (ડ્રીઅરી) ઉજડ. an adj quali, *parts*
Whitens, (વ્હાઇટિન્સ) સફેદ કરેછે. a trans verb. subj *snow,* and obj *ground.*
Extreme, (એક્સ્ટ્રીમ) અતીશય, ઘણુંજ. an adj quali *north.*
Arctic circle, (આર્કટીક સર્કલ) ઉત્તર દેશ. accus by *within.*
Are stunted, (સ્ટન્ટેડ) ઠીંગણા રહેછે. a passive verb, subj, *people.*
Growth, (ગ્રોથ) મોટા થવું તે. an abs noun accus by *in.*
Severity, (સીવિરીટી) સખ્તાઈ. accus by *by.*
Tallow, (ટેલો) ચરબી. accus by *with.*
Communicated, (કૉમ્યુનીકેટેડ) પડેછે, મલેછે. an intrans verb, subj, *which* Heardy, (હાર્ડી) કસાયેલા. an adj quali, *sailors.*
Canals, (કૅનલ્સ) નેહેરો. accus by *by.*
Principal (પ્રિન્સીપલ) મુખ્ય. an adj quali, *cities.*
Commercial, (કમર્શીયલ) વેપારી. an adj quali, *people.*
Navigation, (નૅવિગેશન) નૌકાશાસ્ત્ર. accus by *in.*
Friendly, (ફ્રેન્ડલી) સ્નેહી. an adj quali, *Hollanders.*

Trading, (ટ્રેડીંગ) વેપાર કરતાં. an adj quali, *cities.*
Rivals, (રાઇવલ્સ) હરીફ. nom case to the verb *were.*
Iron works, લોઢાના કામો. accus by *of.* (subj *wealth.*
Is derived, (ડીરાઇવ્ડ) નીકળેલીછે, ઉત્પન્ન થયેલીછે a passive verb,
Is prized, કીંમતી ગણાયછે.
Active, (ઍક્ટિવ) ચાલાક. Largely, (લાર્જલી) જથ્થાબંધ.
Gay, (ગે) આનંદી. (*Paris.*)
Metropolis, (મેટ્રોપોલિસ)રાજધાની. noun in apposition with
Were at war, લડાઈ કરતા હતા. (subj, *we.*
Have been at peace, સલાહ સંપમાં છીએ. an intrans verb,
Idea (આઇડીઆ) વિચાર. obj of *have given up.* (by *of.*
Rivalling, (રાઇવલીંગ) હરીફાઈ કરવી. a gerundial noun, accus
Straits, (સ્ટ્રેટસ) સામુદ્રધુની. accus by *by.* (*countries*
Producing, (પ્રોડયુસીંગ) ઉત્પન્ન કરતું. a pres participal ref to
In abundance, (ઇનઍબન્ડન્સ) પુષ્કળ, જથ્થાબંધ an adv.
Ocean route, (રૂટ) મહાસાગરનો રસ્તો. obj of *is covered.*
Engrossed, (એન્ગ્રોસ્ડ) હસ્તગત કર્યો. a trans verb,subj, *Portugues*, and obj, *trade.*
Tropics, (ટ્રોપીક્સ) ગરમ દેશો. accus by *of.* [*people.*
Are inclined, (ઇન્કલાઇન્ડ) મન હોયછે. a passive verb, subj,
Prosperity, (પ્રૉસ્પેરીટી) આબાદી. obj of *enjoy.*
High spirited, હીમતવાન. an adj quali, *nation.*
Settled, (સેટલ્ડ) નિયમીત, મુકરર. an adj quali, *government.*
Recover, (રીકવર) પાછું મેળવવું. a trans verb, subj, *they*, and obj *influence.*
Influence, (ઇન્ફ્લુઅન્સ) સત્તા. obj of *will* recover.
Admire, (એડમાયર) વખાણવું. a trans iufinitive.
Sublime (સબ્લાઇમ) ઉંચા. adj, quali *mountains.*
Eternal, (ઇટર્નલ) નિરંતર. an adj quali, snow.
Tourists, (ટુરીસ્ટસ) મુસાફરો. accus by *by.*
Is suited, (સુટેડ) લાયક કરેલીછે. a passive verb, subj, *soil.*

LESSON XXVIII.

Is spread, (ઇઝસ્પ્રેડ) ફેલાઈ. a passive verb, strong subj, *nation.*
Sincere, (સીન્સીઅર) નિષ્કપટી. an adj quali, *they.*
Besides, (બિસાઇડઝ) સિવાય. a prep, governing *these.*
Recognize, (રેકગ્નાઇઝ) કબુલ કરે છે. a trans verb, weaks ubj, "states," and obj *king.*
Firm, (ફર્મ) દ્રઢ. Ally, (અલાઇ) મદદગાર.
Enlightened, (એન્લાઇટન્ડ) સુધરેલા. an adj quali 'state'.
Stretches, (સ્ટ્રેચીઝ) ફેલાય છે. an intrans verb, subj, *peninsula.*
South easterly, અગ્નિકોણ તરફ. an adv modi "stretches."
Bishops, (બિશપ્સ) પાદરી. accus by *of.*
Entire, (એન્ટાઅર) તદન. an adj quali, *length.*
Watered by the river Po, જે ઉપર પો નદી વહે છે.
Central, (સેન્ટ્રલ) મધ્ય. an adj quali, "Italy."
Remains, (રીમેઇન્સ) ખંડેરો. accus by *for*

Temples, (ટેમ્પલ્સ) દેવલો.	}	accus by *of.*
Theatres, (થીએટર્સ) નાટકશાળા.		
Columns, (કૉલમ્સ) સ્થંભો.		

Magnificent, (મૅગ્નીફીસ્યન્ટ) શોભાવાળા. an adj quali, 'churches.'
Churches, (ચર્ચીઝ) દેવલો. obj of "possesses." ("with."
Galleries, (ગેલરીઝ) પુતલાને છબીના સંગ્રહની જગ્યા. accus by.
Claims, (ક્લેઇમ્સ) દાવો કરે છે. a trans verb, subj *who* and obj 'authority'.
Spiritual, (સ્પિરિચ્યુઅલ) ધર્મ સંબંધી. an adj quali, 'authority.'
Millians, (મિલિઅન્સ) લાખો. accus by *over.*
Resides, (રિઝાઇડઝ) રહે છે. an intrans verb, subj, *pope.*
Consits, (કાન્સીસ્ટસ) થયેલો છે. an intrans verb, weak, subj, "the south."
Volcanoes, (વૉલ્કેનોઝ) જ્વાળામુખી પહાડ. obj of *contain.*

Lively, (લાઈવ્લી) ચંચળ. an adj quali, *people.*
Painting, (પેઈન્ટીંગ) ચિત્ર વિદ્યા. accus by *in.*
Energy, (એનર્જી) કૌવત, જોર. accus by *in.*
Capital, (કૅપીટલ) રાજધાની. nom to *is.*
Sculpture, (સ્કલ્પ્ચર) કોતર કામ. accus by *of.*
Architecture (આર્કીટેક્ચર) બાંધકામ. accus by *of.*
Are unequalled, (અનઇક્વલ્ડ) બરોબરી થઈ શકતી નથી.
Interposition, (ઈન્ટરપોઝીશન) વચમાં પડવું તે. accus by *by*
Was established, (એસ્ટાબ્લીશ્ડ) મુકરર કરવામાં આવ્યું. a passive verb; subj, *Greece.*
Independant, (ઈન્ડીપેન્ડન્ટ) સ્વતંત્ર. an adj, quali, *state.*
Truthfull, (ટ્રુથફુલ) સાચા. an adj quali, *Geeeks.*
Acknowledge, (અૅક્નૉલેજ) કબુલ કરે છે. a trans verb, subj. *they,* and obj, *Christ,* and *Bible.*
Christendom, (ક્રિસન્ડમ) ક્રિશ્ચિઅન લોકોની મંડળી.
Take place, બને છે. To settle, પતાવવાને.
Disputes, (ડીસ્પ્યુટસ) વાંધા. State, રાજ્ય.
Peacefull, (પીસફુલ) શાંતી ભરેલું. an adj, quali, *discussion.*
Discussion, (ડીસ્કશન) તકરાર. accus by *by.*
Requires, (રીક્વાયર્સ) ફરમાવે છે. an intrans verb; subj; *religion.*
Demands, (ડીમાન્ડ્ઝ) માગણીઓ. obj of *marks.*
Neighbour, (નેઇબર) પડોશી. accus by *on.* (*states.*
Interfere, (ઈન્ટરફીઅર) વચ્ચે પડે છે. an intrans verb, subj,
Course, (કોર્સ) વખત. અનુક્રમ. accus by *by.*
Spoiled, (સ્પૉઇલ્ડ) બગડેલા. a passive verb; subj, *Turks.*
Corrupt, (કરપ્ટ) ખરાબ. an adj quali, *Government.*
Rich, (રિચ) ભરપુર. Desolate, (ડેસોલેઈટ) ઉજાડ. adj quali, *it.*
Uncultivated (અન્ કલ્ટીવેટેડ) નહી ખેડાયેલી. an adj quali, *it.*
Bribes, (બ્રાઇબ્સ) લાંચ obj of *take.*
Numerous, (ન્યુમરસ) સંખ્યા બંધ. an adj quali, *who.*
Are wasted, ગુમાવાય છે, a passive verb, subj, *revenues.*
Idle luxury (લકશુરી) નકામી મોજ શોખ. accus by *in.*

Improvements, (ઇમ્પ્રુવમેન્ટસ) સુધારા. nom case, to *are made.*

Means, (મીન્સ) સાધનો. nom after *has been.*

Rise, (રાઇઝ) ચઢતી કળા. accus by *before.*

Was carried on, ચલાવાતો હતો. a passive verb, subj, *commerce*

Extended, (એક્ષટેન્ડેડ) ફેલાવી. a trans verb, subj, *Greeks,* and obj *factories.*

Factories, (ફૅક્ટરીઝ) કારખાનાં. obj of extended,

Grew up, જોરપર આવ્યું. Traffic, (ટ્રૅફીક) વેપાર. [*passed.*

*C*rusaders, (ક્રુઝેડર્સ) ધર્મ યુદ્ધે જનારા. nom case; to the verb

Revived, (રીવાઇવ્ડ) પાછો તાજો થયેલો. a passive verb subj, *traffic.*

Polite, (પોલાઇટ) સભ્ય. Benevolent, (બેનીવોલન્ટ) પરોપકારી.

Self-conceit, (સેલ્ફકૉન્સીટ) અહંકાર. obj of *lay.*

Freely, (ફ્રીલી) ખુશીથી. an adv, modi *adopt.*

Adopt, (ઍડૉપ્ટ) પસંદ કરેછે. a trans verb, subj, *they,* and obj *manners.*

Exchange, (એક્ષચેઇન્જ) અદલ બદલ કરેછે. a trans verb, subj, *they,* and obj, *commodities.*

Supperflous, (સુપરફ્લુઅસ) ફાલતું.

*C*ommodities, (કૉમોડીટીઝ) માલ. obj of *Exchange.*

To look upon, ગણવાને. To lift up, ઉંચુ કરવાને.

*C*all upon, યાદ કરેછે. a trans verb, subj *that,* and obj *him.*

LESSON XXIX.

Reclaimed, (રિક્લેઇમ્ડ) સુધાર્યો.

Lovely, (લવ્લી) ચાહાવા લાયક. an adj quali, thi*ng.*

Youth, (યુથ) જુવાનીઆ. Betimes, (બીટાઇમ્ઝ) નાનપણથી.

Is doing, ચાલે છે. વર્તે છે. intrans verb, pre, contin, subj *boy.*

Having dismissed, રજા આપીને.

Flock, (ફ્લૉક) છોકરાનું ટોળું. Progress, (પ્રોગ્રેસ) અભ્યાસ.

To find fault with, ઠપકો દેવાને.
Grandson, (ગ્રૅન્ડસન) પૌત્ર. I am afraid, મને ધાસ્તી લાગે છે.
Are satisfied, સંતોશ પામ્યો છે. passive verb, subj, *you*.
Rely, (રીલાઈ) ભરોસો રાખવો an intrans verb, subj, *I*.
Sighed, (સાઇડ) નીસાસો મુકયો. Deeply, અંતઃકરણથી.
Had cured himself of this fault, આ નઠારી ટેવ સુધારી હતી.
Duty, (ડયુટી) ફરજ. obj of *to teach*. [*was talking*.
Grand-father, (ગ્રૅન્ડ ફાધર) દાદો. nom case, to the verb
Searching, (સર્ચીંગ) શોધતાં. a trans verb, subj, *they*, and obj, *hedges*.
Black-berries, (બ્લૅક બેરીઝ) એક જાતનાં ખાવાનાં ફળ.
It was early in the season, તેની મોસમ બેઠી નહોતી.
Plenty, (પ્લેન્ટી) પુષ્કળ. At all, તદ્દન.
Corn field, (કૉર્ન-ફીલ્ડ) અનાજનું ખેતર. obj of *must cross*.
Sheaves, (શીવ્ઝ) પુળીઓ. accus by *in*. [આણ્યો.
I put it into your head to go, તારા મનમાં જવાનો વિચાર મેં
Sure (શ્યુઅર) નક્કી. adj, quali *I*. [અડધે રસ્તે ગયો હતો.
Was already half through the hedge, વાડમાં થઇને ક્યારનો
Stayed, (સ્ટેડ) અટક્યા. an intrans verb, subj *three others*,
Were startled, (સ્ટાર્ટલ્ડ) ચોંક્યા હતા. a passive verb, sub *George* aud *companions*.
Gap, (ગૅપ) બાકોરું. obj of *had made*. [વાત થાય.
It would be pity to turn back, પાછા ફરવું એ શરમ ભરેલી
Hurry, (હરી) ઉતાવળ. accuse by *in*. [obj *some*.
Knocked, (નૅાક્ડ) પાડી નાંખ્યા. a trans verb, subj, *they*, and
Interrupted, (ઇન્ટરપ્ટેડ) વચમાં બોલી ઉઠયો. an intrans verb, subj, one of the boys. At a brisk pace, જલદી પગલાં ભરતો.
Bramble, (બ્રૅમ્બલ) કાંટાની ઝાડી. accus by *by*.
Struggled, (સ્ટ્રગલ્ડ) પછાડા માર્યા. an intrans verb, subj, *he*.
Violently, (વાયોલેન્ટલી) જોરથી. adv modi 'pulled, and struggled'.
Scratching, (સ્ક્રૅચીંગ) ઉઝરડા પાડવા. gerundial noun' accus by *in*.
Effort, (એફર્ટ) કોશીશ. accus by *by*.

Freed, (ફ્રીડ) છુટો કીધો. a trans verb, subj, *he* and obj, *himself.* In no very gentle voice, મોટે સાદે.

What did you come here for, તું અહીંઆં શા માટે આવ્યો.

Errand, (એરન્ડ) સંદેશો. accus by *on.*

Lady at the great house, મોટા ઘરની સ્ત્રી.

Got in, (ગૉટ ઇન) ભરાઈ હતી. in-an adv, modi *got.*

Gate, (ગેઇટ) દરવાજો. nom absolute case

Drive out, (ડ્રાઇવ આઉટ) બહાર હાંકી મુકવું an infinitive.

Threw down, પાડી નાંખ્યા. a trans verb, subj *that* and obj *sheaves.*

Stead fastly, (સ્ટેડ ફાસ્ટલી) તાકીને. adv, modi *looking.*

Probable, (પ્રૉબેબલ) સંભવિત. an adj quali, *one.*

Recollected, (રીકલેક્ટેડ) યાદ કર્યું. a trans verb, subj, *he,* and obj, *that foot.*

Muddy, (મડી) કાદવ વાળું (ref. to *cows.*

Trespassing, (ટ્રૅસ્પાસીંગ) અંદર ઘસતી. present participle

Foot-marks, (ફુટમાર્કસ) પગલાં. nom case to *must be.*

Spot, (સ્પૉટ) જગ્યા. Holding, પકડીને.

Prints, (પ્રીન્ટસ) પગલાં. nom ease to *were.*

Securely, (સીક્યુર્લી) બરાબર રીતે. an adv.

Chain, (ચેઇન) સાંકળ. Ped-lock, (પેડલૉક) તાળું.

How it is, એમાં શું છે.

To hide theft, ચોરી છુપાવવાને સારૂ. an infinitive,

Are found out, પકડાઈ આવ્યો છે. a passive verb, subj, *you.*

Deserve, (ડિઝર્વ) ઘટે છે. an intrans verb, snbj, *you.*

Raised, (રેઇઝડ) ઉપાડી. a trans verb, subj *he,* and obj, *cane.*

Fell on his knees, પગે પડયો.

Sobbed out, ડસકાં ખાઇને બોલ્યો. an intrans verb, subj, *he.*

For the world, દુનિયાનું રાજ મળે તોપણ for any consideration.

To gather, (ગૅધર) વીણવાને. an infinitive.

By accident, એકાએક.

Sternly, (સ્ટર્ન્લી) કઠોર રીતે. an adv modi *said.*

In vain, ફોકટ. To be spared, બચવાને.
Severe beating, ભારે માર.

LESSON XXX.

Glow, (ગ્લો) ચળકતાં. Thaws, (થૉઝ) પીગળાવી નાંખે છે.
Lake, (લેઈક) સરોવર. obj of *thaws.*
Breezes, (બ્રીઝીઝ) પવનની લેહેરો. obj of *brings.*
Loud, (લાઉડ) તોફાની. } adj quali
Shrill, (શ્રિલ) તીક્ષણ. } *breezes.*
Stirs, (સ્ટર્સ)હલાવે છે. a trans verb subj *march,* and obj, *deffodil.* Dancing, (ડૅન્સીંગ) હાલતુ.
Deffodil, (ડેફોડીલ) એક જાતનું ફુલ. obj. of *stirs.*
Primrose, (પ્રીમરોઝ) નામનું ફુલ. obj of brings,
Scatters, (સ્કૅટર્સ) પાથરે છે. a trans verb, subj, *April,* and obj *daisies*
Daisies, (ડેઇઝીઝ) મોગરાનું ફુલ. obj of *scatters.*
Pretty, (પ્રેટી) સુંદર. Skipping, (સ્કિપીંગ) કુદકા મારતાં
Fleecy, (ફ્લીસી) ઉનવાળુ. an adj quali, *dams.*
Dams, (ડૅમ્સ) ચોપગાની મા accus by *by.*
Lilies, (લીલીઝ) કમળનાં ફુલ, obj of *brings.*
Cooling, (કુલીંગ) ઠંડક કરતાં. an adj quali, *showers.*
Apricots, (ઍપ્રીકૉટસ) જરદઆલુ.
Gili flowers, (ગીલિ ફ્લાઉઅર્સ) ગીલી ફુલ. obj of brings.
Harvest, (હાર્વેસ્ટ) પાક. nom to *is born.*
Fresh, (ફ્રેશ) ઠંડો. an adj quali *October.*
Pheasant, (ફેઝન્ટ) રાનીમુરગ. object of *brings.*
Blast, (બ્લાસ્ટ) તોફાની પવન. obj of *brings.*
Are whirling, ચોમેર ઉડેછે. an intrans verb, subj *October.*
Sleet, (સ્લીટ) કરા. obj of *brings.*
Blazing, ધગધગતો. an adj qu[illegible] *fire.*

Treat, (ટ્રીટ) ઓચ્છવ, મિજબાની. obj of *brings*.
Readily (રેડીલી) જલદીથી, ખુશીથી. an adv modi *devour*.
Poultry, (પોલ્ટ્રી) મરઘાં. } obj of *will devour*.
Quardrupeds, (ક્વૉડ્રુપેડઝ)ચોપગાં જનાવર. }
Solitary, (સૉલીટરી) એકાંત. an adj quali *animal*.
Lonely depth, (લોન્લી ડેપ્થ) એકાંત, ઉંડી જગો.
He betakes himself to some cavern, કોઇ ગુફામાં આશ્રય લેછે.
Squeezes, (સ્ક્વીઝીઝ) ખોલેછે. a trans verb, subj, *he* and obj *himself*. Hut, (હટ) ઝુંપડુ. obj of *builds*.
Lines, (લાઇન્સ) અસ્તર કરેછે. a trans verb, obj, *it*.
Moss, (મૉસ) લીલ.
Sleeps a sleep, ઉંઘ કહાડે છે. a sleep is a cognate accusative.
Spring, (સ્પ્રિંગ) વસંતરૂતુ.
Lean, (લીન) પાતળો. an adj
Singular, (સીંગ્યુલર) વિચિત્ર. an adj quali *way*.
Attcking,(અૅટૅકીંગ) હુમલો કરતાં. a gerund noun, accus by *of*.
Spring, (સ્પ્રિન્ગ) કુદેછે. an intrans verb, subj, *he*.
Squeezes him to death, દાબીને તેને મારી નાંખેછે.
Wrap,(રૅપ) ઢાંકેછે. Gloves, (ગ્લવ્ઝ) હાથનાં મોજાં.
Trade, (ટ્રેઇડ) વેપાર કરેછે. an intrans verb, subj, *they*.
Courser (કોર્સર) વધારે જાડું, an adj compara, quali *it*.
Is said to resemble, મળતુ આવેછે એવું કહેવાયછે.
Pork, (પોર્ક) ડુકરનું માંસ. obj of to *resemble*
Melt, (મેલ્ટ) પીગળાવેછે a trans verb, subj *they*. and obj *fat*. Fat, (ફેટ) ચરબી. obj of *melt*.
Oily substance. તેલવાળો પદાર્થ.
Is prised, કીમતી ગણાયછે. a passive verb, subj, *which*.
Anointing, (અૅનૉઇન્ટીગ) ચોપડવું. a gerund noun, accus by *for*. Leather, (લેધર) ચામડુ nom, to *is made*.
Hide,(હાઇડ) ચામડું accus by *from*
Is taken off, કાહાડી લેવાયછે a passive verb.
Intestines, (ઇન્ટેસ્ટીન્સ) આંતરડા.

Window panes, (ઉવીન્ડો પેઇન્સ) બારીના કાચ. accus by *for.*
Answer very well, સારી પેઠે કામ આવવું.
Prepared, બનાવેલાં. a past participle ref to *skin.*
By nature, (બાઈ નેચર)અસલથી, સ્વભાવીક રીતે.
Surely, (સર્લી) ચીડીયું. an adj quali *bear.*
Capricious, (કેપ્રીશીયસ). તુરંગી an adj quali *bear.*
Submits, (સબ્મીટસ). તાબે થાયછે. an intrans verb, subj *it.*
Submits to be tamed, પાલી શકાયછે.
Cruelty is exercised, (ક્રુઅલ્ટી ઈઝ એક્સરસાઇઝડ). ઘાતકીપણું ગુજારવામાં આવેછે;
To the sound music, વજીંત્રના સાદ પ્રમાણે. and obj *it.*
May exhibit, (એગ્ઝિબીટ) દેખાડે. a trans verb, subj *owner,*
Glossy, (ગ્લૉસિ).ચળકતાં. adj quali *which.*
Grizzly, (ગ્રિઝલી) જરા સફેત. an adj quali *bear.*
Drag off, ઘસડી લેઈ જવું. a trans verb, subj, *it,* and obj *carcases.*
Carcass, (કાર્કસ). મડદું. obj of *drag off.*
Nursery, (નર્સરી) બચ્ચાંની સંભાળ રાખવાનો ઓરડો.
Was admitted to my table, મારી સાથે ખાવાને બેસાડવામાં આવતાં,
Playful, (પ્લેફુલ)રમતીઆળ. } an adj quali,
Affectionate,(એફેક્શનેઇટ) હેતાળુ. } *disposition.*
To chain, (ચેઇન) સાંકળથી બાંધવાને, a trans infinitive.
Lory, (લૉરી) એક જાતનું પક્ષી, nom in opposition with, *bird;* Play fellow, (પ્લે ફેલો) રમતનો સોબતી. nom to *was.*
Teasing, (ટીઝીંગ) ચીડવવું તે. } nom to *were*
Worriying, (ઉવરિંગ) દુઃખ આપવુતે. } *borne.*
Was borne, ખમવામાં આવતું હતું. a passive verb.
Humour, (હુમર) સ્વભાવ. accus by *with.*
Playfulness, (પ્લેફુલનેસ) રમતીઆળ પણું. accus by *with.*
Rambles, (રેમ્બલ્સ) ભટકવું તે. accus by *in.*
Would lay hold of, પકડતો. subj *it.*
Plaintain trees (પ્લૅન્ટેઇન ટ્રીઝ) કેળાંનાં ઝાડ. accus by *of.*

Stems, (સ્ટેમ્સ) થડ; obj of *clasp round.*
Clasp round, (ક્લૅસ્પ રાઉંડ) બાથમાં પકડવું;
Tear up by the roots, જડમુળથી ઉખેડી નાંખવું;

LESSON XXXI.

something was the matter, કાંઈ નવું જુતું થયું છે.
Jacket, (જૅકેટ) બદન. Hung, (હન્ગ) નીચે ઘાલ્યું
To leave him to himself, તેને એકલો રહેવા દેવાને.
Stop, (સ્ટૉપ) રાખ, બોલ નહીં. an interjection,
Will lessen, (લેસન) ઘટાડશે. a trans verb, subj, ' your having.........her. and obj displeasure'.
Displeasure, (ડિસ્પ્લેઝર) નાખુશી. obj of ' will lessen.'
Supposing, (સપોઝીંગ) વિચાર કરતાં. a pres participle, ref to *you.*
Are committing, કરોછો. a trans verb, subj, *you,* and obj *sin.*
In the sight, દેખતાં. ref to *you.*
Bursting into tears, રડી પડીને, a pres participle phrase,
Courage, (કરેજ) હીમત. obj of *had.*
Particular, (પર્ટીક્યુલર) બીના. accus by *omitting.*
Was ended પુરી થઇ. a passive verb,
In silence, મુંગા મુંગા. an adv, phrase, modi *looked.*
Do you not believe me? તમે મારૂ કહેલું માનતા નથી?
But, (શીવાય) a prep; governing *truth.*
To take your word, તારૂ કહ્યું માનવાને,
Hid his face in his hands, મોહોડું સંતાડયું.
Overcome, being overcame. દબાઇને.
Grief, (ગ્રીફ) દીલગીરી. accus by *with.*
Cloak, (ક્લોક) જભો. obj of *took.*
Peg (પેગ) ખીંટી. accus by *from.*
Will step over, જઈ આવીશ. an intrans verb, subj *I.*
Returned, (રીટર્ન્ડ) પાછી આવી. an intrans verb subj, 'she'.

Accompanied by, સાથે લઈને. a past participle, ref to 'she'.
Had parted, (પાર્ટેડ) જુદા પડયા હતા. an intrans verb, subj, 'he'.
Was grieved દુ:ખ લાગ્યું હતું. a passive verb, subj, 'he'.
Distress, (ડીસ્ટ્રેસ) દુ:ખ. મનની વેદના.
Bidding them all good night, તે સઘળાઓને સલામ કરીને.
Dreadfully, (ડ્રેડફુલ) ભયંકર. an adj, quali, *evil.* (માં, આવે.
Can be approved, or accepted, પસંદ કેરવામાં અથવા કબુલ કરવા
Cure, (કયુઅર) છોડવાને. a trans, infinitive.
Of long standing, લાંબી મૂદતની.
Persevere, (પર્સીવિઅર) પાછળ મંડવું. an intrans subj, *you.*
Jest, (જેસ્ટ) મશ્કરી. accus by *in.* [*you.*
Will succeed, (સકસીડ) ફતેહ પામશો an intrans verb, subj,
Surely, (સ્યુઅલી), નક્કી. an adv modi, 'succeed'.

LESSON XXXII.

Bears, (બેર્સ) રીંછ, nom to the verb, *belong.*
Has been explained; સમજાવવામાં આવ્યું છે
Carnivora, (કાર્નીવોરા) માંસહારી પ્રાણીઓ.
Can raise themselves, ઉભા થઈ શકે છે.
Ease, (ઈઝ) સેહેલાઇ. accus by *with.*
Rest on (રેસ્ટ ઑન) ટેકો લેછે. an intrans verb, subj, *they.*
To live on, ગુજરાન ચલાવવાને. an infinitive.
Vegetables, (વેજીટેબલ્સ) ભાજીપાલો. accus by *on.*
Cheek-teeth, (ચીક ટીથ) ગાલ આગળના દાંત. nom to *are sharpened.* (subj, *cheek teeth*
Are sharpened, (શાર્પન્ડ) તીણા બનાવ્યા છે. a passive verb,
Beasts of prey, ફાડી ખાનારાં પ્રાણીઓ. (ref to *teeth.*
Furnished, (ફર્નીશ્ડ) આપેલાં, પુરા પાડેલાં. a past participle,
Shaggy, (શૅગી) ગુચ્છાવાળા. adj quali *bear.*
Feed on, ગુજરાન ચલાવે છે. an intrans verb, subj, *bears.*
Dainty, (ડેઈન્ટી) સ્વાદીષ્ટ ચીજ nom case after the verb. *is.*
Clumsy, (કલ્મઝી) બેડોળ. an adj quali *they.*
Will devour (ડીવૉવર) ખાઈ જશે. a trans verb, subj, *they,* and obj *poultry,* and *quadrupeds.*

Accompanied by, સાથે લેઇને. a past part, ref to *she.*
Had parted, (પાર્ટેડ) જુદા પડયા હતા. an intrans, subj, *he.*
Was grieved, દુ:ખ લાગ્યું હતું. a passivo verb, subj, *he.*
Distress, (ડીસ્ટ્રેસ) દુ:ખ, મનની વેદના.
Bidding them all goodnight, તે સઘળાઓને સલામ કહીને.
Dreadful, (ડ્રેડફુલ) ભયંકર. an adj, quali *evil.*
Can be approved or accepted, પસંદ કરવામાં અથવા કબુલ કરવામાં આવે.
Cure, (ક્યુઅર) છોડવાને. a trans infinitive.
Of long standing, [ઑફ લૉન્ગ સ્ટૅન્ડીંગ] લાંબી મુદ્દતની.
Persevere, (પર્સિવિઅર) પાછળ મંડો. an intrans, subj, *you.*
Jest, (જેસ્ટ) મશકરી. accus by *in.*
Will succeed, (સક્સીડ) ફતેહ પામશો. an intrans, subj, *you*
Surely, (સ્યુઅર્લી) નકી. an adv, modi, *succeed*

LESSON XXXII

Bears, (બેર્સ) રીંછ. nom to the verb, *belong.*
Has been explained; સમજાવામાં આવ્યું છે.
Carnivora, (કાર્નિવોરા) માંસહારી પ્રાણીઓ.
Can raise themselves, ઉભા થઇ શકેછે.
Ease, (ઇઝ) સેહેલાઇ. accus by *with.*
Rest on, (રેસ્ટઑન) ટેકો લેછે. an intrans, subj, *they.*
To live on, ગુજરાન ચલાવવાને. an infinitive.
Vegetables, (વેજીટેબલ્સ) ભાજીપાલો, accus by *on.*
Cheek teeth, (ચીક ટીથ) ગાલ આગળનાં દાંત. nom to *are sharpened.*
Are sharpened, (શાર્પન્ડ) તીણા બનાવ્યાછે. a passive verb, subj, *cheek teeth.*
Beasts of prey, ફાડી ખાનારાં પ્રાણી. [ref, to *teeth.*

Furnishd, [ફર્નિશ્ડ] આપેલાં, પૂરા પાડેલા. a past participle.
Shaggy, (શૅગી) ગુચ્છાવાળા. adj quali, *bear*.
Feed on, (ફીડ ઑન) ગુજરાન ચલાવે છે. an intrans, subj, *bears*.
Dainty, [ડેઇન્ટી] સ્વાદિષ્ટ ચીજ. nom case after the verb, *is*.
Clumsy, [ક્લમ્ઝી] બેડોળ. an adj quali *they*.
Will devour, [ડીવૉવર] ખાઈ જશે. a trans verb, subj, *they* and obj, *poultry*. and *quadrupeds*.
Readily, (રેડીલી) જલદીથી; ખુશીથી. an adv modi *devour*.
Poultry, (પોલ્ટ્રી) મરઘાં. } obj of will
Quadrupeds, (ક્વૉડ્રુપેડસ) } *devour*.
Solitary, (સૉલીટરી) એકાંત. an adj, quali, *animal*.
Lonely depth, (લોન્લી ડેપ્થ) એકાંત ઉંડી જગો.
He betakes himself to some *cavern*. કોઈ ગુફામાં આશ્રય લે છે.
Squeezes, [સ્કવીઝીઝ] દાબેછે. a trans verb, subj, *he* and obj *himself*.
Hut, [હટ] ઝુંપડું. obj, of *builds*.
Lines, [લાઇન્સ] અસ્તર કરે છે. a trans verb, obj, *it*.
Moss, [મૉસ] લીલ.
Sleeps a sleep, ઊંઘ કહાડે છે.a sleep is a cognate accusative.
Spring, (સ્પ્રીંગ) વસંતરૂતુ.
Lean, (લીન) પાતળો. an adj.
Singular, (સિન્ગ્યુલર) વિચિત્ર' an adj, quali, *way*.
Attaking, (ઍટેકીંગ) a gerundial, noun, accus by *of*.
Spring, (સ્પ્રીંગ) કુદે છે. an intrans, subj, *he*.
Squeezes him to death, દાબીને તેને મારી નાંખેછે.
Wrap, (રૅપ) ઢાંકેછે. Gloves, (ગ્લવ્ઝ) હાથનાં મોજાં.
Trade, (ટ્રેઈડ) વેપાર કરેછે. an intrans, subj, *they*.
Courser, (કોર્સર) વધારે જાડું. an adj, compar degree, quali, *it*.
Is said to resemble, મળતુ આવે છે એવું કહેવાય છે.
Pork, (પોર્ક) ડુકરનું માંસ, obj of *to resemble*. [obj, *fat*.
Melt, (મેલ્ટ) પીગળાવે છે. a trans verb, subj, *they*, and
Fat, (ફૅટ) ચરબી. obj of ***melt***.

Oily substance, [ઑઇલી સબસ્ટન્સ] તેલવાળો પદાર્થ.
Is prised, કીંમતી ગણાય છે. a passive verb, subj, *which*.
Anointing, (ઍનૉઇન્ટીંગ) ચોપડવું તે. a gerundial, noun, accus by *for*. Leather, (લેધર) ચામડું. nom to *is made*.
Hide, (હાઇડ) ચામડું. accus by *from*.
Is taken off; કહાડી લેવાયછે. a passive verb,
Intestines, (ઇન્ટેસ્ટીન્સ) આંતરડાં.
Window panes, (ઉવીન્ડો પેઇન્સ) બારીના કાચ. accus by *for*.
Answer very well, સારી પેઠે કામ આવવું.
Prepared, [પ્રિપેર્ડ] બનાવેલાં. a past participle, ref,to *skin*.
By nature, [બાય નેઇચિર] અસલથી, સ્વભાવીક રીતે.
Surly, (સર્લી) ચીડીયું. an adj, quali, *bear*.
Capricious, (કૅપ્રીશીયસ) તુરંગી. an adj, quali, *bear*.
Submits, (સબ્મીટસ) તાબે છે. an intrans, subj, *it*.
Submits to be tamed, પાલી શકાય છે.
Cruelty is exercised, (ક્રૂઅલ્ટી ઇઝ એકસર્સાઇઝડ) ઘાતકીપણું ગુજારવામાં આવેછે.
To the sound of music, વાજીંત્રના સાદ પ્રમાણે.
May exhibit, (એગ્ઝિબીટ) દેખાડે. a trans verb,subj, *owner*, and obj, *it*.
Glossy, (ગ્લૉસી) ચળકતાં. adj, quali, *which*.
Grizzly, (ગ્રિઝલી) જરા સફેત. an adj quali, *bear*.
Drag of, ઘસડી લેઈ જવું. a trans verb, subj, *it*, and obj, *carcass*.
Carcass, (કાર્કસ) મડદું. obj of *drag off*.
Nursery, (નર્સરી) બચ્ચાંની સંભાળ રાખવાનો ઓરડો.
Was admitted to my table, મારી સાથે ખાવા બેસાડવામાં આવતાં
Playful, (પ્લેફુલ) રમતીઆળ. } an adj quali, *disposition*.
Affectionate, (ઍફેકશનેઇટ) હેતાળુ. }
To chain, (ચેઇન) સાંકળથી બાંધવાને. a trans infinitive.
Lory, (લોરિ) એક જાતનું પક્ષી. noun in apposition with *bird*.
Play fellow, (પ્લેફેલો) રમતનો શોબતી. nom to *was*.

Teasing, (ટીઝીંગ) ચીડવું તે. } nom to *was borne.*
Worrying, (ઉવરિઈંગ] દુઃખ આપવું તે. }

Was borne, = ખમવામાં આવતું હતું. a passive verb.

Humour, [હ્યુંમર] સ્વભાવ. accus by *with.*

Playfulness, [પ્લેફુલનેસ] રમતીઆળપણું. accus by *with.*

Rambles, [રૅમ્બલ્સ) ભટકવું તે. accus by *in.*

Would lay hold of, પકડતો. subj, he.

Plantain trees, [પ્લેન્ટેઇનિટ્રીઝ] કેળાનાં ઝાડ. accus by *of.*

Stems, [સ્ટેમ્સ] થડ. obj of *clasp round.*

Clasp round, [ક્લૅસ્પ રાઉન્ડ] બાથમાં પકડવું.

Tear up by the roots, જડમૂળથી ઉખેડી નાંખતા.

LESSON XXXIII.

Inhabited, (ઇનિહૅબીટેડ) વસેલો. a past participle, ref to *it.*

Feeble, (ફીબલ) નબળી.

Unwarlike, (અનવૉર્લાઇક) લડાઈ ન કરી શકે એવી. an adj, quali, *nations.*

To resist, [રિઝિસ્ટ] સામું થવાને.

Fierce, [ફીઅર્સ] ક્રુર. Tongue, [ટંગ] ભાષા.

Has been constructed, [કન્સ્ટ્રક્ટેડ] બાંધવામાં આવી છે.

Affording, (અૅફૉર્ડીંગ)આપતી. a past porticiple, ref to *railway.*

Speedy, (સ્પીડી) ઝડપવાળું. an adj, quali, *transit.*

Transit, (ટ્રૅન્ઝિટ) રસ્તો. obj of *affording.*

Compared, (કમ્પેર્ડ) સરખાવતાં. an adj, quali, *mountains &c,*

Is populated, [પૉપ્યુલેટેડ] વસાયેલુંછે. a passive verb, subj, *it.*

Thinly, (થીન્લી) ઓછી. Refuge (રેફ્યુજ) આશરો.

Emigrate, [એમીગ્રેઇટ] પરદેશ જાયછે. an trans subj, *who.*

Have been appropriated, [અૅપ્રોપ્રીએટેડ) પોતાના કરી લેવાયલાછે.

Have attracted, (અૅટ્રૅક્ટેડ) લલચાવ્યા છે. a trans verb, subj, *mines,* and obj, *crowds.*

Colonists, (કૌલોનીસ્ટસ) સંસ્થાનીઓ.

Are springing up, [સ્પ્રિન્ગીંગ અપ] ઉત્પન્ન થાય છે.

Were inhabited, [ઉવેર ઇન્હૅબીટેડ] વસેલા હતા. a passive verb, subj, *which.*

Savages, [સૅવેજીઝ] જંગલી લોકો.

Were colonized, [ઉવેર કૌલોનાઇઝ્ડ] a passive verb, subj, *which.*

Independent, [ઇન્ડીપેન્ડન્ટ] સ્વતંત્ર. an adj, quali, *United states.*

Crown, [ક્રાઉન] રાજ્ય, સરકાર. accusative by *of.*

Relapsing, [રીલૅપ્સીંગ] ડુબતા. pres participle.

Barbarous, [બાર્બરસ] જંગલી. State, [સ્ટેઇટ] હાલત.

Flourishing empire, [ફલરીશીંગ એમ્પાયર] આબાદ થતું રાજ્ય. nom, after the verb, *is.*

Separeted [સેપૅરેટેડ] જુદા પડેલા. a past participle, ref. to *island.*

Desolate, (ડેસોલેઇટ) ઉજ્જડ. an adj, quali, *regions.*

Intense, [ઇન્ટેન્સ] અતિશય. an adj, quali, *cold.*

Attempting, [એટૅમ્પટીંગ] પ્રયત્ન કરતાં. gerund noun, accus by *in.*

Communication, (કૌમ્યુનીકેશન) રસ્તો. the same case as [*passage.*

Difficulties, [ડીફીકલ્ટીઝ] અડચણો. nom to *are.*

Extending, [એક્સ્ટેન્ડીંગ] લંબાતો. a pres participle, ref to *America.*

Perpetual, [પર્પેચ્યુઅલ] નિરંતર. an adj, quali, *ice.*

Extremity, [એક્સ્ટ્રીમીટી] છેડો.

Climate, [ક્લાઇમેટ] હવા.

Productions, [પ્રોડકશન્સ] પેદાશ. nom case to *are.*

Pines, [પાઇન્સ] સનોબરના ઝાડ.

Fir, [ફર] ફરની જાતનાં ઝાડ.

Are hunted, [હન્ટેડ] શીકાર કરવામાં આવે છે.

Praries, [પ્રેરીઝ] મોટા મેદાનો, noun, in apposition with *plains.*

Vine, (વાઇન) દ્રાક્ષના વેલા. Wine, [ઉવાઇન] દારૂ.
Are cultivated, (કલ્ટીવેટેડ] ઉગાડવામાં આવેછે.
Approaches, [એપ્રોચીઝ] પાસે આવે છે.
Differ, [ડિફર] જુદા પડેછે. an intrans, subj, *animals.*
Jaguar, (જૅગ્વાર) અમેરીકાનો વાઘ.
Puma, [પ્યુમા] અમેરિકાનો સિંહ. nom to *is called.*
Venomous, [વેનોમસ] ઝેરી. an adj, quali, *rattle snakes.*
Rattle snakes, [રૅટલ સ્નેકસ] ઘુઘરીઆ સર્પ.
Reindeer, [રેઇન્ડીઅર] હરણ.
Extreme north, (એક્ષ્ટ્રીમ નૉર્થ) accus by *in.*
Llama, (લામા) ઉંટના જેવું પ્રાણી.
Have multiplied, (મલ્ટીપ્લાઇડ) વૃધી પામ્યો છે.
Immensely, (ઇમેન્સ્લી) ઘણુંજ.
Herds, (હર્ડ્ઝ) ટોળાં. nom case, to *roan.*
Roam, (રોમ) ભટકે છે. an intrans, subj, *herds.*
Wild, (ઉવાઇલ્ડ) જંગલ. accus by *about.*
Aborigines, (ઍબૉરિજીનિઝ) મૂળવતની.
Complexion, (કૉમ્પ્લેક્ષન) રૂપ, ચહેરાનો રંગ.
Particularly, (પર્ટીકયુલરલી) ખાસ રીતે.
Hardy, (હાર્ડી) હિંમતવાન. an adj, quali, *race.*
Ignorant, (ઇગ્નોરન્ટ) અજ્ઞાન. an adj, quali, *they.*
Can be civilized, = સુધરી શકે. a passive verb subj, *they.*
Enormously, (ઇનૉર્મસલી) ઘણુંજ.
Remainder, (રીમેઇન્ડર] બાકીના માણસો.
Had advanced, (એડવાન્સ્ડ) આગળ વધ્યા છે.
Before very long, ઘણા લાંબા વખત પહેલા.
Extinct, (એક્ષ્ટીંક્ટ) નાબુદ, ફના. an adj, quali, *they.*
Conquest, (કૉન્કવેસ્ટ) જીત, ફતેહ.
Magnificently built, (મૅગ્નીફીશ્યન્ટલી બીલ્ટ) ભભકાદાર બાંધેલા.
Blood thursty, લોહીના તરસ્યા. an adj.
Human secrifices, (હયુમન સેક્રીફીસિસ) માણસના ભોગ.

Advance, (ઍડવાન્સ) વધારો. obj of *had made.*

Have mentioned, વર્ણન કરેલું છે. a trans verb, subj, *which.*

Principal, [પ્રિન્સિપલ] મૂખ્ય. an adj, quali, *nations.*

Manufactures, [મેન્યુફૅક્ચર્સ] કારીગીરી, nom to *are.*

As is to be expected, જેવું ધારી શકાય.

Varied, [વેરીડ] જુદી જુદી પ્રકૃતીવાળા. an adj, quali, *country.*

Introduced, (ઇન્ટ્રોડયુસ્ડ) દાખલ કરેલી. a past participle, ref to *coffee.*

Lie, [લાઈ] આવેલાં છે. an intrans verb, subj *islands.*

LESSON XXXIV.

Vertibrate, (વર્ટીબ્રેટ) બરડાંની કરોડવાળાં પ્રાણી. an adj, quali, *animals.*

Are distinguished, (ડીસ્ટીંગ્વીશ્ડ) ઓળખાય છે. a passive verb, subj, *they.*

Flight, (ફ્લાઇટ) ઉડવું તે. an abstract noun, accuse by *of.*

Are fitted, લાયક કરેલાં છે. a passive verb, subj, *bodies.*

Deep chest, ઉંડી છાતી. accus by *instead of.*

Fleshy, (ફ્લેશી) માંસવાળા. an adj, quali, *legs.*

Pliant, (પ્લાયન્ટ) વળી શકે એવી. an adj, quali, *neck.*

Swelling, (સ્વેલીંગ) ઉપસી આવતું.

Spreading, (સ્પ્રેડીંગ) પથરાતી. an adj, quali, *wings.*

Tapering, (ટેપરીંગ) છેડેથી પાતળી થતી. an adj, quali, *tale.*

Thighs, (થાઇઝ) જાંગ. obj of *see.*

Impervious, (ઇમ્પાર્વિઅસ) નહીં પ્રવેશ થવા દે એવું.

Wet, (ઉવેટ) ભીનાશ. accus by *to.*

To impel, [ઇમ્પેલ] આગળ ચલાવવું. a trans infinitive.

Speed, (સ્પીડ) ઝડપ. accus by *with.*

Musels, [મસલ્સ] સ્નાયુ. nom to *are.*

Motion, (મોશન) ગતી. obj of *give*.

Swan, (સ્વૉન) રત્ન હંસ. nom to *can break*.

Contrivance, [કૉન્ટ્રાઇવિન્સ] યુકતી. nom to *is*.

Keener, (કીનર) વધારે તીક્ષ્ણ. an adj, com, quali, *sight*.

Sight, [સાઇટ] નજર. આંખ. obj of *have*.

Intelligence, (ઇન્ટેલીજન્સ) બુદ્ધિ. } accus by *in*.
Memory, [મેંમરી] યાદદાસ્ત. }

Docility, (ડોસીલીટી) ગરીબાઈ.

In a manner peculiar to itself, પોત પોતાની રીતે, મરજી પ્રમાણે.

Hatches, (હૅચીસ) સેવે છે. a trans verb, subj, *female* and obj, *which*.

Extremity, (એક્સ્ટ્રીમીટી) આફત, સંકટ, તંગી. nom absolute case.

Strong of flight, ઉડવામાં જબરો.

Talones, [ટૅલોન્સ] પંજા. accus by *with*.

Social, [સોસ્યલ] મળતાવડા. an adj, quali, *the former*.

Graminivorus, (ગ્રેમિનિવોરસ) ઘાસ ખાનારાં. an adj quali, *birds*.

Ducks, (ડકસ) બતકો nom in apposition *with*.

Are domesticated, [ડુમેસ્ટીકેટેડ] પાળવામાં આવેછે.

LESSON XXXV.

Swallows, (સ્વૉલોઝ) nom case to *belong*.

Passerin, [પૅસેરિન] પક્ષીનો એક વર્ગ છે.

Rish purplish, [રિચ પર્પલીશ] ઘણાંજ ખુલા. જાંબુડા રંગનું.

Plumage, [પ્લુમેજ] પીંછાં. accus by *with*.

Cuckoo, (કકૂ) કોયલ.

Birds of passage, [બર્ડઝ ઑફ પૅસેજ] રૂતૂ પ્રમાણે જગ્યા બદલનારાં પ્રાણી

Autumn, [ઑટમ] પાનખર રૂતુ.

Extreme rapidity, [એક્સ્ટ્રીમ રૅપિડીટી] ઘણી ઝડપ.

Darting, (ડાર્ટીંગ) ઝડપથી જતાં. pres participle, ref to *swallow*.

Mounting, [માઉન્ટીંગ] ચઢતાં, pres participle, ref to *swallow*.

Are lost, = દેખાતાં નથી. a passive verb, subj, *they.*
Curious, (ક્યુરીઅસ) અજાયબ જેવી. an adj, quali, *place.*
Court, [કોર્ટ] ચોક.
Wooden cover, (ઉડન કવર] લાકડાનું ઢાંકણુ.
Hung, (હન્ગ) લટકાવેલો. past participle, ref to *bell.*
Against the wall, ભીંતપર.
Disturbed, [ડીસ્ટર્બ્ડ] હેરાન થયેલો. past participle, ref to *swallow.*
Rattling, (રૅટલીંગ) ખણખણાટ. verbal noun, accus by *by.*
Prefer, [પ્રિફર] પસંદ કરેછે. a trans verb, subj, *they,* and obj, *chimney tops.*
Chimney tops, (ચીમ્નીટૅાપ્સ) ધુમાડીઆનાં મથાળાં.
Eaves, (ઇવ્ઝ) છજાં. Corners, ખુણા.
Constantly, [કૅાન્સ્ટન્ટલી] હમેશાં. an adv modi *return.*
Occupied, (ઑકયુપાઇડ) રોકાયેલો. a past participle, ref to *it.*
Pecking, (પેકીંગ) ચાંચ મારીને.
Vainly. [વેઇન્લી] ફોગટ. an adv modi *trying.*
To regain, (રીગેઇન) પાછો મેળવવાને. a trans infinitive.
Hit on, (હિટ ઓન) શોધી કાઢયું. a trans verb, subj, *they,* and obj *plan.*
Intruder, (ઇન્ટ્રુડર) ઘુસનાર. accus by *to.*
Effectually, [ઇફેક્ટયુઅલી] અસરકારક રીતે. an adv modi *punish.*
Plastered, (પ્લૅસ્ટર્ડ) લોંદો મારી બંધ કીધું. a trans verb subj, *they,* and obj, *hole*
Esculent, (એસ્કયુલન્ટ) ખવાઇશકે એવું. an adj, quali. *swallow.*
Is esteemed, (એસ્ટીમ્ડ) વખણાય છે. a passive verb, subj. *nest.*
Article, (આર્ટીકલ) ચીજ.
Pierced, (પિઅર્સ્ડ) કાણાં પાડેલાં. a past participle, ref the *rocks.*
Openings, (ઓપનીંગ્ઝ) બાકાં, નાકાં. accus by *of.*

Access, [ઍકસેસ] રસ્તો.
Difficult of access, જેમાં મુશ્કેલાઇથી દાખલ થવાય
They are two months in making them, તેઓને બનાવતાં તેમને બે મહીના લાગેછે.
Hazardous, (હૅઝર્ડસ) જોખમકારક. an adj, quali, *busiess.*
Employment, [એમ્પ્લોયમેન્ટ] કામ, ધંધો.
Climb up, (કલાઇમ્બ અપ) ઉપર ચઢે છે. a trans verb, subj, *men.*
Ladders, (લૅડર્સ) નિસરણી.
Delicious, (ડેલીશ્યસ) સ્વાદિષ્ટ. an adjective.
Remedy, (રેમિડી) ઉપાય.
Exposed, [એક્ષ્પોઝડ] ખુલ્લું મુકયાથી.
Slimy soup, (સ્લાઇમિસુપ) ચીકણો સેરવો.
Night dews, [નાઇટ ડયુઝ] રાતની ઝાકળ.
Cooling, (કૂલીંગ) ઠંડા. an adj, quali, *they.*

LESSON XXXVI.

Little known, થોડો પ્રસિધ્ધ. Of late, હાલમાં.
Established, (એસ્ટાબ્લીશ્ડ) વસેલાં. a past participle, ref *colonies,*
Fresh, (ફ્રેશ) મીઠાં. an adj quali, *water.*
Nature, (નેઇચર) ઇશ્વર. Feed, પાળે છે.
On a large scale, (સ્કેઇલ) ઘણુંજ.
Raise, (રેઇઝ) ઉત્પન્ન કરેછે. a trans, weak, subj, *the. British,* and obj, *crops.*
Crops, (ક્રૉપ્સ) પાક. adj, of *raise.*
Emigrants, (એમિગ્રન્ટસ) સ્વદેશ છોડી પરદેશ વસવા જનારા. nom case to the verb, *have attracted.*
Have been attracted, [એટ્રેકટેડ] લલચાયાં છે,
Profitable, (પ્રૉફીટેબલ) ફાયદાકારક. an adj, quali, *mines*

Community, (કૉમ્યુનીટિ) જાત. nom to *is springing up*.
Protection, (પ્રોટેક્શન) રક્ષણ. accus by *under*.
Maintaining, [મેન્ટેઇનીંગ) પાળતા, રાખતાં. ref,to *community*.
Institutions, (ઇન્સ્ટીટ્યુશન્સ) કાયદા. obj of *maintaining*.
Fortune, (ફૉર્ચ્યુન) નશીબ. accus by *finding*.
Globe, (ગ્લોબ) પૃથ્વી. accus by *round*.
Is delighted, (ડીલાઇટેડ) ખુશી થાય છે. a passive verb, subj *farmer*.
Features, (ફીચર્સ) દેખાવ.
Degraded, (ડીગ્રેડેડ) હલકાં, નીચ. an adj, quali *people*.
Marsupialia, [માર્સુપિએલિઆ) કોથળીવાળાં પ્રાણી.
Kangaroo, (કૅન્ગેરૂ) કોથળીવાળું પ્રાણી.
Mole, (મોલ) છછુન્દર. accus by *of*.
Burrows, (બરોઝ) દર ખોદી રહે છે. an intrans subj, *which*.
Tropical, (ટ્રૉપીકલ) ગરમ. an adj, quali, *climate*.
Temperate, (ટેમ્પરેઇટ) સમશીતોષ્ણ an adjective.
Aboriginal, (ઍબૉરિજીનલ) અસલી, મૂળ. an adj quali, *inhabitant*.
To wither away, [ઉવીધર] નાબુદ થતાં.
Contact, (કૉન્ટૅક્ટ) સંબંધ. accus by *from*.
In time, (ઇનટાઇમ) ભવિસ્યમાં.
Yearly, [યર્લી] વર્ષોવર્ષ. an adv, modi *are rising*,
Are rising, આવતું જાય છે. an intrans verb subj, *they*.
Importance, (ઇમ્પૉર્ટન્સ) અગત્યતા. accus by *into*.
High spirited, હીમતવાન. an adj, quali *they*,
Peace, (પીસ) સલાસંપ. accus by *in*.

LESSON XXXVII.

Expects, [એક્ષ્પેક્ટસ) આશા રાખે છે. a trans verb subj,

nature, and obj, *mankind*..............care.

Should share, વહેંચી લેવું. જોઈએ.

Sloth, [સ્લોથ] આળસાઈ. accus by *for*.

Plough shares, (પ્લાઉશેર્સ) હલના કાંતાની. geni case.

Assigned, (ઍસાઇન્ડ) સોંપેલી. past participle, ref to *toil*.

Sounding (સાઉન્ડિંગ) અવાજ કરતો. an adj, quali, *anvil*,

Anvil, (ઍન્વિલ) એરણ. accus by *at*.

Glow, (ગ્લો) તપીજવું. an intrans verb. [*shuttle*.

Swift sliding, [સ્વીફ્ટ સ્લાઇડીંગ] ઝડપથીસરીજતો. an adj, quali

Shuttle, (શટલ) કાંટલો. obj of *throw*.

Studious, [સ્ટુડીઅસ] અભ્યાસી. an anj, quali, some.

Studious of the wind & tide;=sailors.

From pole to pole, એક ધ્રુવથી બીજા ધ્રુવસુધી આખી પૃથ્વીપર.

Guide, (ગાઇડ) ચલાવે છે. a trans verb subj, *some*. and obj *commerce*.

Impart [ઇમ્પાર્ટ] આપે છે. a trans verb, subj, *some*, and obj, *works*.

Genius, [જીનીયસ] બુદ્ધિ. accus by *of*.

Refined, [રીફાઇન્ડ] સુધરેલી. an adj quali, *genius*.

Aiming at, = તાકતા. a pres participle, ref to *each*.

End, (એન્ડ) મતલબ.

Proves, [પ્રુવ્ઝ] નીવડે છે.

Needful, (નીડફુલ) જરૂરનું. an adj, quali, *friend*.

By turns વારાફરતી.

Obligations, [આબ્લીગેશન્સ] ઉપકાર. nom to *are paid*.

Monarch, [મૉનર્ક] રાજા. nom case, to *is obliged*.

Table's spread, = Table is spread. ભાણું પીરસ્યું હોય.

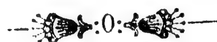
Clown, (ક્લાઉન) ખેડુત. accus by *to*.

Drest, (ડ્રેસ્ટ) પોશાક પહેરેલો. a past participle, ref to *she*.

In all his glory drest, પાદશાહી પોશાક પહેરેલો તે વખતે.

Loom, [લુમ] સાળ. accus by, *to*.

Royal vest, [રૉયલ વેસ્ટ] બાદશાહી ઝભો.
Inelement, [ઈન્કલેમેન્ટ] સખ્ત. an adjective.quali *air.*
Cutler's, [કટ્લર્સ] છરી કાંટા બનાવનારની. geni case.
Supply, [સપ્લાઈ] પૂરૂ પાડે છે. a trans verb, subj, *art*, and obj, *ornament.*
Guards, [ગાર્ડઝ] રક્ષણ કરે છે. a trans verb,subj, *that*, and obj, *thigh.*
Ornament, [ઑર્નામેંટ] તરવાર. obj of *supply.*
In duly, તાબેદાર. Own, કબુલ કરે છે.
Common obligations, બધા લોકના ફાયદા.
Properties, [પ્રૉંપર્ટીઝ] માલમીલકત.
Employ, [એમ્પ્લૉય] કામે લગાડે છે. a trans verb, subj, *they*, and obj, *toil.*
Content, (કન્ટેન્ટ) સંતોશ. accus by with.
Rank, (રૅન્ક) હોદ્દો, પદવી.
Supports, (સપોર્ટસ) પોષણ કરે છે. તુ trans verb, subj, *which*, and obj, *us.*

LESSON XXXVIII

Tailor bird, મેરાઈ પક્ષી.
Instinct, [ઈન્સ્ટીંક્ટ] પ્રેરણા બુદ્ધિ. accus *by from.*
Glistens, (ગ્લિસ્ટન્સ) ચળકે છે. an intrns subj, *which.*
Note, (નોટ) રાગ. nom case, to *is.*
Delights, ખુશ થાયછે. an intrans subj, *it.*
Shelter, [શેલ્ટર] છાયા. accus by *under.*
Venture (વેન્ચર] હીમત ધરવી. an intrans, verb, subj. *it.*
Bits of thread, દોરીના નાના કડકા.
Rag, (રૅગ) ચીંથરૂં. accus by *of.*
Method, (મેથડ) રીત. nom case to *is.*

Construction, [કન્સ્ટ્રકશન] બાંધણી. accus by *of.*

Foliage, (ફૉલીએજ) પાતરૂં. nom to *is.*

Tender, (ટેન્ડર) નાજુક.

Safe, (સેઈફ) સહીસલામત.

Neighbouring, [નેઈબરીંગ] પાસેના. an adjective.

Passes, (પાસીસ) પરોવે છે, ઘાલે છે. a trans verb, subj, *it* and obj, *which.*

Row of holes, કાણાની હાર.

Previously, (પ્રીવીઅસ્લી) આગમજથી. an adv.

Pierced, (પ્રિઅર્સ્ડ) નાંકા પડેલાં. a past participle, ref to *holes.*

Twists or knots, [ટ્વિસ્ટસ ઑરનૉટ્સ] વળ દેછે અથવા ગાંઠ બાંધેછે.

Can slip, (સ્લિપ) સરી જઈ શકે. an intrans, subj, *they.*

Seam, (સીમ) સાંધો, ગાંઠ. nom to *can become.*

Loosened, (લૂસન્ડ) છુટો. ઢીલો. an adjective. qual *them.*

Fabric, [ફેબ્રિક] બાંધેલું કામ. nom case, to *is.*

Contrived, (કન્ટ્રાઈવ્ડ) યુકિતથી કરેલું. past participle,ー ref to *abric*

Is lined, [લાઈન્ડ] અસ્તર કરેલું છે. a passive verb, subj, *it.*

Completely, [કમ્પ્લીટલી] તદન, બીલકુલ. an adv, modi, *is lined.*

Ingenious, [ઈન્જીન્યસ] બુદ્ધિવાન. an adj, quali, *bird.*

Layers, [લેઅર્સ] પડ. Down, પોચા પીછાં.

Comfortable, [કમ્ફર્ટેબલ] સુખદાયક.

Brood, (બ્રુડ) બચ્ચાં.

Occupies, [ઑકયુપાઈઝ) રોકે છે. a trans verb, subj, *which.* and obj, *throw.*

LESSON XXXIX.

Canute, [કેન્યુટ] ડેન્ન લોકોનો રાજા હતો.
Reproof, (રીપ્રુફ) ઠપકો.
Courtiers, [કોર્ટીઅર્સ] દરબારીઓ.
Scene, (સીન) પ્રવેશ.
Sea side, દરીઆની બાજુ.
The tide coming in, ભરતી ચઢે છે.
Elements, (એલીમેન્ટસ) મૂળતત્વો. nom to *are.*
Boisterous, [બોઇસ્ટરસ] તોફાની. an adj, quali, *waves.*
Waves, (ઉવેવ્ઝ) મોજાં.
Terrible, [ટેરિબલ] ભયંકર. an adj, quali, *element.*
Bidding, (બિડિંગ) હુકમ. accus by *of.*
Bear, (બૅર) લેઈ જવાને. a trans inflinitive.
Bosom, [બુઝમ] છાતી. પાણીની સપાટી.
To pour, [પોર] રેડવું. a trans infinitive.
Treasures, [ટ્રેઝર્સ) ખજાનો. obj, of *to pour.*
Sovereign, (સોવરીન) રાજા.
Perceive, (પર્સીવ) જોવું. a trans verb, subj, *you,* and obj, *swell.*
Swell. (સ્વેલ) મોજો, ભરતી. obj, of *perceive.*
Already, (ઑલરેડી) કયારની. an adverb.
Set, (સેટ) મૂકો. a trans subj, *you.* and obj, *it.*
Gracious, (ગ્રેશ્યસ) કૃપાળુ. an adj quali, *Lord.*
Just here. [જસ્ટ હીઅર] બરાબર અહીંઆજ.
Aside, (ઍસાઇડ) આસ્તેથી. an adverb.
Mighty, [માઇટી] બળવાન. an adj, quali, *ocean.*
Subject, [સબ્જેક્ટ] રૈયત. nom case after the verb *art.*
Stretch, (સ્ટ્રેચ) પાથરૂંછું. આગળ ધરૂં છું.
Sceptre, (સેપ્ટર) રાજદંડ. obj of *stretch.*

Command હુકમ કરૂં છું. a trans verb, subj, *I.* and obj, *thee.*

Roll back, પાછા લેઈ જા. a trans verb, subj. *thou* and obj, *waves.*

To presume, (પ્રિઝયુમ) હિમત ધરવી.

Regard, (રીગાર્ડ) દરકાર. obj of *pay.*

Rises, [રાઈઝીઝ } ચઢે છે.

Stay, (સ્ટે] થોભવું.

Rebellious, (રિબેલ્યસ) તોફાની.

Dashes, [ડૅશીસ] જોરથી ટેકે છે.

Angry foam, (ફોમ) જોસવાળું ફીણ.

Spray, (સ્પ્રે) વાછંટ.

Dupe, [ડયુપ] ભોળો માણસ.

Vile, (વાઈલ) નીચ.

Sycophants, (સિકૅાફન્ટસ] ખુશામતીઓ..

Baselies, નિચ જુઠાપણું.

Abject, (અબ્જેક્ટ) હલકી, નીચ.

Flatteries, [ફલૅટરીઝ] ખુશામત.

Being, [બીઈંગ] પ્રાણી. પરમેશ્વર.

Thus far આટલેજ દુર.

Shall be stayed, અટકશે.

Worm, (ઉવર્મ) કીડો.

Shall assume, (અૅસ્યુમ) ધારણ કરશે.

Shall think, ધારશે.

Crown, [ક્રાઉન] તાજ. obj, of *take away.*

Will wear, (ઉવેર) પેહેરીશ. a trans verb, subj, *I* and obj, *it.*

Humble, [અમ્બલ) નરમ.

Example, [એગ્ઝામ્પલ]દાખલો.

Disgrace, [ડિસ્ગ્રેસ] ફજેતી. accus by *from.*

——:o:——

LESSON XL.

Alexander Selkirk, (અૅલેકઝૅન્ડર સેલ્કર્ક) માણસનું નામ છે noun
Monarch, [મૅાનર્ક] રાજા. noun.
Survey, (સર્વે) જોઉં છું. a trans verb.
(To) dispute, (ડિસ્પ્યુટ) વાંધો ઉઠાવવો-લેવો. a trans verb.
Centre, (સેન્ટર) મધ્ય બીંદુ. noun.
Lord, (લૉર્ડ) ધણી, રાજા, માલેક. noun.
Foul, [ફાઉલ] પક્ષી. noun.
Brute, (બ્રૂટ) પશુ, પક્ષી. noun.
Solitude, (સૉલીટયુડ) એકાંતવાસ. noun.
Charms, [ચાર્મ્સ] મોહીણી. noun,
Sages, [સેજીસ] રૂષીઓ, મૂનીઓ, મહા પુરૂષો. noun
Alarms, [એલાર્મ્સ] બેચેની, દેહેશત. noun.
Reign, (રેન) રાજ્ય કરવું. intransitive verb.
Horrible, (હૉરીબલ) ભયંકર. adjective,
Humanity, (હ્યુમૅનિટી) મહેરબાની, દયા; કૃપા. noun.
Reach, [રીચ) હદ. noun.
(Must) finish, (ફિનિશ) કરવી પડવાની–પડશે. trans verb.
Journey, (જર્ની) મુસાફરી. noun.
Music, (મ્યુઝિક) રાગ, સ્વર. noun.
Start, (સ્ટાર્ટ) ચમકું છું. intransitive verb.
(With) indifference, [ઉવીથ ઇન્ડીફરન્સ) બેદરકાર પણે. બે-
તમાથી. noun.
Indifference, (ઇન્ડીફરન્સ) બેપરવાઇ. noun.
Unacquainted, (અનઅૅકવેન્ટેડ) અજાણ્યાં. an adjective.
Tameness, (ટેમનેસ) બેપરવાઈ. noun.
Shocking, (શૉકીંગ) કમકમાટ ભરેલું. adjective.
Divinely, (ડીવાઇન્લી) ઇશ્વર તરફથી. adverb.
Bestowed, [બેસ્ટોડ] બક્ષેલાં. past participle.
(Would) test, (ટેસ્ટ) સ્વાદ ચાખત-લેત. transitive verb.

(Might) assuage, [અસ્વેજ] નરમ પાડી શકું. transitive verb.

Wisdom of age, ઘરડાઓનું ડહાપણ.

[Might be] cheered, [ચીઅર્ડ] ખુશી થાઉ. trans verb.

Sallies, (સૅલીસ] (આનંદના) ઉભરા. noun.

Sport, [સ્પોર્ટ) રમત, રમકડું.noun.

Convey, (કન્વે) લઈ આવ, લાવવું. transitive verb.

Desolate, [ડેસોલેટ] ઉજ્જડ. adjective.

Cordial, (કૉર્ડિઅલ) દીલોજાન.adjective.

Endearing, [એન્ડીઅરીંગ) વહાલો પ્યાર, ઉપજાવે તેવો. adjective.

Report, (રીપૉર્ટ] સંદેશો, ખબર. noun.

(Shall) visit, (વિઝિટ] મૂલાકાત લઈશ. transitive verb.

Alas, [અફસોસ) interjection.

Recollection, (રિકલેકશન] યાદ દાસ્ત. noun.

At hand, (ઍટ હૅન્ડ] તરતજ આવતી, પાસેના.

Hurries, [હરીઝ] ઉતાવળે લઈ જાય છે. transitive verb.

Despair, (ડીસ્પેર) ના ઉમેદી, નિરાશ. noun.

Lair, (લેર] બિછાનું, આરામની જગ્ગા. noun.

Season, (સીઝન) વખત. noun.

Cavern, (કૅવર્ન) ગુફા. noun.

Repair, [રીપેર] જવું. intransitive verb.

Encouraging, (એન્કરેજીંગ) દિલાસો આપતી. adjective.

Affliction, (ઍફ્લિકશન] દુ:ખ. noun.

Grace, (ગ્રેસ] દીલાસો, સુખ. noun,

Reconciles. (રેકન્સાઇલ્સ) સંતોષ પમાડે છે. transitive verb.

Lot, (લૉટ) નસીબ. noun.

LESSON XLI.

Societies, [સોસાએટીઝ) મંડળીઓ. noun.

Hive, (હાઇવ) મધપૂડો. noun.
Drones, (ડ્રોન્સ) નર મધમાખ. noun.
Workers, (ઉવર્કર્સ) કામ કરનારા. noun.
History, (હીસ્ટરી) તવારીખ, ઇતિહાસ. noun.
Emerges, [ઇમિર્જીસ) બહાર નીકળે છે. intansitive verb.
Cell, (સેલ) કાંટલું. noun.
Curious, (ક્યુરીયસ] આશ્ચર્ય કારક. adjective.
Preparatory, [પ્રિપ્રૅરેટરી) તૈયારી કરવાની. adjectve.
(Is) hatched, (હૅચ્ડ) સેવાય છે. transitive verb.
Larva, (લાર્વા) લાર્વા. noun.
(To) spin, (સ્પિન) બનાવવું, કાંતવું. transitive verb.
Cocoon, (કકૂન) કોકડી, કોશેટા. noun.
Occupies, (ઑકયુપાઇઝ] કાઢે છે, રોકે છે. transitive verb.
Tired, (ટાયર્ડ] થાકી ગયેલી-[ગયાથી). past participle.
Assumes, (એશ્યુમ્સ) લે છે, ધારણ કરે છે. transitive verb.
Pupa, (પ્યુપા] પ્યુપા. noun,
Period, (પીરિયડ) વખત. noun.
Attain, (ઍટેન) આવે છે. પોહોંચે છે. tranitive verb.
Swarming, (સ્વૉર્મીંગ] ઝુંડ-જથ્થો બંધાઇને જવું. noun.
(Is) disposed, (ડિસ્પોઝડ] મરજી કરે છે. transitive verb.
Colony, (કૉલોની) સંસ્થાન, ટોળું. noun.
Conducts, [કન્ડકટસ) કારભાર કરે છે, સરદારી ચલાવે છે. transitive verb.
Movement, (મુવમેન્ટ) કૂચ.noun.
Takes place, [ટેકસ પ્લેસ) થાય છે.
Humming. (હમિંગ) ગણગણ થતો. noun.
Sunny, (સની) તડકા વાળો, પ્રકાશીત. adjective.
(Is) caused, (કૉઝડ) થાય છે. transitive verb.
Increased, (ઇન્ક્રીઝડ] વધેલી. adjective.
(Has) grown, (ગ્રોન] થયો હોય છે. intrasitive verb
(To) bear, [બેર) સહન કરવું, ખમવું.

At the head, આગેવાની, સરદારી હેઠે.
Atmosphere, (ઍટ્મૉસ્ફીઅર) વાતાવરણ. noun.
Presently, [પ્રેઝન્ટલી] તરતજ. adverb.
Settles, [સેટ્લ્સ] બેસે છે. intransitive verb.
Waits, (ઉવેટસ) ખોટી રહે છે. intransitive verb.
Group, (ગ્રૂપ] ટોળું. noun.
Thickens, (થિકન્સ) ભરાવ થતું જાય છે.
Loiterers, (લૉઇટરર્સ] રઝળતી [માખો.) noun
Hasten, (હેસન] ઉતાવળે જાયછે. intransitive verb.
Mass, (માસ) જથો, સમુદાય. noun.
Supporting, (સપૉર્ટિન્ગ] ટેકીને. present participle.
Owner, (ઓનર] માલીક, ધણી. noun.
Shakes off, (શેકસ ઑફ) ધંધોરી હાંકી કહાડેછે. transitive verb
(To) survey, (સર્વે) તપાસ કરવી, તપાસવું. transitive verb.
Take possession of, (ટેક પઝેશન ઑફ) તાબામાં લેવું, કબજે લેવે।
Domain, (ડુમેન) જગા, રાજ્ય, સંસ્થાન. noun.
Attention, (ઍટેન્શન) સંભાળ, ધ્યાન.noun.
Dead knots, (ડેડ નૉટસ] સુકાયેલા ગાંઠાઓ. noun.
Trunk, (ટ્રન્ક) થડ. noun.
Irritable, (ઈરીટેબલ) ખિજવાય, ચીડાય એવી. adjectivt.
(Have) experienced, (એકસપીરીઅન્સ્ડ) અનૂભવ મળેલું હશે.
To your cost, તમારા જાનના જોખમે.
(Have) ventured [વેન્ચર્ડ) હીમ્મત ધરી હશે. intransitive verb.
(To) disturb, [ડિસ્ટર્બ) છંછેડવું, છેડવું. transitive verb.
(Was annoyed, —નૉય્ડ] હેરાન થયો હતો. transitive verb.
Sallied forth, (સૅલીડ ફૉર્થ) બહાર ધશી આવ્યા. intransitive verb.
(In) myriads, (મિરયડસ) સંખ્યાબંધ, લાખો.'
Put to rout, નસાડી મૂકયા.

Missing, [મીસીંગ) ખોવાઈ ગયા. verb.
In consequence of, (ઈન કૉન્સિકવેન્સ ઑફ) લીધે.
To have put an end; અંત, છેડો આણેલો.
Harm, (હાર્મ) ઈજા, દુખ. noun.
Molested, [મોલેસ્ટેડ] છેડેલી. past participle.
Mentions, [મેન્શન્સ] કહે છે. transitive verb.
Maid-servant, [મેડ-સર્વેન્ટ] ચાકરડી, દાશી. noun.
Hiving, (હાઇવિંગ) મધપૂડામાં મૂકવું તે. noun.
Linen, [લિનન] સણનું. adjective.
[Had] alighted, (ઍલાઇટેડ) ઉતરી હતી. intransitive verb.
Probably, (પ્રૉબેબ્લિ) ઘણું કરીને. adverb.
Covered, [કવર્ડ] ઢાંકી નાખ્યું હતું. transitive verb.
Bosom, (બુઝમ) છાતી. noun.
[Was) removed, [રિમૂવ્ડ] ખસેડવામાં આવ્યું. transitive verb.
She was a curious sight, તેનો દેખાવ અજાયબ જેવો થયો હતો.
(Having) quieted, [ક્વાયટેડ] નરમ પાડી. transitive verb.
Succeeded, [સક્સીડેડ] ફતેહ પામ્યો. intransitive verb.
[To) cluster, (ક્લસ્ટર) ટોળે વળવું. intransitive verb.
Closely, [ક્લોઝ્લિ] પાસે પાસે. adverb.
Crowded, (ક્રાઉડેડ) ટોળાં ને ટોળાં ગયાં, intransitive verb.
Terrified, (ટેરિફાઇડ) ધાસ્તી પામેલી past participle.
Escape, (ઍસ્કેપ) છુટકો, બચાવ. noun.
(Would] endertake. [અન્ડર્ટેક] માથે લે. transitive verb.
Storing up, [સ્ટોરિંગ અપ) ભરી રાખવું. transitive verb.
Interesting, (ઇન્ટરેસ્ટિંગ) મનોરંજક, રમુજી. adjective.
Industrious, (ઇન્ડસ્ટ્રિઅસ) ઉદ્યોગી. djective.
Admiration, (ઍડ્મિરેશન) તાજુબી, અજાએબી. noun.
Fills with admiration, (ફીલ્સ ઉવિથ ઍડ્મિરેશન) અજાએબી પમાડેછે.'ચકિત કરી નાંખે છો.
(Has) implanted. (ઇમ્પ્લૅન્ટેડ), મુકેલી છે. transitive verb.
Instincts, [ઇન્સ્ટિંક્ટ્સ] પ્રેરણાબુધ્ધિ. noun.

Preservation, [પ્રિઝર્વેશન] રક્ષણ, બચાવ. noun.
Bee-bread, [બીબ્રેડ] પરાગ. noun.
Unfolds, [અન્ફોલ્ડઝ] લંબાવે છે, ઉકેલે છે. transitive verb.
Tongue, (ટંગ) જીભ. noun.
(Vas] rolled up, [રોલ્ડ અપ] વીંટઝેલી હોયછે. transitive verb.
Darts, (ડાર્ટસ) નાંખેછે, ફેંકેછે. transitive verb.
Petals, [પેટ્લ્સ] ફુલની પાંખડીઓ. noun.
Stamina, (સ્ટૅમિના) ફુલની અંદરના દોરા. noun.
Contracts, (કન્ટ્રૅક્ટ્સ) સંકોચે છે, ટુંકી કરેછે. transitive verb.
Directions, (ડિરેક્શન્સ) દીશાઓ, બાજુઓ. noun.
(Has) lapped up, [લૅપ્ડ અપ] ચાટી જાયછે. transitive verb.
(Was) lodged. [લૉજ્ડ] મુકેલું હોય છે. transitive verb.
Confine, [કન્ફાઇન] આધાર રાખવો, વળગી રહેવું. transitive verb.
Likewise, [લાઇક ઉવાઇઝ] વળી. conjunction.
Juices, [જ્યુસિસ] રસ. noun.
Nectar, [નેક્ટર] મધ, અમૃત. noun.
Feathered, [ફેધર્ડ] પીંછાં જેવાં નરમ. adjective.
Pilfers, (પિલ્ફર્સ) કહાડી લેછે. transitive verb.
Anthers, [ઍન્થર્સ] ફુલમાં નરની રજો. noun.
Pollen, (પોલન) ભુકો. noun.
(Is) discoloured, (ડિસ્કલર્ડ) બેરંગી થઈ જાયછે. transitive verb.
Wipes off, [ઉવાઇપ્સ આફ) લુંછી નાંખે છે. transitive verb.
Brushes, (બ્રશિઝ) પીંછીઓ. noun.
Particle, (પાર્ટિકલ) રજ. noun.
Kneads, (નીડસ) ગુંદેછે. transitive verb.
Laiden, (લેડન) લીધેલી. past participle.
Disgorges, (ડિસ્ગૉર્જિસ) ઓકી કાઢેછે. transitive verb.
Honey comb, (હનિકોમ) મધપૂડો. noun.

Destined, (ડેસ્ટિન્ડ) મુકરર કરી મુકેલો. past participle.
Packing, [પૅકિંગ] દાબી દાબીને. present participle.
Combs, (કોમ્સ) મધપુડા. noun.
Arranged, [ઍરેન્જડ] ગોઠવેલા. past participle.
Convenient, (કન્વીન્યંટ) સગવડ ભરેલું. adjective.
Is) secreted, (સિક્રીટેડ) જુદું પડેછે, નિકળે છે. transitive verb.

LESSON XLII.

Glorious, (ગ્લોરિઅસ) પ્રતાપી, તેજસ્વી. adjective.
Sultry, (સલ્ટ્રિ) ગરમ. adjective
Oppressive, (આપ્રૅસિવ) ત્રાસદાયક, સખ્ત. adjective.
Closing, (ક્લોઝિંગ) બંધ કરીને, બીડી દઈને. past participle.
Coloured, (કલર્ડ) રંગબેરંગી. adjective.
Fold up, [ફોલ્ડ) બીડાઈ જાયછે.
Stalk, (સ્ટૉક) ડાંખળી. noun.
Return, (રિટર્ન) પાછું આવવું. noun.
Grove, (ગ્રોવ) કૂંજ, ઘટા. noun.
(Have) ceased, (સીઝ્ડ) બંધ કરયું છે. transitive verb.
Warblings, (વૉર્બ્લિંગ્સ) ગાયન ગાવું. noun.
Chickens, [ચિકન્સ] મરઘીના બચ્ચા. noun.
Farm-yard, (ફાર્મ યાર્ડ.) ખેડુતનો વાડો. noun.
(Are) gathered, [ગૅધર્ડ] ટોળે મળ્યા છે. verb.
At rest, (ઍટ રૈસ્ટ) આરામ લેછે, ઉંઘે છે.
Murmur, (મર્મર) ગણગણાટ. noun.
Honeyed, (હનીડ) મધવાળું. adjective.
Wood bines, (ઉવુડ્બાઈન્સ) એક જાતનું લાકડું. noun.
(Have) finished, [ફિનિશ્ડ] પૂરૂં કર્યું છે. intransitive verb.
Lie close, (લાઈ ક્લોઝ) લપાઈ બેસેછે.

Waxen, (વૅક્સન) મીણવાળા. adjective.
Fleeces, (ફ્લીસીઝ) ઉન. noun,
Bleating, [બ્લીટિંગ] બેં બેં કરવું. noun.
No longer, (નો લૉન્ગર) વધારે નહીં.
Resounds, (રિઝાઉન્ડ્ઝ) પાછો અવાજ થાય છે. intransitive verb.
Multitude, (મલ્ટિટ્યુડ) લોક. noun.
Children at play, રમતાં છોકરાં.
Trampling, (ટ્રૅમ્પ્લિન્ગ) ચમ્પકારા. દબાણ. noun.
Hurrying, (હરીંગ) ઉતાવળે ચાલતાં. past participle.
To and fro, [ટુ ઍન્ડ ફ્રો) અહિં તહિં, આમ તેમ.
Smith's (સ્મિથ્સ) ધાતુ ઘડનારનો noun.
Anvil, (અન્વિલ) એરણ. noun.
Harsh, (હાર્શ) ખડબચડું, કઠોર. adjective.
Saw, (સૉ) કરવત. noun.
Quiet, (ક્વાયટ) સ્વસ્થ. આરામનું. adjective.
Infant, (ઇન્ફન્ટ) બાળક, બચ્ચું. adjective.
Security, (સિક્યુરીટિ) બીન ધાસ્તી, નિર્ભયતા. noun.
(Is) spread, (સ્પ્રેડ) ફેલાયુ છે, પથરાયુ છે. transitive verb.
Sunk in sleep, (સન્ક ઇન સ્લિપ) નીદ્રાવશ થયા છે.
Approaches, (ઍપ્રોચિસ) પાસે આવે છે. transitive verb.
Sunshine, (સનશાઇન) સુર્ય પ્રકાશ, તડકો. noun.
Twinkling, (ટિવંક્લિંગ) ચળકતો. present participle.
Watches, (વૉચિઝ) ચોકી કરે છે. તપાસ રાખે છે. verb.
Continually, (કન્ટિન્યુઅલિ) હમેશ, નિરંતર. adverb.
(Is) stretched out (સ્ટ્રેચ્ડ આઉટ)લંબાવેલો છે.
(To) refresh, (રિફ્રેસ) તાજાં કરવા. transitive verb.
Weary, (વીરિ) થાકી ગએલા. થાકેલા. adjective.
Stills, (સ્ટિલ્સ) ચુપ-શાંત રાખેછે.
(May be) disturbed, (ડિસ્ટર્બ્ડ) ખલેલ-હરકત થાય. transitive verb.

Draws, (ડ્રૉઝ) ખેંચેછે, નાંખેછે. transitive verb.
Curtains, (કર્ટેન્સ) ચક, પડદા. noun.
Shuts out, (શટ્સ આઉટ) પેસવા દેતી નથી, અટકાવે છે.
Hushed, (હશ્ડ) મૂંગી. adjective.
Strike, (સ્ટ્રાઇક] લાગે છે. transitive verb.
Eyelids, (આઇલીડ્ઝ] આંખનાં પોપચાં, noun.
Smell, (સ્મેલ) વાસ આવે છે. intransitive verb.
Warble, (ઉવૉર્બલ્) ગાયછે. transitive verb.
Praise, [પ્રેઝ] વખાણ. noun.

LESSON XLIII.

Radiant, (રેડિઅન્ટ) ચળકતો. adjective.
(Shall) seek, (સીક્) શોધ કરીશું, ખોળીશું. intransitive verb.
(Shall) weep, (ઉવીપ) રડીશું, રૂદન કરીશું. transitive verb.
Orange, [ઑરેન્જ] નારંગીનું ઝાડ. noun.
Blows, (બ્લોઝ) ખીલેછે. intransitive verb.
Fire-flies, (ફાયર્-ફ્લાઇઝ) આગીઆ. noun.
Myrtle, (મર્ટલ) મેદી. noun.
Feathery, (ફેધરિ) પીંછાં જેવાં પાત્રાવાળાં. adjective.
Date, (ડેટ) ખજુર. noun.
Sunny, (સનિ) તડકાવાળાં. adjective.
Glittering [ગ્લિટરિંગ] ચળકતાં. adjective.
Fragrant, (ફ્રેગ્રન્ટ) ખુસબોદાર adjective.
Perfume, (પર્ફ્યુમ) ખુશબોદાર કરે છે. transitive verb
Breeze, [બ્રીઝ) પવનની લેહેર. noun.
Strange, (સ્ટ્રેન્જ) વિચિત્ર. adjective.
Starry, (સ્ટારી) તારા જેવી ચળકતી. adjective.
Bear, [બેર] ધારણ કરેછે. transitive verb.
Hues, (હ્યુઝ) રંગ. noun.

Glorious, (ગ્લોરિઅસ) વખાણવાલાયક, મહિમાવાળી. adjective.
Wander, (ઉવૉન્ડર.) વેહેછે. transitiv verb.
Burning, (બર્નિન્ગ) ભભકતા. adjective.
Rays, (રેઝ) કિરણો. noun.
Ruby, [રૂબી] માણેક. adjective.
Diamond, [ડાયમન્ડ] હીરો. noun.
Lights up, [લાઇટ્સ અપ] પ્રકાશીત કરેછે. transitive verb.
Secret, (સીક્રિટ) ગુપ્ત, અંધારી. adjective.
Pearl, (પર્લ) મોતી. noun.
Gleams, (ગ્લીમ્સ) ચળકી રહેછે. transitive verb.
Coral, (કૉરલ) પરવાળાના. adjective.
Strand, (સ્ટ્રૅન્ડ) કિનારો. noun.
Dreams, (ડ્રિમ્સ) સ્વપ્નાં. noun.
(Can) picture, (પિક્ચર) વિચાર આવી શકે. transitive verb.
Breathe, [બ્રીધ] ફુંક મારવી. transitive verb.
Fadeless, (ફેડલેસ) અમર, નહીં કરમાય એવું. adjective.
Bloom, (બ્લૂમ) જોબન, બાહાર, જુવાની. noun.
Tomb, (ટુમ) કબર. noun.

LESSON XLIV.

Changes, (ચેન્જિસ) ફેરફાર. noun.
Allegory, (ઍલિગરિ) અન્યોક્તિ, રૂપક. noun.
Wonderfully, (ઉવન્ડરફુલિ) અજાયબ જેવી રીતે. adverb.
Populous, (પૉપ્યુલસ) ભરવસ્તીથી વસેલું, વસ્તીવાળું. adjective.
(Had been) founded, (ફાઉન્ડેડ) સ્થપાયું હતું. transitive verb.
Mighty, (માઇટિ) માતબર, મોટું. adjective.
Subject, (સબ્જેક્ટ) વિષય, બાબદ. noun.
Slightest, (સ્લાઇટેસ્ટ) જરાપણ adjective.

Vestige, (વૅસ્ટિજ) નીશાની, noun
Demanded, (ડિમાન્ડેડ) પુછયું. verb
Former (ફૉર્મેર) આગલી, જુની, પેહેલાંની adjective
Site (સાઇટ) સ્થળ, જગા. noun.
(Had been) destroyed, (ડિસ્ટ્રૉય્ડ) નાશ થયો હતો. transitive. verb.
In sooth, (ઈન સુથ) ખચિત્ત ખરેખર.
Strange, (સ્ટ્રેન્જ) નવાઇ જેવો, તરેહવાર. adjective.
Behold, (બિહોલ્ડ) જોવું. transitive verb.
Of old, (ઑફ ઓલ્ડ) પેહેલાં. adverb.
Splendid, (સ્પ્લૅન્ડિડ) રળીયામણું, શોભાયમાન. adjective.
Party (પાર્ટિ) ટોળી. noun.
Fishermen (ફિશરમૅન), માછીઓ, noun.
Inquired of, (ઇન્કવાયર્ડ ઑફ) પુછયું. transitive verb.
(Had been) covered, (કવર્ડ) ઢંકાઇ ગયું હતું. transitive verd.
(Had) disappeared, (ડિસઍપીયર્ડ) અલોપ થયો હતો. intransitive verb.
(Had) taken place, (ટેકનપ્લેસ) બન્યું હતું. intransitive verb.
Lapse, (લેપ્સ) મુદત. noun.
Flourishing, (ફ્લરિશિંગ) મોટું, આબાદ. adjective.
Rich. (રિચ) ભરપુર. adjective.
Fain, (ફેન) ખુશીથી. adjective.
(Would have) informed. (ઇન્ફૉર્મ્ડ) જણાવત, જણાવતે. transitive, verb.
Concerning, (કન્સર્નિંગ) વિષે, સબંધી. present participle,
Origin, (ઑરિજિન) મૂળ. noun,
Rise, (રાઇઝ). મુળ. noun.
Remote, (રિમોટ) પુરાતન, ઘણા adjective
Antiquity, (ઍન્ટિક્વિટિ) અસલી વખત, પુરાતન કાળ. noun.

LESSON XLV.

(To) recommend, (રેકમેન્ડ) ભલામણ કરવી. transitive verb.
Hornpipe, (હૉર્નપાઇપ) એક જાતનો નાચ. noun.
Gay-rigged, [ગેરિગ્ડ] સારી રીતે સામાનથી પુરૂં પાડેલું. adjective.
Pleasant, (પ્લેઝન્ટ) ખુશકારક. adjective.
(To) gaze on, (ગેઝ ઑન) જોવાને. verb.
Vessel, [વેસલ] વહાણુ. noun.
Ballast, [બૅલસ્ટ] ભાર, નેહાવ, નીરમ. noun.
Means, [મીન્સ] હથીયાર, સાધન. noun.
Destruction, [ડિસ્ટ્રક્શન] નુકશાન, નાશ. noun.
[May] attract, (ઍટ્રૅક્ટ) ખેંચે. transitive verb.
Attention, (ઍટેન્શન) ધ્યાન. noun.
Principle, (પ્રિન્સિપલ) વર્તનનીતિ, ધોરણ. noun.
(To) direct, (ડિરેક્ટ) દોરાવવું, કામે લગાડવું. transitive verb.
Talents, (ટૅલન્ટ્સ) બુધ્ધિ. noun.
[May] lead, [લીડ્] દોરવી લઈ જાય. transitive verb.
Of necessity, [ઑફ્ નૅસેસિટિ] જરૂર કરીને.
Promising, [પ્રૉમિસિંગ] સારો નીવડે એવો. adjective.
Honestly, (ઑનેસ્ટ્લિ) પ્રમાણિકપણે. adverb.
Behave, (બિહેવ) વર્તવું, ચાલવું. transitive verb.
Understanding, (અન્ડરસ્ટૅન્ડિંગ) સમજ. noun.
Teachable, [ટીચેબલ] શીખી શકે એવો. adjective.
Patient, (પેશન્ટ) સહનશીલ, ધીરજવાળો. adjective.
Industrious, [ઇન્ડસ્ટ્રિઅસ) ઉદ્યોગી. adjective.
Persevering, [પર્સિવીઅરિંગ] ખંતીલો. adjective.
[Will] match, (મૅચ) બરોબરીઓ કરીશ. transitive verb.
In the long run, આખરે, પરિણામે, છેવટે.
Deficient, [ડિફિસ્યન્ટ) અપુર્ણ, અધુરો. adjective.
Qualities, (ક્વૉલિટીઝ) ગુણ. noun.

Mind, (માઇન્ડ) ધ્યાનમાં રાખવું. transitive verb.
Undervalue, (અન્ડરવૅલ્યુ) હલકું ગણવું. transitive verb.
Unprofitable, (અનૂપ્રૉફિટેબલ) ફાયદા વગરની. adjective.
Station, (સ્ટેશન) પદ્વી; હાલત, noun.
Ability, (ઍબિલિટિ) કૂશળતા, શક્તિ. noun.
Hand in hand, સાથે સાથે.

LESSON XLVI.

Labour, (લેબર) શ્રમ; મેહેનત. noun.
Merry, (મેરિ) આનંદી. adjective.
Comrades, [કૉમ્રેડસ] સોબતી; સાથી. noun.
(Is) done, (ડન) પુરૂં થયું. transitive verb.
Desponding, [ડિસ્પૉન્ડિંગ] નિરાશી, નાઉમેદી. past noun.
Repining, (રિપાઇનિંગ) ગણગણાટ. past noun.
Leisure, (લીઝર-લૅઝર) નવરાસ, ફુરસદ. noun.
Toil, [ટૉઇલ] શ્રમ, મેહેનત. noun.
(Must be) bought, (બૉટ) ખરીદાવી જોઇએ. transitive verb.
(Was) accomplished, (ઍકૉમ્પ્લિશ્ડ) સંપાદન થયું. transitive verb.
Hand and thought, તન અને મન.
All-holy, (આલહોલિ) તદન પવીત્ર. adjective.
Framed, (ફ્રેમ્ડ) કીધાં, બનાવ્યાં. transitive verb.
Foundation, [ફાઉન્ડેશન] પાયો. noun.
(Was) won, (વન) ઉત્પન્ન થઈ. transitive verb.

LESSON XLVII.

Lion, (લાયન) સિંહ noun..
Echo, [એંકો] પડઘો, પ્રતિશબ્દ. noun.
Repeated, (રિપીટેંડ) પાછા બોલાયલા. past participle.
Nevertheless, [નેવધિલેસ] છતાં. adverb.
Certain, (સર્ટન) ખાતરીવાળો, ચોકસ. adjective
Strikes, (સ્ટ્રાઇક્સ) અથડાયછે. transitive verb.
Surface, (સર્ફેસ) સપાટી. noun.
[To] mock, (મૉક) મજાક કરવી. transitive verb.
Fable, (ફેબલ્) વાત. noun.
[Is] supposd, [સપોઝ્ડ્] ધારવામાં આવ્યો છે. transitive verb.
(To) mistake, (મિસ્ટેક) ખોટું ધારવું, ભૂલ કરવી. transitive verb.
Creature, (ક્રીચર) પ્રાણી. noun.
Bravest, (બ્રેવેસ્ટ) સૌથી બહાદુર. adjective.
Title, (ટાઇટ્લ) પદ્દિ, ખીતાબ, હક. noun.
Undisputed, [અનુડિસ્પ્યુટેડ] વાંધો ન લેવાય એવો. past participle.
Wide, [ઉવાઇડ] ઓહોળું, વિશાળ. adjective.
Domains, (ડુમેન્સ) રાજ્ય. adjective.
Prowled, [પ્રાઉલ્ડ] ભમતો હતો.
Pursuit, (પર્સૂટ) પાછળ લાગવું તે. noun.
Booty, [બુટિ] શિકાર; લુટ. noun.
Growled, [ગ્રાઉલ્ડ] પોકાર કરતો હતો. transitive verb.
Cave, [કેવ] ગુફા. noun.
Tones, (ટોન્સ) અવાજ. noun.
Grave, (ગ્રેવ) ગંભીર. adjective.
His majesty, (હિઝ મૅજેસ્ટિ) સિંહરાજ.
Surprised, (સર્પ્રાઇઝ્ડ) આશ્ચર્ય પામ્યો. past participle.
Reflection, (રિફ્લેક્શન) વિચાર. noun.

As stern, (ઍઝ સ્ટર્ન) તેવાજ મિજાસથી.
Tremble, [ટ્રેમ્બ્લ] ધ્રુજવું. intransitive verb.
Laconic, (લૅકોનિક) ટુંકામા બોલનાર. adjective.
Elf, [ઍલ્ફ] સેતાન. પિશાચ. noun.
Durst, (ડર્સ્ટ) હિમ્મત ધરેછે. intransitive verb.
Vile, [ઉવાઇલ] નીચ. adjective.
Pretender, (પ્રિટેન્ડર) ખોટો દાવો કરનાર. noun.
Jealous, (જૅલસ) અદેખો, બીહીક રાખીને. adjective.
Reign, (રેન) રાજ્ય. noun,
Rage, (રેજ) ગુસ્સો. noun.
Incensed, (ઇન્સેન્સ્ડ) ખીજવાઈ ગયેલો. past participle.
Chafed, (ચેફ્ડ) રાતો પીળો થયો, transitive verb.
Foamed, [ફોમ્ડ] રાતો પીળો થયો. intransitive verb.
Spacious, [સ્પેશ્યસ] મોટું; બોહોળું, વિશાળ. adjective.
Roamed, (રોમ્ડ) ભટકયો. intransitive verb.
Rival, (રાઇવલ) સામાવાળીઓ, હરીફ. noun.
Throne, (થ્રોન) ગાદી; તખ્ત. noun.
Dispute, [ડિસ્પ્યુટ] હક કરવો-દાવો કરવો. transitive verb.
Listened, (લિસ્ન્ડ) સાંભળતું હતું. intransitive verb.
While, [ઉવ્હાઇલ] વખત.
Addressed, [ઍડ્રેસ્ડ] કહ્યું. transitive verb.
Liege, (લીજ) મહારાજ, સાહેબ. noun.
Humbly, (અમ્બ્લિ) નમ્રતાથી. adverb.
Make bold. (મેક બોલ્ડ) હિમ્મત કરૂંછું.
Phantom, (ફૅન્ટમ) અભાસ, ભાસ, કંખના. noun.
Alarms, (ઍલાર્મ્સ) ધાસ્તીમાં નાંખે છે. transitive verb.
Royal, [રૉયલ] બાદશાહી. adjective.
Imaginary, (ઇમૅજનાર) કાલ્પત. adjective.
Scare (સ્કેર) બીવડાવે છે. transitive verb.
Timorous (ટિમરસ) બીકણ, adjective.
Real (રિઅલ) ખરેખરી, adjective

પાઠ ૧ લો.

વખત (વિશે.)

સુર્યની ગતી દિવસનો વખત બતાવે છે. જ્યારે સૂર્ય ઉગે છે, ત્યારે આપણે તેને સવાર કહીએ છીએ; જ્યારે તે આપણા માથા ઉપર ઘણીજ ઉંચાઇએ (છેક ઉંચે) આવે છે, ત્યારે આપણે તેને બપોર અથવા મધ્યાન કહીએ છીએ, જ્યારે તે આથમે છે, ત્યારે આપણે તેને સાંજ કહીએ છીએ. અને જ્યારે જે ઝળઝળુ સૂર્ય અસ્ત પછી રહે છે, તે જતું રહ્યું હોયછે ત્યારે આપણે તેને રાત કહીએ છીએ: આ વખતના કુદ્રતી ભાગોછે.

અમે ઇગ્રેજ લોકો દિવસના કલાકમાં ભાગ કરીએ છીએ. દરેક દિવસના ચોવિસ કલાક હોય છે. દિવસનો પહેલો બારમો કલાક મધ્યાન અથવા બપોર કહેવાય છે. અને બીજો બારમો કલાક અથવા રાતે બાર વાગે તે મધ્યરાત્રી કહેવાય છે.•

અમે દરેક કલાકના મીનીટમાં ભાગ કરીએ છીએ. અને દરેક મીનીટના સેકંડમાં કરીએ છીએ. એક સેકંડ સારા તંદુરસ્તીવાળા માણસની નાડીના એક ધબકારા બરોબર છે. જો તમો સાઠ ઘણી ઉતાવળથી નહી ગણો તો, તમને એવું માલમ પડશે કે એક મીનીટ પુરી થઈ છે.

એમ છતાં ખુલ્લુ છે કે સુધરેલી મંડળીઓમાં માણસો આના જેવી વખત માપવાની અચોકસ અને અવધડ ભરેલી રીતથી સંતોષ પામશે નહી.

પહેલાં લોકો તેઓનો વખત માપવાને રેતીના ઘડીઆળ વાપરતા હતા.

રેતીના ઘડીઆળના સાંકડી ગરદનથી જોડાયેલા બેપાલા ભાગ કરેલા હોય છે. ઉપલા ભાગમાં એક કલાકની દરમ્યાનમાં નીચલી શીશીમાં ગળી રહેવાને પુરતી રેતી ભરેલી હોય છે. જ્યારે રેતીનો છેલો દાણો પડી રહે છે, ત્યારે તમે તે કલાકના ઘડીઆળને ફેરવો છો; અને રેતી તરતજ પહેલાંની માફક તે ગરદન માંહેથી પડવાને શરૂ કરે છે. ગ્રીક અને રોમન લોકો પાણીના ઘડીઆળવડે એક સરખી રીતે વખત માપતા. અને તળીએ એક નાનું કાણું પાડેલુ પાણીથી ભરેલું એક વાસણ હતું, તે પાણી માંહેથી ગળી પડતું. અને તે વાસણને અમુક વખતની અંદર ખાલી કરી મુકતું.

આ રીતે માણસો કલાક અથવા વખતની બીજી કોઇ લંબાઈ માપી

શકતા. પણ જે પળે તે ખાલી થતું તે વખતે જો તેઓ રેતીનું ઘડીઆળ ઉથલાવવાને અથવા પાણીનું ઘડીઆળ ફરીને ભરવાને તપાસ નહી રાખતા તો તેઓ પોતાની ગણત્રી ખોતા.

બીજી રીત જે તડકો મધ્યાન તરફ ધીમે ધીમે ટુંકો થતો અને સૂર્ય અસ્ત તરફ વધતો દિવસની દરમ્યાનમાં પશ્ચિમથી પુર્વ ફરે છે તે તડકામાં મુકેલા પદાર્થથી પડેલા છાયાને જોઇને કહેવાની હતી.

છાયા યંત્ર નામનું યંત્ર આ કામને માટે પહેલાં સાધારણ ઉપયોગમાં આવતું. તે આગળ નીકળી આવેલી સળી અથવા કાંટાથી જડેલું એક મેજ છે, જે સળી અથવા કાંટાનો છાયો જેમ જેમ તે આસપાસ ફરે છે તેમ તેમ તે દિવસનો વધારો બતાવે છે. કલાકની નીશાનીઓ કરેલા મેજ ઉપર લીટીઓ દોરેલી હોય છે, અને જેમ તે કાંટાનો છાયો એક પછી એક લીટી પર પડે છે, તેમ કેટલાક કલાક થયા છે, તે જોવું સહેલું છે. પણ તે છાયા યંત્ર જે દેશોમાં સુર્ય ઘણું કરીને વાદળાં રહીત હોય છે, તે દેશોને ફકત લાયક કરેલું છે. ઇંગ્લાંડ દેશમાં કે જ્યાં સુર્ય વાદળાંવાળા આકાશને લીધે ઘણા દીવસ સુધી વારંવાર દેખાતો નથી ત્યાં તે ઘણા ઉપયોગનું થઈ ન પડત.

મોટાં તથા નાનાં ઘડીઆળો ઘણીજ વધારે ઉપયોગી શોધ છે. કારણકે તેઓ હમેશાં જોઈ શકાય છે. અને તેઓ કલાક પુરો થયો એટલું બતાવે છે, એટલુંજ નહી પણ કયો કલાક અને કેટલી મીનીટ થઈ છે તે (બતાવે છે.) પણ જો આપણે જે કલાક તથા મીનીટ તેઓ બતાવે છે, તે આપણે ગુમાવીએ તો સઘળાં નાનાં તથા મોટાં ઘડીઆળો આ દુનીઆમાં કંઈ કામનાં નથી. જ્યારે ઉદ્યોગી થવાની ફરજ છે, ત્યારે જો આપણે આળસુ થઈએ તો આપણે આપણા કલાક તથા મીનીટ ગુમાવીએ છીએ.

વખતને પાંખોવાળા તથા તાળ પડેલા પણ કપાળ ઉપર વાળના એક ગુચ્છા વાળા ઘરડા માણસનું રૂપ આપેલું છે. તેના હાથમાં દાતરડુ તથા રેતીનું ઘડીઆળ હોય છે. એનો અર્થ એવો થાય છે, કે જે વખત માણસો દુનીઆમાં હયાત હતા, તે પહેલાં ઘણા જુના વખતનો હયાત હતો, તે વખત જલદીથી ઉડી જાય છે. અને તેને પકડી રાખવો મુશ્કેલ છે. ડાહ્યા માણસો અને તેઓ એકલાજ તેને આગળના ગુચ્છાથી પકડે છે; એટલે વખતને નકામો જવા દેતા નથી. તેના દાતરડાવડે વખત સઘળી નાશવંત વસ્તુ અને ગમે તેવી કીર્તીવાળી અથવા જબરી હોય તો પણ કાપેછે.

પાઠ ૨ જો.

નાની કુમારીકા! ખુશકારક તડકો લેઈને મધમાખીને માટે મધ લેઈને, ઝાડને માટે મોહોર લેઈને, ફુલ લઇને, પાંદડાં લેઈને હું આવું છું.

જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધીનો વખત ટુંકો છે. (મને આવવાને વખત થોડો છે.)

હું આવુ છું, હું આવુ છું. સાંભળ! નાની મધમાંખ ગણુ ગણુ કરે છે. જો! ચંડોળ પક્ષી ચળકતા અને તડકાવાળા આકાશમાં ઉચે ઉડે છે, અને મચ્છરો ઉડવા માંડે છે. નાની કુમારીકા, હમણાં વસંતરૂતુ છે.

જુઓ! પીળા કેટકીન નામનાં ફુલો બધા પાતળાં વીલો નામનાં ઝાડને ઢાંકી નાખે છે. અને એવાં લીલાં લીલવાળા કીનારાપર તારા જેવા ચળકતા પ્રીમરોઝ નામના ફુલો જોવામાં આવે છે. દરેક નાનો ઝરો ચળકતો છે. સઘળાં વાડીનાં ઝાડો ધોળાં છે.

સાંભળ! નાનાં ઘેટાનાં બચ્ચાં બેં બેં કરે છે. અને એલ્મ્સના ઝાડોમાં કાકા કરતું કાગડાનું અવાજ કરતું ટોળું મળે છે. અને સઘળાં પક્ષી મોટેથી ગાય છે. અને પેલું ધોળું પતંગીઉં તડકામાં સડસડાટ કરતું જાયછે. પૃથ્વી અને આકાશ તરફ તારી નજર ફેરવ! તારી મોજ મજા તથા ખોરાકને માટે પરમેશ્વરે તારા માટે વસંત રૂતુ આપી છે, પક્ષીઓને તેઓના મધુર ગાયનો શીખવ્યાં છે, પૃથ્વીને કપડાં પહેરાવ્યાં છે, અને આકાશને વાદળાં રહીત કરેલાં છે. આભારમાં તારો આત્મા નાંખ. (તું તેનો આભાર માન.

પાઠ ૩ જો.

દુનિઆનું વર્ણન.

મહાસાગર પૃથ્વીની સપાટીના ત્રણ ચતુર્થાંસ ભાગને ઢાંકી નાંખે છે એવું માનવામાં આવ્યું છે. પણ ઉત્તર અને દક્ષિણ ધ્રુવની આસપાસ નહી સોધાએલા કેટલા મોટા દેશો છે, જે દેશો અતીશય ટાઢને લીધે કદાચ આપણને હમેશાં અજાણ્યા રહેશે.

સુકી જમીનના આટલાંટીક તથા પાસિફીક મહાસાગરને લીધે બે મુખ્ય ભાગ અથવા ખંડ પડેલા છે, જેમાં એક બીજા કરતાં ઘણોજ મોટા છે, મોટા ખંડમાં યુરોપ, આફ્રીકા અને એશીઆનો સમાવેશ થાયછે.

નાનો ખંડ અમેરિકા છે. આસ્ટ્રેલિઆનો મોટો ટાપુ પણ ખંડ ગણી શકાય. કોલંબસે અમેરિકાની શોધ કરી ત્યાર પછી અમેરિકા " નવી દુનીઆ" કહેવાય છે, અને મોટો ખંડ "જુની દુનીઆ" કહેવાય છે.

એશિઆ મોટાખંડના ભાગોમાં સૌથી મોટો છે. તે સુધારાની તથા સરકારની બેઠક હતી. અને યુરોપ અત્યાર સુધી જંગલી લોકોથી વસેલું હતું. વળી આપણને માનવાનું કારણ છે કે યુરોપની મોટી પ્રજાઓના બાપ દાદાઓ (ગ્રીક લોકો, રોમન લોકો, જર્મન લોકો, સ્લેવોનીઅન લોકો,) તેમજ ઇરાની, અરબી, અને હીંદુ લોકોના પુર્વજો એશીઆમાં રહેતા હતા. તેટલા માટે તેનું પહેલું વર્ણન કરવામાં આવશે.

એશિઆ બરફવાળા ઉત્તર મહાસાગરથી ભુમધ્ય રેષાના ગરમ દેશો સુધી ફેલાય છે, તે પહાડી દેશની જે મોટી પટી પશ્ચિમમાં એન્ટોલિઆ અથવા એશિઆ માઈનોરથી ઈશાન કોણમાં બેહરીંગની સામુદ્રધુની સુધી ફેલાય છે, તેનાથી બોળંગાયેલો છે. આ પહાડી મુલકોની ઉત્તરે "સ્ટેપ્સ" નામના મોટા મેદાનો છે, જેના ઉપર જંગલી તાર્તરો જો કે રૂશીઆનો સેનશાહ તેઓનો રાજા છે, એવો હક કરે છે, તોપણ કોઈ પણ મુકરર રાજ્ય સિવાય ઢોર અને ઘોડાનાં ટોળાં લેઈને ભટકે છે. આ ઉજડ અને અપ્રસિદ્ધ મુલકની નૈરૂત્ય દિશાએ કેસ્પીઅન અને એરેલીઅન નામના દેશની અંદર આવેલા સમુદ્રો છે, જે ઉપર રશિયન લોકોના લડાઈનાં વાહાણો અને આગબોટો રહે છે. કેસ્પિઅન સમુદ્રના પૂર્વે બોખારામાં તાર્તરખાનનું રાજ્ય ચાલે છે, રશિઆ અને પૃશિઆ ઈન્ડીઆ સાથે પુસ્કળ વેપાર ચલાવે છે.

કાળા અને કેસ્પિઅનસમુદ્રોની વચ્ચે કોકેસસ પર્વતની ઉંચી હાર જંગલી જોરજીન અને સરકેશીઅન જાતોથી વસેલી છે, અને તે જાતો ઘણા વખત સુધી બહાદુરાઈથી રૂશીઆના બાદશાહ સામે થઈ હતી, અને હાલ ઘણું કરીને જીતાયેલી છે. તેજ મુલકમાં આરમેનીઅન લોકો એક ક્રીશ્ચીઅન પ્રજા છે, તે રહે છે. અને તેના વેપારીઓ એશિઆ ને યુરોપના સઘળા ભાગમાં ધમધોકાર વેપાર કરેછે. નૈરૂત્ય દિશામાં એન્ટોલીઆ અને સીરીઆ એશીઆના પહાડી મુલકના ભાગ છે. તેઓ એક વાર વસ્તીવાળાં તથા પૈસાદાર હતાં. તેઓની જમીન ફળદ્રુપ હતી. ને વેપાર બોહોળો હતો. પણ ખરાબ તુર્કી રાજ્યના અમલ નીચે તેઓ ગરીબ અને ઉજડ થઈ ગયાં છે. લોકો ઘણું કરીને ક્રિશ્ચિઅન, મેહોમેડન, અથવા જ્યુ લોકો છે. પેલેસ્ટાઈન કે જેમાં જેસસ ક્રાઈસ્ટ રહેતો અને પોતાના શિષ્યને શિખવતો, તેને ક્રિશ્ચિઅન લો-

કો "તીર્થની જગ્યા" (હોલી લેન્ડ) કહે છે. જેરૂસલમ દુનિઆના ઘણાજ જુના શેહેરોમાનું એક છે.

પાઠ ૪ થો.

એશિઆ (ચાલુ.)

એશિઆના પહાડી મુલકોમાં પશ્ચિમમાં ઈરાનનો ઉંચો સપાટ દેશને પૂર્વે તિબેટનો ઉંચો સપાટ દેશ એવા બે મોટા મેદાન છે. તેઓના પર્વતોના હિંદુકુશ, હિમાલયને બીજા થોડી જણાયેલી હારોના સંગમથી બનેલા સમુદાયને લીધે એક બીજાથી ભાગ પડેલા છે.

ઈરાનનો ઉંચ પ્રદેશ જે સુકો અને ઘણો ખરો ઉજડ મુલક છે, તે એૅન્ટોલીઆથી ઈન્ડસ સુધી ફેલાય છે. તે ઈરાની લોકોથી જે એકવાર ઘણી સતાવાળી પ્રજા હતી, ને હમણાં પડી ભાગી છે, અને કેટલી ક્રુર પહાડી જાતોથી વસાયેલો છે, જેમાંના અફગાન તથા બલુચી લોકો મુખ્યછે. ઈરાનના અખાતના કિનારા ઉપર યુફ્રતીસના મુખ આગળના નીચ પ્રદેશ પણ ઈરાનના તાબે છે. ઈરાની વેપારીઓ ઈન્ડીઆમાં ઘોડા, સેત્રંજીઓ, રેશમી કપડાં, સાલો મોકલે છે. તેઓ ધર્મે મુસલમાન છે.

તિબેટ ઉંચો, ઉજડ ઉંચાણમાં આવેલો પ્રદેશ છે, જેની ફક્ત દોલત સાલ બનાવવાના ઉનવાળા ઘેટામા રહેલી છે. તેના મોટા હિમાલય પર્વતને લીધે ઈન્ડીઆથી ભાગ પડેલા છે. અને તેમાં સિંધુ અને બ્રહ્મપુત્રા નદીઓનાં મૂળ છે. તેના લોકો બુદ્ધ ધર્મના છે, જેઓના રાજા અને મહાન પાદરી લામા કહેવાય છે.

તિબેટની પૂર્વે દુનિઆના ઘણાજ વસ્તીવાળા દેશ ચાઈનાના મોટા મેદાનો છે. ચાઈનીઝ લોકો ચંચળ, ઉદ્યોગી, બુદ્ધીવાળા પણ મગરૂર ને હઠીલા લોકો છે. તેઓ ચતુરાઈથી લાકડાં ને હાથીદાંત કોતરે છે. તેઓના ચીનાઈ વાસણ જે તેમના પરથી "ચાઈના" કહેવાય છે, તે અનોપમ છે. તેઓની પાસે બંદુકનો દારૂ ને ખારવાનો હોકાયંત્ર હતાં, અને યુરોપીઅન લોકો એમાંનું એક પણ જાણુતા નહોતા. ચીનના લોકો યુરોપને ચા ને રેશમ ઘણું જથાબંધ પુર પાડે છે. ને તેઓને ઘણું અફીણ ઈન્ડીઆમાંથી મળે છે. પણ તેઓ પરદેશીઓના ઘણા અદેખા છે, જેમને તેઓ

'જંગલી લોકો' અને 'ભૂત' કહે છે. અને દેશના મધ્યના ભાગમાંથી બહાર કહાડી મુકે છે. ચીનની ઈશાન કોણમાં જાપાનના ટાપુ આવેલા છે. ત્યાંના લોકો ચીનના લોકોને મળતા આવે છે, પણ તેઓ વધારે માયાળુ છે.

એશિઆ ખંડ આફ્રિકા તરફ નૈરૃત્ય કોણ સુધી ફેલાય છે, જેનાથી તે છાછરા અને સાંકડા રાતા સમુદ્ર વડે ફક્ત જુદો પડેલો છે. ઈરાન અને રાતા સમુદ્રની વચ્ચે આવેલો અરેબિઆ રેતાળ રણ છે. આરબ લોકો તેઓના ઢોરના દૂધથી અને તેઓના પ્રખ્યાત ઘોડાની પેદાશથી રહે છે.

તેઓ એક હીમતવાન જાત છે. તેઓ પોતાની જાતની સ્વચ્છતાના, પોતાની ઉમદી ભાષાના, ને પોતાના ધર્મના મગરૂર છે. રાતા સમુદ્રની પાસે મક્કા મુસલમાન ધર્મના પવિત્ર શેહેર તરીખે પ્રખ્યાત થયેલું છે. અને મદિનામાં મહમદની કબર છે.

અગ્નિ કોણમાં એશિયાનો છેડો મલેયન અથવા ઇન્ડો ચાઈનીઝ દ્વિપકલ્પમાં આવે છે. અને તે દ્વિપકલ્પ ભૂમધ્ય રેષા સુધી પહોંચતી અને સુમાટ્રા અને મલય, આર્કિપેલેગોના બીજા ટાપુઓથી જારી રહેલી દેશની એક લાંબી સાંકડી પટી છે. જૂદી જૂદી જાતના તેનીના જથાબંધ ટાપુઓમાંથી પરદેશ ખાતે મોકલવામાં આવે છે. મલય લોકો ધર્મે મુસલમાન છે. અને ચાલમાં ક્રુર અને ખારીલા છે. તેઓ સારા ખારવા છે, પણ તેમને ચાંચીઆનો ધંધો કરવાની ટેવ પડેલી છે.

પાઠ ૫ મો.

ધવડાવનારા પ્રાણી—સિંહ.

બરડાની કરોડવાળા પ્રાણીના ચાર વર્ગ બનેલા છે. જેવાં કે ધવડાવનારાં પ્રાણી, પક્ષી, પેટે ચાલનારા, અને માંછલીઓ; જેમાંનો પહેલો ઘણોજ અગત્યનો છે; કારણ કે તેમાં માણસ વર્ગ આવે છે. સઘળા ધવડાવનારાં પ્રાણી પોતાના સ્તનમાંથી તેઓનાં બચ્ચાંને ધવડાવે છે. તેઓ ઘણું કરીને પૃથ્વીપર ચાલે છે. પણ કેટલાએક ઉડી શકે છે—જેવાંકે વાગલાં; ને કેટલાએક પાણીમાં રહેછે—જેવાં કે મગરમચ્છને સીલ નામની માંછલીઓ; તેઓ બીજા વર્ગ કરતાં બુદ્ધિમાં શ્રેષ્ઠ છે. તેમાંનાં કેટલાંક—જેવાં કે કુતરા, હાથીઓ, ને વાંદરાઓ, મુખ્યત્વે કરીને તેઓની બુદ્ધિને માટે પ્રખ્યાત છે.

ઘવડાવનારા પ્રાણીના વર્ગમાંનો એક વર્ગ માંસ ખાનાર પ્રાણી કહેવાય છે. કારણ તેઓ સઘળાને માંસ ખાવાને માટે યોગ્ય કરેલા કેટલાક દાંત હોય છે. પણ આ પ્રાણીઓમાંના ફકત કેટલાક ખરેખર માંસ ખાઈને ગુજરાન કરે છે. તેઓ સઘળા ક્રુર, ઝડપવાળા, મજબુત પંજાવાળા છે, જેવડે તેઓ પોતાનો શિકાર ઝાલી તથા ફાડી શકે છે. કેટલાએક તેઓના પગનાં આંગળાં ઉપર ચાલે છે—જેવાં કે સિંહ ને વાઘ; કેટલાએક તેઓના પગના આખા તળીઆપર ચાલે છે, તેથી પગના તળીઆપર ચાલનારાં પ્રાણી કહેવાય છે—જેવાંકે રીંછ; અને કેટલાએક જળસ્થળ ચર પ્રાણી છે; એટલે તેઓ જમીનપર અને પાણીમાં રહેવાને સરખી રીતે લાયક કરેલાં છે—જેવાં કે ઉવૅાલ્રસને સીલ નામની માછલીઓ; સઘળાં માંસ ખાનારાં પ્રાણીમાં ઘણું ભયંકર પ્રાણી સીંહ છે, મુખ્યત્વે કરીને જે જાત આફ્રિકામાં માલમ પડે છે. તે જેમ વાઘ, ચિત્તો વાઘ, દીપડો વાઘ, અને બીજા ઘણા છે તેમ બિલાડીની જાતનો છે.

આફ્રિકાના ઘણાજ મોટા સિંહની લંબાઈ આશરે આઠ ફીટ છે. પૂછડી આશરે ચાર ફીટ છે. અને તેની ઉંચાઈ આશરે સાડાચાર ફીટ છે. તેને લાંબી અને જાડી યાળ હોય છે. તે જેમ જેમ તે વર્ષમાં વધતો જાય છે, તેમ તેમ વધારે લાંબી ને વધારે જાડી થાય છે. તેના શરીરના બાકીના ભાગપર વાળ ટુંકાને લીસા બદામી રંગના છે. માદા નર કરતાં કદમાં એક ચતુર્થાસ ભાગ ઓછી છે, ને તેને યાળ હોતી નથી. સિંહનો આકાર ચકીત કરે એવી રીતે હિમતવાન અને ભભકાદાર છે. તેની મોટી અને ગુચ્છાવાળી યાળ જે તેની મરજીમાં આવે, ત્યારે ઉભી કરી શકે છે, તે, તેના મોટાભવાં; તેનાં ગોળ અને ચળકતાં ડોળા, જે લગાર ખીજવાયાથી ખાસ ચળકાટથી ચળકતા દેખાય છે તે;—ને તેની સાથે તેના દાંતનો ભયંકર દેખાવ—ભયંકર ભભકાનો દેખાવ તેને આપે છે, જેનું વર્ણન કરવું મુસ્કેલ છે. તેનો પોકાર મોટો ને ભયંકર છે. જ્યારે તે કાને સાંભળવામાં આવેછે, ત્યારે તે આઘેની વરસાદની ગર્જનાને મળતી આવે છે. ગુસ્સાની તેની બુમ વધારે મોટી ને તીણી છે. સિંહ,અતિશય ભૂખથી જરૂર પડે તે સિવાય કોઈ પણ પ્રાણી ઉપર ભાગ્યેજ ખુલ્લી રીતે હુમલો કરે છે, જે હાલતમાં તે કોઈ પણ ભયથી તે પાછો હઠતો નથી. પણ ઘણા પ્રાણીઓ તેનાથી દૂર રહેવાને પ્રયત્ન કરે છે, તેથી તેને લુચ્ચાઇ વાપરવાને અને પોતાનો શિકાર ઓચિંતો લેવાની જરૂર પડે છે. આ કારણને માટે તે કોઇ એક ઝાડીમાં સંતાઈ રહે છે, જ્યાં તે ભેંસ અથવા હરણ આગળ નિકળી આ-

વે છે, ત્યાં સુધી રાહ જોતો બેસે છે, અને પછી એક મોટા કુદકાથી પંદર અથવા વીશ ફૂટના છેટેથી તેના ઉપર કુદકો મારે છે, અને ઘણું કરીને તેને પહેલેજ કુદકે પકડે છે. જો તે પોતાની ધારણા ચુકે તો તે પાછળ લાગવાનું છોડી દે છે, એક સરખા પગલાથી પોતાની સંતાઇ રહેવાની જગાએ પાછો આવે છે, અને ત્યાં બીજી તક (લાગ) ને માટે રાહ જોતો પડી રહે છે. તે પોતાની સંતાઇ રહેવાની જગા ઘણું કરીને ઝરા અથવા નદીની પાસે બનાવે છે, કે તે જે પ્રાણીઓ ત્યાં પોતાની તરસ છીપાવવા આવે છે, તેમને તે પકડી શકે. સિંહ વિશે એવું કહેવાયલું છે કે જેમ જેમ તે માણસના રહેઠાણ પાસે આવતો જાયછે, તેમ તેમ સાવચેત અને વળી બીકણ થાય છે. જાણે કે તેઓના હથીઆરના જોરથી જાણીતો હોય, તેમ પોતાની કુદરતી હીંમત એટલી બધી ખુવે છે, કે તે માણસ જાતના અવાજના પડઘાથી તે બીહે છે. તે બાયડીઓ આગળથી અને છોકરાં આગળથી પણ નાશી જાય છે, અને જ્યારે તેઓને તે હેરાન કરે છે, ત્યારે ગામડાના પડોસમાં પોતાની સંતાઈ રહેવાની જગ્યા છોડી જાય છે, એવું જણાએલું છે. તેનો સ્વભાવ એવો છે કે તે કંઇ પણ કેળવણી લેઇ શકે છે. તે સારી રીતે જણાએલી ખરી વાત છે કે જંગલી પશુના પાળનારાઓ વારંવાર તેની સાથે રમે છે, તેની જીભ ખેંચે છે, તેને દાંતથી પકડે છે, અને તેને કારણ સિવાય શીક્ષા પણ કરે છે; એમ છતાં તેને હદથી વધારે ગુસ્સે કરવો, અથવા તેના સ્વભાવ ઉપર હદ કરતાં વધારે નીરભય પણાથી ભરૂંસો રાખવો જોખમ કારક છે.

સિંહ હિંદુસ્તાનના ઘણાજ ગરમ ભાગમાં અને આફ્રિકાના મેદાનોમાં માલમ પડે છે. જ્યાં તે પોતાની સંતાઈ રહેવાની જગ્યા ઉંચી ઝાડીઓમાં, અથવા જે બીજા છોડવાઓ નદીઓના કિનારે આવેલા હોય છે તેમાં કરે છે. તેનું જોર ઘણુંજ છે. કેપહોપ ગુડ હોપની પાસે એક સિંહ પોતાના મોંમાં એક વાછડી પકડતાં જોવામાં આવ્યો હતો. અને જોકે તેના પગ જમીનપર ઘસડાતા હતા, તો પણ જેટલી સેહલાઈથી કુતરો ઉંદર પકડી લઈ જાય છે તેટલીજ સેહેલાઇથી તેને લઈ જતો દેખાયો, અને તે સહિત એક ખાઈ પણ કુદી ગયો. તેનો પ્યારો શિકાર સાબર તથા હરણ છે, જે આફ્રિકાના મેદાનોમાં ને હિંદુસ્તાના જંગલો એ બનેમાં પુષ્કળ થાય છે. પણ એવું કોઇ પણ પ્રાણી નથી. (અથવા) માણસ પણ નથી જેનો જો લાગ આવે તો તે પોતાનો શિકાર કરશે નહિ.

પાઠ ૬ ઠો.

સિંહની વારતા.

આફ્રિકામાં કેપહોપ ગુડહોપની આસપાસ ઘણા માઇલ સુધીનો દેશ યુરોપમાંથી (આવેલા) ખેડુતોથી, મુખ્યત્વે કરીને ડચવસનારાઓથી વસેલો છે. આ માણસોમાંના એકે, જેનું નામ વનવીક હતું, તેણે જે મુલાકાત એક સિંહે પોતાને અને પોતાના કુટુંબને કરી હતી, તેનો આ રમુજી હેવાલ કોઈ એક મુસાફરને કહ્યો, તેણે કહ્યું "કે તે બન્યાને હાલ બે વરસ થયાંછે: મારી સ્ત્રી ઘરમાં બારણા પાસે બેઠી હતી, છોકરાંઓ તેની આસપાસ રમતા હતાં અને હું ગાડાનું કાંઈ કામ કરવાને રોકાયલો બાહાર ઘરની પાસે હતો. એવામાં જો કે તે વખતે બપોર થયા હતા, તોપણ એકાએક એક મોટા કદનો સિંહ આવી પહોચ્યો, અને બારણાના તેજ ઉમરા ઉપર છાયામાં ચુપકીથી નીચે બેઠો.. મારી સ્ત્રી બીકથી ગભરાઈ ગઈ અથવા નાસી જવાનો કોઇ યત્ન કરતાં જે ભય થાય તે ભયથી જાણતી હોવાથી તે પોતાની જગ્યામાં સ્થિર રહીં, અને છોકરાંઓએ તેણીના ખોળામાં આશરો. લીધો: એમ છતાં તેઓએ જે બુમ પાડી તેથી મારૂં ધ્યાન ખેંચાયું, અને હું બારણાં તરફ ઉતાવળથી ગયો; જ્યારે અંદર જવાનો રસ્તો સિંહથી બંધ થયેલો મને માલમ પડયો ત્યારે મને જે અચંબો થયો તેનો વિચાર કરી શકાય. મેં શું કરવાનું ધારયું હતું તે ભાગ્યેજ જાણીને ઓરડામાં બારીસુધી ઘરની એક બાજુએ ધીમે ધીમે ગયો, જ્યાં મેં જાણ્યું કે મારી ભરેલી બંદુક પડી છે; સારા ભાગ્યે તે બારી પાસે ખુણામાં હતી. તેથી હું મારા હાથવડે તેને પહોંચી શકયો, કારણ કે બાકું એટલું બધું નાનું હતું કે મારાથી અંદર જઈ શકાય નહીં. મેં તે લઈ લીધી. તે સિંહ કદાચ કુદકો મારવાના ઈરાદાથી ખસવા જતો હતો. વિચાર કરવાનો વધારે વખત નહોતો. મેં (છોકરાની) માને નહીં હાલવાનું બુમ પાડીને કહ્યું, અને પરમેશ્વરની મદદ માગીને મે મારી બંદૂક તાકીને ફોડી. તે ગોળી મારા છોકરાના માથાના વાળ ઉપર થઈ સીધી ચાલી ગઇ, અને તે સિંહના કપાળમાં ચોટી; તે જમીન ઉપર લાંબો થઇને પડયો, અને ફરીને કદી હાલ્યો નહીં.' આ વેનવીકનો હેવાલ હતો; જો તે પોતાની ધારણામાં નિષ્ફળ થયો હોત;—મા અથવા છોકરો હાલ્યા હોત તો તેઓને ગોળી વાગી હોત અથવા તેમના કપાઇને ચીરે ચીરા થઇ ગયા હોત. આપણે બાપની ખુસાલી, અને ઈશ્વરનો તેનો આભાર ધારી શકીએ.

પાઠ ૭ મો.

વાઘ વિશે.

વાઘ એ બિલાડીની જાતનું એક બીજું પ્રાણી છે. એને સિંહના જે-વી બહુડી યાળ નથી, પણ એને વધારે ખુબસુરત ચામડી હોય છે. બા-ળ (વાળ) જાડાને સુંદર હોય છે, રંગ ચળકતો બદામી પીળો હોય છે, અને નીચેના ભાગ ઉપર સાફ સફેદ થતો હોય છે: તથા એનાપર ઘણા કાળા પટા પડેલા હોય છે. એશિઆ ખંડમાં માત્ર વાઘ માલમ પડે છે. એનું પ્યારૂં રહેઠાણ નદીની પાસેના ખુબ ઝાડીવાળા નીચાણ દેશમાં હોય છે. વાઘ પાણીથી દૂર કદી માલમ પડતા નથી. વાઘ પોતાનો શિકાર રાત્રે શોધે છે, અને દિવસે કાન્તિઆની પેઠે પોતાની મેળે ખોરાક ખાધા પછી કોઈ છાંયાદાર ઝાડીમાં સુતો પડેલો પડી રહે છે. પણ જે પ્રાણીઓ દિવસની ગરમીમાં પાણી પીવાને ત્યાં આવે છે, તેઓનો શિકાર તેને સ-હેલથી મળે છે, તથા તેમના પર તુટી પડવાને સહેલથી જાગૃત થાય છે. નવા વસેલા ભાગોમાં ગામડાની આસપાસ તે શિકાર સારૂ ભટકશે, અને ઢોરો ઉપર તેમાં વિશેષે કરોને ભેંશો ઉપર તેઓના વાડામાં હુમલ્લો કર-શે. વાઘ ગામડાની પાસે છે એવું જ્યારે જાણવામાં આવે છે, ત્યારે બિ-ચારા ગામડીઆઓ પોતાના ઢોરો અને બચ્ચાંઓ માટે હમેશા ધાસ્તીમાં રહે છે. જો કોઈ ઇંગ્રેજ ગૃહસ્થ તે ગામમાંથી મુસાફરી કરતો તેઓને માલ-મ પડે તો તે પ્રાણીને ગોળીથી મારી નાખવાને અરજ કરે છે, અને જો તે (ગૃહસ્થ) એમ કરવાને ફતેહ પામે છે, તો તેઓ (ગામડીઆઓ) તેનો આભાર માને છે. એમ છતાં પણ વાઘનો શિકાર કરવો એ ઘણી ભય ભ રેલી રમત છે, અને વારંવાર એવું બનેછે કે કેટલાક શિકારીઓ એ ધાત-કી પ્રાણીથી માર્યા જાય છે, અથવા જખમી થાય છે. એની ગર્જના બી-જા પ્રાણીઓને ડરાવે છે. તે હાથીની પીઠ ઉપર કુદી શકે છે, તથા ધાડા જંગલમાંથી એક માણસને સહેલથી લઈ જઈ શકેછે. જ્યારે તે જખમી થા-ય છે, ત્યારે તે ગુસ્સાથી ગાંડો થાય છે, અને કોઈ પણ ભયથી બીતો ન થી. એવું કહેવાયછે કે જો એકવખત વાઘે માણસનું લોહી ચાખ્યું હોય તો અગાઉ કરતાં માણસ જાતે તેની વધારે ધાસ્તી રાખવી જોઈએ. વાઘ સિં-હની માફક એટલી સહેલાઈથી પળાતા નથી, પણ તેઓ કોઈ કોઈ વખતે તેઓની મેળે તેઓના રખવાળ જોડે હળી જાય છે.

જે વાઘણને એશિઆમાંથી ઇંગ્લાંડમાં આણવામાં આવી હતી, ત-

થા જે વહાણમાં તેને લાવ્યા હતા, તે વહાણ ટેમ્સ નદી જ્યાં તે ખાલી કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યાંથી તે (વાઘણ) ને કિનારે ઉતારવામાં આવી હતી, તે (વાઘણ) તેની આસપાસ મળેલી હડથી (ભીડથી) ખીજવાઇને ઘણી ક્રુર અને ભયભીત થઈ. અલબત તેને એક પાંજરામાં પુરી રાખવામાં આવી હતી. તેનો (રખવાળ) તેની પાસે જવાની ભાગ્યેજહિંમત ધરી શકતો હતો, તોપણ જેવો તેણીએ પોતાના જુના મિત્રને જોયો કે તરતજ તેના પર પ્યાર કરવા લાગી. ખુશીના સઘળા ચીન્હથી ચાટવા તથા લાડ કરવા લાગી, અને જ્યારે તે તેને મુકીને ગયો ત્યારે બાકીનો આખો દિવસ તેણે રડયા કર્યું, અને શોકકારક અવાજથી દીલગીરી બતાવી.

પાઠ ૮ મો.

બુલબુલ પક્ષી અને આગિઓ કીડો.

બુલબુલ પક્ષિએ પોતાના ગાયનથી આખો દિવશ ગામડીઆ લોકોને ખુશી કર્યા હતા, અને સાંજરે જ્યારે સાંજ પૂરી થઇ, ત્યારે જેણે પોતાનો અવાજ (કંઠ) બંધ પાડયો નહોતો, તેને (બુલબુલ પક્ષીને) ભૂખની તિક્ષણ માગણીઓ જેવી લાગવી જોઇએ તેવી લાગવા માંડી; એવામાં પોતાની આસપાસ જોતાં જમીન ઉપર ઘણે દુર અંધારામાં કાંઈ ચળકતું જોયું, અને તેના ચળકાટથી તેને આગીઓ કીડો છે એવું જાણ્યું; તેથી કાંટાવાળા ઝાડની ટોચ ઉપરથી નીચે ઉતરીને તેણે તેને (કીડાને) પોતાની હોજરીમાં મુકવાનો (ખાઈ જવાનો) વિચાર કર્યો. તે કીડાએ તેના ઇરાદાનો જાણીતો થવાથી તેને ખરી સુભાષિત રીતે નીચે પ્રમાણે ભાષણ કર્યું; તેણે કહ્યું કે "જો જેટલું હું તારૂં ગાયન વખાણું છું, તેટલું તું મારો દીવો વખાણે તો, જેટલું હું તારૂં ગાયન બગાડનારને ધીક્કારૂં છું, તેટલુંજ તું મને નુકશાન કરવાને ધીક્કારત; કારણ કે તે એકજ ઇશ્વરી સત્તા છે કે જેણે તને ગાતાં, અને મને ચળકતાં શીખવ્યું, કે જેથી કરીને તું તારા ગાયનથી અને હું મારા ચળકાટથી રાતને શોભાયમાન અને આનંદી કરીએ છીએ." તે ગવૈએ તેનું ટુંકું ભાષણ સાંભળ્યું, અને તેના વખાણ ગાઇને મારી વાતના વર્ણન પ્રમાણે તેને જવા દીધો; અને પોતાનું વાળું કોઈ બીજી જગાએ જઇને શોધી કાઢયું

પાઠ ૯ મો

એક દીપડા તથા વાઘની વારતા.

ચીતો વાઘ તથા દીપડો વાઘ વાઘની માફક એકજ જાતનાં પ્રાણી છે, એટલે કે, બીલાડીની જાતના. તેઓ એક બીજાને ઘણુંજ મળતા આવે છે; પણ ચિતો વાઘ આફ્રિકા અને હિંદુસ્તાન બન્નેમાં વસેછે, અને દીપડો વાઘ, જો કે તદન નહીં તોપણ, મુખ્યત્વે કરીને આફ્રિકામાં માલુમ પડે છે; ચીતા વાઘના રૂવાં પીળાશ પડતા અને કાળા ડાઘા પડેલા હોય છે, તે ખુબ સુરત રીતે ચળકતા હોયછે અને વધારે કીમતી ગણાય છે. દીપડો વધારે મોટું પ્રાણી છે, અને વધારે ઘેરા રંગનું છે, વાઘ અને સીંહ કરતાં દીપડો ને ચીતો વધારે સેહેલાઈથી પળાયછે; જ્યારે એક દીપડો નાનો હતો, ત્યારે તેને પકડેલો હતો, અને જે, કુતરાના જેવા નિરુપકારી અને નરમ સ્વભાવનો થયો, તેને વિષે એક વાત નીચે લખેલી છે. આ પ્રાણીને જાણે તેની મા છોડીને ગઇ હોય એવી હાલતમાં એક જંગલમાં એકલુ માલમ પડયુ હતું. મી૰ હચીનસન નામના એક ગ્રહસ્થને તે બક્ષીસ દાખલ મોકલવામાં આવ્યું, અને જેણે તે શીખી શકે એવો છે, તેવું જોઇને તેને કેળવણી આપવાને મેહેનત લીધી. જ્યારે તે આશરે એક વર્ષનો થયો, ત્યારે મી૰ હચીનસન પોતાના વતને પાછો ગયો, અને તે જગાના હાકેમને તેણે તે ભેટ કર્યો. જે દિવસે તે હાકેમને ઘેર ગયો તે દહાડે તેને એક ચોકમાં રાખવામાં આવ્યો, કે જ્યાંથી તે હાકેમના ખાનગી ઓરડામાં જવાતું હતું. બપોરનું ખાણું ખાધા પછી તેને એક પાતળી દોરી બાંધીને ઓરડામાં લઇ ગયા; જ્યાં તેણે તેઓ મંડળીની સલામ જરાક કઠોરપણે પણ ઘણાજ સારા હસમુખા સ્વભાવથી લીધી હતી. જરા ઉત્તેજન મળવાથી તે પોતાના પંજા તેઓના ખભાપર મુકતો. અને બિલાડીની માફક તેઓની સામે પોતાનું માથુ ઘસતો. એક સવારે તેણે પોતાની દોરડી તોડી નાંખી, અને નાસી ગયો. કીલાના બારણાં બંધ કરવામાં આવ્યાં, અને તેની પાછળ (લોકો) લાગ્યા. તે કિલ્લાની દીવાલની આસપાસ પોતાના પાછળ પડનારાઓને બે અથવા ત્રણવાર દોર્યા; પછી ફરીને પકડાયો. ધીમે ધીમે તેની ધાસ્તી ઓછી થઈ, અને તે જેવી રીતે તે સાઈ કહેવાતો હતો, તેમ જ્યાં જવાની તેની મરજી હોય, ત્યાં જવાને તે તે છોડી મૂકતા. તે તે હાકેમની ઉપર અતિશય પ્યાર દેખાડતો, તેની પા-

ળ્ળ તે કુતરાની માફક પડતો. તેનું પ્યારૂં રેહેઠાણ બેસવાની ઓરડીમાં બારી આગળ હતું, કે જ્યાંથી આખુ ગામ જોવાતું હતું. ત્યાં પોતાના આગલા પંજા બારીના ઉમરા ઉપર હડેલીને અને પોતાની હડપચી તેમની વચ્ચે મુકીને તે જે નીચે બનતું હતું, તેથી ખુશી થતો દેખાતો. છોકરાંઓ પણ તેની સાથે બારી આગળ ઉભા રહેતા; અને એક દિવસે તેઓએ પોતાની ખુરશીઓને માટે પૂરતી જગા નથી એવું માલમ પડવાથી તેને પૂછડી ઝાલીને નીચે ખેંચી પાડવાને તેઓની એકત્ર કોશીસ કરી.

એક દિવસ તેને તે હાકેમ મળ્યો નહીં, કે જે હાકેમ પોતાના ખાનગી ઓરડામાં લખતો હતો, અને જેણે તરતજ ઉપર આવતાં ભારે પગલાં સાંભળ્યાં, અને પોતાની નજર બારણા તરફ કરી એટલે તરત તેણે સાઇને દીઠો, કે જેણે (જે સાઈએ) તેની ગરદન ઉપર કુદકો માર્યો. તે હાકેમે પોતાની જીવવાની આશા છોડી દીધી; પણ તે નીમકહલાલ દીપડાએ તેને ખાઈ જવાને બદલે તેની સામે પોતાનું માથું ઘસ્યું; અને ખુશીથી પાતાની પૂછડી હલાવી. વારંવાર તે દીપડો કિલ્લાના બીજા રહેવાશીઓને ભય ઉપજાવતો. એક દીવસે એક ચાકરડી મોટા દીવાનખાનામાં પાટીઆની જમીનપરથી સાવરણીવતી કચરો ઘુંટણીપર બેસીને કાહાડતી હતી, એવામાં તે કોચમાંના એક કોચ નીચે સાંઈ જે સંતાઈ રહ્યો હતો, તેણે એકાએક તેની પીઠ ઉપર કુદકો માર્યો, જ્યાં તે ફતેહની ખુશાલીમાં ઉભો રહ્યો. તેણીને તે હાકેમે માત્ર છોડવી, કારણ કે બીજા હાકેમો ધાસ્તી પામીને નાશી ગયા હતા. સાંઇ ઝાંખા પીળા રંગનો હતો, કે જે રંગમાં કાળા રંગના જેવા ગુલાબના જેવા ટપકાં હતાં, અને તેની ચામડી રેશમના માફક ચળકતી હતી. તેનો દેખાવ હીંમતવાન અને સારા સ્વભાવનો હતો. અને તે મૂખ્યત્વે કરીને તે છોકરાંપર ઘણો માયાળુ હતો. જ્યારે તેઓ સૂતા હતા, ત્યારે તે તેમની પાસે પડી રહેતો, પછીથી સાઇ જે એક સ્ત્રી ઇંગ્લાંડ જતી હતી તેને ભેટ કરવામાં આવ્યો, અને તેને લોઢાના સળીઆથી જડેલાં મોટા લકડાના પાંજરામાં ઘાલીને વાહાણ પર લઈ ગયા. પણ આ બચાવ છતાં તે ખારવાઓ એટલા બધા બીધા કે તેને વહાણ પર લઈ જતાં તેઓએ તેને પાંજરાને, સઘળું દરીઆમાં નાંખી દીધો. કેટલાએક ખારવા અંદર કૂદી પડયા, અને તેને બચાવ્યો; પણ તે બીચારૂ પ્રાણી એ ટલું બધું નરમ થઇ ગયું હતું કે તે વીંટલાઇને પાંજરાના એક ખૂણામાં બેઠું હતું, અને કેટલાક દિવસ સુધી હાલ્યું નહી, એવામાં તે પોતાની શેઠાણીના અવાજથી જાગ્યું. પોતાની શેઠાણીને જોઇને તે ખુશીથી ઘેલા જેવો

થઈ ગયો. તે વારંવાર ફર્યો, અને તેણીની પાશે બાહાર નીકળીને જવાની આતુરતાથી પોકાર કીધો, અને તેના લાડ લેવાને વાસ્તે તે પોતાના પંજા તથા નંખ સળીયા વચ્ચે ખોસતો.

ઈંગ્લાંડ તરફ તેઓની સવારીમાં તેઓનાં વાહાણ ઉપર ચાંચીઆંઓ હુમલો કર્યો, અને તેમનો ખોરાક લેઈ ગયા, તેથી તે ભુખે મરવાની હાલતમાં આવી પડયાં; અને તે વહાણપર ૩૦૦ થી વધારે પોપટનો જથો નહોત ને તે ગરીબ સાઇને દરરોજ એક પોપટ આપવામાં આવતો ન હોત તો તે સાઇ મરી ગયો હોત.

આનું પરીણામ એ થયું કે તે ઘણો માંદો થયો, અને ખોરાક પણ ખાતો નહીં. તેની શેઠાણીએ તેને પાંજરામાંથી બાહાર કાહાઢયો, પણ આમ તેમ કુદવાને બદલે તેણે નીચે પડીને તેના ખોળામાં પોતાનું માથુ મૂકયું. એક બે દીવસમાં તે સાજો થયો, અને સહી સલામત ઈંગ્લાંડ આવી પહોંચ્યો, પણ તે બીચારા સાઈએ ત્યાં ઘણા દીવસ કાઢયા નહિ. તે ત્યાં ગયાને થોડા અડવાડીયા થયા પછી મરણ પામ્યો; તે તેના આગલા ભુખમરાની અસરને લીધે કે તે દેશની ઠંડકને લીધે (મરણ પામ્યો) તે અચોકસ છે.

પાઠ ૧૦ મો.

દુનીયાનું વર્ણન.

એશિયા (જારી)

મધ્ય એશિયાના છેડો દક્ષિણે ઇન્ડીઆના ફાચરના આકાર વાળા દ્વીપકલ્પમાં આવે છે, કે જેનાથી દૂર લંકાટાપુ આવેલો છે. ઇન્ડસ (સીંધુ) ની ખીણ જે પંજાબ છે તે અને મોટું રણ હિંદુસ્તાનની વાવ્ય કોણમાં આવેલાં છે, ઉત્તર અને મધ્યમાં હિંદુસ્તાનનું મેદાન અને ગંગા નદીની ખીણ છે; દક્ષિણમાં દરીયા કીનારે આવેલો સાંકડો કોકણ સહીત દક્ષિણનો ઉંચ પ્રદેશ અને દક્ષિણ અને હિદુસ્તાનની વચેનો પાહાડી મુલક (વિંધ્યા) છે.

ઈંગ્રેજી ઈંડીયા કે જે ઈંગ્રેજી રાજ્યનો તાબાનો દેશ છે તે ઘણો ખરેખરો આખો દરિઆ કિનારાનો સમાવેશ કરે છે. અંદરના ભાગમાં હિદુસ્તાનના ઘણા રાજાઓ છે, જેમાંના મુખ્ય નિઝામ, હોલ્કર, સિંધીઆ, ગાયકવાડ, અને પતીઆલાનો સરદાર છે. ઇન્ડીઆ કંઇક સમશીતોષ્ણ અને

કંઈક ઉષ્ણકટિ બંદ્ધમાં આવેલો છે અને તેટલા માટે તેની ઉપજ જુદી જુદી છે.

બંગાળામાં ચોખાને ગળી મોટા જથાબંધ થાય છે.

પંજાબમાં શણુ ને તેલીઆં બીઆં થાય છે. અને મધ્ય ઇન્ડીયામાં રૂ ને અફીણ થાય છે; દક્ષિણ તરફના કિનારે બુનદાણા, નાળીએર, તેજાના થાય છે. શેરડી, ઉપયોગી વાંસ, અને કેટલીક જાતના તાડ ઇન્ડીયામાં પુષ્કળ થાય છે; અને મલબારનો સાગ વહાણુ બાંધવા માટે બધા ઇમારતી લાકડાં કરતાં ઘણોજ ટકાઉ છે.

લોઢું અને કોયલા, રૂપુને જુદી જુદી જાતના કીમતી પથરા ઇન્ડીયાના ભાગોમાં માલમ પડે છે.

હિંદુસ્તાનના હુન્નરો ને બનાવટની ચીજો પહેલાં પ્રખ્યાત હતી. અને ઘણી કીંમતી ગણાતી. મલમલ, શાલો, ભરતના કામ, લાકડાંને ધાતુનાં કરેલાં ઘરેણાં હજુ યુરોપ ખાતે મોકલવામાં આવે છે, પણ તેવીજ ઇંગ્રેજી ઉપજની ઘણી સરસાઈ ને સોંગાઇને લીધે હિંદુસ્તાનના માલની ઘણી માગણી નથી. એમ છતાં થોડાં વખત થયાં રૂ કાંતવાનાં ને વણવાના સંચા ઇંગ્રેજી રીત પ્રમાણે મુંબાઈ ઇલાકામાં સ્થપાયેલાં છે; ઇન્ડીયાના રહેવાશીઓ માનચેસ્ટરના લોકોની માફક સોંગાને સારાં પોતાના લોકોથી ઉત્પન્ન થયેલાં લુગડાં પહેરી શકે છે.

હિંદુસ્તાનની વસ્તી જે આશરે ૨૫ કરોડની ધારવામાં આવી છે તે ઘણી જુદી જુદી જાતોની બનેલી છે. અસલના વતનીઓ અસુધરેલી જંગલી જાતો છે (જેવાં કે ભીલને સોન્થલ લોક) દક્ષિણ તરફની જાતો જે ટેમીલ એને તે જાતની ભાષા બોલે છે, તે વધારે થોડા વખતપર તે દેશમાં પેઠેલા એવું ધારવામાં આવ્યું છે.

હજુ વધારે હાલના વખતમાં પણ ઘણા જુના વખતમાં ક્રાઇસ્ટ પહેલાં કદાચ બે હજાર વર્ષપર હિંદુઓના વડીલો જે આર્યો કહેવાય છે, તેમણે વાયવ્ય ખુણામાંથી ચડાઈ કરી, અને વેદનો ધર્મ, અને સંસ્કૃત ભાષા દાખલ કરતાં ને વધારે જંગલી દેશીઓને તાબે કરતાં દક્ષિણ તરફ ધીમે ધીમે ફેલાયા. હિંદુઓની અસલ વિધા, સ્તોત્ર, ધર્મ સંબંધી મત, તત્વજ્ઞાન, વીરરસ કાવ્ય, અને નાટકની બનેલી છે. તેનો યુરોપના વિદ્વાનો અભ્યાસ કરે છે, અને ઘણાખરા પંડિતો પણ કરતાં તેમાંના (યુરોપના વિદ્વાનોમાંના) કેટલાએક તે સારી રીતે સમજે છે. હિંદુઓ એક નમ્ર પ્રજા, ચતુર, અને તેઓની પોતાની જાતના લોક તરફ વધારે મા

ચાળુ છે. તેઓ હિંદુસ્તાનની બહાર મુસાફરી કરવાને નાખુશ છે, અને પરદે શીઓને અપવિત્ર ગણુવાની તેમને ટેવ પડી છે. પારશીઓ જે એક નાની પણુ ચંચળ અને પૈશાદાર જાત છે, તે પારશીઓએ નવમાં સૈકામાં ઈરાન ના મૂસલમાન જીતનારાના (ભયમાંથી) હિંદુસ્તાનમાં આશરો લીધો. પારશી- ઓના વડીલો જેઓ વળી આર્યા હતા, તેઓ મધ્મ એશિઆમાંથી આવ્યા હતા, અને તેઓની પવિત્ર ભાષા જે ઝંદ અથવા બાત્રિકઅન કહેવાય છે, તે ધણી ખરી સંસ્કૃતને મળતી આવેછે. મુસલમાનની જીતો, પોરતુગીઝનાં સ- સ્થાનો, અને ઈંગ્રેજી રાજ્યની પાછળની ચઢતીએ હિંદુસ્તાનની મિશ્રવસ્તીમાં નવા મુળતત્વેનો વધારો કર્યો. આ ભભકાદાર દેશના લોકોએ ખરાબ રાજ્ય કર્ત્તાથી ધણા દુઃખો વેઠયાં છે, જેઓએ (રાજ્ય કર્ત્તાઓ) ચોરી (ચોરી કર- નારાઓને) ને ખુન (ખુન કરનારાઓને) વગર શીક્ષાએ જવા દીધા. ઈં- ગ્રેજી રાજય નીચે દરેક માણુસ પોતાની મેહેતનું ફળ ખોવાની ધાસ્તી શીવા ય પોતાનું કામ કરી શકે છે.

વેપાર હાલમાં ધણો વધ્યો છે, અને વેપારીઓને નાણાવટીઓ તવં- ગર થયા છે; પણુ જમીનના ખેડુતો ધણું કરીને ગરીબ છે આનુ કારણુ શું ?

આ દેશની (હિંદુસ્તાનની) કેટલીક રીત ભાતો મુરખાઈ ભરેલી છે, અને લોકોને ગરીબ રાખેછે. મા બાપો પોતાના છોકરાના લગ્ન ઊપર પો- તાથી બની શકે તે કરતાં વધારે પૈસા ખરચવાને ઈચ્છે છે; તેઓ આ કામને માટે વધારે બ્યાજે પૈસા ઉછીતા લાવે છે ને તેઓ કદી દેવામાંથી મુકત થતા નથી. વળી નાતના ધારા સધળી જાતોના સુધારાને અટકાવે છે; જેવાં કે જેથી યુરોપીઅન લોકો પૈસાદાર થયા છે. જો કોઇ નવો હુન્નર ઇંગ્રેજો હિંદુસ્તાનમાં દાખલ કરે તો આ અજાણ્યા લોકો તે પ્ર- માણે કરવાની ના કહેછે, અમારે અમારા બાપદાદા કરતાં શામાટે વધારે ડા- હ્યા થવું જોઈએ? પણ હાલમાં દરેક જીલ્લામાં નિશાળો ઉઘડી છે. અને સુધરેલા યુરોપીયન લોકોના હુન્નરો ને શાસ્ત્રો દેશી છોકરાઓને શીખ- વવામાં આવે છે. રસ્તાઓ, લોઢાની સડક અને તાર બનાવવામાં આવ્યા છે. અને લોકો ધીમે ધીમે આ નવી ચીજો કેવી ઉપયોગી છે તે શીખ- તા જાય છે. અમે આશા રાખીએ છીએ કે થોડા વર્ષમાં કોઈ પણુ એવો મૂર્ખ નહી રહે કે હિંદુસ્તાનમાં થતા સુધારાનો હરકત કરે. કારણુ કે કેટલાએક જુના શાસ્ત્રીઓ વસ્તુઓ જેવી છે તેવી રાખવાને ઇચ્છે છે.

પાઠ ૧૧ મો.

એન્ડ્રોકલીઝ અને સિંહ વિશે.

આન્ડ્રોકલીઝ નામનો એક ગુલામ હતો, એનો શેઠ તેની સાથે એવી ધાતકી ચાલ ચલાવતો હતો કે તેની જીંદગી ટકે નહીં એવી હાલતમાં હતી, જે તેને સહન કરવું પડતું તેમાંથી છૂટવાનો ઉપાય તેને ન સુજ્યાથી આખરે તેણે પોતે એવો ઠરાવ કર્યો કે જે દુઃખ અને કંગાળીઅત ભારે ભોગવવી પડે છે તેની અંદર જીવવા કરતાં મરી જવું એ વધારે સારૂં છે માટે મારા શેઠ પાસેથી નાશી જવાનો ઠરાવ કીધો. જો હું જીવતો પકડાયો તો મને માલમ છે કે ધાતકી મોતની સજા મને થશે પણ કંગાળ હાલતમાં જીવવા કરતાં એકદમ મરી જવું એ વધારે સારૂં છે, જો કે હું નાસતા પકડાયો તો ભારે જંગલ અને વેરાન જગામાં કે જ્યાં માત્ર હેવાન રહે છે, ત્યાં મારે આશરો લેવો પડશે, પણ મારા જાત ભાઇઓએ મારી સાથે જે ધાતકી ચાલ ચલાવી છે તે કરતાં તેઓ વધારે નિર્દય ચાલ મારી સાથે ચલાવશે નહીં. માટે કંગાળ ગુલામ દાખલ રહેવા કરતાં તેઓ ઉપર વિશ્વાસ હું વધારે રાખીશ.

આવો ઠરાવ કરીને તેણે પોતાના શેઠનું ઘર છોડવાની તક સાધી, અને એક ગીચ જંગલ જે શેહેરથી થોડાક મૈલ દૂર હતું ત્યાં તે (જઇને) સંતાઈ રહ્યો, પણ અહીંઆ તે દુખી માણસને માલમ પડયું કે કંગાળપણાની એક હાલતમાંથી માત્ર છૂટીને બીજી હાલતમાં આવી પડયો, સઘળો દિવસ તે એક વિસ્તિર્ણ અને રસ્તા વગરના જંગલમાં ભટકયો, કે જ્યાં તેનું માંસ કાંટા અને કાંટાની ઝાડીથી નિકળતું હતું. તેને ભૂખ લાગી; પણ આ વેરાન એકાંત જગામાં તેને કાંઇ ખોરાક મળ્યો નહીં. આખરે તે થાકથી મરવાને તૈયાર થયો, અને અકસ્માત તેને મોટી ગુફા માલમ પડી, તેમાં નિરાશ થઈને તે પડયો. આ કમનશીબ માણસ તે ગુફામાં ઘણીવાર સુતો નહીં એટલામાં તેણે એક ભયંકર પોકાર સાંભળ્યો કે જે કોઈ જંગલી હેવાનનો તેને લાગ્યો, અને તેથી તે ઘણો બીધો. નાશી જવાની આશાથી તે ત્યાંથી નિકળ્યો, અને તે ગુફાના મોહોડા આગળ આવી પહોંચ્યો એટલે મોટા કદનો એક સીંહ તેની તરફ આવતો તેણે દીઠો, કે જેથી નાસી જવાનું બનવાનો અટકાવ થયો. તેણે વિચાર્યું કે હવે મારૂં મોત આવ્યા વગર રહેશે નહીં, પણ તેને મોટો અચંબો એ થયો, કે ગુસ્સા અથવા શત્રુતાનું કંઈ પણ ચિન્હ બતાવ્યા વગર તે પ્રા-

ણી ધીમે પગલે તેની તરફ આવ્યો. તે જાણે માણસની મદદ પોતે માગતો હોવ તેમ એક જાતનો ખેદકારક અવાજ તેણે કાઢયો, એન્ડ્રોકલીઝ જાતે દ્દઢ સ્વભાવનો માણસ હતો, તેથી તેણે આ, બનાવથી પોતાના રાક્ષી કદના પરોણાની તપાસ કરવાને હિંમત ધરી કે જેણે તે કારણ સારૂં પુરતો વખત તેને આપ્યો. જેમ જેમ તેની આગળ સીંહ આવતો હતો તેમ તેમ તે પોતાના પગમાંનો એક પગ જે જાણે ધાયલ થયો હોય તે માફક સુજેલો હતો, ને તે પગે લંગડાતો ચાલતો હોય એવું તેને માલમ પડયું. તે હેવાનની નમ્ર ચાલથી તેને વધારે હિંમત આવી. ને તે તેની પાસે ગયો, અને ધાયલ થયેલો પંજો પકડીને જેમ શહસ્ત્ર વૈદ દરદીની તપાસ કરે છે, તેમ તેણે તેની તપાસ કરી. એક ઘણા મોટા કદનો કાંટો તે પગના તળીઆમાં ભોકાયેલો તેણે દીઠો, અને તે કાંટો સોજો અને લંગડાપણું તેણે જોયું હતું. તેનું કારણહતુ, આવી રીતે હળીમળી જવાથી તે સીંહે વેર લેવાને બદલે ઘણી નમ્રતાથી તે સ્વીકારી અને લાડથી (લાડની નીશાનીથી) તપાસ કરવાનું કામ આગળ ચલાવવાને કહે તો હોય એવું ઍન્ડ્રોકલીઝને માલમ પડયું. તેણે તે કાંટો પગમાંથી કાઢયો, અને સોજો દાબીને પરનો મોટો જથો કાઢયો, કે જેથી કરીને એટલું બધુ દુઃખ અને બે ચેન તે સીંહને થયું હતું.

તે હેવાનને માલમ પડયું, કે તેનો દુઃખથી છુટકો થયો, એટલે પોતાથી બને તેવા દરેક દેખાવથી પોતાનો ઉપકાર તથા આનંદ બતાવવા લાગ્યો, એક રમતીઆળ કુતરાની માફક તે આસપાસ કુદવા લાગ્યો, અને પ્યારની આ નીશાની બતાવીને તે સંતોષ પામ્યો એટલુંજ નહીં પણ ત્યાર પછી એન્ડ્રોકલીઝ તેનો પરોણો થયો. શીકાર ઘેર લાવ્યા વગર તથા તે પોતાના મીત્ર સાથે ખાધા વગર તે શીકારના શોધ સારૂં જતો નહીં. તે માણસે પરોણાગતની આવી હાલતમાં ઘણા મહીના કાઢયા. આખરે તે જંગલમાં અસાવધપણે એક દિવસે ચાલતો હતો તેવામાં તેને પકડવાને સીપાઈની જે ટુકડીને મોકલી હતી, તે તેને મળી, જેણે તેને કેદ કીધો અને તેના ધણી પાસે તેને લેઇ ગયા, તે દેશના કાયદા ગુલામો ઉપર ઘણા સખત હોવાથી તેની તપાસ થઇ, અને પોતાના ધણી પાસેથી નાસી જવાનો તે ગુન્હેગાર ઠર્યો. અને એક ક્રૂર સીંહ કે જેને ઘણા દિવસ ભૂખ્યો રાખ્યો હતો, અને તેથી કરીને તે વધારે ક્રૂર થયેલો હતો તેનાથી તેના કડકે કડકા કરી નાંખવાની સજા તેવા ગુન્હાની તેને કરવામાં આવી. જ્યારે ઠેરવેલો વખત થયો ત્યારે દરેક બાજુએ ઘેરી લીધેલા એક મોટા કોટમાં તે અભાગ્યા માણસને બીન હથીયારે મુક-

વામાં આવ્યો, અને તે ઘેરાની આસપાસ તે ભયંકર દેખાવ જોવાને સારૂં હજારો માણસો એકઠા થયા હતા. તરતજ એક ભયંકર બુમ સંભળાઇ જેથી જોવા આવનારાઓને ધાસ્તી લાગી, એક ગુફા કે જે સીંહને બહાર આવવા સારૂ જાણી જોઇને ઉઘાડી રાખી હતી, તેમાંથી રાક્ષસી કદનો એક સીંહ નીકળીને બહાર આવ્યો. અને તેની ઉભી કરેલી યાળને પૂછડી સહીત, ચળકતી આંખો સહીત જે જડબા ઉઘાડી કબરની માફક વકાશેલાં હતાં તે સહીત નીકળી આવ્યો. પણ જ્યારે તે લોકોએ તે સીંહને તેના નીરાધાર શિકારનો નાશ કરવાને બદલે તેના પગ ઉપર તાબેદારીથી નમતો, જેમ નીમકહલાલ કુતરો તેના શેઠ ઉપર લાડ કરે છે તેમ લાડ કરતો અને જેમ કોઈ માને પોતાનું (ખોવાઈ ગયેલુ) છોકરૂં અકસ્માત મળી આવે છે તે જેમ ખુશી થાયછે તેમ ખુશી થતો, દીઠો ત્યારે તેઓને દયા આવવાને બદલે અચંબો લાગ્યો. તે શેહેરનો હાકેમ જે તે વખતે હાજર હતો તેણે તે વખત મોટી બુમ પાડી અને ઘણાજ ઘાતકી અને નિર્દયસ્વભાવનુ પ્રાણી ક્ષણવારમાં પોતાનો જાતીસ્વભાવ શી રીતે ભૂલી ગયુ ને નીરપરાધી અસીલ પ્રાણીને તે શી રીતે થઇ ગયું તે નહી સમજાય એવો છુપો ભેદ લોકોને સમજાવવા ઍન્ડ્રોકલીઝને હુકમ કીધો.

ઍન્ડ્રોકલીઝ પછી પોતાના નાશી જવાની દરમ્યાનમાંના પરાક્રમની દરેક બીના તે મંડળીને કહી; અને એવું કહીને છેડો આણ્યો કે જે પ્રાણી હાલ તમારી આગળ ઉભું છે, તે જંગલમાં મારો મિત્રને યજમાન હતો. જે સઘળા લોકો ત્યાં હાજર હતા તે આ વાતથી અચંબો પામ્યા ને ખુશી થયા, જે વાત પરથી એવું માલમ પડયું કે ક્રૂરમાં ક્રૂર પ્રાણી પણ આભારથી પીંગળવાને ને દયાની અસર લાવવાને શકતીવાન છે; અને તેઓએ એકઠા મળીને તે જગ્યાના હાકેમને તે કમનસીબ પ્રાણીને માફી આપવાને વીનંતિ કરી. આ તરતજ તેને બક્ષીસ કરવામાં આવ્યું; અને જે સીંહે આ પ્રમાણે ઍન્ડ્રોકલીઝની બે વાર જીંદગી બચાવી હતી તે સીંહ પણ ભેટ કરવામાં આવ્યો.

પાઠ ૧૨ મો.

કુતરો.

કુતરો માંસહારી (પ્રાણી) છે; અને જ્યારે તે જંગલી હોયછે ત્યારે ક્રુ અને નહીં હળી મળી જાંય એવો હોયછે. હિંદુ અને મુ-

સલમાનોએ તેને અપવિત્ર ગણ્યો છે. યૂરોપખંડમાં ઘણું કરીને કુતરા પાળેલા હોયછે.

માણસ સારૂ જે સઘળાં પશુ પરમેશ્વરે આપેલાં (પેદા કરેલાં) છે, તેમાં પાળેલો કુતરો સઉથી મમતાળુ, કહ્યાસર (તાબેદાર), અને નિમકહલાલ પ્રાણી છે. તે સુખ અને દુઃખ એ બન્ને સ્થિતીમાં આપણો મિત્ર છે; પોતાના ધણીની ચાકરી કરવામાં મેહેનતુ છે અને તેના મિત્રોનો માત્ર મિત્ર છે અને તે સિવાય બીજાઓ વિશે તે તમા રાખતો નથી. પોતાની મમતામાં દૃઢ છે અને દુઃખ કરતાં સુખ વધારે ધ્યાનમાં રાખેછે; તેની ઉપર જો અકૃપા બતાવી હોય તો પણ તે શત્રુ થતો નથી, પણ ઉલટો જે હાથ તેને મારવાને ઉગામ્યો હોયછે તે હાથને ચાટી તાબે થવાથી ગુસ્સાને દુર કરાવે છે.

કુતરાને દરેક જડબામાંાછ કાપવાના દાંત હોયછે; ચાર અણીવાળાં દાંત છે; દરેક બાજુએ અકેકો ઉપર ને અકેકો નીચે હોયછે; અને છ અથવા સાત દાઢ હોયછે. જેમ બિલાડીના પંજા ઢાકેલા છે તેવું ઢાંકણ કુતરાના પંજાને નથી હોતુ; પણ આગળ કાઢવા ને પાછળ ખેંચવાની શકિત વગર તે પંજા દરેક આંગળાના છેડેજ રહે છે; બિલાડીની જાત કરતાં તેમનું નાક વળી વધારે લાંબુ હોયછે; અને તેના કદના પ્રમાણમાં તેનું શરીર પણ વધારે મજબુત બનાવેલું હોયછે, તથા તેની ઉપર રૂઆંને બદલે કેશ હોયછે. જન્મ્યા પછી નવ દાહાડાના થાય તાંહાં સુધી તેઓ આંધળાં હોયછે; અને આશરે તેર વર્ષ જીવે છે. જુદી જુદી જાતના સંયોગથી આ પ્રાણીની જાત ઘણી થઈ છે.

"મૅસ્ટિફ" નામની કુતરાની જાત માત્ર બ્રિટિશ ટાપુઓમાં મળે છે. તે મોટો, બળવાન અને ચપળ છે તથા તેનામાં ઘણી અકકલ છે; અને તેને ઘણું કરીને પોહોરો કરનારા કુતરા દાખલ વાપરવામાં આવે છે. સામે થયા વગર ઘોલાયાની સામે તે કદાચિતજ થાયછે. અને ત્યારે તે માત્ર સખ્સને નીચે ફેંકી દેછે તથા તેને કોઈ આવીને છોડાવે ત્યાંહ સુધી બિજું વધારે દુઃખ દીધા વગર ઘણા કલાક સુધી તેને પકડી રહેશે.

"બુલડોગ" મૅસ્ટિફ કુતરા કરતા કદમાં ઘણો નાનો છે; પણ જોરમાં તે તેની લગભગ બરોબરીઓ છે અને ક્રૂરતામાં તેનાથી ઘણો ચઢતો છે. ટપકીવાળા કુતરા આ જાતમાં સારા ગણાયછે, ગોધા તરફ એ કુતરાને જે જાતીવેર હોયછે તેથી તેનું નામ "બુલડૉગ પડયું છે. ભસ્યા વગર સઉથી જોસ્સાવાળા ગોધાના માથા તરફ દોડીને પકડે છે તથા

કોઇ વખતે તેનું નાક પડીને જમીનપર તેને નાખે છે; અથવા તેના પકડેલા (ગોધા) ને ઘણીજ મેહેનતે છોડાવી શકાય છે, જો સામટા આ કુતરામાંના બેને છુટા મુક્યા હોય તો તેઓ એક ગોધાની, ત્રણ કુતરાં રીંછની અને ચાર કુતરા સિંહની બરોબરી કરે છે.

"ટેરીઅર" જાતનાં કુતરાં નાના તથા ગુચ્છાદાર હોયછે કે જેની બે જાત છે. એક જાતના કુતરા કેશવાળાં ટુંકા પગના, લાંબી પીઠના અને ઘણું કરીને કાળાં, કાબર ચીતરા, અથવા આછા પિળા સાથે સફેદ મળેલા રંગના હોય છે; બિજી જાતના વધારે ચપળ વધારે ટુંકા શરીરના, લીસા કેશવાળા, અને લાલ તપખીરીઆ, કાળા અથવા સફેદ રંગના હોયછે. એ કુતરાની સુંગવાની ઇંદ્રિ ઘણી તીક્ષણ હોય છે અને તે નુકશાન કરનારા સઘળી જાતના પ્રાણીનો કટ્ટો વેરી છે; અથવા હિંમતમાં તેની બરોબરી કરનાર કોઈ કૂતરો નથી. ઘણીજ બાહાદુરીથી "બેજર" ની સામે પણ લડેછે અને જોકે તે લડાઇમાં તે વારંવાર સખ્ત રીતે ઘાયલ થાય છે તોપણ તે ઘા ઘણીજ હિંમતથી ખમે છે. શિયાળ તથા બિજા શિકારના જાનવરોને તેમની સંતાવવાની જગામાંથી બાહાર કાઢવામાં તે ઘણો ચપળ છે, તથા શિયાળનો મુખ્ય કરીને શત્ર છે, માટે દરેક શિકારી કુતરાના ટોળાં સાથે તે હોય છે.

"ન્યુફાઉંડલૅન્ડ" બેટમાંથી જે કુતરાની ઉત્પતી થઇ છે તેનું નામ "ન્યુફાઉંડલન્ડ ડૉગ" પડયું છે, તેને ખુશકારક ચેહેરો હોયછે તે જાત ઘણી અશીલ અને મોટા કદ તથા અકકલવાળી હોય છે. તેમના જન્મ દેશના કિનારા પર સંસ્થાન વસાવનારાઓને આ કુતરા ઘણાજ ઉપયોગી હોયછે; તેઓ તેઓને અંદરના ભાગમાંથી લાકડા લાવવાને કામ લગાડેછે. વગર પૈડાંની ગાડીને આવા ત્રણ અથવા ચાર જોડયા હોય તો ત્રણ હંડરવેટ લાકડાં ઘણા માઇલ સુધી તેઓ ખેંચી જશે. આ કામ કરવામાં તેઓ એટલા ચપળ છે કે તેઓને હાંકનારની જરૂર પડતી નથી, પોતાનો બોજો ખાલી કીધા પછી તેઓ પોતાની ખાલી ગાડી લઇને જંગલમાં જાય છે, કે જ્યાં તેઓની મેહેનતના બદલામાં તેઓની સુકી માછલીનો ખોરાક ખવડાવવામાં આવે છે. આ પ્રાણીના પગ એવા બનાવેલા છે કે, તેને ઘણી ઝડપથી તરવા, સેહેલાઇથી ડુબકી મારવા, અને પાણીને તળિયેથી હરકોઈ ચિજ લાવવા શક્તિવાન કરે છે. મદદ કરવામાં તે એવો તત્પર છે તથા અકકલમાં એવો તો શાણો છે કે, અગણિત શખ્સોના પ્રાણ ડુબી જતાં એ જાતે બચાવ્યાં છે; અને આ કારણથી તથા તેના સર્વદા સારા સ્વભાવે કરીને તે સઘળાનો વાહાલો થયો છે.

"બ્લડહૅાન્ડ" કુતરો ખુબસુરત રીતનું બનેલું પ્રાણી છે; તેનો રંગ ઘણો ખરો આછો લાલ અથવા તપખીરીઓ હોય છે; આગળના વખતમાં ઈંગ્લીશ લોકમાં એની પ્રતિષ્ઠા ઘણી હતી જંગલમાં ચોરાયલો અથવા શિકારીથી ઘાયલ થએલા નાઠેલા શિકારને પકડી લાવવા સારૂ તેને કામે લગાડતા હતા; પણ ચોર તથા લુટારાના પગલાંપરથી તેઓને શોધી કાઢવામાં તે એથી વધારે ઉપયોગી હતો. ઈંગ્લંડ દેશમાં પાછલા કામ સારૂ "બ્લડહૅાન્ડ" કુતરાને હમણાં કામે લગાડવામાં આવતો નથી; પણ પાદશાહી જંગલમાંથી હરણ ચોરી જનારાને શોધી કાઢવાને તે કુતરાને હજુ કોઇ કોઈ વખતે કામે લગાડવામાં આવે છે, અને એ પ્રસંગે તે વિલક્ષણ અક્કલ તથા સુંઘવાની ઇંદ્રિની તીક્ષણતા બતાવેછે. તોપણ સ્પૅનીશ ઉવેસ્ટ ઈંડિઝમાં ગુનેહગારને પકડવા સારૂ હમેશ તેને કામે લગાડેછે.

"ફૉકસ હૅાન્ડ" કુતરામાં શકિત, ત્વરા અને સહનતા એ ગુણો હોયછે; તેના કેશ લીસા તથા તેનો રંગ તપખીરીઓ અને સફેદ હોયછે. ઈંગ્લાંડમાં લોકો તેને શિકાર કરવા સારૂજ માત્ર (ઉછેરે છે) પાળેછે.

"ગ્રેહૅાન્ડ" કુત્રાનું માથું તથા શરીર લાંબું અને પાતળું, ભરાઉ આંખ, લાંબુ મોહ, તીણા તથા સફેત દાંત, નાના કાન તથા તેમાં જાડા કેશ, સીધી ગરદન, અને ભરાઉ છાતી હોય છે. તેના પગ લાંબા અને શોધા હોય છે. સઘળા કુત્રાનો જાતમાં તે ઝડપવાળો છે; અને જ્યારે તે બાર મહિનાનો થાય છે તારે તે શિકાર કરવા શીખે છે; જેમ બિજા કુત્રા વાસથી રસ્તો શોધે છે તેમ એ કુતરો નથી શોધતો પણ જોવાથી શોધી કાઢે છે.

"સ્પૅનિયલ" કુતરાની ઉત્પતિ સ્પેન દેસમાં છે કે જે ઉપરથી તેનું નામ પડેલું છે. આકૃતીમાં તે દેખાવડો હોય છે; તેના કાન લાંબા છે અને રેશમી કેશ છે કે જેના સોભાયમાન રીતે ગુચ્છાવળેલા હોય છે. તેની સૂંઘવાની ઈંદ્રી તીવ્ર છે. અને અક્કલ, શિખી શકવાનો ગુણ અને મમતાના ગુણ તેઓની પૂર્ણતામાં એ જાતના કુતરામાં છે. આ પ્રાણી એટલો તો માયાળુ છે કે પોતાના ધણીના મરણની દિલગિરિથી એ જાતના કુતરા મરી ગયેલાના દાખલા જણાયલા છે. લઈ આવવું; લઈ જવું અને ડુબકી મારવી અને એવી બિજી ઘણી તરેહની ઠગાઈ એ કુતરાને કરતાં શિખવી શકાય છે; પિછાંવાળાં પ્રાણી પાછળ લાગવાને મુખ્ય કરીને તે કામે લાગે છે અને આ કામ કરવામાં જે તે ધીરજ તથા એકાગ્રતા બતાવે છે તે ઘણા વખાણવા જોગ હોય છે.

આ શિવાય એવીજ અકકલવંત તથા ઉપયોગી કુતરાની બિજી ઘણી તરેહ છે. જેવી કે, ભરવાડનો કુતરો, હૅરિઅર્, સ્પૅનિશ્ પૉઇંટર્, ઇંગ્લિશ સેટર, અને બીગલ.

ગ્રનલંડ અને કામસ્યૅટકામાં કુતરાઓ વગર પૈડાની ગાડી કે જેમાં મૂસાફરો બેઠા હોય છે તે ખેંચે છે; અને જો કે તેઓ કદે ઘણા મોટા નથી હોતા તો પણ તેઓને એટલું તો જોર અને ઝડપ અને દુઃખના વખતમાં એટલી તો સબુરી હોય છે કે સાડા ત્રણ દિવશમાં તેઓ પોતાનો બોજો ર૭૦ મૈલ દૂર લઈ જાય છે. બોજાનું વજન, રસ્તાની અડચણો અને એવી જાતની બિજી બિનાને લીધે એક ગાડીમાં તેઓમાંના ૩ થી તે ર૦ સુધી જોડે છે. હૉલંડ અને કેનેડામાં એ જાતનું કામ કરવા સારૂ કુતરાને કામે લગાડે છે; અને ઈંગ્લાંડમાં પણ આપણે કોઈ વખતે હલકાં ભારના નાના ગાડાને કુતરા જોડેલા જોઈએ છે.

“ સેંટ બર્નર્ડ ” કરીને કુતરાની એક ઉમદી જાત છે. તે કુતરાને ઈટલિઅને ફ્રાંસ (છુટા પાડનારા) વચ્ચે આવેલા આલપ્સ પર્વત પરના મઠોમાં રહેનારા વેરાગીઓ પાળે છે. બરફમાં જે મુસાફરો પોતાનો રસ્તો ભુલ્યા હોય તેઓને શોધ કરવા જવા સારૂ આ મજબુત તથ શિષ્ય કુતરાને કેળવેલા હોય છે. તેઓને ગળામાં ગલપટા ઘાલીને બાહાર મોકલે છે. કે જે ગલપટા સાથે બાંધેલી એક નાનો પીપ હોય તેમાં ભટકતાં મુસાફરોનો ખાવા સારૂ ખોરાક અને એક કાગળ હોય છે કે જેના ઉપર એવું લખેલું હોય છે કે, “ આ કુતરાના પગલાં પાછળ આવો; તેઓ તમને સહી સલામત મઠમાં જવાનો રસ્તો બતાવશે કે જ્યાં તમારી સારી રીતે પરોણા ગત કરવામાં આવશે ” આ પ્રમાણે બરફ વાળા પાહાડો પર (આ કુતરાથી) ઘણા જણ દર વર્ષે બચે છે.

હિંદુસ્તાનમાં જે કુતરા છે તે અડધી જંગલીં હાલતમાં હોય છે તેથી ક્રૂર અને ભયંકર પ્રાણી હોય છે. સઘળા દેશમાં તેઓ ગામડાના કચરા પટીનું કામ કરે છે. પાળેલા કુતરાના જેવા તેઓ ખુબ સુરત નથી હોતા. ગ્રેટબ્રિટન મધે ભરવાડના જે કુતરા થાય છે તે ઘણાજ નિમક હલાલ તથા અકકલવંત પ્રાણી છે, એ નીચેની (ખરી) વાત ઉપરથી તમને દેખાશે

પાઠ ૧૩ મો

સ્કાટલંડ દેશના ભરવાડનો એક છોકરો.

એક શનીવારની સાંજે હાલ્બર્ટનીમા માંદી પડી હતી; અને જે ઝુપડીમાં તેઓ રહેતાં હતાં તે રસ્તાથી ઘણા દૂર ડુંગરોમાં હતી. બરફના (જ્યાંહાં ત્યાંહાં) ગુચ્છલાં પડતાં હતાં અને માલકમે (જે ભરવાડનું નામ હતું) પોતાની સ્ત્રી સારૂ ગામડાંમાંથી કંઈ ઓષડ લાવવા સારૂ ત્યાં જવાના ઈરાદાથી પોતાની લાંબી લાકડી લીધી. નાના હાલ્બર્ટે કહ્યું, "પીતા, તમારા કરતાં અંધારી ખીણમાંનો મેંદ્ધાનો રસ્તો વધારે સારી રીતે હું જાણુંછું. અને મારી આગળ શૅગ કુતરો ચાલશે, તેથી મને કંઈ ધાસ્તી નથી; (માટે) મને વૈદ્ય પાસે જવાદો, અને તમે ઘેર રહો અને મારી માને (દીલાસો) સુખ આપો." માલકમે કબુલ કીધું. હાલ્બર્ટને તેના બચપણથી જ તે ડુંગરોમાંથી જવાની ટેવ પડી હતી; અને શૅગ પોતાના નાના શેઠ સાથે પોતાની પુંછડી હલાવતો હલાવતો અને ઘણા કુદકા મારતો તથા મોહોના ચાળા કરતો બહાર જવા નિકળ્યો. તેઓ સહી સલામત આગળ ચાલ્યા. હાલ્બર્ટ તે ગામડે પોહોંચ્યો ને વૈદ્યને મળ્યો અને પોતાતી માને સારૂ ઓષધ લીધું અને પછી ખુશાલી ભરેલે દીલે પોતાને ઘેર જવું શરૂ કર્યું.

રસ્તો બરોબર છે કે નહીં તે જાણવા સારૂ શૅગ આગળ ચાલતો હતો; તે એકાએક ઉભો અને આસપાસ સુંઘવા તથા શ્વાસ કાઢવા લાગ્યો. હાલબર્ટે કહ્યું; "શૅગ, આગળ ચાલ" (પણ) શૅગ આગળ ચાલ્યો નહીં. તે છોકરાએ ફરીથી કહ્યું, "શૅગ આગળ ચાલ; આપણે લગભગ ખિણના શિખરે આવ્યા છીએ; તું બરોબર જો, એટલે આપણી બારીમાંથી જે મીણબતી ધીમે ધીમે બળે છે તે તું જોશે.' શૅગ કુતરો પેહેલ વેહેલો હઠીલો માલમ પડયો, તેથી આખરે હાલ્બર્ટ એકલો પોતાના સોબતીની ચેતવણીના પોકારપર લક્ષ ન આપતાં આગળ ચાલ્યો. તે થોડાંક પગલાં આગળ નહી ગયો એટલામાં બરફના ઢગલાથી ઢંકાયેલી એક ઉંચી ટેકરી ઉપરથી નીચે પડયો.

પોતાના છોકરાના રસ્તા પર રોશની પડે માટે માલકમે હેતથી જે નાની મીણબતી મૂકી હતી તેનો મોગરો કાપતો હતો; દેવતા ઉપર લાકડાં મુકતો હતો; અને પોતાની સ્ત્રીને દીસાસો આપતો હતો કે જે દીલાસામા તેનું દીલ સામેલ થઈ શકતું નહોતું. તે બારણા આગળ વારંવાર જતો, પણ કડકડ ભાગતા બરફનો કંઇ અવાજ તેને સંભળાયો નહી,

અથવા બરફના વિશાળ મેદાનમાં કોઈ પણ આકૃતિનો છાયો પડયો નહીં. હાલ્બર્ટની ગરીબ મા બોલી કે, " કદાચ વૈદ્ય ઘેર નહી હશે માટે તેને સારૂ તે ખોટી થયો હશે " તે પોતાના છોકરાની ગેર હાજરીનાં દુઃખથી એટલી તો બેચેન થઈ કે પોતાનું દુઃખ વિસરી ગઈ. નજદીક મધ્યરાત્ર થઈ ત્યારે માલકમે પોતાના કુતરાનો સારી રીતે જણાયલો અવાજ સાંભળ્યો. તેજ પળે તે મા બાપ એ બે જણ બોલ્યાં, " મારા છોકરા, મારા છોકરા." તે ઝુપડીનું બારણું ઉઘાડીને શૅગ કુતરો પોતાના ધણી શિવાય અંદર ગયો. ને મા બોલી, "મારો બાહાદુર છોકરો બરફમાં મરી ગયો હશે" એટલામાં પાટીઆંની જમીનપર જે કુતરો હાંફતો પડેલો હતો તેની ગરદન આસપાસ એક નાનું પડીકું તે છોકરાના પીતાએ દીઠું. તે ભરવાડ બોલ્યો. "આપણો છોકરો જીવેછે. તેના રૂમાલે બાંધેલું આ ઓષડ છે; તે કોઈ ખાડામાં પડયોછે પણ ત્યાં તે સલામત છે. ઈશ્વિર ઉપર ભરોંસો રાખ. હું બાહાર જાઉછું અને મારા છોકરાના બચાવ સારૂ શૅગ કુતરો મને સહી સલામત લઈ જશે." એક પળમાં શૅગ ઉભો થયો અને તેઓ બે જણ ઝુપડીમાંથી નિકળ્યા એટલે શૅગે પોતાની બેહદ ખુશી બતાવી; પોતાના પાહાડી રેહેઠાણમાં તે એકલી હતી, પોતાની એકાંત ઝુપડીની આસપાસ બરફ પડતો તથા વા વાતો હતો. પોતાના છોકરાના ભય વિશે તે ખચીત હતી અને તેને બિજી ધાસ્તી એ હતી કે રખે પોતાનો ખાવંદ પણ વળી માર્યો જાય; એવા વખતે તે છોકરાની મા કેવા દુઃખમાં હતી એનો વિચાર તમે કરો; એક ગરીબ કુતરાની અક્કલ ઉપર બે જીવની હયાતીનો આધાર છે એવુ તેણે લાગ્યું; પણ તેને માલમ હતું કે, મુંગા પ્રાણીના પગલાને રસ્તો ઈશ્વિર માત્ર બતાવશે, માટે પોતાના હાથ એક બિજા સાથે મજબુત ધરીને ઘણા દીલોજાનથી તે સાહેબની પ્રાર્થના કરીકે, " ઓ સાહેબ, મારા ઉપર આ ઘણી સખ્ત મુસીબત આવી પડી છે, તેમાં તુ મને છોડી દેતો નહી ".

કેટલીક વાર સુધી શૅગ સીધો ઘણી સાવધગીરીથી આગળ ચાલ્યો. અને જે ટેકરીની નીચે હાલ્બર્ટ પડયો હતો ત્યાં જવાનો જે રસ્તો હતો ત્યાં શૅગ ગયો. ઉતરાણ ઉભું અને ભય ભરેલું હતું, તેથી ઝાડોની બરફથી ઢંકાએલી ડાંખલી પર ટેકો દેવાની માલકમને ફરજ પડી હતી. દૈવયોગે એટલામાં બરફ પડતો બંધ થયો, અને ચંદ્ર પાસેથી વાદળાં વીખરાવવા લાગ્યાં. જે ખાડામાં માલકમનો છોકરો પડયો હતો તેની નીચે તથા સામેની કોરપર તે આખરે ઉભો રહી તેણે બુમ પાડી તથ

પોતાની આંખ ઝીણી કરીને જોયું; પણ કંઈ જોઈ અથવા સાંભળી શકે કયો નહીં. ઘણા ખરા શીધા નીચાણ તરફ શગ ચાલ્યો. અને માલકમે સઘળું જોખમ વેઠીને તેની પાછળ જવાનો ઠરાવ કર્યો. તળિયે ગયા પછી જે ખડક ઘણો ખરો બરફથી ઢંકાઇ ગયો હતો, તેની બાહાર નીકળી આવતી ટેકરી ઉપર શૅગે ચઢીને ઘણા જોરથી ઉખેડવા તથા શોક કરવા માંડયું. માલકમ તેની પાછળ ગયો અને કંઇક શોધ કર્યા પછી પોતાના છોકરાનું મુયેલા જેવું શરીર તેને દેખાયું. ઉતાવળથી તેણે તેનું બદન કે જે લોહી અને બરફથી બોળાઈ ગર્ક થયું હતું તે ફાડી નાંખ્યું. અને હાલ્બર્ટને પોતાની પચરંગી પીછોડીમાં વિટાળી પોતાના ખભા પાછળ બાંધી લીધો, અને ઘણી મેહેનત તથા અડચણ ભોગવી તે ઉપર ચઢયો. હાલ્બર્ટને તેની માની પથારીમાં સુવાડયો. અને ઘણી મહેનતે તેને તેની ભયંકર ઉંઘમાંથી જગાડયો. તે ઘણો દબાઇ ગયો હતો અને તેનો ઘુટણ ઉતરી ગયો હતો, પણ બિજી કંઈ ઇજા તેને થઈ નહોતી. જ્યારે તે શુદ્ધિમાં આવ્યો ત્યારે પોતાની માને જોઈને બોલ્યો, "ઇશ્વરનો ઉપકાર માનો; પણ મા, તમને ઓસડ મળ્યું?" જ્યારે તે ખાડામાં પડયો તારે શૅગ તેની પાછળ નીચે ઉતર્યો હતો. અને તે હેતવાળા છોકરામાં જે કંઈ જોર રહ્યું હતું તે વડે કુતરાની ગરદને વૈદે આપેલું પડીકું બાંધ્યુ અને તે ઘેર લઈ જવાને તેને ફરમાવ્યું.

આ બન્યાને ઘણાં વર્ષ હાલ થયાં છે; અને શૅગ હમણા જો કે ઘરડો થયોછે તથા તેના કેશ સફેદ થયાછે તોપણ તે પોતાના ધણીની પાછળ સાથે જાયછે અને તેનો ધણી સ્કાટલંડના ખુશનુમાં ડુંગરોના ઘણા ખુબસૂરત તથા વિસ્વાસુ ભરવાડોમાંનો એક ભરવાડ છે.

પાઠ ૧૪ મો.

પ્રજાની સ્તુતી.

હે પરમેશ્વર! અમારી દયાવંત રાણીને બચાવ (રક્ષણ કર), વિક્ટોરીઆ લાંબા વખત સુધી રાજ કરે; પરમેશ્વર! અમારી રાણીને બચાવ!

અમારા પર લાંબા વખત સુધી રાજ્ય કરવાને તેણીને વિજયી, સુખી અને કીર્તિવંત મોકલ; પરમેશ્વર! રાણીને બચાવ! ઓ પરમેશ્વર! અમારો ઇષ્ટદેવ! તારી સત્તા વાપર, તેણીના શત્રુને વિખેરી નાંખ, અને

તેઓની પડતી કર, તેઓના કાવતરા ગુંચવી નાંખ (નકામાકર), તેઓનાં લુચ્ચાઈ ભરેલા કાવતરાં નિષ્ફળ કર, અમે તારા ઉપર આશા રાખીએ રાખીએ છીએ. હે પરમેશ્વર! અમને બધાને બચાવ!

તારી સર્વોત્તમ બક્ષીસ તેણીને જથાબંધ આપવાને મેહેરબાની કર, લાંબા વખત સુધી તે રાજ કરે! અમારા કાયદા તે બચાવે, અને અંતઃ-કરણથી ને મોહોડેથી હમેશાં ગાવાનુ કારણ અમને આપ, હે પરમેશ્વર! રાણીને બચાવ!

ત્રીજા જયોર્જે લખેલી કવિતા.

હે પરમેશ્વર! દરેક છુપા શત્રુથી ને મારાના ઘામાંથી રાજાને બચાવ! તેના ઉપર તારા હાથ ફેલાવ.

બ્રિટનની ખાતર અમારા પાળક, રાજા અને મિત્રને બચાવ! હે પર-મેશ્વર! રાજાને બચાવ!

પાઠ ૧૫ મો.

બહાદુર બોબી વિષે.

કેટલાએક વરસ ઉપર ઉવૉશિંગટન નામનુ જે અમેરિકાનું વહાણુ ચીન ખાતે જવાનું હતું, તે વાહાણપર બીજા ઉતારૂઓમાં એક અમલદાર, તેની સ્ત્રી, અને એક પાંચ વર્ષનો નાનો છોકરો, અને એક બૉબી નામનો કુ-તરો હતો. વહાણુમાંના દરેક માણસ બૉબીને ચાહાતા હતા. તે સારા સ્વભાવનો અને રમતીઆળ હતો; પણ તે નાનો છોકરો તે કુતરાનો હ-મેશાંનો સોબતી હતો. તે આનંદી નાનો છોકરો હતો, અને જેટલો બૉબી તેનો શોખીલો હતો, તેટલો તે બૉબીનો શોખીલો હતો.

એક સાંજરે જ્યારે અંધારૂ થતું હતું ત્યારે તે નાનો છોકરો અને તે કુતરો એકઠા ધીંગા મસ્તી કરતા હતા. તે વહાણે ઝોકું ખાધું અને તે છોકરો ઉછળીને મહાસાગરમાં પડયો. "કોઈ પડયું રે પડયુ" એવી બૂમ પડી, અને બહાદુર બૉબીએ વહાણના કઠેરા ઉપરથી કૂદકો માર્યો, અને ગ્રેહાઉન્ડ કુતરાની માફક કૂદી પડયો, અને વહાણના પાછલા ભાગ તરફ તર્યો.

તે નાના છોકરાનો બાપ અડઘો ગાંડા જેવો થઇ ગયો, હવા ખાવાની હોડીમાં બીજાઓ સાથે કુદી પડયો; પણ તેમની આગળ જોવાને ઘણુંજ અંધારૂ

થયુ હતું, અને સધળા માણુસે છોકરાની આશા છોડી દીધી.

આખરે તેઓએ વહાણુની ડાબી બાજુ તરફ એક ઉછાળો સાંભ ળ્યો. તે બાપે કહ્યું "જલદીથી હલેશાં મારો." સુકાનીએ સુકાનનો હાથો ફેરવ્યો, માણુસોએ ચારગણાં જોરથી હલેશાં માર્યાં, અને બાહાદૂર બૉબી એક પળમાં પોતાના મોંમાં છોકરાને લેઇને એક બાજુએ આવ્યો.

તે મચ્છવાને વહાણુ તરફ હલેશાં મારીને પાછો લેઈ ગયા, અડધો ડુબેલો છોકરો સાજો થયો, તે માબાપો ખુશી થયા, અને બાહાદુર બૉ-બીને સધળાએ થાપડયો, અને ભેટયો.

તે નાના છોકરાએ પોતાના વહાલાને પોતાના હાથમાં કોટી કરી, અને વહાણુ ઉપરનુ દરેક માણુસ જેમ બાપ પોતાના છોકરાને ચાહે છે, તેમ ચાહતુ હતુ.

(કેઈપ ઓફ ગુડ હોપ) સારી ઓશાની ભુશી આગળ ઉતારૂએ ઉતરવાના હતા. તે અમલદાર પોતાની સ્ત્રી અને છોકરાને લેઈને હોડીમાં ગયો, પણુ તેણે તે મચ્છવો જ્યાં સુધી વહાણુથી કેટલેક દુર ગયો ત્યાં સુધી ન્યુફાઉન્ડલાન્ડ કુતરાને ગળપટાથી મજબુત ઝાલી રાખવાનું ખારવા-ઓને કહ્યું.

તેણે કહ્યું કે તે કેવો જબરો તરનાર છે તે તમે પછી જોશો. બ-હાદુર બૉબીએ છૂટો થવાને ખેંચ તાણુ કરી અને તરફડીયાં માર્યા; પણુ સધળું નીષ્ફળ ગયું; કારણુ કે જ્યાં સુધી તે મચ્છવો કિનારા પાસે ગયો, ત્યાં સુધી તેને (કુતરાને) તેઓ (ખારવાઓએ) ઝાલી રાખ્યો હતો. જેવો તે અમલદારે પોતાનો રૂમાલ એક નિશાની તરીકે ઉંચો કર્યો, કે તરતજ તે કુતરાને છુટો મૂકયો; તે દરીઆમાં જુસ્સાબંધ પડયો, અને ઘણીજ હિંમતથી મોજા કાપતે ચાલ્યો. એકાએક તે ગરીબ પ્રાણીએ એક તીક્ષણુ બુમ પાડી અને પાણીની બહાર નીકળી આવ્યો. પેહેલા એવું વિચાર્યું કે તેને આંકડી આવી હશે. પણુ તે તો તેનાં કરતાં ખરાબ હતું. એક શાર્ક માછલી તેની પાછળ થઈ હતી. તે હોડીથી તે વાહાણુ પરના માણુસોએ પોકાર કીધો કે, "શાર્ક, શાર્ક." બૉબી ડાબાથી તે જ-મણી અને જમણીથી ડાબી તરફ તરવા લાગ્યો, પાણીમાં ડુબકી મારો, એવડો ફેરો માર્યો, દાંત દેખાડવા લાગ્યો, અને એમ કરીને શાર્ક માછલીને તેની પીઠપર ફાવવાની તક આપી નહીં કે જે તે પીઠપર પકડયા વગર તે માછલી તેને કરડી શકતી નથી.

તે ગરીબ પ્રાણીને બચાવવા સારૂ તે હોડી ઉતાવળે પાછી હંકારી;

પણ તે શાર્ક માછલી ક્રૂર તથા ઝડપવાળી હતી; ગરીબ બૉબિ તર્યો, ડુબકી મારી, અને ઘણો ખરો થાકી ગયો હતો. તે હોડી પાસે આવી એટલામાં તે શાર્ક માછલીએ તેની પીઠ પકડી પોતાનું ભયંકર મોં ઉઘાડયું. તે વખતેજ બૉબિ મરી ગયો હોત, પણ તેના ધણીએ તે શાર્ક માછલી તરફ પોતાની બંદુક ધરીને ફોડી. તે દરિયાનું પાણી લોહી જેવા રંગનું થયું અને તે માછલીના જડબાના ચુરે ચુરા થઈ ગયા. તે અમલદારે તે કુતરાને ખેંચી લીધો; તે છોકરાએ પોતાના નાના હાથવડે તેની કોટી કરી, અને તે હોડીના માણસોએ તથા તે વાહાણના ખલાસિઓએ ખુશીથી પોકાર કીધો, "હુરેહ, હુરેહ, બૉબ બચ્યો છે; શાર્ક માછલીનો નાશ થયો છે. હુરેહ! હુરેહ."

પાઠ ૧૬ મો.

વરૂ.

વરૂ પોતાના બહારના આકારમાં તથા અંદરની શરીર રચના એ બન્નેમાં કુતરાને ઘણો મળતો આવે છે; પણ તે (ભલાં) પ્રાણીમાં હળી મળી જવા તથા ઉપયોગી થવાના જે ગુણો છે તેમાં એ કોઈ ગુણ એ પ્રાણીમાં નથી. મનુષ્ય જાતીના ઘણાજ જંગલી શત્રુઓમાંના એક શત્રુ દાખલ તેની હમેશાં ધાસ્તી રાખવામાં આવે છે. જે દેશમાં વરૂ ઘણા હોય છે, ત્યાંહાં એ પ્રાણીઓનાં સઘળાં ટોળાં પોતાનો શિકાર શોધવા સારૂ જંગલમાંથી બહાર અથવા પાહાડોપરથી નીચે આવે છે. મેંઢાંનાં ધોઢાપર તેઓ હુમલ્લો કરે છે; ગામમાં દાખલ થાય છે. અને મેંઢા, ડુક્કર, વાછરડા, અને વળી કુતરાને લઈ જાય છે. આ નાશ કરનારાઓની સામે પાળેલાં પ્રાણીમાંથી ઘોડો અને બળદ માત્ર થાય છે. તેઓ વરૂની મોટી સંખ્યા તથા તેઓના વારંવાર થતા હુમલ્લાને લીધે ઘણી વખતે હારી જાય છે; વળી માણસ કોઈ પણ પ્રસંગે તેઓની ક્રુરતાનો ભોગ થઈ પડે છે. શિયાળામાં જ્યારે ટાઢ ઘણી કડકડતી પડે છે, બરફ મોટા જથ્થામાં જમીનપર પડે છે, અને ખોરાક મેળવવાને ઘણી મુશીબત પડે છે, ત્યારે આ પ્રાણીઓ જે નાશ કરે છે તે હમેશા ભયકર હોય છે. યુરોપ, એશિયા, અને અમેરિકા ખંડના ઘણા ખરા મુલ-

કોમાં વરૂઓ હોય છે; પણ યુરોપમાં વસ્તી તથા ખેતીવાડીના વધારાને લીધે એ પ્રાણીની સંખ્યા ઘણી ઓછી થઈ છે. એક વખતે બ્રિટન દેશમાં તેઓનો અતી ઘણો ઉપદ્રવ હતો, અને થોડા વર્ષ પહેલાં આયર્લાંડમાં પણ તેમજ હતું; એ વખતે વરૂના માથાની અમુક સંખ્યા રાજા આગળ લઈ આવ્યાથી લોકોને જમીન આપવામાં આવતી હતી; પણ એ બંને દેશમાં તેઓનું જડમૂળ કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે.

પાઠ ૧૭ મો.

કસરત વિશે.

અરે! જ્યારે નરમ પડી જતી તનદુરસ્તી અને જુસ્સા આડે માગ જાય છે ત્યારે પરમેશ્વરની આપેલી મોટામાં મોટી બક્ષીસો શા કામની છે? ત્યારે જે જે આપી શકાય છે. તે કેવું બેસ્વાદ લાગે છે! તંનદુરસ્તી એ સુખનું પ્રાણ રક્ષકનું મુળ છે, અને કસરત એ તંનદુરસ્તીનું છે. આની સાબીતીમાં જે કંગાળ દુ:ખના અથાગ ખાડામાં જલદીથી ગરક થઇ ગયેલી જીંદગાની ગુમાવે છે, તેને તમો જુઓ. અને જેને મહેનતે અને મરદાની કસરતે મજબુત કરેલો છે તેનો દરેક અવયવ હવાની માફક હલકો છે, અને દરેક વિચાર હવાની માફક સ્વચ્છ છે.

પાઠ ૧૮ મો.

શિયાળ.

શિયાળ એ કુતરાની જાતનું ચોપગું પ્રાણી છે. દુનિયામાં ઘણા ખરા દરેક ભાગમાં આ પ્રાણી મળે છે. તેનો રંગ તપખિરીયો હોય છે; તેનું મોહ તીક્ષણ હોય છે; તેના કાન ઉભા તથા અણીદાર હોય છે; તેની પૂંછડી સીધી તથા જાડી અને છેડે સફેદ થયેલી હોય છે. તેનું ઘણું ખરૂં રહેઠાણ ગુફા, જમીનની સપાટી નીચે બનાવેલું મોટું દર, અથવા ખડકની કોઈક ઉંડી ફાટમાં હોય છે. સાંજ સુધી તે કદાચ બહાર જાય છે; અને સવાર સુધી જંગલ અને ખેતરોમાં ખોરાક સારૂ તે ભટકે છે. સસલાં, મરઘાં, કુકડાં, પીછાંવાળા શિકારનાં પ્રાણી, છછુંદર અને ઊંદર ખાઈ તે જીવે છે. અને એવું જણાયેલું છે કે તે ફળનો ઘણો શોખીલો છે.

તેનો અવાજ કુતરાનું એક જાતના ભસવા જેવો છે.

જો કે શિયાળ મરઘાં, કુકડાં તથા શિકારના પ્રાણીનો નાશ કરે છે. તથા કોઈ વેળાએ મેંઢાંને ગળી જવા અથવા લઈ જવાની છુટ લેછે, તો પણ ઘણા દુઃખકારક પ્રાણીઓનો નાશ કરવાથી તે માણસની ચાકરી બજાવે છે. તેની ચામડીને નરમ તથા ગરમ રૂઆં હોય છે કે જે ગળપટા, હાથના મોજાં અને શિયાળાના પોશાકના અસ્તર સારૂ કામે લાગેછે.

ઘણા દેશોમાં અને તેમાં વિશેષે કરીને ઇંગ્લંડમાં શિયાળનો શિકાર કરવો એ એક પ્યારી ખેતરની રમત છે. શિકારી કુતરા સાથે ગ્રહસ્થો તેનો શિકાર કરે છે. એવું જણાયલું છે કે, તે પચીશ મૈલ દોડે છે તથા પોતાની જીંદગી બચાવવા માટે કુતરા તેમજ ઘોડા અને શિકારીઓને દોડાવી થકાવી નાખે છે.

શિકાર મેળવવા તથા પોતાના શત્રુથી દૂર રહેવાને જે જે તરેહવાર યુક્તિ તે વાપરે છે તેને માટે વ્યાજબી રીતે તેનું લુચ્ચો નામ પડયુ છે. અને તે ઉપરથી "શિયાળ જેવો લુચ્ચો અથવા યુક્તિ વાળો" એવી કેહેણી નીકળી છે. આ યુક્તિ અથવા લુચ્ચાઈના ઘણા દાખલા કહેલા છે. એક શિયાળની પાછળ પારધી લાગેલો હતો, પણ તે વારંવાર એક ટેકરી ઉપરથી જતો દેખાયાથી હમેષાં બચી જતો હતો; અને ઘણું ખરૂં એવું બનતું કે કુતરાઓમાં ઘણા ખરા તેનો શિકાર કરવાની આતુરતાથી તેની પાછળ જે જતાં તેમાંના ઘણા ખરા માર્યા જતા હતા, તે જગા શોધતા શિકારીઓને દૈવયોગે તે ઉભી ટેકરીના મથાળાં નીચે જે તે શિયાળનું દર હતું. તે માલમ પડયું; અને પોતાના દાંત વતી તે દરની પાસે જે ડાંખળી ઉગેલી હતી તે પકડીને તે દરમાં હિંચકા ખાવાની તેનામાં કળા હતી કે જાંહાંથી બીન ધાસ્તીએ હરેક પળે ઉપર ચઢવાને તે શક્તિવાન હતો પણ માણસની બુદ્ધિએ શિઆળની લુચ્ચાઇથી સરસ હોય છે. તે પારધીએ તે ડાંખળી કાપી નાંખી અને બીજી વખતે તે શિઆળની પાછળ તેઓ લાગ્યા એટલે તે શિયાળ તે ડાંખળી તાંહાં હશે એવું જાણીને તેને આગળની માફક પકડવા ગયો; પણ અલબત તે પોતાની નેમ (ધારણા ચુકયો અને ખડકમાં નીચે પડવાથી જાણે કુતરાઓએ તેને ફાડી નાખીને તેના કટકે કટકા કર્યા હોય તે માફક તેના ચુરેચુરા થઈ ગયા.

હિંદુસ્તાનમાં કોહોલું જે સાધારણ પ્રાણી છે તે દેખાવમાં શિયાળને મળતું છે; પણ તેની ચાલ ચલણ વરૂને મળતી છે.

પાઠ ૧૯ મો.

હાથી.

સઘળાં પ્રાણી કરતાં જોરાવર તથા મોટો પ્રાણી હાથી એ થાન ધાવીને મોટા થનારા પ્રાણીના વર્ગને લગતો છે, કે જે વર્ગને જાડી ચામડીવાળા અથવા "પૅકિડર્મૅટા કરીને કહે છે. (એજ વર્ગમાં ગેંડા અને નદી અથવા દરીઆઈ ઘોડો આપણે મુકીએ છે (ગણીએ છે) હાથી આફ્રિકા તથા હંદુસ્તાન એ બન્નેનો વતની છે. તેના શરીરનું કદ મોટું હોયછે; તેના મોટા પગ થાંભલા જેવા છે; તેની આંખ નાની, પણ ચંચલ હોયછે; અને તેના કાન મોટા હોય છે. હાથીના માથાને ટેકો આપવા સારૂ તેની ગરદન ટુંકી અને જાડી હોય છે; પણ તેનામાં વિચિત્ર દેખાવ એ છે કે, તેના નાકને બદલે તેના મોહ ઉપર સુંઢ છે અને જેને તેની મરજીમાં આવે તેમ તે ફેરવી શકે છે. નાની અથવા મોટી એ એમાંની હરેક વસ્તુ પોતાની સુંઢ વડે હાથી ઉપાડી શકે છે. એ સુંઢ નાના ઝાડોને તેનના મૂળ સહિત ઉખેડી કાઢવાને શકિતવાન છે, તથા તે વળી ટાંકણી પણ ઉંચકી શકેછે. સુંઢ એ પીવાનું વાસણ છે; કારણ કે જ્યારે તેને પાણી પીવાની ઇચ્છા થાય છે. તારે સુંઢ પાણીથી ભરાય છે. ત્યાહાં સુધી તેવડે પાણી ચુશી લે છે અને પછી તેને પોતાના મોહ તરફ વાળે છે અને પછી મોહમાં પાણી રેડે છે. નાહાવાને હાથી શોખીલો છે અને પોતાની સુંઢથી પોતાના ઉપર પાણી છાંટે છે. કવિતાના નીચેના તરજુમામાં જે રીતે વર્ણન કર્યુ છે તેમ ઝાડોની ડાંખલીએ સુંઢવતી તે પોતાને પવન નાંખે છે.

જંગલ તથા કાંટાવાળી ઝાડીમાં અને જે નેતરો (બાબુ) કડકડ અવાજ કરીને તેના રસ્તામાં પડતી તેમાંથી તથા ટૅસલઆસ (ઘાસવાળા જમીનના ઢેભાં) માંથી કે ઘાસના જે રૂપેરી (સફેદ) પીછાં (પાત્રાં) ઉડેછે ને જે નાના ઝાડોથી ઊચે હોય છે તેમાં થઇને પગે ચાલતો ચાલતો હાથી પેલા પારદર્શક ઝરામાંથી પાણી પીવા બપોરે આવે છે. જો ! તે પોતાની સુંઢ ઉંધી ફેરવીને ઉંચે ખુશનુમા પાણી ઉરાડે છે. અને હમણાં પેલા તાડના ઝાડના પોહોળાં પાત્રાંવાળી ડાખલી તોડી લઇને (કમજોર) સ્થીર હવામાં મોજાના જેવી ગતીએ તે ડાંખલી અહીં તહીં હલાવી (પોતાને) પંખો નાખે છે.

આ દેશમાં (હીંદુસ્તાનમાં) કેટલાક હાથીનેજ લાંબાં દાત હોય છે; દક્ષિણ આફ્રિકામાં મૂળો ઉપર હાથી પોતાનો નિર્વાહ કરે છે; અને ત્યાં પોતાનો ખોરાક ખોદી કાઢવા સારૂ હાથી તેમજ હાથણુ એ બન્નેને પણ લાંબા દાંત હોયછે.

હાથી જ્યારે પાળેલો હોય છે ત્યારે તે અકકલવાળો, ગરીબ, અને આજ્ઞાંકિત હોય છે. તેની ગરદન ઉપર જે માહાવત બેસે છે, તે જે નિશાની કરે છે, તે સમજે છે. અને અંકુશ કે જે છેડે વળેલો હોય છે, તે વતી તેને ચલાવે છે. લોકોને તેના પર બેસવાને શકિતવાન કરવા માટે તે પોતાના ઘુંટણ મરડે છે તથા પોતાપર ભાર મૂકવાને વળી તે પોતાની સુંઢવતી મદદ કરે છે. બંદુકના દારૂની શોધ પેહેલાં લડાઈમાં હાથી કામમાં આવતા હતા; ઘણું કરીને હમણાં તેઓને ભાર લઈ જવાના કામમાં આણેછે. હાથી ઘણું ખરૂં ૧૨૦ વર્ષ જીવેછે. સિલોનના રેહેવાસી તેમને નીચે પ્રમાણે પકડી પાળેછે.

જ્યાં હાથી રહેછે એવું જંગલ સિલોનના લોકોને માલમ પડેછે ત્યારે તેઓ મજબુત કઠેરા તથા ચકરવાળો એક મોટો ઘેરો બનાવેછે, કે જેનુ મજબુત બારણું હાથી પકડવા સારૂ જાણી જોઇને ઉઘાડુ રાખેલુ હોય છે. પછી તેઓ પોતાના પાળેલા હાથીઓમાંના એક બે છુટા મુકી દે છે કે જેઓ રાની હાથી સાથે જઈ મળે છે અને તે ઘેરામાં તેઓને આવવા લલચાવે છે. આ રાની હાથીમાંનો એકાદ તે ઘેરામાં દાખલ થયો એટલે જે માણુસ તાંહાં હાજર ઉભો હોય છે, તે પેલા દરવાજા બંધ કરે છે અને તેને બંધીવાન કરે છે. તે પ્રાણી આવી રીતે સપડાયો એવું તેને માલમ પડે છે, એટલે તે ઘણો જોસ્સાવાળો થઇ નાહાસી જવા કોશેશ કરે છે; પણ તરતજ સઉથી મોટા કદ તથા જોરવાળા બે પાળેલા હાથ્થી તાંહાં જે તે કારણ સર રાખેલા હોય છે તેઓ તેની દરેક બાજુએ એકેકો આગળ આવે છે અને જાંહાં સુધી તે વધારે શાંત થાય છે, તાંહાં સુધી તેને પોતાની સુંઢવતી માર મારે છે. પાછળથી પછી જે માણુસ આવે છે તે તેનાં પાછલા પગના દરેકને એક ઘણું મોટું દોરડું બાંધે છે અને તેનો બીજો છેડો બે મોટાં ઝાડ સાથે બાંધે છે. કેટલાક કલાક સુધી તેને ભૂખ્યો રાખવામાં આવે છે; અને તેટલા વખતમાં ઘણું કરીને તે એટલો તો અશીલ થઈ જાય છે કે જે તબેલો તેને વાસ્તે તૈયાર કરેલો હોય છે, તેમાં પોતાને લઇ જવા દેછે, કે જાંહાં તે પોતાની બાકીની જીંદગી ઘોડા અથવા બીજા કોઈ ઘરમાં પાળેલા પ્રાણી માફક કાઢે છે.

સુરત શેહેર કે જાહાં પાળેલા ઘણા હાથ્થી રાખેલા હતા તાંહાં પાણી પીવાને રસ્તે આ હાથ્થીઓને લઈ જવામાં આવતાં હતાં. તે જગાની પાસેમાં એક ઝુંપડી હતી કે જાંહાં એક દરજી બેશી સીવવાનું કામ કરતો. આ પશુમાં મોટામાંના એક સાથે આ દરજીએ ઓળખાણ કરી, અને જ્યારે તે હાથ્થી તેના બારણા આગળથી જતો તારે તેને વનસ્પતી તથા મેવો તે દરજી આપતો હતો. બારીમાં તે હાથ્થીને પોતાની સૂંઢ મુકવાની ટેવ પડી હતી, અને જે કંઇ પોતાનો મિત્ર તેને આપતો હતો તે બારીમાંથી સુંઢ ઘાલીને તે લેતો હતો; પણ હાથી જેવા જોરાવર તથા કદવાળાં પ્રાણીને ખિજવવું એ કેવું ધાસ્તી ભરેલું છે એ વિશે વિચાર ન કરતાં એક દિવસે તે દરજીના મનમાં કંઈ ખરાબ બુદ્ધિએ પ્રવેશ કર્યો; તેથી તેણે હમેશની માફક જ્યારે તે હાથીએ પોતાની સૂંઢ બારીમાં ઘાલી, એટલે તેને કંઈ ખાવાનું આપવાને બદલે પોતાની સોય ભોકી. તરતજ તે પ્રાણીએ પોતાની સૂંઢ પાછી ખેંચી લીધી અને ગુસ્સાનું કંઈ પણ ચિન્હ બતાવ્યા વગર બીજા હાથ્થી સાથે પાણી પીવા ગયો; પણ પોતાની તરસ મટાડયા પછી કાદવ વાળું જેટલું પાણી મળ્યું તેટલું પોતાની સૂંઢ કે જેમાં કેટલાક સો ગાલન પાણી માય છે, તેમાં તે પાણી ભરીને પાછો ફરતા તે જેવો દરજીની દુકાને આવ્યો, એટલે તેણે તે સઘળું પાણી એવા ઇરાદાથી તેના મોહ ઉપર ખાલી કરયું, કે તેને નવાહાડી દીધો અને ઘણો ખરો ડુબાવી દીધો અને આવી રીતે વાજબી રીતે સજા તેણે દોસ્તીનો ભંગ કીધો તથા ખરાબ સ્વભાવ બતાવ્યો માટે કરી.

પાઠ ૨૦ મો.

અરબસ્થાનમાં (ની) પરોણાગત.

આરબોમાં ભટકનારી જાતો તંબુઓમાં રહે છે; અને પોતાની આસપાસ પોતાના મેંઢા ચરાવે છે અને જ્યારે પોતાની આસપાસની લીલોતરી ખલાસ થાય છે, ત્યારે બીજી પરગણામાં જાય છે. આ જાતમાંની એક જાતના કુટુંબે જ્યારે એક મુસાફર હિંદુસ્તાન જતો ત્યારે તેની જે સારી રીતે બરદાસ કરી હતી તે વખતમાં તેણે તેઓની રીતભાત તથા ચાલચલણ પોતાની મુલાકાત કરતાં જોઇ હતી તેનું વર્ણન તે આ પ્રમાણે કરેછે. તે કહે છે કે, "મારી પરોણાચાકરી કરવાને પુછવું નહિ

એવી મને સલ્લાહ મળી હતી, પણ તેઓની રીતભાત પ્રમાણે તેનો દાવો કરવો; માટે પુર્ણ વિશ્વાસથી હું તાંહાંના સઉથી સારા તંબુ આગળ ઘોડો દોડાવતો ગયો. અને તે પરથી ઉતરીને તંબુમાં દાખલ થયો. સ્ત્રીઓ, તથા છોકરાં પોતાનાં ઢોરને તંબુમાં હાંકી કાઢવાને કામે લાગેલાં હતાં, અને થોડી મીનીટ નહીં દેખાઉ એવી રીતે હું બેઠો. છેલ્લે પાસેના તંબુનો ધણી અંદર આવ્યો અને મને કહ્યુ કે, "સાહેબ મેહેરબાન, તમે આવ્યા તે ઘણું સારૂં થયું; અને તરતજ દેવતા સળગાવલાને હુકમ કર્યો. આ રીતે આતસ સળગાવવામાં આવ્યો:—તંબુના મોં આગળ એક મોટો ખાડો ખોદવામાં આવ્યો અને તેમાં બળતણ મુકીને તે સળગાવ્યું; થોડીક મિનિટમાં મોટો ભડકો થયો. મોટી ખુશીથી મેં મારી શેત્રંજી તેની આગળ પાથરી. જે ઓરડામાં અમે બેઠા હતા તેની પાસેના ઓરડામાં મારા યજમાનનું કુટુંબ રેહેતું હતું; અને જે (અમારો ઓરડો તો) મેંઢા તથા બકરીના બચ્ચાંને સારૂ રાખેલો હતો એવું મને માલમ પડયું. મેંઢા તથા બકરીનાં બચ્ચાંને અંદર આણીને જે ખુંટીઓ જમીનમાં ઠોકેલી હતી તેની સાથે બાંધ્યાં; અને સઉથી નાના કેટલાક બચ્ચાંને છુટાં આસપાસ ફરતાં તથા રમતાં રાખ્યા હતાં. કેટલેક દૂર બકરાં તથા મેંઢાંને રાખ્યાં હતાં અને કુતરાનું જાગુક ભસવું બતાવતું હતું કે તેઓની ચોકી સારી રીતે કરવામાં આવતી હતી. લુગડાંથી ઢાંકેલો બરૂનો ચક અમારા અને છોકરાં તથા બઇરાં વચ્ચે હતો કે જેઓ વાતો કરતાં હતાં અને ભાખરીઓ ઘણી ઝડપથી બનાવતા હતા. આખરે જમવાનો વખત (કલાક) થયો. ત્યારે માણસો તંબુના મોહ આગળ ઘુંટણીએ પડયા અને થોડીક મિનિટ સુધી પ્રાર્થના કરી. તેવામાં તે સ્ત્રીઓએ દુધના પ્યાલા અને ગરમ કેકની રકાબી આણી. અને એક ડજન (બાર) કેક તથા મીઠાં દુધનો ભરેલો એક પ્યાલો મને આપ્યો કે જેથી મારી ભુખ મટી ગઈ. આખી રાત વરસાદ ઘણો વરસ્યો. અમે સુવા ગયા તેની આગમજ જે લાકડાંનો કટકો તે આતસમાં નાંખ્યો હતો, તેના પર પગ મુકીને હું એવો સારી રીતે ઉંઘ્યો કે પરોઢિયું થતાં સુધી મારી આંખ ઉઘડી નહીં, અને (જારે હું જાગ્યો) ત્યારે મારી મુસાફરીથી જે વિચિત્ર સાથે સુનારાની મને ઓળખાણ થઈ હતી તેમને મેં દીઠા. તે તંબુમાં મેંઢાં તથા બકરીના જે બચ્ચાંને છુટા રાખ્યાં હતાં, તેઓ મારી પથારી આગળ એકઠાં થયાં હતાં; મારી છાતીપર સ્વપ્નાની માફક એક ચઢી બેઠું હતું અને બીજાએ મારો તકીએ, હુલ્ટસો તો લઈ લીધો હતો કે રાતે મેં મારૂં માથું વારંવાર તેની પર

મૂક્યું હશે. આ વિચિત્ર સાથે સુનારથી હું છુટો પડયો તેની આગમજ મેં ઢીઓ કે જેને તરતજ દોહી હતી તે સઘળી પોતાના બચ્ચાં પાસે તંબુમાં આવી, કે જેઓથી રાતને વખતે તેઓને જુદાં રાખવામાં આવ્યાં હતાં. તેઓ સાથે સુખ ભોગવે માટે મેં તે જગા તરત છોડી. અને ગભરાટના દેખાવમાંથી બચ્યો. બકરાં તથા મેંઢાંને દોહવાનું કામ સેહેલ છે. દરેક તંબુની સામે તેઓની બે હાર કરવામાં આવે છે કે જે હારમાંના એક પ્રાણીનું મોહોડુ બીજા પ્રાણીની સામે આવે છે. પેહેલાંની ગરદને દોરડું બાંધ્યા પછી દરેકની ગરદને બાંધ્યાથી તેઓ એટલાં બધાં પાસે આવે છે કે દરેક પ્રાણી તેની સામે ઉભેલા પડોસીના ખભા ઉપરથી જુવે. પોતાના હાથમાં પ્યાલા લઈને સ્ત્રીનું જે ટોળું ઉભેલું હોય છે, તે જે પણે છેલ્લી ગાંઠ બાંધી એટલે દોહાવા મંડી જાય છે અને દુધનો એક પ્યાલો હું પી જાઊં તેટલા વખતની પેહેલાં તો તેઓ દુધ દોહી લે છે. આ હારમાંની કેટલીક હારમાં ૪૦ પ્રાણી મેં ગણ્યા હતા. છાસ કરવાના વાસણની હું તમને ભલામણ કરી શકતો નથી; અને માખણ બનાવવા જે વાસણ વાપરે છે તેમાં કંઈ સ્વચ્છતા નથી હોતી. દુધ દોહોવાની જગાએ લાકડાનું ત્રિકોણ હોય છે કે જેની ઉપર બળદનું ચામડું ટાંગેલું હોય છે કે જેને દરેક છેડે હાથા સારૂ બે લાકડી હોયછે. આ ચામડાંમાં જ્યારે દુધ મુકવામાં આવે છે ત્યારે બે સ્ત્રીઓ પોતાની વચે આગળ અને પાછળ તેને ખેંચે છે અને મેં જે સઉથી મીઠું માખણ ચાખ્યું હતું તે આ રીતે તેઓ બનાવે છે.

પાઠ ૨૧ મો.

ઈંગ્લાંડના ઘરો વિશે.

ઈંગ્લાંડના અમીરોનાં ઘર સઘળી ખુશ કારક જમીન પર તેઓના વડીલોના રોપેલાં ઝાડોમાં કેવાં ખુબ સુરત રીતે આવી રહેલાં છે, હરણ છાયા અને તડકામાં તેઓની લીલી ઘાસ વાળી જમીનની આસપાસ કુદે છે, અને રાજહંસ કોઈ ખુશ કારકના અવાજની સાથે તેમની પાસેથી થઇને દોડી જાય છે.

ઇંગ્લાંડના આનંદી ઘરો ! રાત્રે તેઓની સગડીઓની આસપાસ કુટુંબના પ્યારના ચળકતા અજવાળામાં કેવા ખુશ કારક દેખાવો મળે છે !

ત્યાં સ્ત્રીઓનો સાદ ગીતમાં નીકળે છે, અથવા બાળપણાની વાત કહેવામાં આવે છે, અગવા જુના પૂસ્તકનાં કોઈ કીર્તીવંત પાના ઉપર હોઠ મધુર રાગથી હાલે છે.

ઇંગ્લાંડના ગરીબ લોકોના ઘરો તેણીના (ઈંગ્લાંડના) મેદાનોપર હજારો બંધ આવેલા છે. તેઓ રૂપા જેવા ચળકતા ઝરા ઉપર અને ગામડાના દેવલોની આસપાસ રળીયામણા દેખાય છે, ચળકતા બગીચામાંથી તેઓ દરેક પાંદડાંના પોતાના ખુણામાંથી ડોકીયાં કરે છે અને ત્યાં ગરીબ લોકો જેમ પક્ષિ તેઓના છજાં નીચે સૂઈ રહે છે તેમ બેધડક સૂઇ રહે છે.

ઇંગ્લાંડના સ્વતંત્ર અને સુંદર ઘરો ઝુંપડાં અને હવેલીઓમાં દરેક પવિત્ર દિવાલનું રક્ષણ કરવાને ઇંગ્રેજી ખરી ખુબીનાં માણસો લાંબી મુદત સુધી ઉછરો અને નાનાં ઝાડોની ગટાઓ હમેશાં લીલી રહો, અને ફુલવાળું જમીનનું ઢેફું ચળકતું રહો, કે જ્યાં છોકરાઓનો આનંદી આત્મા પોતાના દેશને ને પોતાના પરમેશ્વરને ચાહે છે.

પાઠ ૨૨ મો.

ઉંટ.

વગોળનારા પ્રાણી કે જેઓ મોહોમાં રાખેલો ખોરાક ચાવે છે, તે પ્રાણીના વર્ગને લગતું પ્રાણી ઉંટ છે; કે જે વર્ગમાં ગાય તથા મેંઢાં પણ છે. તે ઘણું ઉંચું પ્રાણી છે; તેની પીઠપર ખુંધ હોય છે; અને તેની ગરદન લાંબી તથા તેનું માથું નાનું હોય છે. તેનો દેખાવ વિચિત્ર છે, પણ તે ઘણું ઉપયોગી છે. ઉંટનું દુધ એ આરબ લોકોનો સાધારણ ખોરાક છે; અને તેના કેશ જે વર્ષમાં એક વખત ખરી પડે છે, તેના કપડાં તથા તંબુ બને છે.

પાણી પીધાવગર ઘણા દિવસ સૂધી મૂસાફરી ઉંટ કરવાને શક્તિવાન છે તેને માટે તે પ્રખ્યાત છે. તેની હોજરીમાં પાણીનો એક મોટો જથ્થો રહી શકે છે, કે જે તેને મુસાફરીમાં કામ આવે છે. ઉંટ કાંટાવાળી વનસ્પતિનો શોખીલો છે, કે જે તે પોતાના તીણા દાંતથી તોડે છે. મોટાં રેતીનાં જંગલો કે જાંહાં ઘણા દિવશ સૂધી મૂદલ ખોરાક મળતો નથી તેમાં મુસાફરી તે વારંવાર કરે છે. જ્યારે આ પ્રમાણે બને છે ત્યારે તેની ખુંધ ધીમે ધીમે નાની થાય છે, કેમકે જે ચરબીની તે બનેલી છે તે તે

પ્રાણીના જોરને ટેકો આપે છે.

ઉંટના પગ ચિકણા ને પોચા હોય છે કે જે સરી જતી રેતી
પર વળી શકે છે. એક હજાર રતલ બોજો એક મોટું ઉંટ લઇ જઇ
શકે છે, તેની પીઠપર બોજો લાધવા દેવા સારૂ હુકમ કર્યાથી પોતાના ઘું
ટણું તે મરડી બેશે છે; ઘુંટણ વાળી બેસતાં તેના પગ જે જમીનને અ-
ડકે છે, તે સિંગડાં જેવી જાડી ચામડીથી ઢાંકેલા હોય છે, કે જેથી ઇ-
જાથી તેનો બચાવ થાય છે. ઉંટ ધીરજવાન અને તાબેદાર પ્રાણી છે;
પણ જો તેના ઉપર અતિ ઘણો બોજો લાધ્યો હોય તો, તેના ઉપર જે
પુરૂષ જુલમ ગુજારે છે, તેની સાથે પોતાનું માથુ અફાળશે, તથા કોઈ કાળે
દયા ઉપજાવે એવી ચિસ પાડે છે.

એશિયા તથા આફ્રિકાના ગરમ ભાગોમાં ઉંટ મળી આવે છે. એ-
ને "જંગલનું વાહાણ" કેહે છે; કારણ કે મોટાં રેતીનાં ઉજડ જં-
ગલોમાં તેના વગર નહીં આવજા થાય તે પાર કરવાને ઉંટની મદદથી
મુસાફરો શકિતવાન થયા છે. કેટલાએક દેશમાં દેશનો સઘળો વેપાર ઉંટો-
ની મદદથી ચાલે છે.

પાઠ ૨૩ મો

સસલો.

સસલો કરડતા વર્ગના પ્રાણીને લગતો છે કે જે વર્ગમાં ખિસકોલી
પણ છે. તે બિકણ પ્રાણી છે; સાંભળવે ઘણું જલદ અને જ્યારે તેની પા-
છળ લાગેછે ત્યારે ચાલમાં ઘણું ઉતાવળું છે; ઈંગ્લાંડમાં તેનું માંસ ખો-
રાકની એક ચીજ દાખલ ગણાયછે. બિકણ માત્ર એ ઉપરથી કે તે બચા-
વ વગરનું છે; તેના ઉપર જે માયા બતાવી હોયછે તેનો ઉપકાર વાળે છે,
એવું અજમાએસથી દેખાયછે. ઈંગ્લાંડમાં મી૰ કાઉપર પોતાના વખતમાં
સઉથી સારો કવિ હતો તેણે ત્રણ સસલા રાખ્યા હતા કે જેના નામ પુ-
સ; ટિનિ, અને બેસ પાડયાં હતાં અને તે સઘળા નર હતા, જો કે તેમાં
ના બેના નામ નારી જાતના છે. તેઓ વિશે તે કહેછે કે, 'પૂસને નરમાસ
ભરેલી ચાલથી પાળવામાં આવ્યો હતો; ટિનિ મૂદલ પળાય એવો નહો-
તો; અને બેસમાં એટલી હિંમત તથા વિશ્વાસ હતા કે તે શરૂઆતથીજ
પળાયો. રાતનું વાળુ કર્યા પછી હું તેમને મારા ઓરડામાં દાખલ કરતો

હતો કે જ્યાંહાં (પાથરેલા) ગલિચાથી તેમના પગને મજબુત ટેકો મળવાથી તેઓ નાચતા, કુદતા, અને હજારો રમત રમતા હતા કે જે કરવામાં બેસ મજબુત તથા હિંમતવાન હતો, તેથી બિજા કરતાં સરસ થતો હતો. એક સાંજે તે ઓરડામાં એક બીલાડી હતી તેણે બેસના ગાળ ઉપર થપડાક મારવાને હિંમત કરી, કે જે અપમાનનું વેર તે બિલાડીની પીઠપર એટલા જોસથી માર મારી લીધું કે તે પ્રાણી તેના પંજામાંથી છુટીને નાહાસી જઈ પોતાની મેળે સંતાવવાને ખુશી થયું".

પૂસ વિશે તે વધારે વિગતવાર હેવાલ આપે છે,—'તે પોતાને ઉંચકી લેવા તથા મારા હાથમાં આસપાસ લઈ જવા દેતો અને મારા ધુંટણપર એક કરતાં વધારે વાર ઉંઘી ગયો હતો, તે જે ત્રણ દિવસ આજારી પડયો હતો, તેવામાં મેં તેને ખવડાવ્યું હતું તથા તેના સોબતીથી વેગળો રાખ્યો હતો, કે જેઓ તેને ઈજા નહી કરે, (કારણ કે ઘણા જંગલી પ્રાણી પોતાની જાતમાં જે આજારી હોય તેનાપર જુલમ ગુજારે છે) અને એકસરખી સંભાળ લીધાથી તથા તેને જુદી જુદી જાતનો ભાજીપાલો ખવાડયાથી તેને પાછો પુર્ણ આરોગ્યતામાં આણ્યો. તે પ્રાણી સાજું થયા પછી તેના (મારા ધરાક) જેવો નિમકહલાલ બીજું કોઇ થઈ શકે નહીં:—કે જે વિચાર મારો હાથ ચાટીને ખુલ્લી રીતે બતાવતો હતો; તે મારા હાથના ઉપરનો ભાગ, પછી હાથેલી, પછી જુદું જુદું દરેક આંગળું એવી રીતે ચાટતો હતો, કે જાણે તેના કોઇ ભાગને સલામ કર્યા વગર નહી રેહેવા દેવા તે આતુર હોય કે જે તેના સરખા તેણે એવા એક બિજા પ્રસંગ શિવાય કોઇ વખતે ફરીથી કર્યો હતો નહીં. તે ઘણો કલાસર ચાલનારો હતો, તેથી નાસ્તો કીધા પછી હમેશ બાગમાં તેને લઈ જવાની મને ટેવ હતી, કે જ્યાં તે કાકડીના વેલાના પાત્રાં નીચે સંતાઈ રહેતો અને સાંજ સુધી ઉંઘતો તથા વાગોળતો હતો. તે વેલાનાં પાત્રામાં તેને તેનો પ્યારો ખોરાક મળતો હતો; આ સ્વતંત્રતાનો સ્વાદ લેવાને ટેવ પાડયાને ઘણું થયું નહીં એટલે તે સ્વતંત્રપણું કયારે ભોગવે તે વખતને સારૂ તે અધિરો થવા લાગતો હતો. મારા ધુંટણ ઉપર પડઘમ માફક વગાડયાથી તથા બિજી રીતનો અર્થ ન સમજાય એવો મોહનો દેખાવ કરીને તે મને બાગ તરફ જવાને કહેતો (તેડતો). જો આ અલંકાર ભાષણથી અસર તરત નહી થતી તો તે પોતાના દાંત વચ્ચે મારા ડગલાનો ઘેર પકડીને પોતાના સઘળા જોરથી ખેંચતો. આ ઉપરથી પુશ પૂર્ણ રીતે પળાયો એમ કહેવાય; તેના સ્વભાવનું શરમાળપણું આ રીતે જતું રહ્યું. અને સઘળી રીતે

જોતાં બીજાં ચિન્હો કે જે કેહેવાને મને અહિંયાં જગા નથી તે ઉપરથી એવું દિસતું હતું કે પોતાના જાતિ સોબતી સાથે રેહેવા કરતાં માણુસની મંડળીમાં રેહેવાથી વધારે સુખી હતો. ટિનિ માટે એમ નહોતું, તેને માટે કવિ બિજે ઠેકાણે કહેછે કે, " દરેક રીતે તે મારા હાથમાંથી પોતાનો ખોરાક બરાબર વખતે લેતો હતો, તે અદેખાઈ ભરેલા દેખાવથી લેતો અને બનતું તારે કરડતો.

પાઠ ૨૪ મો.

ઘોડાની જાત.

બરોબર રીતે એવું કેહેવાયલું છે કે, જો પશુના રાજાનો ખેતાબ સિંહને ચાલતી આવેલી રૂડીથી નહીં આપવામાં આવ્યો હોત તો અકકલ ઘોડાને તે ખેતાબ આપત. માંસહારી પ્રાણીમાં જેમ હોય છે તેમ તેની ખુબસૂરતી, બળ, ચંચળાઈ, અને હિંમત એ ઘાતકીપણા અથવા પળાય નહી એવા જંગલીપણા સાથે તેનામાં મળેલાં નથી. તે માણુસનો મિત્ર અને ચાકર છે, (અને) લડાઈ, શિકાર, અને સંપ (ની જીંદગી) માં તેનો સોબતી છે.

સ્તનમાંથી ધાવીને મોટાં થનારાં પ્રાણીનો વર્ગ કે જેની ખરી નકકુર હોય છે તે વર્ગને લગતો ઘોડો છે. એજ વર્ગમાં ગધેડો, ઝીબ્રા પ્રાણી અને ખચ્ચર આવેલાં છે. તેઓ સઘળાં વનસ્પતિ ખાઈ જીવે છે.

આરબી ઘોડા તેમની હિમત, નરમ સ્વભાવ, અને સહનતાના ગુણ સારૂ પ્રખ્યાત છે. ઘણા હેતથી તેઓને ઉછેરવામાં આવે છે અને તેઓ પોતાના ધણીના છોકરાંના સોબતી (સાથે રમનારા) હોય છે. આરબો પોતાના ઘોડા વિશે કેવો પ્યાર રાખે છે એ સારી રીતે જણાયલું છે અને એક આરબી ઘોડાની નિમકહલાલી તથા અકકલની એક રમૂજી વાત ઈંગ્રેજી બિજી ચોપડીના પેહેલા ભાગમાં કહેલી છે.

ઈંગ્લંડમાં કેટલાક ઘોડાને મુખ્યત્વેકરીને સરત સારૂ, બિજા કેટલાકને શિકારને માટે, અને બિજા કેટલાકને ગાડાં તથા ગાડીઓ ખેંચવા સારૂ પાળવામાં આવે છે. ચંચળાઈ, ઝડપ, જોર, અને વજનમાં આ જાતો એક બીજાથી જુદી જુદી હોય છે.

ટટ્ટુ તથા ગ્યાલોઉવે એ નાની જાતના ઘોડા છે. જોરાવર અને શાંત

ઘોડાને માટે દખણ વખણાયેલું છે.

દક્ષિણ અમેરિકાના મેદાનોમાં જંગલી ઘોડાના ઘણાં ટોળાં હોય છે, કે જે ઘોડાઓની ઓલાદ સોળમાં સૈકામાં સ્પેન દેશમાંથી ત્યાં ફતેહ કરવા આવેલા લોકો પોતાની સાથે જે ઘોડા લાવ્યા હતા, તેમાંથી ઉતરેલી છે. એ ઘોડા જે રીતે પકડવા તથા પાળવામાં આવે છે, તેનું વર્ણન મીસ્તર ડાર્વિન આ પ્રમાણે કરે છે.—"ખુંટાવાળા એક મોટા ઘેરામાં જંગલી જુવાન ઘોડાનું એક ટોળું હાંકવામાં આવે છે, અને પછી બારણું બંધ કરવામાં આવે છે. આપણે (એમ) ધારીએ કે એક માણસને એકલા ઘોડાને પકડીને તે પર બેસવાનું છે, કે જે ઘોડાને લગામ અથવા જીન બાંધવામાં કદી આવ્યું નથી. અમેરિકાના હાફકાસ્ટ અથવા ગુએૅકો શીવાય બિજા કોઇ સખ્સથી આવું કામ બનવું અશક્ય છે, એવું હું ધારૂં છું; પુરી ઉમ્મરે પોંહોંચેલા એક ઘોડાને ગુએૅકો ચુંટી કાઢે છે; અને તે પશુ જેતું તેની પાસે થઇને દોડે છે, તેવો તે તેના આગલા બે પગ પકડવા માટે ફાંસાવાળું એક દોરડુ નાંખે છે. તરતજ તે ઘોડો આંચકો ખાઇ ગગડી પડે છે, અને તે જમીન પર જ્યારે તરફડીયાં મારે છે ત્યારે, ગુએૅકો તે ફાંસાવાળું દોરડું મજબુત પકડીને તે ઘોડાના પગના સાંધાપરના બાળ નીચેનો પાછલો એક પગ પકડવાને એક ગોળ ચક્કર મારે છે, અને તેને આગલા બે પગની પાસે ખેંચે છે. પછી તે દોરડાને ફાંસો દે છે તેથી તેના ત્રણે પગ સાથે બંધાય છે. પછી ઘોડાની ગરદન પર બેસીને તેને જીભ્ભી વગરની એક મજબુત લગામ તેના નીચેના જડબામાં જડે છે (ઘાલે છે). લગામના છેડેના નાકામાંથી એક સાંકડો ચામડાનો કટકો પસાર કરીને તે કેટલીક વેળા જડબાં તથા જીભ એ બેની આસપાસ ફેરવીને આ (કામ) તે કરે છે. હવે તેના આગલા બે પગ એક મજબુત ચામડાંના કટકાથી પાસે પાસે બાંધે છે, અને તેને એક સટકિયું મારે છે. જે દોરડાથી તેના ત્રણ પગ બાંધેલા છે તે, જ્યારે ઢીલું કરવામાં આવે છે ત્યારે, મુશ્કેલીથી ઘોડો ઉભો થાય છે. હવે નીચેના જડબાં સાથે લગામ જે જડેલી છે તેને મજબુત ગુએૅકો પકડીને તે ઘેરાની બહાર ઘોડાને લઈ જાય છે. જો બીજો માણસ હાજર હોય છે (નહીં તો મેહેનત ઘણી વધી પડે છે) તો ઘોડાનું માથું પકડેછે. અને પેહેલો માણસ ઘોડાપર ઝુલ તથા જીન નાંખે છે, અને તે બધાને તંગ ખેંચી ખેંચીને બાંધે છે. આ બાંધતી વેળાએ કમ્મરની આસપાસ આવી રીતે બાંધ્યાથી ઘોડો અચરતી તથા ધાસ્તીને લીધે જ-

મીન ઉપર વારે ઘડીએ પડેછે, અને જ્યાંહાં સુધી મારવામાં આવે છે ત્યાં સુધી, તે ઉઠતો નથી. અંતે તેના પર જીન નાખવાનું કામ પુરૂં થયું એટલે, ધાસ્તીને લીધે તે ગરીબ પ્રાણી મુસ્કેલિથી દમ લઈ શકે છે, તથા તે ફીણ અને પરસેવાથી સફેદ થઈ જાય છે. ઘોડો પોતાનું વજન નહીં ખોય માટે પાવડા પર ભાર મુકીને તે માણસ ઘોડાપર સ્વારી કરવાની હવે તૈયારી કરે છે; અને જે પળે તે માણસ પોતાનો પગ પ્રાણીની પીઠપર નાંખે છે એટલે, તે સટકિયું ખેંચે છે, અને તે પ્રાણી છુટુ થાય છે. (જ્યારે તે પ્રાણી જમીનપર પડેલું હોય, ત્યારે કેટલાક એ સટકિયાંને ખેંચે છે, અને જીન ઉપર થઈને પોતાની નીચેથી તે જાનવરને ઉઠવા દેછે). ઘોડો ધાસ્તીથી બાવરો થઇને ઘણા જોસ્સાથી થોડાક કુદકા મારે છે, અને પછી તે ચારે પગે કુદી જાયછે, જ્યારે તે તદન થાકી જાય છે ત્યારે, તે માણસ ધીરજથી તેને પાછો તે ઘેરામાં લાવેછે, કે જ્યાંહાં તે ગરીબ પ્રાણીને ગરમ વરાળ કાઢતો તથા ભાગ્યે જીવતો તેને છોડી દેછે. આ રીત ભયંકર ભરેલી રીતે સખ્ત છે. પણ એવી બે અથવા ત્રણ તજવીજથી ઘોડો પળાય છે. તે પણ કેટલાક અઠવાડીયાં સુધી તે પ્રાણીની સ્વારી લોઢાની જીભ્ભી તથા નકકુર કડી સુધાં કરવામાં આવતી નથી; કારણ કે સઉથી મજબુત લગામ કંઈ પણ ઉપયોગની થાય તેની પેહેલાં તે લગામ લાગ્યાથી પોતાપર સ્વારી કરનારની મરજી પ્રમાણે ચાલવાને તેણે શિખવું જોઇએ છે.

પાઠ ૨૫ મો.

દુનિયાનું વર્ણન.

(ભાગ ૨ જો.—આફ્રિકા.)

આફ્રિકા દક્ષિણ તરફ યુરોપનો વધારો છે તેના આકારમાં તે ઇન્ડિયા (હિંદુસ્તાન) ને મળતો આવે છે, ભૂમધ્ય સમુદ્ર નામના દેશની અંદર આવેલા સમુદ્ર અથવા અખાત વડે તે યુરોપથી જુદો પડેલો છે. અને એશિયા રાતા સમુદ્ર વડે જુદો પડેલો છે, પણ તે સુવેઝની સંયોગી ભૂમિ નામની જમીનની સાંકડી પટી વડે એશિયા સાથે જોડાએલો છે, આફ્રિકા જીબ્રાલ્ટર આગળ યુરોપની પાસે આવેલો છે, કે જ્યાં સમુદ્ર ફક્ત સત્તર માઇલ પહોળો છે.

ઉત્તર કિનારે કેટલાએક મુસલમાની રાજ્યો (જેમાંનું મુખ્ય મોરોકકો છે) અને અલજીરીઆના ફ્રેન્ચ લોકોનો પ્રાંત આવેલો છે. નાઇલ નદીની નીચલી ખીણુ તેના પ્રાચીન કાગળના ઈતિહાસ માટે પ્રખ્યાત છે. ઓછામાં ઓછા પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર તે બળવાન અને સુધરેલા રાજ્યની બેઠક હતી. મોટી ઈમારતોના ખંડેરો હજુ પ્રાચીન ઇજીપ્શીઅન લોકોનો ભપકો બતાવે છે. આંમાં મિનારાઓ તેઓના મોટા કદ વડે મુસાફરને ચકીત કરે છે. ટર્ક લોકોએ જે સઘળા દેશોમાં રાજ્ય કરેલું છે, તે મિસર જો કે નાઇલ નદીની વાર્શીક રેલ અસલી વખતની માફક જમીનને ફળદ્રુપ કરે છે; તોપણ ગરીબ અને કંગાળ છે. જે ઘણા ઇંગ્રેજ લોકો તેના અસલી શહેરોનાં ખંડેરો જોવા આવે છે, તે અંગ્રેજ લોકો તેની વારંવાર મુલાકાત લે છે; જે (પૂતળાં અને બાવલાં) ત્યાંની હવાના સૂકાપણાના લીધે હજુ સુધી સારી રીતે રાખવામાં આવે છે. વળી હજારો અંગ્રેજ લોકો હિંદુસ્તાન અને ચીનમાંથી આવતાં જતાં તેઓનાં દરેક મહિને તે દેશમાં થઇને જાય છે. નાઇલ નદી બે મુખે દરીઆને મળે છે, જે ગ્રીક અક્ષર ડી કે જેનો આકાર—△ આ પ્રમાણે થાય છે, તેપરથી કહેવાતા ડેલ્ટા નામના ત્રીકોણુ આકાર પરગણાને ઘેરેછે. મિસરની દક્ષિણે એબીસીનીઆ અને ન્યુબિઆના દેશો છે.

(૩) આફ્રિકાના મધ્ય ભાગની સાહસીક યુરોપીઅન મુસાફરો તેઓની જીંદગાનીના જોખમે મુલાકાત લે છે, તેમ છતાં તે (મધ્ય ભાગ) વિષે આપણે થોડું જાણીએ છીએ. (મન્ગોપાર્કની વાત વિષે પાઠ ૫૩ મો જુઓ) મિસર અને આટલાન્ટિકની વચ્ચે સહરા નામનું મોટું રેતાળ મેદાન આવેલું છે, અને ભૂસ્તળ વેત્તાઓ કહે છે, કે તે એક વખત મહાસાગરનું તળીયું હતું.

આફ્રિકાના પશ્ચિમ કિનારાની અંગ્રેજી વહાણોથી હમેશાં ચોકી કરવામાં આવે છે, અને તે વહાણો દુષ્ટ ગુલામોનો ધંધો અટકાવવાને મોકલવામાં આવે છે. તેના રહેવાશીઓ કાળી ચામડી, વાંકા વાળ વાળા સીધી લોકો છે.—તેઓ એક જંગલી જાત છે, પણ તેઓ અશીલ અને મળતાવડા છે.

આફ્રિકાના દક્ષિણ દેશ વિષે કહેવાનું બાકી રહેલું છે, અને તે દેશ કેઇપઑફગુડહોપ (સારી આશાની ભૂશીર) ઉપરથી કહેવાય છે.

તે જેમ સમુદ્રથી દૂર જાયછે તેમ ઉંચો થતો અને ઉંડી ખીણોથી કપાએલો પહાડી દેશ છે. ત્યાંની હવા સમશીતોષ્ણ છે, અને હીંદુસ્તા-

નની હવા કરતાં યુરોપીઅન લોકોને માટે વધારે આરોગ્ય છે. ઘણુા આબાદ ઈંગ્રેજી અને ડચ લોકોનાં સંસ્થાનો ત્યાં વસેલા છે. પહેલાં ત્યાં ઘણાં જંગલી પ્રાણીઓ હતાં; પણુ તેઓ વધારે અંદરના ભાગમાં નાશી ગયા છે. કારણુ કે વસનારાઓ તે દેશમાં વસેલા છે, અને તે દેશમાં ખેડે છે. શિકારીઓને સિંહ, ચિત્તા વાઘ, હાથી, ગેંડા, જીરાફ નામનું જનાવર, ઝીબ્રા, શિયાળ, જંગલી હરણ, અને ભેંશની ઘણી જાતો મળે છે.

દેશોની હૉટેન્ટૉટ અને કાફર એવી બે જાતો છે; તે બંને જાતો ઘણી જંગલી અને નીચ છે. ડચ વસનારાઓ બોર કહેવાય છે, અને મુખ્યત્વે કરીને ખેડુતો છે, તેઓ ઢોર અને ઘોડાઓ ઉછેરે છે, અને જમીન ખેડે છે.

દ્રાક્ષના વેલા રોપવામાં આવે છે, અને તેમાંથી સારો દ્રાક્ષનો દારૂ બને છે. ભૂશિરના ઘેટાં સારા પ્રખ્યાત છે; તેઓને કેટલાક એશિઆના ઘેટાં (ડુમ અને સિરિઆની જાડી પુંછડી વાળાં ઘેટાં) ની માફક મોટી પુંછડીઓ હોય છે; પણુ તેઓ કિમતિ હોતાં નથી. ભુશિરના ઘોડાને લશ્કરને માટે હિંદુસ્તાનમાં લાવવામાં આવે છે; તેઓ મજબુત અને ઉપયોગી જાત છે.

કેપ સંસ્થાન પહેલા ડચ (વલંદા) લોકોને તાબે હતું; પણુ ૧૮૧૫ માં અંગ્રેજ લોકોને સ્વાધીન કરવામાં આવ્યું. તે અંગ્રેજ હાકેમના હાથ નીચે છે, અને તેને પોતાના કાયદા છે. (ચાલે છે) સરકારની બેઠક કેપટાઉનમાં છે, જે ટેબલ બેમાં એક સારૂં બંદર છે. હિંદુસ્તાનમાંથી અમલદારો તેઓની તનદુરસ્તીના ફાયદાને માટે રજા લેઇને કેપમાં વારંવાર જાય છે. કેપ મુકીને અને પૂર્વ તરફના કિનારે હંકારીને આપણે મેડાધાસ્કરના મોટા બેટમાં આવીએ છીએ. આ મોઝામ્બિકની ખાડી વડે ભુખંડથી જુદો પાડે છે. તેના ઉપર તેના પોતાના રાજાથી રાજ ચાલે છે. પહેલાં ત્યાં યુરોપીઅન લોકોનાં સંસ્થાનો હતાં, અને તેથી કરીને સુધારામાં ઘણો વધારો થયો છે; પણુ હાલમાં તો યુરોપીઅન લોકોના ઘણા અદેખા થયા છે, અને અમારી અને તેમની વચ્ચે વેપાર ઘણોખરો બંધ પડયો છે. મેડાધાસ્કર પાસે મોરીશ્યસ ટાપૂ પહેલાં ફ્રેન્ચ સંસ્થાન હતું; પણ હમણાં તેના ઉપર અંગ્રેજ લોકો રાજ ચલાવે છે, અને બુર્બોનનો ટાપુ ફ્રાન્સના તાબે છે. આફ્રિકાના પૂર્વ કિનારે ઉત્તર તરફ સુલતાનના હાથ નીચે ઝાંઝિબાર છે, અને તેણુ (સુલતાને)

અંગ્રેજ સરકારની અરજપરથી પોતાની રૈયતમાં ગુલામોનો ધંધો બંધ પાડવાને કબુલ કીધું છે.

પાઠ ૨૬ મો.

મિત્રના વિયોગ વિશે.

એક પછી એક મિત્ર મરી જાય છે! (નાશ પામે છે). કોણે પોતાનો મિત્ર ખોયો નથી? (કોનો મિત્ર મરી ગયો નથી) આ દુનિયામાં પ્યાર નથી, કે જેનો છેડો આ દુનિયામાં માલમ પડતો નથી! જો આ ક્ષણભંગુર દુનિયા આપણી આખરની આરામ લેવાની જગા હોત, તો જીવતું કે મરી ગયેલું કોઇ પણ સુખી નહોત.

(૧) મોતની પેલી તરફ ને મોતના અમલની પેલી તરફ બેશક કોઇ એક સુખી દેશ છે, જ્યાં જીંદગી શ્વાસો શ્વાસ નથી, અને જીંદગાનીમો પ્યાર નાશવંત દેવતાની માફક નથી, કે જેના તણખા ઉપર ઉડે છે, અને ઓલવાઇ જાય છે.

(૨) ઉપર એક દુનિયા છે, જ્યાં વિયોગ અજાણ્યો છે; પ્યારનું જે લાંબા વખત સુધી ચાલવું તે એકલા સારા માણસોને માટે બનાવ્યું છે, અને આકીનવાળા પુરૂષો મરી ગયેલા માણસો આ દુનિયામાંથી પેલી કીર્તિવંત દુનિયામાં લેઈ જતાં જુએ છે.

જેમ સવાર વધારે ને વધારે સ્વચ્છ અને સંપૂર્ણ દિવસમાં પ્રકાશે છે, તેમ જ્યાં સુધી સઘળા તારાઓ જતાં રહે છે, ત્યાં સુધી આ પ્રમાણે એક પછી એક તારો નાશ પામે છે, અને તે તારાઓ ખાલી રાતમાં નાશ પામતા નથી; પણ આકાશના પોતાના તેજમાં સંતાઇ રહે છે.

પાઠ ૨૭ મો.

દુનિયાનું વર્ણન.

(ભાગ ૩ જો—યુરોપ વિશે.).

યુરોપ મોટા ખંડનો સૌથી નાનો ભાગ છે, પણ દોલત, સત્તા, અને

તેના રહેવાશીઓના સુધારાને લીધે તે ઘણોજ અગત્યનો છે.

તે પૂર્વે યુરલ પર્વતની હાર વડે એશિઆ જોડે જોડાયેલો છે, અને તે ઠરી ગયેલા મહાસાગરથી દક્ષિણે આફ્રિકા તરફ ફેલાય છે, જેનાથી તે ભૂમધ્યસમુદ્રવડે જુદો પડેલો છે.

વાયવ્ય ખુણે ઈંગ્રેજી ટાપુઓ આવેલાછે, જેમાંનાં મુખ્ય ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લાંડ છે. ગ્રેટબ્રિટન ભુખંડથી સાંકડી ખાડી વડે જુદો પડેલો છે. અને તે ખાડી આગબોટ બે કલાકમાં ઓળંગે છે. ભુખંડ યુરોપ ઘણા સમુદ્ર અને અખાતને માટે પ્રખ્યાત છે, જેવડે તે દુભાગાયેલો છે; જેવાકે બૉલ્ટીક સમુદ્ર, બોથનીઆનો અખાત; વેનિસનો અખાત; આ આકારની અસર જુદી જુદી પ્રજાને એક બીજા સાથે દરિઆ માર્ગે વહેવાર ચલાવવાને શકિતવાન કરે છે, અને આ પ્રમાણે વેપાર વધારે છે. (આફ્રિકા યુરોપની સાથે સરખાવતાં, દરિઆ કિનારામાં ઘણો અપૂર્ણ છે, અને તેટલા માટે વેપારને ના લાયક છે.)

આખો યુરોપ સમશીતોષ્ણ કટિબંધમાં આવેલો છે, તેટલા માટે તેની હવા ઘણી ગરમ અને ઠંડી નથી, અને ત્યાંના રહેવાશીઓ હિંદુસ્તાનની અને ઉષ્ણદેશોની પ્રજાઓ કરતાં ઘણું કરીને વધારે ઉદ્યોગી છે.

પહાડી દેશ પોર્ટુગાલથી ગ્રીસ સુધી યુરોપ ઉપર આડો પોર્ટુગાલને સ્પેઈન પર્વતોની હારોથી આવેલો છે. આખો પોર્ટુગાલને સ્પેઈનને જુદો પાડે છે. આલ્પ્સ પર્વત, સ્વિસ લોકોનો દેશ, ફ્રાન્સ, જર્મનિ અને ઈટાલિની બચ્ચે આવેલા છે.

ઉંચા દેશની આ ભાગની ઉત્તરે યુરોપનું મોટું મેદાન આવેલું છે, જેમાં રૂશીયાના લોકો, પોલાંડના લોકો, હંગરીના લોકો, જર્મન લોકો, ફ્રેન્ચ, બેલજ્યમના લોકો, ડચ, (વલંદા) અને સ્કૅન્ડીનેવીઆના લોકો, (નોર્વેના, સ્વિડનના, અને ડેઈનિ માર્કના લોકો) રહે છે.

મેદાનના (સ્કેન્ડીનેવીઆનો દ્વિપકલ્પ અને ઉત્તર રૂશિઆ) ઉત્તરના ભાગો ફકત થોડોજ ઉનાળો ભોગવે છે, અને વર્ષના ઘણા વખત સુધી થંડા અને ભયંકર રહે છે. બરફ સઘળી જમીનને શિઆળામાં ધોળી કરે છે, અને નદીઓ કાચની માફક ઠરીને સખત બરફ થઇ જાય છે, સ્કેન્ડીનેવીઆની ઉત્તરે ઉતર માહાસાગરમાં લાપ્લાંડ દેશ છે, જેના લોકો સખત ટાઢથી ઠીંગણા થઈ ગયેલા છે.

યુરોપની ઉત્તરમાંથીઇગ્લાંડને ઈમારતી લાકડાં મુખ્યત્વે કરીને દેવદારનાં લાકડા, શણ, ચામડા, ચરબી પુરી પાડવામાં આવે છે. અનાજ ઘણા

જથાબંધ રૂશિઆમાં વાવવામાં આવે છે, અને નિપર, નિસ્ટર, અને ડોન નદીઓ વડે પરદેશ ખાતે મોકલવામાં આવે છે, અને તે નદીઓ દક્ષિણ તરફ વહે છે અને કાળા સમુદ્રને મળે છે.

રશિયન લોકો સુસ્ત અને અડધી જંગલી જાત છે, જેઓને તેઓનો બાદશાહ ધીમે ધીમે સુધારતો જાય છે. નોર્વેના લોકો, સ્વિડનના લોકો અને ડેઈનિ લોકો બાહાદુર, જબરા સીપાઇઓ છે, અને વળી ચાલ ચલગતમાં અંગ્રેજોને મળતા આવે છે.

ખાડીઓથી દૂભાગાયેલો હોલાંડ ઘણો સાપાટ દેશ છે, અને માટીની દિવાલો વડે સમુદ્રની સામે તેનું રક્ષણ થાય છે. તેના મૂખ્ય શેહેરો આમ્સ્ટડોમ, રોટડોમ, અને હાર્લેમ છે, અને તે પૈશાદારને પ્રખ્યાત છે.

હોલાંડના લોકો જેમને આપણે ડચ કહીએ છીએ તેઓ વેપારી લોકો છે, નૌકાશાસ્ત્રમાં ચતુર છે, અને ઇંગ્રેજોની જોડે મળતાવડા છે. પહેલાં ડચ લોકો સમુદ્રમાં યુરોપની સઘળી પ્રજાઓ કરતાં ઘણા સત્તાવાન હતા. અને હિંદુસ્તાનમાં ઇસ્ટિ ઇન્ડીયા કંપનીના હરીફ હતા. વલંદાઓનું બંદર હજી સુરતમાં જોવામાં આવે છે.

બેલજ્યમ એક નાનો ઘણો ફળદ્રુપ દેશ છે, અને તે પહેલાં તેના આબાદ વેપારના શેહેરો આન્ટવર્પ, બ્રુજીઝ મેકલીન, અને બીજા શેહેરોને માટે પ્રખ્યાત હતો, લીજ હજુ અગત્યના લોઢાના કામની જગ્યા છે, બેલજ્યમના લોકો થોડા ફ્રેન્ચને મળતા આવે છે અને થોડા ડચ લોકોને મળતા આવે છે.

ફ્રાન્સ યુરોપખંડના ઘણાજ અગત્ય રાજ્યોમાંનું એક રાજ્ય છે. તેની દોલત મુખ્યત્વે કરીને ખેતીવાડીમાંથી નીકળેલી છે. (ઉત્પન્ન થયેલીછે.) તેનો દારૂ ઘણોજ કીંમતી ગણાય છે, અને પુષ્કળ ઈંગ્લાંડ મોકલવામાં આવે છે. સીન નદી ઉપર આવેલી તેની રાજધાની પારીસ દુનિયામાં ઘણુંજ ખુબ સુરત શેહેર છે. ફ્રાન્સના લોકો આનંદી, ચાલાક, અને ઘણા સુધરેલા છે, અને તેઓ સઘળા હુનરો અને શાસ્ત્રોમાં સારી પેઠે ફતેહ પામેછે. તેઓ લડાઇના શોખીલા છે, અને સારા સિપાઈઓ બનાવેછે. પણ ખારવા તરીકે તેઓ ઇંગ્રેજોની બરોબર નથી. પહેલાં ઇંગ્લાંડ અને ફ્રાન્સ એક બીજા સાથે વારંવાર લડાઇ કરતા હતા. પણ (૧૮૧૫ ના જુન માસની ૮ મી તારીખે) વૉટર્લૂની લડાઇ કે જેમાં મહાન ડયુક ઑફ વેલીન્ગટનને નેપોલીઅન સેહેનશાહને હરાવ્યો હતો, ત્યારથી અમે (ઇંગ્રેજો) સલાહ સંપમાં છીએ.

ફ્રેન્ચ લોકોનાં હજુ હિંદુસ્તાનમાં થોડાં સંસ્થાનો છે, (પોન્ડેચરી અને ચંદ્રનગર) પણ તેઓએ દુનીઆના આ ભાગમાં ઈંગ્રેજોની હરીફાઈ કરવાના સઘળા વિચાર છોડીદીધા છે.

ઈંગ્લાંડ ડોવરની સાંકડી સામુદ્રધુની વડે ફ્રાન્સથી જુદો પડેલો છે. તે બંને દેશોની વચ્ચે હમેશાં વહેવાર ચાલે છે. ઘણી આગબોટો દરરોજ તે ખાડી ઓળંગે છે, અને લોઢાની સડકના રસ્તાની મદદ વડે મુસાફર પારિસથી લંડન બસેં કરતાં વધારે માઇલના અંતરે બાર કલાકમાં જઇ શકે છે. ફ્રાન્સની દક્ષિણે અને પીરિનીઝ પર્વતની મોટી દીવાલ (હાર) થી તેની સાથે જોડાએલો (લગતો સ્પેન અને પોર્ટુગાલ નામનો)આઇબિરિઅન દ્વિપકલ્પ આવેલો છે. આ દેશો ફળદ્રુપ છે, અને અનાજ, દારૂ, અને પુષ્કળ તેલ ઉત્પન્ન કરે છે, પણ તેઓ પહેલા જેટલાં હવે ઉપયોગી નથી. પોર્ટુગાલના લોકોએ મહાસાગરનો રસ્તો શોધી કાઢયો, અને પહેલાં તેનો વેપાર પોતાને હસ્તગત કર્યો. સ્પેનના લોકોએ અમેરિકાનો મોટો ભાગ શોધી કાઢયો, અને જીતી લીધો, પણ બંને પ્રજાઓની સત્તા યુરોપમાં તેમજ દુનિઆના બીજા ભાગમાં પડી ભાગીછે.

આઇબિરિયન દ્વિપકલ્પની હવા ઉનાળામાં અતિશય ગરમ છે, અને દક્ષિણ તરફ ઉષ્ણ દેશોની હવાને મળતી આવે છે. ઉત્તર તરફના યુરોપના લોકો કરતાં ત્યાંના (આઈ બિરિયન દ્વિપકલ્પ) લોકોનું મજુરી કરવાનું મન હોય છે, અને તેથી કરીને ઓછી દોલત અને આબાદાની ભોગવે છે; પણ સ્પેનના લોકો એક હિમ્મતવાન પ્રજા છે, અને જો કે તેઓ સારા અને મુકરર (નિયમીત) કરેલા રાજ નીચે રહે છે, તો પણ કદાચ તેઓ પોતાની સત્તા યુરોપમાં પાછી મેળવશે.

યુરોપનું પાહાડી બિંદુ આલ્પ્સ પર્વતો કે જેમાંથી મોટી નદી રાહીન વાવ્ય ખુણા તરફ વહે છે, રોહોન અને સોન દક્ષિણ તરફ વહે છે, અને ડેન્યુબ પૂર્વ તરફ વહે છે, તે આલ્પ્સ પર્વતો, સ્વીસ લોકો જે એક ઉદ્યોગી જાત છે અને જેઓ જર્મનીની ભાષા બોલે છે, તેઓથી વસેલા છે.

મુસાફરો ઉંચા અને સ્વીસ પર્વતો વખાણવાને દુનીયાના સઘળા ભાગમાંથી આવે છે, જેના શિખરો હમેશના બરફથી ધોળાં હોય છે. (રહેછે) મુસાફરોએ ખરચેલા પૈસા સ્વીસ લોકોને ઘણા અગત્યના છે, જેની જમીન ખેતીવાડીને ના લાયક છે, અને જેઓ ઘણા ગરીબ છે.

પાઠ ૨૮ મો.

દુનિયાનું વર્ણન.

યુરોપ—(જારી)

મહાન જર્મન પ્રજા બાલ્ટીક સમુદ્રથી આલ્પ્સ પર્વત સુધી, અને હોલાંડથી રૂશિઆ સુધી ફેલાએલી છે. તેઓ ઉદ્યોગી, નીષ્કપટી અને પ્રમાણીક છે. તેઓના વિદ્વાન માણુસો પ્રખ્યાત છે, અને માણુસ જાતના સુધારાને માટે જર્મન લોકો કરતાં બીજી કોઈ પ્રજાએ વધારે કર્યું નથી.

મુખ્ય જર્મન રાજ્યો વાયવ્ય કોણુમાં પ્રશિઆ છે, અને અગ્નિકોણુમાં ઓસ્ત્રિઆ છે. આ સિવાય વધારે નાનાં ઘણાં જર્મન રાજ્યો છે. આ નાનાં રાજ્યો પ્રશિઆનાં રાજાને જર્મનીના બાદસાહ તરીકે ગણે છે.

પ્રશિઆ ઈંગ્લાંડનું દૃઢ મળતીયું રાજ્ય, અને જર્મનીનું ઘણુંજ સુધરેલું રાજ્ય છે.

ઓસ્ત્રીઆનો સેનશાહ તેના જર્મન પ્રાંતો સિવાય હંગેરિઅન અને જુદી જુદી જાતની સ્લેવૉનીક જાતો પર રાજ્ય કરેછે. ઇટાલિનો દ્વિપકલ્પ અગ્નિકોણુમાં આલ્પ્સ પર્વતથી માણુસ જાતના પગના આકારમાં ફેલાયછે. તે પ્રાચિનકાળમાં રોમન રાજ્યની અને પછીથી પોપનામના પાદરીઓની બેઠક તરીખે પ્રખ્યાત છે.

એપીનાઈન્સ પર્વતની હાર આખા ઈટાલિપર આડી આવેલી છે. આલ્પ્સ અને એપિનાઇનિ પર્વતની વચ્ચે ઉત્તરમાં પો નદીથી પાણી પવાએલું લૉમ્બાર્ડીનું રસાળ મેદાન છે. પશ્ચિમ તરફ અને ભૂમધ્ય સમુદ્રના કિનારા ઉપર પીડમૉન્ટ પ્રાંત આવેલો છે. મધ્ય ઇટાલિમાં રોમ અસલી ઇમારતોના ખંડેરો, દેવલો, નાટકશાળા, અને સ્તંભોને માટે પ્રખ્યાત છે, અને તેમાં છબીઓ અને બાવલાંની ગેલેરીઓવાળાં દેવલો છે, જે (દેવલો) જોવાને યુરોપના બીજા ભાગોમાંથી અને અમેરિકામાંથી ઘણા મુસાફરો જાય છે. જે પોપ દુન્રિયાના સઘળા ભાગમાં લાખ્ખો ક્રીશ્ચિઅન લોકો ઉપર ધર્મસંબંધી હકનો દાવો કરે છે, તે (પોપ) રોમમાં રહે છે.

ઈટાલિનો દક્ષિણુ ભાગ નેપલ્સના પ્રાંતનો અને સિસિલિના ત્રિકોણુાકાર ટાપુનો બનેલો છે. તેમાં વિસુવિઅસ ને એટનાના જ્વાળામુખી પર્વતો છે. વિસુવિઅસ નેપલ્સ શેહેરની પાસે છે, અને એટના સિસિલિમાં છે.

ઈટાલિઅન લોકો ચંચળ, ચતુર, પ્રજા, (અને) ગાયન ને ચિતર-

વાના કામમાં હોશિઆર છે; પણ દક્ષિણ યુરોપના બીજા રેહેવાશીઓની માફક તેઓ ઉત્તરના લોકોની બરોબર નથી. તેઓના ઉપર જે રાજાઓની રાજધાની રોમ છે, તેઓ રાજ્ય કરે છે.

ઇટાલિમાંથી વેનિસનો અખાત ઓળંગીને આપણે ગ્રીસમાં આવીએ છીએ, જે જમીન ઇટાલિની માફક તેનાં અસલી રહેવાશીઓને માટે પ્રખ્યાત છે. ગ્રીક લોકોનાં નકશી તથા બાંધ કામનાં ખંડેરો હજુ વખણાય છે, અને અનોપમ છે. ગ્રીસ ઘણા સૈકા સુધી નિર્દય તર્કી રાજ્ય નીચે હતું, પણ ક્રિશ્ચિઅન રાજ્યના વચમાં પડવાથી ઈ. સ. ૧૮૩૧ માં તે સ્વતંત્ર રાજ્ય સ્થપાયું. ગ્રીક લોકો ચંચળ પ્રજા છે; પણ સત્યવાદી નથી, પણ તેઓ તેઓની પ્રાચિન કિર્તીના મગરૂર અને વેપારમાં મચેલાં રહે છે.

જે યુરોપીઅન પ્રજાઓનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે, તે સઘળી પ્રજાઓ ક્રીશ્ચીઅન છે, એટલે કે, તેઓ ક્રાઇસ્ટને પરમેશ્વર તરીખે અને બાઇબિલને પરમેશ્વરના શબ્દ તરીકે ગણે છે. આ પ્રમાણે તેઓ એક જાતની મંડળી બને છે, જે ક્રિસન્ડમ (ક્રિશ્ચિયન જ્ઞાતી) કેહેવાય છે; અને જો કે કોઈ કોઈ વખતે તેઓની વચ્ચે લડાઇઓ થાય છે, તોપણ તેઓ ક્રિશ્ચિયન ધર્મ પ્રમાણે સલાહ ભરેલા વાદ વિવાદથી સઘળી તકરારો ચુકવવાને પહેલાં યત્ન કરે છે, અને જો એક રાજ્ય પોતાના પાડોશી પાસે ગેરવ્યાજબી માગણીઓ કરે છે, તો બીજાં ક્રિશ્ચિયન રાજ્ય આવું ખોટું કામ અટકાવવાને વચમાં પડે છે.

યુરોપમાં ખ્રિસ્તિ ધર્મ નથી પાળતું એવું એકજ રાજ છે; આ તુર્કસ્તાન છે, જે મુસલમાની રાજ છે, (અને) પેહેલાં તે સઘળાં ક્રિશ્ચિયન રાજ્યોનો ભય હતો; પણ હમણાં ખરાબ રાજ્ય લાંબા વખત સુધી થવાથી તેમાંના કોઈ પણ કરતાં વધારે નબળું અને ગરીબ થાય છે. તુર્ક લોકો બહાદુર અને પ્રમાણીક પ્રજા છે; પણ તેઓના લાંચીયા અને નિર્દય રાજ્યથી બગડી ગયા છે,

તુર્કસ્તાન યુરોપના દેશ કરતાં એશિયાના દેશને વધારે મળતું આવે છે. જો કે તે ફળદ્રુપ અને ખાણોથી ભરપુર છે, તોપણ તે ઉજડ અને ખેડાણ વગરનું છે રાજ્યના સઘળા અમલદારો લાંચ ખાય છે, અને મુખ્યત્વે કરીને ખ્રિસ્તિ લોકોને લુટે છે, જે (ક્રિશ્ચિયન લોકો) પુશ્કળ અને ઉદ્યોગી છે. પૈશાદાર લોકોને ઇનસાફ વેચવામાં આવે છે અને ગરીબોને મળતો નથી. રાજ્યની મેહેસુલ તેઓના સુલતાન અને તેઓના માનીતાઓ નકામા મોજ શોખમાં ગુમાવે છે, અને કાંઈ પણ સુધારા થતા નથી, જેવા

કે રસ્તાને લોઢાની સડકો, કે જેને લીધે ઈંગ્લાંડની દોલત આટલી બધી વધીછે.

ભુમધ્ય સમુદ્ર પ્રાચીન કાળથી યુરોપને સુધારવાનું સાધન થઇ પડયું છે. પ્રાચીન કાળની સઘળી મોટી બીનાઓ તેના કીનારા પાસે બની હતી. ગ્રીક લોકોના ઉદય પેહેલાં ફીનીશીયન લોકો આફ્રિકાના કિનારા, (પાસેના દેશના લોકો) સ્પેઈન, ઇટાલીની સાથે વેહેપાર ચલાવતા હતા. ગ્રીક લોકોએ તેઓની લાતીઓ કાળા સમુદ્ર સુધી ફેલાવી. રોમનું રાજ્ય ભૂમધ્ય સમુદ્રની આશપાસ થયું હતું, અને ત્યાર પછી ધર્મ યુધે જનારાઓ તેજ પાણી ઉપર થઇને ચાલી ગયા હતા. હિંદુસ્તાનમાં જવાને કેઈપનો રસ્તો શોધી કાઢવામાં આવ્યો, તે પહેલાં યુરોપને એશિયા વચ્ચેનો વેપાર ભુમધ્ય સમુદ્ર માર્ગે ચાલતો હતો, અને વળી સુવેઝની સંયોગી ભૂમીમાંથી ખાડી ખોદવામાં આવી ત્યારથી અસલી વેપાર ફરી શરૂ થયો છે.

વારંવારના વેહેવાર વડે જુદી જુદી પ્રજાના માણુસો સભ્યને પરોપકારી થયા, ને જે અજ્ઞાનતા ભરેલો અહંકાર જંગલી લોકોમાં જોવામાં આવે છે, તે કોરાણે મુકી દીધો અને ખુશીથી જે હુનરો ને રીતભાત પોતાનાં કરતાં સારાં છે, તે નવા હુનરોને રીતભાતો તેઓ સ્વિકારે છે. તેઓ બીજા દેશોની પેદાશોને બદલે પોતાના ફાલતુ માલ અદલ બદલ કરે છે, અને સઘળા માણુસોને મિત્રોને ભાઇઓ તરીખે ગણુવાને અને જે મહાન પરમેશ્વર જે સઘળા લોકો તેને યાદ કરે છે, તેમનો પાળક છે, તેની તરફ પોતાનાં મન ઉંચા કરવાને તેઓ શીખે છે.

પાઠ ૨૯ મો.

જુઠો સુધાર્યો.

"ડાહાપણુ માર્ગે નાહાનપણુથી જુવાનોને (જુવાન માણુસોને) ચાલવુ, જુઠાણુથી બિહવું અને સાચું બોલવું એ પ્યારી ચિજ છે, કે જેથી તેઓ જે સઘળું બોલે તે ઉપર ભરોસો રાખીએ."

નિશાળનો મેહેતાજી બ્રાઉન સાહેબ એક સુંદર પાછલા પોહોરે તે દિવસે પોતાના નિશાળિયાઓને છુટી આપીને તરતજ બાહારના બારણા આગળના બાંક (બાટલી) ઉપર બેઠા હતા. તેને બુઢા જૉન ડૅસીએ કહ્યું કે "મારો છોકરો નિશાળે સારો અભ્યાસ કરે છે એવી હું આશા રાખું છુ" તે ઘરડા માણુસનો સવાલ સાંભળીને તેણે (મેહેતાજીએ) પોતાની આં-

પડી નીચે મુકી અને તેનો ઉતર વાળતાં પેહેલાં થોડીવાર મુગો રહ્યો. તે બોલ્યો, (કાંઇ) વાંચવા તથા લખવાનાં અભ્યાસ વિશે તમારા પૌત્રનો વાંક કાહાડવાને મને કંઈ કારણ નથી; જૉર્જ હુશિયાર છોકરો છે, અને તે વારંવાર આળસુ હોતો નથી." જૉને કહ્યું, તમારા બોલવાની રીત પરથી તો મને ધારસ્તી લાગે છે કે, તમે તેનાથી સંતોષ પામ્યા નથી." તે મેહેતાજી બોલ્યો, "મારા ભલા મિત્ર, પાઠ કરવામાં આળસાઈ કરવા કરતાં તેનામાં વધારે મોટા દોષ છે, તે તમે જાણો છો; અને દરેક વખતે જે સાચું હોય છે તે નહીં કેહેવાની ટેવ જૉર્જને પડી છે, તે વિશે તમે કંઈ અજાણ્યા નથી; ખરેખર તે હરેક કોઇ શબ્દ મને કહે છે, તે ઉપર હું ભરોસો રાખી શકતો નથી.' જેવો મી૦ બ્રાઉન બોલ્યો એટલે તે વૃદ્ધ જૉને પોતાનું માથું હલાવ્યું અને ઘણોજ ખેદ કરવા (ડુસકા ખાવા) લાગ્યો. "સાહેબ, તમે મને જે કહો છો તેને વાસ્તે હું ઘણો દલગીર છું; મેં એવી આશા રાખી હતી કે જૉર્જની આ ખોડ સુધરી હશે. તે નિશાળે ઘણો ખરો આખો દીવસ રહે છે માટે મેં તેને થોડુંક થયું દીઠો નથી; કારણ કે તમે કે જે તેની ફરજ કેવી રીતે શીખવવી તે વધારે સારી રીતે જાણો છો તેનું કહ્યું તે સાંભળતો નથી,તેથી મને ધારસ્તી લાગે છે, કે જે કાંઈ હું તેને કહીશ, તેની તેને અસર થશે નહીં, તોપણ આજ સાંજરે હું તેની સાથે વાત કરીશ.

જ્યારે જૉર્જનો દાદો તે મેહેતાજી સાથે વાત કરતો હતો, તેવામાં તે ગામથી થોડેક દૂરના ખેતરમાં તે પોતાના કેટલાક જુવાન સોબતી સાથે રમતો હતો. તેઓ ઝાડીઓમાં બ્લૅકબેરિ ફળ માટે શોધ કરતા હતા; પણ તેની મોસમ તરતજ શરૂ થઈ હતી, તેથી તેઓને તે ઘણાં મળી શકયાં નહીં. તે છોકરામાંનો એક બોલ્યો, કે આપણને પુષ્કળ ક્યાં મળશે તે હું જાણું છું. ફકત આપણને તે જગાએ જવાને માટે મલ્વેની ખેડુતનું ખેતર ઓળંગવું પડશે. જૉર્જ બોલ્યો, "અરે, તેનું કંઈ નહીં; અનાજના તો સઘળા ભારા બાંધેલાં છે, તેથી આપણે તેને કંઈ નુકશાન કરીશું નહીં; અને વળી મલ્વની ખેડુત કંઇ આપણને જોશે નહીં;" નેડ (જે છોકરો પેહેલાં બોલ્યો હતો તેણે) કહ્યું, "અરે! છીટ, જૉર્જ; જો ખેતરમાં જવું એ ખોટું હોય તો તે ખેડુત આપણને જુવે કે નહીં જુવે એથી કંઈ ફેર પડતો નથી. ઇશ્વર દરેક જગાએ આપણને જુએ છે તે તું જાણે છે. ત્યાંહાં જવાને મેં તને યાદ આપી તેને માટે હું દલગીરછું; મારી ખાત્રી છે કે તે ખોટું છે." પણ

જોર્જ એટલામાં ઝાડીમાં અધ થયો અને તે છોકરાંમાંના બે છોકરા તેની પાછળ ગયા; બીજા ત્રણ નેડની પાછળ ઉભા રહ્યા. જૉર્જ અને તેના સોબતીઓએ ઝાડીમાં કેવું મોટું છીંડું કીધું હતું તે જોઈને તેઓ જરા ચોંકયા; પણ તેઓએ વિચાર્યું કે, આટલા દૂર આવ્યા પછી પાછા જવું એ હાંસી ભરેલું થશે; તેઠલા સારૂ તેઓથી જેમ બન્યું તેમ ઝડપથી તેઓ તે ખેતરમાં દોડવા લાગ્યા. ઉતાવળમાં તેઓએ અનાજના ભારામાંના કેટલાકને નીચે નાખી દીધા હતા. સામી બાજુની ઝાડી કે જ્યાંહાં બ્લૅકબેરી ફળ થયાં હતાં, તે ઝાડી પાસે આવી પહોંચ્યા ત્યાંસુધી તેઓ વગર થૌભે આગળ ચાલ્યા (દોડતા) ગયા. જૉર્જ બોલ્યો, "અહિંયાં પુષ્કળ છે; હું ખુશી છું કે આપણે આવ્યા." તે છોકરામાંનો એક વચ્ચે બોલી ઉઠયો કે, " પણ તાંહાં જુવો; શું તે ખેડુત પોતે આ રસ્તે આવતો નથી?" તેઓ સઘળાએ જોયું, અને તે ખેડુતને તેના હાથમાં એક લાકડી સાથે પોતાની તરફ ઉતાવળે (પગે) અવતો તેઓએ દીઠો. તે ત્રણ છોકરા જુદે જુદે રસ્તે દોડયા; તેમાંના બે વાડ પરથી કુદી જઈને બીજી બાજુ પરની શેરીમાં સહી સલામત પોહોચ્યાં; પણ ત્રીજો જે જૉર્જ હતો તે પોતાની મેળે એ કાંટાની ઝાડીમાં પકડાયલો માલમ પડયો; તેણે ખેંચાખેંચ કીધી અને ઘણા પછાડા માર્યા, પણ તેથી માત્ર તેના કપડાં ફાટયા, તથા તેના મોંહો ઉપર ઉજરડા પડયા. આખરે એક મજબુત મેહેનતથી છુટો થયો; પણ તે ઘણું મોડું થયું—તે ખેડુત તેની આગળ ઉભો રહયો અને નાહાસી જતાં તેને અટકાવવા માટે તેનો હાથ પકડીને તે મોટે અવાજે બોલ્યો, " તું અહીયાં શા સારૂ આવ્યો છે?" જૉર્જ બોલ્યો " અરે સાહેબ, તે મોટા ઘરની ભી પર એક સંદેશો આપીને મારી માએ મને મોકલ્યો હતો; અને જેબો હું પાછો વળતો હતો તેવામાં પેલી ગાયોને મેં પાસેના ખેતરમાં જોઈ; સાહેબ, તે દરવાજો ઉઘાડો હતો તેથી તેઓ અહિયાં આવી અને હું તેમને હાંકી કાઢવાને દોડયો." તારે પેલા ભારા જે નાખી દીધા તે ગાયે નાખી દીધા નહી?" તે ઘાતકી (પાપી) છોકરો બોલ્યો, " હા, સાહેબ" પણ જૉર્જ તરફ એક સરખી નજરથી જોઇને તે ખેડુત બોલ્યો "પણ તારે તું દોડી શા માટે નાશી જતો હતો, અને તે બિજા છોકરા શું કરતા હતા ? હું ધારૂં છું કે મેં તમને ત્રણને દીઠા હતા' "સાહેબ, મને બીક લાગી હતી કે, મને તમારા ખેતરમાં જોઇને મારા ઉપર તમે ગુસ્સે થશો." જોર્જની વાત તેને બને એવી લાગી નહી માટે તે ખેડુત પોતાનું માથું

હલાવીને બોલ્યો, "મારૂં અનાજ બચાવવા માટે શું હું ગુસ્સે થાઉં ?;" તોપણુ તે ન્યાયી માણુસ હતો અને તે છોકરાના ગુન્હા વિશે પુરી ખાત્રી કર્યા વગર તેને સજા કરવાને તે ઈચ્છતો નહોતો, તેથી તેણે એક અથવા બે મિનિટ વિચાર કર્યો. અંતે તેને યાદ આવ્યું કે, દરવાજા પાસેની જમીન કાદવ વાળી છે, તેથી જો ગાયો ત્યાં ગઈ હશે તો તેના તાંહાં પગલાં પડયાં હશે. એકે બોલ બોલ્યા વગર જોર્જનો હાથ સઘળો વખત પકડીને તે ખેડુત તે જગા પાસે ગયો; પણ તાંહાં ગાયના પગલાંની કંઈ નીશાની નોહોતી, એટલુંજ નહીં પણ તે દરવાજો મજબુત સાંકળ તથા તાળાથી બંધ કીધેલો હતો. તે બોલ્યો, "તે કેમ થયું છે તે હું સમજયો; તું મારૂં અનાજ ચોરવાને આવ્યો હતો, અને તારી ચોરી છુપાવવા માટે આ સઘળું જુઠું તું બોલે છે, પણ તું પકડાયો છે અને તને ઘટે એવી શિક્ષા હું તને કરીશ" એમ કહીને તેણે પોતાની નેતર ઉંચકી. જ્યૉર્જ પોકેપોક મુકીને રડતો રડતો તેના ઘુંટણુ પર પડયો. તે ડુસકા ભરતો ભરતો બોલ્યો, "અરે! સાહેબ, મેં તમારૂં અનાજ ચોરયું નથી; સઘળી પૃથ્વી સારૂ પણ હું ચોરી કરીશ નહી; ખરેખર હમણા હું સાચું બોલું છું, અમે અહિયાં માત્ર બ્લૅકબેરિ ફળ વિણવાં આવ્યા હતા, અને ઓચિંતી અમે પુળીઓ નીચે નાંખી દીધી હતી; ખરેખર, આજ સાચુ છે," તે ખેડુતે ગુસ્સા ભરેલી રીતે કહ્યું "હું કેમ જાણું કે એ ખરૂં છે ? મારે જુઠાને માનવો નહી જોઇએ" આ એક વખત જવા દેવાને જોર્જે તેના કાલાવાલા કર્યા, તથા ફરીને કદી જુઠું ન બોલવાને વચન આપ્યું, પણ ફોકટ; જ્યાં સુધી તે ખેડુતે તેને સખ્ત માર માર્યો ત્યાં સુધી તેણે તેને જવા દીધો નહી.

પાઠ ૩૦ મો.

ઇંગ્લંડ દેશના મહિના.

જાન્યુઆરિ બરફ લાવેછે અને આપણા આંગળાં તથાપગ ચકચકિત કરે છે. ફેબ્રુઆરિ વરસાદ લાવે છે, તથા બંધાઇ ગયેલા સરોવરને ફરીથી પિગળાવે છે. માર્ચ મોટા તથા તીણા અવાજે ફુંકતી પવનની લેહેરો લાવે છે. અને નાચતાં "ડૅફોડલ" ફુલ હલાવે છે. એપ્રીલ મિઠા "પ્રિમરોઝ" ફુલને લાવે છે. અને મોગરાને આપણા પગ આગળ પાથરે

છે. પોતાની ઊનવાળી માપાસે કુદતાં સુંદર ઘેટાનાં બચ્ચાંના ટોળાંને **મે** લાવે છે. **જુન** "ટયુલિપ્સ" ફુલ, કમળ, અને ગુલાબના ફુલને લાવે છે, અને છોકરાંના હાથ ફુલના ગોટાથી ભરેછે. ગરમ **જુલાઈ** શાંત પાડતા વરસાદના ઝાપટાં, જરદઆલુ અને જીલી ફુલ લાવે છે. **આગસ્ટ** અનાજના ભારા લાવે છે. અને ત્યારે અનાજની કાપણીનો પાક ઘેર લઇ જવામાં આવે છે. ગરમ **સપ્ટેમ્બર** મેવો લઇ આવે છે. અને પારધીઓ બંદુક મારવા શરૂ કરે છે. થંડો **અકટોબર** રાની મરઘા જે લાવે છે અને ત્યારે કોટલાં વાળા ફળ એકઠાં કરવા ખુશનુમા લાગે છે. મંદ **નવેમ્બર** પવનનો ઝપાટો લાવે છે, ને ત્યારે પાત્રાં જલદી જોસથી ગોળ હાલે છે. સીતલ **ડિસેમ્બર** બરફ, ભડકો થતો આતસ, અને ક્રિસ્ટમસની મિજબાની લાવેછે.

પાઠ ૩૧ મો.

જુઠો સુધાર્યો.

(ભાગ ૨ જો.)

તે રાત્રે જ્યારે જ્યૉર્જ ઘેર આવ્યો ત્યારે તેની માયાળુ માને એકદમ માલમ પડયું કે કંઈ પણ તેને થયુંછે (ખરૂં.) જો તે બોલી, મારા પ્યારા છોકરા, તું ક્યાં ગયો હતો, અને આ તારૂં વાસકુટ આવી રીતે કેમ ફાટયું?" પણ જ્યૉર્જે પોતાનું માથું નીચું નમાવી કંઈ જવાબ દીધો નહીં. થોડીકવાર સુધી તેને પોતાની મેળે રેહેવા દેવાને તેની માએ સઉથી સારૂં વિચાર્યું, તેથી વાળુ થયા સુધી તે કંઈ બોલી નહીં, કે જે થયા પછી તેણુ પાછો પોતાનો સવાલ ફરીને પુછયો; પણ જ્યોર્જ તો મુગો રહ્યો. તેનો દાદો બોલ્યો, "જ્યૉર્જ, "તું કંઈ ખોટું કરતો હતો એવું મને દિસે છે." જ્યૉર્જ વચ્ચે બોલી ઉઠયો, "ખરે ખર ! મેં માત્ર—" તેનો દાદો બોલ્યો, "ચુપ રહે, જુઠુ બોલીને તારા અપરાધમાં વધારો નહીં કર; જો તારી માને તું શું કરતો હતો એ માલમ પડયું તો તેને ઠગવાની તારી તજવીજ કરવાથી તેની નાખુશી કંઈ ઓછી થશે નહીં. પણ એવું ધારીએ કે, તેને અથવા બિજા કોઈને માલમ પડયા વગર તું બચી જાય તો, તું શું એવું વિચારે છે કે, ઈશ્વર તને જોતો નથી? જે ચીજ ખરી નથી તે

વિશે જ્યારે તું કહે છે, ત્યારે ઈશ્વરની નજરમાં તું પાપ કરે છે એ તું જાણતો નથી?" જ્યૉર્જ રડી પડીને બોલ્યો, "અરે દાદા, હું તમને સઘળું કહીશ. હું તમને કહેવાનો હતો, પણ ખરેખર મને તેમ કરવાની હિંમત નહોતી. મેં ઘણું ખોટું કર્યું છે, પણ તેને વાસ્તે મને સખ્ત સહન કરવું પડયું છે" જે ભુલ મેં કરી નહોતી તેને માટે મને સજા થઇ છે. પછી એક પણ વિગત મુકી દીધા વગર ખેડુત સાથેની મુલાકાતની સઘળી વાત તેણે કહી. જ્યારે તેની વાતનો અંત આવ્યો, ત્યારે તેની મા અને દાદાએ એક બિજા સામા મુગાં મુગાં જોયાં કર્યું. જ્યૉર્જ બોલ્યો, "મા, તું મારૂં ખરૂં માનતી નથી? હમણા હું સાચા સિવાય બિજું કંઈ બોલતો નથી. ખરેજ, ખરેજ, હું—" તેના દાદાએ કહ્યું "હું આશા રાખું છું કે તું સાચું બોલે છે, પણ તેં અમને કેટલી બધી વાર ઠગ્યા છે કે તારો બોલ માનવો એ અમારે અશક્ય છે." દીલગીરી અને શરમથી વશ થઈને જ્યૉર્જે પોતાનું મોહોડું પોતાના હાથથી ઢાંક્યું. તેટલામાં તેની મા ઉઠી, અને ખુંટીપરથી પોતાનો ઝભો લીધોને કહ્યું કે, "હું ધારૂં છું કે હું મિસિસ બ્રાયનને ત્યાં જાઉં ને આ સઘળાની સત્યતા વિશે નાના નેડ પાસેથી જાણી લઉં; તે પોતાની જીંદગી બચાવવાને પણ જુઠું બોલશે નહીં. માટે જ્યૉર્જ! જો તે તારી વાત ખરો છે, એવું કહેશે તો તે હું માની શકીશ." થોડી મિનિટમાં તે નેડને સાથે લઇને આવી કે જેણે જ્યાંહા સુધી તે જ્યૉર્જથી છુટો પડયો ત્યાંહાં સુધી જે બન્યું હતું તે સઘળું કહ્યું, અને ગલિમાંથી મલ્વની ખેડુત ઘેર જતો હતો તે ગુસ્સા ભરેલો લાગ્યો, તે શિવાય પછી જે બન્યું તે વિશે તે કંઈ જાણતો નથી. જ્યૉર્જની મા બોલી, "નેડ, હું તારો ઉપકાર માનું છું; જે તું કહે છે તે ઉપરથી તે ખરૂં છે, એવી મારી ખાત્રી થાય છે. હું આશા રાખુંછું કે, હવે પછી કોઈ દિવસે જેમ હમણાં તારૂં કહેવું સાચુ માનું છું, તેવું જ્યૉર્જનું પણ માનું, કારણ કે હું ધારૂં છું કે તે હમણાં ખરેખર દલગીર છે." નેડે જ્યૉર્જ તરફ ઘણા હેતથી જોયું, કારણકે તેને આવા દુઃખમાં જોવાથી તે દલગીર હતો. પણ તે વખતે તેને કંઈ કેહેવાને દુરસ્ત વિચાર્યું નહીં, માટે તેઓ સઘળાંને સલામ કરીને તે જતો રહ્યો. હવે જ્યૉર્જની માએ તેની પાસે બેશીને તેનો હાથ ઝાલ્યો. તે બોલી, "મારા વ્હાલા છોકરા, હવે તું જુવે છે કે જુઠો જો કે સાચું બોલતો હોય તો પણ, તેનું કહ્યું મનાતું નથી; કારણ કે તે સાચું છે આ કોઈને કેમ

જણાય ?" તેના દાદાએ કહ્યું, "જો કે તે ઘણી મોટી ખરાબી છે, તો પણ તે તો સઉથી થોડામાં થોડી છે; પણ વધારે ખરાબી એ છે કે, કોઈ પણ જુઠાને ઇશ્વર પસંદ કરતો અથવા સ્વીકારતો નથી. ઈશ્વર એ સત્યતા છે.

જૉર્જ બોલ્યો. "હું ફરીને કદી, કદી જુઠું બોલીશ નહીં." "મારા પ્યારા છોકરા આવી લાંબી મુદતની ટેવ સુધારવી તને મુશ્કેલ લાગશે; પણ જો તુ તારી કોશેશમાં લાગુ રહીશ અને મદદ સારૂ પ્રાર્થના કરીશ અને મશ્કરીમાં પણ ખરૂ નહી હોય તે કદી કહીશ નહીં તો તુ ખચીત ફતેહ પામીશ."

પાઠ ૩૨ મો.

રીંછ.

તમને આગળ સમજાવ્યુ છે કે માસહારી પ્રાણીના જે વર્ગના જાનવરો આપણી માફક પોતાનાં પગનુ આખુ તળીયુ જમીન ઉપર ચાલતી વખતે મુકેછે, તે વર્ગને રીંછ લગતુ છે, અને તેથી કરીને બીજાં પ્રાણી કરતાં વધારે સેહેલાઈથી પોતાના પાછલા પગપર તેઓ પોતાની મેળે ઉભા થઈ શકે છે, અને ખરેખર તેઓ એજ પગ ઉપર આરામ લેછે.

માણુસના જેવા દાંત રીંછને છે, કે જે તેમને માસ અથવા વનસ્પતીના ઉપર ગુજરાન ચલાવવાને શકિતવાન કરેછે; શિકારના બીજાં પ્રાણીનાં જેવાં તેમના ગાલ આગળનાં દાત અણીદાર નથી.

આપણા જેવાં તેઓને પગના પાંચ આંગળા હોયછે, પણ તેમને મજબુત પંજા હોયછે, કે જે ખોદવા તથા ચઢવા તેમને શકિતવાન કરે છે. રીંછની ઘણી જાત છે; સૌથી સાધારણ જાતનું રીંછ બદામી ગુચ્છાદાર રીંછે કે જે, યુરોપખંડના મધ્ય ભાગના પાહાડોમા મળી આવેછે, અને તેથી વધારે તેની સંખ્યા ઉત્તરમાં નૉર્વે, સ્વીડન અને રૂષિયામાં મળી આવેછે; એશિયા ખડના ઉત્તરના મુલકોમાં તે ઘણું સાધારણ છે, અને તે ઉત્તર અમેરીકામાં પણ મળી આવેછે. બદામી રંગનું રીંછ વનસ્પતિ તથા મધ ખાઈ જીવેછે; મધ એ તેનું સ્વાદિષ્ટ ભોજન છે; અને જોકે તેઓ એવાં બેડોળ દેખાયછે, તોપણ મધ મેળવવા માટે ઝાડોપર ચઢવામાં તેઓ ઘણી ઝડપ બતાવેછે. સઘળાં નાનાં ચોપગાં જાનવર તથા મરઘી બતકને તેઓ ઘણી આતુરતાથી ખાઈ જશે.

બદામી રંગનું રીંછ એ એકાંતવાસી પ્રાણીછે; કોઈક જંગલના એકાંત ભાગમાં પોતાની જાતથી જુદું ઘણું કરીને બધું વર્ષ તે રેહેછે. શિયાળો બેસતાં તે કોઈ ગુફામાં જઈ રેહેછે, અથવા કોઈ પોકળ (પોલા) ઝાડમાં પોતાની મેળે દબાઈ બેસેછે, અથવા ઝાડની ડાળીઓની એક ઝુપડી બાંધેછે, અને તેમાં ઘાસનું અસ્તર કરેછે, અને જેમાં ખોરાક શિવાય તે પોતાની શિયાળાની લાંબી ઉંઘ લેછે. વસંત ઋતુમાં તે ભુખ્યો તથા પાતળો થયેલો બાહાર નિકળેછે, અને તેથી બીજા વખત કરતાં ભય ભરેલો તે વખતે હોયછે; કારણ કે તેને જે કંઈ મળે તે ગળી જવાને તે તૈયાર હોયછે. પોતાના શત્રુ ઉપર હુમલો કરવાની રીત તેમની ઓર તરેહની છે; તે તેનાપર કુદી પડે છે, અને પોતાના હાથમાં ચાંપી તેને મારી નાંખે છે.

થંડા અને વેરાન મુલકોના લોકોને આ જાતનું રીંછ ઘણું ઉપયોગી છે. તેઓ તેના ગરમ રૂઆં પોતાના શરીરપર વીંટાળે છે, અને તેનાં મોજાં તથા ટોપી બનાવે છે. જો કે કાળાં રીંછનાં રૂઆં કરતાં તેના રૂઆં વધારે જાડાં તથા ઓછાં ખુબસુરત છે, તોપણ તેનો તેઓ વેપાર કરે છે. તેઓ તેનું માંસ ખાય છે, કે જે ડુકકરનાં માંસને મળતું છે; તેની ચરબી પીગળાવીને તેઓ એક તેલ જેવી વસ્તુ બનાવે છે, કે જે તરેહવાર ઉપયોગને માટે કિંમતી ગણાય છે; કેશને તેલ લગાડવું એ પણ બીજા ઉપયોગોમાંનો એક ઉપયોગ છે. તેના રૂઆં કાઢી લીધા પછી તેની ચામડીમાંથી સહુથી મજબુત ચામડું બને છે; અને તેના આંતરડાંની ચામડીના બારીના કાચના તકતા બનાવવાને કામમાં આવેછે, કે જેને વાસ્તે કેહેવાયલું છે કે જો તે બરોબર રીતે તૈયાર કરવામાં આવી હોય તો તે કામને ઘણું લાયક થાય છે.

બદામી રંગનું રીંછ સ્વભાવે ચીડાઉ તથા તુરંગી હોય છે; તોપણ જો તે નાનું હોય ત્યારે તેને પકડેલું હોય, તો તે પોતે પળાય છે; અને મને ધારતી લાગે છે, કે તેને ગાયનના નાદ પ્રમાણે એક બેડોળ નાચ કરતાં શિખવવામાં તેના ઉપર ઘણું ઘાતકીપણું ગુજરે છે, કે જેથી તેનો ધણી તેને દેખાડાવવાથી તથા તેના ખેલથી પૈસા એકઠા કરે છે.

બદામી રંગના રીંછ કરતાં અમેરિકાનું કાળું રીંછ વધારે નાનું હોય છે, (પણ) તેને એના કરતાં વધારે સુંદર રૂઆં હોય છે, કે જે રૂઆં કાળાં અને ચળકતાં હોય છે.

અમેરિકાનું મોટું ભુરા રંગનું રીંછ ઘણું ક્રૂર પ્રાણી હોય છે, અને એટલું મજબુત છે, કે એક ભેંસના મડદાને ઘસડી લઇ જઈ શકેછે, અને

એક પળમાં માણસને કચરીને મારી નાંખે છે.

ઘણા ઉત્તર તરફના બરફવાળા કિનારા પર રહેનારૂં પ્રાણી ધ્રૂવ તરફનું રીંછ છે; પણ બરફના પાહાડોમાં જમીનથી દૂર તે વારંવાર દેખાય છે; માંછલી અને દરીઆઈ પ્રાણી પર તે ગુજારો કરે છે. તે મોટું અને ક્રૂર પ્રાણી છે.

એક નાનું કાળું રીંછ છે, કે જે હિંદુસ્તાનના ઘણા ગરમ ભાગોમાં રહે છે. તે ઘણું નરમ સ્વભાવનું હોય છે, અને સહેલાઇથી પળાય છે. એક ગ્રહસ્થના કુટુંબમાં બે વર્ષ આ રીંછમાંનું એક રીંછ રહ્યું હતું, કે જેણે તેને વિશે નીચેનો હેવાલ આપ્યો છે. " છોકરાઓને ઉછેરવાની જગ્યામાં તેને ઉછેરવામાં આવ્યું હતું, અને હું તેને મારા ખાણાની ટેબલ પર વારંવાર આવવા દેતો. તે જાતે રમતિયાળ તથા માયાળું સ્વભાવનું હતું; અને તેને સજા કરવા અથવા સાંકળે બાંધવાની કદી જરૂર જણાઇ ન હોતી. આ રીંછ, બિલાડી, કુતરો, અને એક નાનું આસમાની રંગનું પક્ષી કે જેને લોરી કેહેતા હતા, તે સઘળાં હમેષાં સાથે મળતાં હતાં, તથા એક રકાબીમાં ખાતાં હતાં; તેનો વાહાલો સોબતી એક કુતરો હતો કે જેને ખિજવવા તથા કાયર કરવામાં આવતો તોપણ તે ઘણા હાસ્યજનક સ્વભાવ તથા રમતિયાળ પણાથી ખમતું હતું. જેમ તે મોટું થતું ગયું તેમ તે એક બળવાન પ્રાણી થતું ગયું અને બાગમાં ફરતી વખતે સઉથી મોટાંમાં મોટાં કેળનાં ઝાડને પકડતું, કે જેના થડને ભાગ્યે આસપાસ તેના હાથ ફળી વળતા હતા, અને તેમને તેના મુળથી ઉખેડી નાંખતું હતું.

પાઠ ૩૩ મો.

દુનિયાનું વર્ણન.

(નંબર ૪ થો.—અમેરિકા.)

૧૪૫૨ માં કોલંબસે કરેલી અમેરિકાની શોધ વિશે તમે વાંચ્યું છે (વાંચ્યું હશે). નબળી, લડી શકે નહી તેવી (અને) ક્રૂર સ્પૈનિઅર્ડ લોકોની સામે થવાને તદ્દન અશક્ય પ્રજાઓથી વસેલો. તે (અમેરિકા) તેને (કોલંબસને) માલમ પડયો. તેણે તેમને ઇન્ડીઅન લોકો કહ્યા, કારણ કે તે તે દેશને ઇંડીઆનો પૂર્વ કિનારો છે એવું ધારતો હતો; પણ તેઓની ભાષા હિંદુસ્તા-

નમાં અથવા મોટા ખંડના કોઈ પણ ભાગમાં બોલાતી કોઈ પણ બોલી કરતાં તદન જૂદી છે.

અમેરિકાખંડ મધ્યમાં પાનામાની સંયોગી ભૂમી નામની જમીનની સાંકડી પટી સુધી ઓછો થતો જાય છે. આ સંયોગી ભૂમી પર થોડા વખત પર રેલવે મુખ્યત્વે કરીને અંગ્રેજી પૈશાથી બાંધવામાં આવી છે, અને (તેથી કરીને) આંટલાંટિક મહાસાગરમાંથી પેસિફિક મહાસાગરમાં ઉતાવળથી જવાય છે.

અમેરિકાના પર્વતો, સરોવરો, નદીઓ, જંગલો યુરોપની જોડે સરખાવતાં ઘણાં મોટાં છે. તેમાં વસ્તી ઓછી છે, અને જે યુરોપીઅન લોકો તેઓના કુટુંબો સહીત વરસો વરસ જાય છે, અને ત્યાંના ફળદાયક મેદાનો ઉપર વસે છે, તે હજારો ગરીબ લોકોને ત્યાં આશરો મળે છે. આખો કેનેડા ને યુનાઇટેડ સ્ટેટસ આ પ્રમાણે ઇંગ્રેજી જાતના માણસો બથાવી પડયા છે, અને મધ્ય ને દક્ષિણ અમેરિકાનો ઘણોજ ભાગ સ્પૅનિઅર્ડ ને પોર્ટુગીઝ લોકો બથાવી પડયા છે.

અમેરિકામા પશ્ચિમ કિનારાપર કૅલિફોર્નિયા ને બ્રિટીશ કોલંબીઆમાં થોડા વખત પર સોનાની ખાણો શોધી કાઢવામાં આવી છે, અને (તેથી) યુરોપીઅન સંસ્થાનમાં રેહેનારા લોકોનાં ટોળે ટોળાંનાં લક્ષ ખેંચાય છે. જે દેશોમાં થોડા વર્ષ પેહેલાં કેટલાક જંગલી લોકો ફકત વસતા હતા, તે દેશોમાં ખેતીવાડી, વેપાર, મોટાં શેહેરો, અને સુધરેલી જીંદગાનીના સઘળા હુનરો ઝડપથી ઉત્પન્ન થાય છે.

કૅનેડા અને બ્રિટિશ કોલંબીઆ ઇંગ્રેજી રાજ્યને તાબે છે. યુનાઇટેટ સ્ટેટસ કે જે ઇંગ્લાંડથી આવેલા લોકોથી વસાવવામાં આવ્યું હતું, તે ૧૭૮૨ માં ઇંગ્રેજી રાજ્યથી સ્વતંત્ર થયું; પણ તેઓની ભાષા, રીતભાત, અને ધર્મ હજુ ઇંગ્રેજી છે.

અમેરિકામાં સ્પેઇનના લોકોના રાજ્યો નબળાં છે. અને ત્યાંના લોકો જે એક વખત પ્રખ્યાત, અને બળવાન હતા, તે જંગલી હાલતમાં આવી પડતા દેખાય છે, તો પણ બ્રાઝિલ જે પોર્ટુગીઝ લોકોએ વસાવ્યું હતું, તે આબાદ રાજ્ય છે.

અમેરિકાના ઉત્તર તરફના દેશો ખાડીઓથી જુદા પડેલા ટાપૂઓથી બનેલા છે. આ ઉજડ દેશોમાં ટાઢ સખત છે, અને દરિઓ દર વરસે કેટલાક મહીના સુધી ઠરી જાય છે. " નોર્થવેસ્ટ પેસેજ " એટલે અમેરિકાના ઉત્તર ભાગની આસપાસ દરીઆ માર્ગ શોધવાનો પ્રયત્ન કરવા-

માં ઘણા બાહાદુર ખારવાઓએ પોતાની જીંદગીઓ ખોઈ છે. આ થોડા વખતપર કૅપ્ટાન ક્લુઅરે શોધી કાઢયું છે, પણ બરફ અને રસ્તાની બીજી અડચણો એવી છે કે, તે કદી વેપારને માટે ઉપયોગી થઈ શકે નહી. ઉત્તરમાં હમેશનાં બરફથી દક્ષિણ તરફનો છેડો જે કેપ હૉર્ન છે, ત્યાં સુધી ફેલાતો અમેરિકા ઘણો મોટો ખંડ છે, તેથી દરેક જાતની હવા માલમ પડે છે, અને ત્યાંની જમીનની પેદાશો સઘળી જાતની છે.

ઉત્તરમાં સનોબર અને દેવદારના ઝાડોના મોટાં જંગલો આવેલાં છે, અને રીંછ અને બીજા પ્રાણીઓ જેઓ ઠંડા દેશોમાં વસે છે, તેઓ માલમ પડે છે, અને તેઓની ચામડીને માટે તેઓનો શિકાર કરવામાં આવે છે. યુનાઇટિડ સ્ટેટસ જે રૉકી પર્વત સુધી ફેલાય છે, તેના પશ્ચિમ તરફના મેદાનો જે મોટાં મેદાનો કહેવાય છે, તેમાં ભેંસો અને બીજાં જંગલી પ્રાણીઓની મોટી સંખ્યા છે.

જેમ જેમ આપણે દક્ષિણ તરફ જઈએ છીએ, તેમ તેમ આપણને દ્રાક્ષના વેલા ઉગતા અને દ્રાક્ષનો દારૂ બનતો મેક્ષિકો અને ટેક્ષાસમાં માલમ પડે છે; અને દક્ષિણ અમેરિકામાં શેરડી અને ગરમ દેશોનાં બીજા છોડવા વાવવામાં આવે છે. વળી વધારે દક્ષિણમાં કેઈપહૅાર્ન તરફ જેમ હવા ઉત્તર ધ્રુવને પહોંચે છે, તેમ તે વધારે ઠંડી થતી જાય છે.

અમેરિકાખંડના પ્રાણીઓ જુની દુનીયાના પ્રાણીઓ કરતાં જૂદાં પડે છે. મોટામાં મોટું અને ક્રુરમાં ક્રુર પ્રાણી જેગ્વાર છે, જે, (જેગ્વાર) વાઘ જે જાતનો છે, તેજ જાતનું પ્રાણી છે, પણ તે એટલું બધું (વાઘના જેટલું) જબરૂં નથી. તેજ જાતમાંનું એક પ્રાણી પ્યુમા કોઈ કોઈ વખતે અમેરિકાનો સિંહ કેહેવાય છે, પણ તે જેગ્વાર કરતાં વધારે નાનું છે.

વાંદરા અને પેટે ચાલનારાં પ્રાણીઓ દેશના ઘણા ગરમ ભાગોમાં પુષ્કળ માલમ પડે છે. ઝેરી ખણખણાટ કરતો સાપ અમેરિકામાંજ મળી આવે છે.

રેઈન્ડીયર, જે યુરોપની છેક ઉત્તરમાં માલમ પડે છે, તે પણ અમેરિકાના ઉત્તરના દેશોમાં માલમ પડે છે. દક્ષિણ અમેરિકામાં એક પહાડી દેશ પેરૂમાં લામા નામના પ્રાણીઓની ખાસ જાત છે.

આ (પ્રાણી) આકારમાં કાંઈ ઉંટના જેવું છે, પણ એટલું બધું મોટું નથી; તેને ઘેટાંની માફક ઉન હોય છે, અને બોજો ઉંચકી લઈ જવાને માટે ઉપયોગી છે.

જ્યારે અમેરિકા શોધી કાઢવામાં આવ્યો, ત્યારે ઘોડા, બળદ, ઘેટાં

અને કુક્કર એમાંનું કાંઈ ત્યાં માલમ પડયું નહોતું. તેઓને યુરોપમાંથી લાવવામાં આવ્યાં હતાં, અને તેઓ અતિશય વધી પડયાં છે. ઘોડાઓનાં ઘણાં ટોળાં દક્ષિણ અમેરિકામાં પુષ્કળ ભટકે છે. અને ઢોરોના ચામડાં વેપારની ઘણીજ અગત્યની ચીજ થઇ પડેછે. માણસોની જે જાતો અમેરીકામાં વસે છે, તેઓના, સાધારણ રીતે બોલતાં, ઉત્તરમાં અંગ્રેજી વસનારાઓ અને મૂળ વતનીઓ (જે તેઓના ચેહેરાપરથી રાતા માણસ કહેવાયછે) તેવા ભાગ થઈ શકે, અને દક્ષિણમાં સ્પેન અને પોર્ટુગાલ સંસ્થાનીઓ અને મૂળવતનીઓમાં ભાગ થઈ શકે.

આપણે દેશીલોકોની ત્રણ જાતો વિશે મુખ્યત્વે કરીને બોલી શકીએં; 'રાતા માણસ', 'મેકિસકાના લોકો', અને 'પેરૂના લોકો'.

રાતા માણસોની ઘણી જાતો છે, જેઓ જુદી જુદી ભાષાઓ બોલે છે, અને વારંવાર એક બીજા સાથે લડે છે. તેઓ એક મજબુત જાત, ચતુર શિકારીઓ છે; અને બહાદૂર અને ઘાતકી લડવૈયા છે. પણ ઘણા અજાણ્યા (અણસમજુ) અને બીલકુલ વગર સુધરેલા છે. ખરે ખર એવું માલમ પડે છે કે તેઓ કોઈ પણ રીતે સુધરી શકશે નહીં. તેઓની સંખ્યા એક બીજા સાથે અને યુરોપના વસનારાઓ સાથે લડાઈથી ઘણી ઓછી થઇ ગઈ છે. બાકીનાઓ જેમ જેમ સુધારો વધ્યો તેમ તેમ વધારે પશ્ચિમમાં વધતા ગયા છે, અને એમ જણાય છે કે ઘણા લાંબા વખત પેહેલાં (થોડા વખત પછી) તેઓ તદન નાબુદ થશે.

મૅકસીકાના લોકોની સંખ્યા કોરટીઝના હાથ નીચે સ્પૅન લોકોની જીત વખતે ઘણી હતી. તેઓ ભપકાદાર બાંધેલા શેહેરોમાં રેહેતા હતા, અને ઉત્તરની જાતો કરતાં વધારે સુધરેલા હતા. એમ છતાં તેઓ ઘાતકી અને લોહીના તરસ્યા હતા, અને તેઓની મુર્તિઓને માણસનો ભોગ આપતા હતા. તેઓ યુરોપના વસનારાઓ સાથે મળી ગયા છે. તેઓની ભાષા જતી રહી છે, અને એવું માનવામાં આવે છે કે અસલી જાત હયાત નથી.

પેરૂના લોકો વધારે નમ્ર અને વધારે અસીલ લોકો હતા, અને સુધરેલી જીંદગીના હુનરોમાં કાંઇક વધારો કર્યો હતો. તેઓએ લામા પાળ્યું હતું, જેના વીશે અમે વર્ણન કરેલું છે, અને તેને બોજો ઉચકી લેઈ જવામાં કામે લગાડતા હતા.

પંદરમા સૈકામાં અમેરિકાની આ મુખ્ય પ્રજાઓ હતી. દુનીયાના સઘળાં ભાગોમાંથી વસનારાઓ હાલ આવેલા છે, જેઓએ દેશને તેઓનો પોતાનો (દેશ) કરી લીધો છે. કોઈ એક મોટા અને જુદી જાતના

દેશમાં જેમ ધારવામાં આવેછે તેમ, અમેરિકાની બનાવટો અને વેપાર ઘણી જાુદી તરેહના છે. કાનેડામાંથી દેવદારના લાકડાં પરદેશખાતે મોકલવામાં આવે છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં જુની દુનિયામાંથી દાખલ કરેલા ઘુન દાણા અને રૂ પુષ્કળ જથાબંધ વવાય છે; વેસ્ટ ઇંડીયાના ટાપુમાં શેલડી વવાય છે, આ ટાપુઓ જેવી રીતે આપણે કહેલું છે, તેમ ઉત્તર અને દક્ષિણ અમેરિકાની વચ્ચે આવેલા છે,

પાઠ ૩૪ મો.

પક્ષી.

બરડાનાં હાડકાંવાળાં પ્રાણીનો બીજો વર્ગ પક્ષી છે. હવામાં ઉડવાના તેઓની શકિતને માટે તેઓ પ્રખ્યાત થયલાં છે. આ કારણ સારૂ તેમનું શરીર સુંદર રીતે લાયક કીધેલું છે. ચોપગાં પ્રાણીના માંસવાળા પગો, પહોળા ખભા, મોટી છાતી, ભારે જડબાં અને મોટાં માથાંને બદલે પોલી અણીદાર ચાંચ, લાંબી અને વળી શકે એવી ગરદન, ધીમે ધીમે ઉપસી આવતું શરીર, પથરાતી પાંખ, અણીદાર થતી પુંછડી, પાતળી જાંગ, અને હલકાં હાડકાંવાળા પગ આપણે પક્ષીમાં જોઇએ છે. તેઓના શરીર પીછાંથી ઢંકાયલાં હોય છે, કે જેનો હલકો, ગરમ, ભીનાસ દાખલ ન કરવા દે એવો પોશાક થાય છે. તેઓની પાંખ હલકી છે, પણ એટલી તો મજબુત હોય છે કે, અજાએબ જેવી ઝડપથી હવામાં તેઓના શરીરને ચલાવે છે

પક્ષીના હાડકાં પોલાં તથા પાતળાં હોય છે. અને જે સ્નાયુ તેઓની પાંખને ગતી આપેછે તે શિવાય, બીજા સઘળા માંસનાં લોચા નાજુક હોયછે. આ ઘણા મજબુત હોયછે. એક રત્નહંસ પોતાની પાંખોથી માણસનો પગ ભાંગી શકેછે; અને ગરૂડ પક્ષી એક ઘાએ એક માણસને મારી નાંખી શકેછે. પક્ષીની પાંખ જેવી હલકી અને વળી તેની સાથે મજબુત કોઇપણ યુકિત માણસે બનાવેલી નથી.

બીજાં પ્રાણી કરતાં પક્ષિઓની નજર વધારે બારીક હોયછે. બુદ્ધિ, સ્મરણશકિત અને શિખી શકવાના ગુણમાં તેઓ ચોપગાં જાનવરોની બરોબર હોયછે. ડાળીઓ, પાત્રાં, પીછાં, માટી અને પ્રાણીના કેશથી પક્ષીઓના જે માળા અજાયબ જેવી રીતે બાંધવામાં આવેછે, તે ઝાડોમાં, જમીન

પર, અથવા ઇમારતની ફાટમાં બાંધવામાં આવેછે. પક્ષીની દરેક જાત પોત પોતાની રીતપ્રમાણે માળો બાંધે છે.

સઘળાં પક્ષી ઇંડાંમાંથી જન્મેછે, કે જેને માદા ઘણીજ ધીરજથી સેવેછે; ઘણીજ ભુખ અથવા ધાસ્તીથી માત્ર તેને પોતાનો માળો છોડવો પડેછે.

કેટલાક પક્ષી દાણા ખાય છે. બીજાં માંસ ખાય છે. માંસ ખાનારાં પક્ષીને વાંકી વળેલી ચાંચ તથા મજબુત નખ હોયછે, અને તેઓ ઉડવામાં ઘણા જોરાવર હોય છે; અને તેઓની ચાલ ચલણ એકાંતવાસી હોય છે. દાણા ખાનારા પક્ષીની ઘણી જાત જેવી કે મરઘાં બતકો પળાઈ શકેછે.

પાઠ ૩૫ મો.

ચલિયાં.

ચલીયાં પક્ષીઓના બીજા વર્ગને લગતાં છે કે જે વર્ગને "પૅસરાઈન" કરીને કહેછે; અને તેમને પગનાં ત્રણ આંગળાં આગલ અને એક પાછળ હોયછે, તેથી તેઓ ઓળખાય છે. ચલિયું એક સુંદરનાનું પક્ષી છે, કે જેને ઉંચા ભૂરા રંગના પીછાં, ટુંકી ચાંચ, અને ટુંકા પાતળા પગ હોય છે. કકૂ અને બીજા એક દેશથી બીજે દેશ જનારાં પક્ષીની માફક તે પાનખર રતુમાં યૂરોપ છોડીને જાયછે, અને વસંત રતુના ગરમ દિવસ આવેત્યાં સુધી પાછું આવતું નથી. ચલિયાં ઘણી ઝડપથી ઉડે છે; ઉનાળામાં ખુલ્લા તડકાવાળા કોઈદિવસે જે જીવજંતુઓ ચલિયાંનો શિકાર હોયછે, તેમની શોધમાં હવાની અંદર ઉડીને આસમાની રંગના આકાશમાં ઘણા ખરા ગુમ થઇ જાય ત્યાં સુધી ઉપરને ઉપર ચઢતાં તેઓના એક ઉડતાં ટોળાના દેખાવ કરતાં વધારે સુંદર દેખાવ બીજો કોઈ નથી.

પોતાના માળા બાંધવા સારૂ ચલિયાંઓ ઘણી અજાએબ જેવી જગા વારંવાર પ્રસંદ કરે છે. એવું કેહેવાયલુ છે કે, સ્કૉટલાંડ દેશમાંના એક ઘરના ખુલ્લા ચોકમાં ભીતની સામે લાકડાંના ઢાંકણુ નીચે એક મોટો ઘંટ ટાંગેલો હતો ત્યાં તે ઘંટના ઢાંકણુમાં એક ચલિયું કેટલાંક વર્ષ સુધી પોતાનો માળો બાંધ્યા કરતું હતું, અને દોરડાના ખણુખણાટથી અથવા ઘંટના વાગવાથી જરાક અડચણ થતી હોય એવું કદી તે દેખાતુ નહોતું. ધુમાડીયાંના મથાળાં, ઘરનાં છજાં અથવા બારીનાં ખુણાં ઘણું કરીને તેઓ વધારે પસંદ કરે છે, અને હમેશાં તેજ જગ્યાએ દર વર્ષે પાછા આવેછે.

એક વરસ ચલીઆના જોડાને જ્યારે તે પોતાના જુના માળા પાસે આવ્યું, ત્યારે તે ચકલાથી રોકાએલો દીઠો, અને તે ચકલો, તે બીચારા પક્ષીઓને, જ્યારે જ્યારે તેઓ પોતાના ઘરમાં પેસવાને પ્રયત્ન કરતા, ત્યારે પોતાની મજબુત ચાંચ મારીને તેમને દુર રાખતો, પોતાનો માળો પાછો મેળવવાને ફોકટ પ્રયત્ન કર્યા પછી તેઓએ તે અંદર પેસી જનારને ઘણીજ અસરકારક શીક્ષા કરવાને આખરે એક યુક્તિ શોધી કાઢી. તેઓ દરેકના હાથમાં પોતાની ચાંચમાં માટીનો લચકો લેઈ અને થોડાએક વધારે ચકલા લઇને એક સવારે આવ્યા, અને તે માળાનું બાકૂં બંધ કરી લીધું; તેથી તે ચકલો નાશી જઈ શકયો નહીં, અને અલબત ખોરાક અને હવાની તંગીને લીધે મરણ પામ્યો.

એશિઆમાં ખાવા યોગ ચકલાની એક જાત છે, અને તેઓના માળાને મુખ્યત્વે કરીને ચીનના લોકો ખોરાકની ચીજ તરીકે ઘણોજ વખાણે છે, આ પક્ષીઓ વારંવાર ખડકોમાં (માળા) બાંધે છે.

હિંદીમહાસાગરમાં જાવાંના ટાપુમાં એવી બે જગાઓ છે કે જ્યાં તેઓ ઘણીજ સંખ્યાબંધ માલમ પડેછે. આ (જગાઓ) માંહેથી પોલી અને ઘણાંજ બાકાં વાળી ખડકો છે, તે (ખડકો) માંની કેટલીક માણસને સહેલાઇથી પેસવાને માટે જોઈએ તેટલી મોટીછે, અને બીજી કેટલીએક અંદર જઈ શકાય નહીં એવી છે. આ ગુફાઓની દીવાલોમાં એક બીજાની પાસે પાસે હારબંધ પક્ષીઓ પોતાના માળા બાંધે છે. તેઓ પોતાનો ખોરાક જે સઘળી જાતના જંતુઓનો બનેલો છે, તેમાંથી બાકી રહેલા ભાગમાંથી પોતાના માળા બાંધે છે, અને તેમને તે બનાવતાં (બાંધતાં) બે મહીના લાગે છે. તેઓના માળા મેળવવાનું કામ ઘણુંજ મુશ્કિલ અને જોખમકારક છે. જે માણસોનું તે કામ છે, તે માણસો બરૂ અથવા વાંસની સીઢીઓ ઉપર તે દર સુધી ચઢેછે, અનેમાળા ખેંચીકાઢે છે, અને તે તેઓ પછી ઘણી કીંમતે વેચે છે. આ માળા ખોરાકની ઘણી સ્વાદીષ્ટ ચીજ તરીકે ખાવામાં આવે છે, એટલુંજ નહીં પણ સખત તાવમાં ઓસડતરીકે તે વારંવાર વાપરવામાં આવે છે. તેઓને (માળાઓને) ઉકાળીને, ચીકણો શેરવો કરીને અને રાત્રે ઝાકળમાં ખુલ્લા મુકીને અને ખાંડમાં મેળવ્યાથી તેઓ ઘણા ઠંડા થાય છે.

પાઠ ૩૬ મો.

દુનિઆના વર્ણુન વિશે.

નંબર ૫—ઑસ્ટ્રેલિઆ.

આસ્ટ્રેલિઆ (જે દક્ષિણુ ભૂમિ છે તે.) પૂર્વ તરફના માહાસાગરમાં એક મોટો ટાપુ છે. તે થોડો પ્રસિદ્ધ છે, અને ફક્ત થોડાંક વરસથી ઈંગ્રેજી સંસ્થાનો વસેલા તેને લીધે અગત્યનો થઈ પડયો છે. આમાંનો મુખ્ય દક્ષિણુ આસ્ટ્રેલીઆમાં છે. અને મેલ્બૉર્ન અને સીડ્નીના નાનાં શેહેર કયા રના દુનિઆના મોટામાં મોટા ટાપુમાં આવેલાં છે.

આસ્ટ્રેલિઆના મેદાનો જે મીઠાં પાણીની નજીક આવેલાં છે, તે ઘણાં ફળદ્રુપ છે. ત્યાંના જંગલી દેશીઓએ શ્રષ્ટિની (ઇશ્વરની) આ બક્ષિસોનો કાંઈ પણ ઉપયોગ કર્યો નહીં, પણ અંગ્રેજો ઘેટાં, ઢોર અને ઘોડાઓને જથાબંધ ઉછેરે છે, અને દાણાનો પુષ્કળ પાક ઉત્પન્ન કરેછે, અને યુરોપમાં દેશાવર ખાતે ઉન મોકલે છે.

થોડા વખત ઉપર ન્યુસાઊથવેલ્સના પર્વતોમાં કેલિફોર્નીઆની માફક સોનુ શોધી કાઢવામાં આવ્યું છે, ઈંગ્લાંડમાંથી અને યુરોપના બીજા ભાગમાંથી, અમેરિકામાંથીઅને ચીનમાંથી પણ લાખો પરદેશ જઈ વસ નારાઓ તે દેશના આ પ્રમાણે લલચાયા છે. ખાણો ઘણી ફાયદાકારક છે, અને એક મોટી સુધરેલી મંડળી ઈંગ્રેજી રાજ્યના રક્ષણુ નીચે આ પ્રમાણે ઉત્પન થાય છે, ઈંગ્રેજી ભાષા બોલે છે, અને ઈંગ્રેજી કાયદા પાળે છે. ગરીબ ખેડુત જે પોતાનું નશીબ વધારે સારૂં માલમ પડવાની આશાએ દુનિઆની આસપાસ અડધે રસ્તે નાખુશીથી પોતાની સ્વદેશભુમી છોડે છે, તે આ નવા દેશમાં ત્યાંની દેશી ભાષા, રીતભાત અને ધર્મ જોઇને ખુશી થાય છે.

પણુ આસ્ટ્રેલિઆના કુદરતિ દેખાવ તેને નવા લાગે છે. તે નવા ઝાડો અને છોડવા માણસ કરતાં વધારે જંગલી નીચ પ્રજા, અને વિચિત્ર પ્રાણીઓ (માર્સુપીઍલીઆ) જેઓ પોતાના બચ્ચાંને એક કોથળીમાં લઈ

જાય છે, અને તેઓની પુછડીના સાધનવડે કૂદે છે, તે સઘળું તે જુએ છે. આ પ્રાણીઓમાંનુ મુખ્ય કાન્ગારૂ છે. વળી એક બતકના જેવી ચાંચ વાળું અને છછુંદરના શરીર જેવું વિચિત્ર પ્રાણી છે, જે નદી કિનારે કોતર કરીને રહે છે.

આસ્ટ્રેલિઆની હવા જે થોડી ગરમ છે, અને થોડી સમશીતોષ્ણ છે, તે જો કે ખુશનૂમાનથી તોપણ યુરોપીયન લોકોને તનદુરસ્ત છે. તે દેશના કંગાળ દેશીઓને માયાળુ રીતે વર્તવામાં આવેછે, અને બચાવ કરવામાં આવે છે. પણ અમેરિકાના મુળના વતનીઓની માફક તેઓ એક વધારે સુધરેલી પ્રજા છતાં સંબંધ ઉપરથી નાબુદ થતાં માલમ પડે છે. નક્કી એમ જણાયછે કે એક નવું અને મોટું ઇંગ્રેજી રાજ્ય આસ્ટ્રેલિઆ ખંડમાં આગળ જતાં થશે.

આસ્ટ્રેલિઆની અગ્નિ કોણમાં ન્યુઝિલાંડના ટાપુઓ પણ જબરા અને ઉધ્યોગી ઈંગ્રેજોથી વસાતાં જાયછે. તેઓ ફળદ્રુપ જમીન અને સમશીતોષ્ણ હવા રાખેછે. અને વર્ષોવર્ષ વધારે અગત્યતાના થતા જાયછે. ન્યુઝિલાંડના જંગલી લોકોની આસ્ટ્રેલિયાના લોકો કરતાં વધારે ઉમદા જાત છે. તેઓ બહાદુર અને જુસ્સાવાળા છે. તેઓમાંના ક્રૂ કરતાં વધારે ખરિસ્તિ થયા છે, અને તેઓ પોતાના ઈંગ્રેજ પડોશીઓની સાથે સલાહ સંપમાં રહે છે.

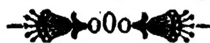
પાઠ ૩૭ મો.

ઉદ્યોગ વિષે.

ઈશ્વર આશા રાખેછે કે માણુસજાતે લોકોપયોગી ફાયદાની ફરજોમા ભાગ લેવો જોઈએ. આળસુ રહેવાને માટે કોણ જન્મ્યું છે? કેટલાએકને હળની વાર્ષિક મહેનત કરવાને સોંપેલી અને કેટલાએકને અવાજ કરતી એરણ આગળ તપી જતાં, કેટલાએક જલદીથી સરકી જતો કાંટલો ફેંકતાં, પવનને ભરતીના અભ્યાસી કેટલાએકને એક દ્રુવથી બીજા દ્રુવ સુધી વેપાર ચલાવતાં આપણે જોઈએ છીએ. કેટલાએક ઉદ્યોગથી

શીખેલા હાથપગથી હુનરના કામ કરી આપે છે, અને કેટલાએક વધારે સુધરેલી બુદ્ધિવાળા મગજ અને જીભથી માણુસ જાતને મદદ કરે છે. દરેક માણુસ એક સાધારણ મતલબ તરફ કોશીશ કરતાં બધા લોકોને ઘણો ઉપયોગી મીત્ર થઈ પડે છે. આ પ્રમાણે દરેક જણ એક બીજાને ઉપયોગી મદદ કરવાને જન્મવાથી વારા ફરતી ઉપકાર બળાય છે. જ્યારે રાજાનું ખાણું પીરસવામાં આવે છે, ત્યારે રાજા ખોરાકને માટે ખેડુતનો આભાર માને છે, અને જ્યારે પોતાનો સઘળો બાદશાહી પોશાક પેહેરે છે ત્યારે પોતાના બાદશાહી પોશાકને માટે શાળનો ઉપકારી થાય છે.

શું કડિયાની મહેનત અને સંભાળ સખત ટાઢમાં તેનું રક્ષણ કરતી નથી? શું છરી કાંટા બનાવનારનો હુન્નર જે તરવાર તેની જાંગનું રક્ષણ કરે છે તે પુરો પાડતો નથી? આ સઘળાઓ જે ગાદીને (રાજાને) તાબે થાય છે તેઓ પોતાના લોકોપયોગી ફાયદાનો આભાર માને છે. જે તેઓની મીલકત અને કાયદાનું રક્ષણ કરે છે, તે તેજ (તેનું પોતાનું અને લોકોનું કારણુ) છે. આ પ્રમાણે તેઓ પોતાની પ્રમાણીક મેહેનત કામે લગાડે છે, અને સંતોષથી ફળ ભોગવે છે. નાની અગર મોટી દરેક પદવીમાં જે બધાનુ પોષણુ કરે છે તે ઉદ્યોગજ છે.

પાઠ ૩૮ મો.

"ટેબલ" પક્ષી.

પોતાના માળાને માટે પાત્રા સાથે સિવવાની અજાયબ જેવી પ્રાણી બુદ્ધિ આ નાના પ્રાણીમાં હોય છે તે ઉપરથી તેનું નામ "ટેલર બર્ડ" પડયું છે. સિલોનમાં તેની એક જાત સાધારણુ છે, અને તેજ જાતના બીજાં હિંદુસ્તાનમાં મળી આવેછે. હિંદુસ્તાનમાંના "ટેલર બર્ડ"ની પીઠ લીલી હોય છે કે જે તડકામાં સોના જેવી પ્રકાશે છે; તેની છાતી સફેદ તથા તેની ચાંચ અણીદાર તથા જરા લાંબી હોયછે; તે ગાનારૂં પક્ષી છે. અને તેનો રાગ ઘણો મધુર હોય છે. છાપરાંના છાયા નીચે પોતાનું રહેઠાણુ બાંધવાને તે ચાહે છે; અને તે એટલું હીંમતવાન હોય છે કે પોતાનો માળો બનાવવા માટે ચિંથરાં અને દોરા ઉચકી લેવાને જે

ઓરડામાં માણસો કામ કરવા બેઠાં હોય ત્યાં જવાને હિંમત કરશે. માળો બાંધવાની તેની રીતી ઘણીજ અચરતકારક હોયછે; પેહેલવહેલાં તે પહોળાં તથા નાજુક પાત્રાંવાળી ઝાડી શોધી કાઢે છે; પછી સર્પ તથા બિજાં ધાસ્તી ઉપજાવનારાં કીડા આવવાથી સલામત રેહેવાય એટલે દૂર એક ડાંખલીને છેડે બે પાસેના પાંદડાં તે પસંદ કરે છે. તેઓની ચાંચથી આ પાંદડાંને બાંધે છે, ને આગળથી તેની ચાંચે જે છીદ્રો પાડેલાં છે તેમાં (રૂ) દોરા તથા રેસા પોરવીને બરાબર તથા મજબુત સીવી લેછે. દોરાના છેડાને તે વળ દેછે અથવા ગાંઠ વાળે છે, કે જેથી તે સરી નહીં જાય અથવા તે સીવણ ઢીલી નહીં પડે. આ રીતે બનાવેલી બાંધણી નીચેથી બંધ અને મથાળેથી ઉઘાડી હોય છે અને તે એક કોથળી જેવી હોય છે. ઝીણાં રૂઆં કે જે નાના બચ્ચાં માટે તેને ગરમ તથા સુખદાયક કરેછે તેનું તે કળાવાળું પક્ષી માળામાં પછી સઘળે અસ્તર કરે છે. આ કામમાં નર તથા માદા એ બે ભાગ લે છે, કે જેમાં તેમને એક અઠવાડિયું કે દશ દિવશ લાગે છે. યુરોપ મધ્યે "ટેલર બર્ડ"ની બિજી જાત મળી આવે છે.

પાઠ ૩૯ મો.

કૅન્યુટનો પોતાના કારભારીઓને ઠપકો.

પ્રવેશ:—સાઉથામ્પ્ટનની પાસે દરિઆ કિનારો.

કૅન્યુટ—તમે મને વારંવાર કહ્યા કરોછો કે હું રાજાઓમાં મોટામાં મોટો છું તે ખરૂં છે?

ઓફા—મારા સાહેબ! તે ખરૂં છે. આપ સઘળા રાજાઓ કરતાં ઘણાજ બળવાન છો.

ઓસ્વૉલ્ડ—અમે સઘળા આપના ગુલામ છીએ. અમે આપના પગની રજને ચુંબન કરીએછીએ.

ઓફા— અમે એકલા નહી, પણ મુળતત્વો એ આપના ગુલામ છે. જમીન એક કીનારાથી બીજા કીનારા સુધી આપની આજ્ઞા પાળે છે; અને સમુદ્ર આપનો હુકમ માથે ચડાવે છે.

કૅન્યુટ— શું મોટાં તોફાની મોઝાંવાળો દરિઓ મારી આજ્ઞા પાળે છે? શું તે ભયંકર મુળતત્વ હમેશાં મારાં હુકમમાં રહેશે?

ઓફા—હા સાહેબ. તે દરિઓ આપનો છે. તેને આપના વહાણ પોતાની સપાટીપર લેઈ જવાને અને આપના બાદશાહી પગ આગળ દુનિઆનો ખજાનો લાવવાનેમાટે બનાવવામાં આવ્યોછે. તે આપના શત્રુઓને

માટે તોફાનીછે, પણ આપને તો તે પોતાના બાદશાહ તરીકે જાણેછે.

કેન્યુટ—શું ભરતી આવતી નથી?

ઓસ્વૉલ્ડ—હા સાહેબ; મોઝાં આવતાં આપતો જાણી શકો.

કેન્યુટ—ત્યારે એક ખુરસી લાવો. તેને અહીંઆ રેત ઉપર મુકો.

ઓફા—મારા દયાળુ મેહેરબાન! કયાં ભરતી આવેછે?

કેન્યુટ—તે અહીંઆજ મુકો.

ઓસ્વૉલ્ડ (કોરેરહીને)—ખરેખર તે એવા મુરખ નથી કે આપણું કહ્યુ માને.

કેન્યુટ—હો બળવાન મહાસાગર! તું મારી પ્રજા છે એવું મારા કારભારીઓ મને કહેછે; અને મારી આજ્ઞા પાળવી તે તારી ફરજ છે. તેટલા માટે આ પ્રમાણે હુ મારો રાજદંડ તારા ઉપર ફેલાવુંછે, અને પાછા જવાનો હુકમ કરૂંછું. તારા ઉછળતા મોઝા પાછાં વાળી લે. અને મારા—તારા બાદશાહી ધણીના—પગ ભીંજવવાને તેમને હીંમત ધારવા દેઈશ નહીં.

ઓસ્વૉલ્ડ (કોરે રહીને)—હું ધારૂંછું કે દરીઓ પોતાના બાદશાહી હુકમને ઘણુ થોડુંજ માન આપશે.

ઓફા—જુઓ! કેવી ઝડપથી ભરતી ચડે છે.

ઓસ્વૉલ્ડ—બીજું મોઝું ખુરશી સુધી આવશે. અહીંયા ઉભા રહેવું મુર્ખામી ભરેલું છે. આપણે ખારાપાણીથી ઢંકાઇ જઇશું.

કેન્યુટ—ઠીક, દરીઓ મારો હુકમ માને છે? જો તે મારી પ્રજાછે તો તે ઘણી તોફાની પ્રજા છે. જુઓ તે કેવો ઉછળે છે અને તે મારા પવીત્ર શરીરપર જુસાદાર ફીણ અને ખારા પાણીની વાછટ નાંખેછે. નીચ ખુશામતીઆઓ! તમે એવું ધાર્યું કે હું તમારા જુઠાણથી ભોળવાઈ જઇશ, અને મેં તમારી નીચ ખુશામત માની? જાણો કે એવો એકજ માણસછે કે જેનો દરીઓ હુકમ માને તે સ્વર્ગ અને પૃથ્વીનો રાજા, રાજાઓનો રાજા, દેવનો દેવ છે. જે મહાસાગરને " આટલેજ દુર જા પણ વધારે દુર નહી, અને અહીંઆ તારા મગરૂથી ભરેલા મોઝા અટકાવ" એવું કહી શકે તેવો તે એકલો છે. રાજા એ ફકત માણસ છે. અને માણસ એક કીડો છે. શું કીડો મોટા પરમેશ્વરની સતા ધારણકરી શકશે અને મુળતત્વો તેનો હુકમ માનશે એવું ધારી શકશે? આ તાજ લેઇ જાઓ—હવે તે હું કદી પેહેરવાનો નથી, મારા દાખલા પરથી રાજાઓ નમ્ર થવાને શીખો અને કારભારીઓ તમારી ફજેતીપરથી સત્ય શીખો!